Serie de autor

BOHUMIL HRABAL

VREMURILE BUNE DE ALTĂDATĂ

EDITURA ART

Bohumil Hrabal

Vremurile bune de altădată

UNIVERSUL MEU

Selecție și traducere din limba cehă de Jean Grosu

Ilustrații de Mircea Pop

EDITURA ART

Redactori: Iulia Pomagă, Mădălina Vasile
Tehnoredactor: Cristian Vlad
Corector: Theodor Zamfir
Ilustrație copertă: Mircea Pop
DTP copertă: Alexandru Daș

Lucrare apărută cu acordul COPYRO – Societate de Gestiune Colectivă a Drepturilor de Autor

ISBN: 978-606-710-347-2

Bohumil Hrabal
Můj svět
Copyright © 1988, Bohumil Hrabal Estate, Zürich

© Editura Art, 2016, pentru prezenta ediție
Tiparul executat la Imprimeria Arta Grafică S.A.

BOTEZ 1947

Se aşeză în şanţul de pe marginea şoselei judeţene. Soarele se lăsase în asfinţit, dar stelele nu-şi făcuseră încă apariţia pe cer. Stătea aşa şi privea maşinile şi motocicletele ce goneau nebuneşte pe şoseaua naţională. Acum, o maşină îşi aprinse luminile mici, şi alta, venind din direcţia opusă, făcu la fel. Aşa începea înserarea pe şoseaua naţională şi toate vehiculele stropeau în faţa lor asfaltul cu luminile lor sfielnice. Pe urmă, o maşină aprinse luminile mari şi farurile stropeau cu var toţi copacii de pe alei. Aşa se lăsa seara pe şoseaua naţională.

Văzu apropiindu-se un autobuz luminat care se opri, ca apoi să pornească din nou cu două lumini rubinii la spate – ştia că era autobuzul ce trebuia să-l ducă în orăşelul apropiat unde urma să înnopteze, dar continua să şadă în şanţul de la marginea şoselei judeţene şi să privească peste câmp cum se încrucişează luminile farurilor pe şoseaua principală, cum clipesc semnalizatoarele roşii, cum se îngână politicos farurile de întâmpinare şi cum se îndepărtează unele de altele luminiţele ochilor din spate.

Imediat în urma lui începea o pădure deasă. Undeva, la marginea ei, strălucea de albeaţă zidul casei pădurarului din care ieşise acum un felinar aprins cu abajur verde ce se legăna în ritmul paşilor celui ce-l purta, dar care nu se vedea. Deodată felinarul dispăru într-un desiş, ca apoi

să reapară și din nou să dispară. Cine era cel ce purta felinarul acela cu gaz în preajma clădirii de la marginea pădurii? se întreba el și, în clipa aceea, dinspre șoseaua națională cotiră spre el două faruri puternice, care, cu câteva clipe în urmă, îl orbiseră cu luminile lor. Se auzi un scrâșnet de frână.

— Vreți să vă duc undeva? îl întrebă o voce plăcută de bărbat.

— Eventual, răspunse, și, sprijinindu-se cu o mână de marginea șanțului, se săltă pe șosea, apoi, aplecându-și spinarea, se furișă în mașină lângă șofer.

— Încotro? îl iscodi șoferul.

— În direcția în care mergi și dumneata, îi răspunse.

— Asta înseamnă că avem același drum, spuse șoferul zâmbind.

Lăsând în jos geamul portierei, întinse mâna în sus și simți cu voluptate aerul răcoros al serii strecurându-i-se printre degetele rășchirate ale palmei. Se bucură.

— Miroase ca-n dulăpiorul cu mirodenii al mămichii! spuse el.

— E o pădure de stejar?

— De fag.

— Păcat. Cartea mea preferată și cea mai norocoasă e nouarul de ghindă, spuse tovarășul de drum, grăbindu-se să adauge: Pasărea moartă.

— Îl auziți? spuse șoferul ciulind urechile. Ăsta e un Zündapp! Îl auziți ce frumos înaintează? Ca un BMW.

Și continuă să asculte zgomotul motocicletei care se apropia. Când aceasta îi depăși, surprinse sclipirea argintie a cilindrului înclinat.

— Da, e un Zündapp, spuse satisfăcut.

— Ce meserie aveți? întrebă apoi șoferul.

— Antreprenor de pompe funebre.

— Oho!

— Da, aşa cum vă spun. Vă sunt dragi părinţii? Tatăl, mama? Plătiţi pentru ei cu anticipaţie o înmormântare frumoasă la Arimather... Mai vorbi un timp, apoi adăugă cu altă voce: Asta e firma pe care o reprezint.

— Serios? se minună şoferul, apucând cu putere volanul.

Undeva, mai departe, zburda pe asfaltul şoselei un iepure de casă poznaş; deodată încremeni orbit de luminile farurilor şi închise ochii. Şoferul apăsă pe accelerator, dar nebunaticul iepuraş se smulse din vraja luminii, şi, sărind în şanţ, blana lui albă se topi în adăpostul sigur al beznei.

— Fir-ar să fie! spuse şoferul, vărsându-şi năduful.

— Şi ce înmormântare frumoasă putea să fie, ţinu să sublinieze tovarăşul de drum. Pe tavă, bogat împodobit, asezonat cu ceapă prăjită, împănat cu usturoi şi slănină afumată, cu foi de dafin, cu câteva boabe de piper şi condimente.

— Şi un pic de nucşoară, spuse şoferul, grăbindu-se să adauge: Dar eu tot nu vă cred... Hai să facem un târg. Eu vă duc unde vreţi, şi dumneavoastră îmi organizaţi în schimb o înmormântare.

— S-a făcut, încuviinţă agentul firmei de pompe funebre – unde sunt morţii?

— Morţii sunt cei ce ne-au depăşit, răspunse şoferul râzând.

— Excelent! În fond, cine nu şi-ar dori o înmormântare frumoasă?

— Eu, unul, nu mă omor după ea! ţinu să precizeze şoferul.

— Mă rog, dar ca orice om, vreţi, fără doar şi poate, ca plecarea dumneavoastră pe drumul veşniciei să fie în aşa fel încât oamenii s-o mai pomenească şi peste zece ani, spunând: „Înmormântările de azi nu mai au nici un haz, dar în urmă cu zece ani a fost înmormântat unul, cum îi zicea? Da, a fost o înmormântare pe cinste, cum scrie la carte!" Iar aşa cum vă văd, dumneavoastră v-ar sta bine un sicriu de tipul sarcofagului egiptean, modelul numărul şapte. Credeţi-mă, merită să daţi un ban în plus, nu de alta, dar pe urmă moartea vi se pare mai uşoară.

Deodată, din şanţ ţâşni un fazan, o pasăre de toată frumuseţea, cu penaj elegant şi cu ochii de smarald. Privi îndelung luminile farurilor şi, uluit, ridică un picioruş, continuând să savureze, fascinat, strălucirea lor irezistibilă.

Şoferul smuci brusc volanul, îl răsuci repede la loc, dar fazanul îşi luă zborul, culorile pitoreşti ale penajului său se revărsară peste unul din farurile maşinii, pasărea alunecă la iuţeală de-a lungul geamului, bătând din aripi cu toată puterea, şi cele două picioruşe orizontale sclipiră înălţându-se şi dispărând în beznă.

— Ei, drăcia-dracului! scrâşni printre dinţi şoferul.

— S-a mântuit, răsuflă uşurat agentul firmei de pompe funebre, a zburat din sicriul de tinichea, îndepărtând în felul ăsta sfârşitul său firesc, cu aceleaşi onoruri pe care i le-aţi pregătit şi iepuraşului de casă. Dar să ştiţi de la mine: pentru fazanul împănat e binevenită o crenguţă mică de cimbrişor! ţinu să precizeze agentul, ridicând un deget exclamativ...

Şoferul tăcea cu înverşunare.

Din spate înaintau impetuos două faruri puternice, alternând luminile şi semnalizând astfel că doresc să-i depăşească.

— Ei, hai, treci odată, rosti șoferul, făcând semn cu mâna în bătaia luminilor orbitoare și, trăgând spre marginea carosabilului, se grăbi să adauge: Ăsta-i, cu siguranță, Fordul lăptarilor!

Și în clipa aceea autocisterna argintie trecu vijelios pe lângă ei îndepărtându-se văzând cu ochii.

— Ăsta merge cu nouăzeci, ținu să precizeze, plin de el, șoferul, continuând să povestească printre hohote de râs: acolo, pe șoseaua națională, la o cotitură a ieșit odată de pe câmp un țăran cu vacile lui și... un Ford ca ăsta, care gonea nebunește... a derapat înainte de a intra în curbă; cisterna s-a dat de-a dura și, zburând peste capul țăranului, s-a zdrobit de un copac. Iar țăranul putea să se înece în lapte cu vaci cu tot.

Așteptă să se stingă imaginea potopului de lapte, după care întrebă:

— Și cu înmormântarea mea cum rămâne?

— Pereții camerei mortuare vor fi îmbrăcați din belșug cu pânză neagră, iar în fața sicriului dumneavoastră va sta o cruce argintie strălucitoare. În jurul sicriului, treizeci și șase de lumânări a câte un sfert de kilogram bucata. Doriți ca atelajul – mă refer la cai, să poarte pompoane festive? Pentru aceste pompoane se aplică un supliment de cincizeci de coroane de fiecare cal. Pe urmă...

— Gata, ajunge, acum vă cred. Bineînțeles, după vorbă... dar, spuneți-mi, ce-ați fost înainte de a vă apuca de această tristă meserie?

— Ce-am fost? Paracliser.

— Oho! izbucni șoferul, ridicând mâinile și izbind cu ele în roata volanului – asta-i pentru mine o cafea prea tare. Și ce-ați fost înainte de a fi paracliser?

— Cartofor profesionist. Țineam banca la Gotul. Și-am jucat de atâtea ori jocul de cărți Binecuvântarea

Domnului, până când, într-o zi, am trecut prin preajma bisericii și mi-am zis în sinea mea: „Ce-or fi făcând ăia, acolo?" Și văzându-l pe capelan cum face sfânta slujbă, mi-am zis pe loc: „Asta e de tine, băiete!" Așa am devenit paracliser și, cinstit vorbind, m-aș reîntoarce bucuros la meseria asta...

Dintr-un lăstăriș răsări o căprioară; sări peste șanț și prinse să traverseze șoseaua. Deodată, se întoarse și își ațintì privirea în luminile farurilor. Șoferul apăsă pe accelerator și se așeză mai bine în scaun.

— Țineți-vă bine, scrâșni printre dinți, să nu-mi spargeți parbrizul cu fruntea.

Și căprioara devenea mai mare, tot mai mare, acum aproape că mirosea farurile mașinii. Șoferul smuci volanul, agățâ căprioara cu aripa și, înscriind un arc ușor, o proiectă în șanț. Și, brusc, apăsă pedala frânei.

Pe urmă, cu capul și trupul răsucit spre geamul din spate, dădu înapoi – și opri.

În fața farurilor se înălța un fum albăstrui emanat de motorul supraîncălzit. În jur domnea o liniște desăvârșită. Șoferul sări din mașină, scoase din buzunarul ușii un cuțit de vânătoare și, întinzându-i lanterna tovarășului de drum, îi spuse pe un ton poruncitor:

— Aprinde-o!

Se uită în jur, șoseaua era pustie în ambele direcții, ici-colo, doar, se auzea câte un foșnet firav, stârnit de căderea unei frunze ruginite...

În șanț, căprioara întoarsă într-o rână, răscolea cu copitele așternutul de frunze uscate, scurmând pământul reavăn. Văzându-l pe șofer și orbită, din nou, de lumină, încerca să fugă. Se rostogoli de câteva ori, scoțând un behăit de jale. După care amuți cu ochii căscați, și din boticu-i negru începu să i se prelingă o dâră de sânge.

Şoferul îşi aruncă privirea în ambele sensuri, pe şosea nu se zărea ţipenie de om. Evaluă situaţia şi, cu un salt puternic, se năpusti asupra animalului şi-l lipi de pământ. Dar căprioara era robustă şi, cu o forţă nebănuită, împinse în sus greutatea omului, încercând să se scuture de ea. Şoferul o apăsă în frunzele căzute şi în acest timp animalul răpus îi linse de câteva ori părul, de parcă i-ar fi cerşit compasiunea. Bărbatul îşi eliberă o mână şi lama sclipitoare a cuţitului de vânătoare se înfipse, printre coaste, în inima căprioarei... Abia atunci căprioara cedă şi nu mai scoase nici un sunet; apoi se moleşi de-a binelea, se întinse, şi din ochi i se prelinse o lacrimă mare strălucind ca un briliant...

Şoferul se ridică în genunchi, se puse greu pe picioare, apoi, rupând dintr-un brad o crenguţă mică, o frânse în două şi introduse o bucăţică în boticul căprioarei şi cealaltă în rana mortală dintre coastele animalului...

— Şi-acum, repede! strigă şoferul, alergând spre maşină.

Trase pătura de pe bancheta din spate, o întinse la iuţeală, după care luă căprioara în braţe şi o aşeză cu grijă şi cu gingăşie în pătură, ca pe un copil adormit. Apoi legă pledul cu patru noduri şi duse bocceaua în maşină, pe perna din spate.

Se aşeză la volan, dar în aceeaşi clipă se răzgândi, se duse înapoi în şanţ, netezi cu gheata urmele bătăliei, după care aşternu un braţ de frunze peste locul cu pricina...

Porni motorul şi, când maşina se urni din loc, spuse:

— Nici nu v-ar veni a crede. Dar mititica asta când te ia în copită, te spintecă în două, cu haine cu tot, ca un cuţit cu lama cea mai tăioasă.

— Sărăcuţa, spuse fostul paracliser, acum agent de pompe funebre.

Deasupra unui luminiş atârna pe cer o lună de alamă...

Şoferul era nespus de tulburat şi îşi masca tulburarea sporovăind:

— Nici nu v-ar veni a crede pentru ce se roagă oamenii în zilele noastre! În oraşul nostru, nişte tineri au pătruns prin spargere într-o biserică şi, în toiul nopţii, au aprins lumânările în altarul principal şi au început să săvârşească singuri liturghia!... Unul cânta: „Doamne Dumnezeule, ajută să ni se îngăduie să dansăm boogie-woogie, dă, Doamne, să ni se îngăduie să dansăm boogie-woogie". Şi ceilalţi îi ţineau isonul, răspunzând în cor: „Dă, Doamne, să ni se îngăduie să dansăm boogie-woogie". Pe cinstea mea, aşa cântau: „Dă, Doamne, să ni se îngăduie să dansăm boogie-woogie!"... Şi săvârşeau aşa liturghia aceea neagră, spărgând dulapurile şi punând pe ei veşmintele şi mantiile de liturghie... Pe urmă au vrut să cânte jazz la orgă, dar în loc să apese butonul orgii electronice, au apăsat butonul clopotelor electrice, care au început să bată vârtos... Şi oamenii au dat buzna din casele lor... şi, văzând biserica luminată, s-au uitat prin gaura cheii şi i-au zărit înăuntru pe tinerii aceia zbenguindu-se în odăjdii... şi au forţat uşa, dar flăcăii au şters-o pe o uşă lăturalnică. Paracliserul încă mai aduna în amiaza zilei următoare veşmintele de liturghie agăţate prin sălciile de pe malul pârâului de la marginea oraşului, se amuza şoferul, în timp ce cu o mână ţinea volanul, iar cu cealaltă pipăia, în spatele lui, pătura în care era înfăşurată căprioara... S-a stins, spuse satisfăcut, grăbindu-se să adauge: Odată, printr-o mişcare reflexă, mi-a spintecat bancheta de piele până la arcuri! Şi asta, la un sfert de oră după ce am răpus-o!... Dar ce ne facem cu tinerii?! Dacă nu li se dă ceea ce vor, îşi iau singuri... La drept vorbind, de ce să nu danseze băieţii boogie-woogie? Să danseze, nu-i aşa?

Ieşiră din pădure – luna făcea să strălucească peisajul unduit al colinelor şi maşina se apropia de un sat întins.

Pe urmă, apăru primul felinar, sub care doi tineri stăteau sprijiniţi de cadrul unei biciclete, fumau şi se veseleau. Mai încolo, pe nişte butuci, cineva aprinse un chibrit şi lumină borul unei pălării, iar din curţile gospodăriilor se auzeau zornăituri de lanţuri şi mugete de vaci.

— Am ajuns la destinaţie, spuse şoferul, iar dacă doriţi puteţi înnopta la cârciumă, au acolo o odăiţă convenabilă.

Şi, rostind aceste cuvinte, frână în dreptul unei case cu etaj. Toate ferestrele erau luminate şi, prin zid, răzbea ecoul unui gramofon de modă veche.

Coborâră, şi şoferul încuie cu grijă uşile maşinii.

— Nu-s pătat de sânge? întrebă.

— Să vedem, răspunse agentul firmei de pompe funebre, cercetând la lumina felinarului stradal faţa distinsă a generosului său binefăcător: un pic aici, spuse, şi, scoţând batista, scuipă în ea şi începu să şteargă sângele încă proaspăt de pe obrajii şoferului.

— Braconajul ăsta s-ar putea să mă izgonească o dată din ceruri, spuse acesta în şoaptă... Stropeşte-mă, Doamne, cu ulei de isop, să mă fac mai alb ca zăpada...

— *Et cum spiritu tuo*, îi răspunse tovarăşul de drum...

La etajul casei se deschise o fereastră – o femeie în rochie neagră şi şorţ alb se aplecă în afară, se uită la maşină, apoi la şofer... şi, desfăcându-şi braţele, se întoarse şi strigă fericită spre cei dinăuntru:

— Sfinţia sa a sosit! Botezul poate să înceapă!

VREMURILE BUNE DE ALTĂDATĂ

Era ceasul amiezii. Doi domni în vârstă, care tocmai se scăldaseră, stăteau întinşi pe scândurile încinse ale ştrandului galben şi soarele dogorea atât de puternic, încât costumele lor de baie erau aproape uscate.

Cârciumarul îşi mângâia pieptul păros şi încărunţit şi îşi aducea aminte:

— Ultima afacere grozavă am făcut-o în patruş'opt. M-am prezentat la fabrica de bere din Velké Popovice, în preajma Sokoliadei. Îmi zice preşedintele: „Depuneţi garanţia şi veţi primi la stadionul Strahov cel mai mare stand pentru ca mintea sănătoasă să sălăşluiască şi ea într-un corp sănătos". Zic: „Păi, pentru chiria asta ar trebui să dau cep pe puţin la zece butoaie a două sute de litri". Dar preşedintele berăriei îmi zice că ideea lui Tyrš e atât de profundă încât o să golesc nu zece butoaie, ci, cu siguranţă, patru sute de butoaie. Aşa se face că am bătut palma şi ne-am despărţit cu salutul: „Trăiască Sokoliada".

Doctorul încetă să se mai ungă cu alifia împotriva insolaţiei.

— Da, zise el, cum e începutul aşa e şi sfârşitul! De aceea mie îmi place să-mi aduc aminte cel mai mult de primele zile ale practicii mele ca medic. O, da! Era în prima zi frumoasă de primăvară, ca asta de azi, când am început. Şi ce noroc pe capul meu! Un băieţel muşcat de

un câine turbat! În timp ce-l transportam la spital, dumnealui şi-a ieşit din minţi, a sărit din tren şi s-a zis cu el, dar, ce-i drept, ca prim pacient mi-a prezis o carieră promiţătoare. Şi, ce credeţi, a doua zi o altă surpriză îmbucurătoare! Un cal muşcă urechea unui argat, abia mai atârna urechea de lobul ei, iar eu i-am cusut-o, şi dumneaei, urechea, s-a prins, pricepeţi? S-a sudat! Ei, da, frumoasă era primăvara atunci când am început...

— Vă cred, spuse cârciumarul.

Apoi se ridică în capul oaselor, se săltă în picioare, se duse la duş şi rămase câteva secunde sub bătaia şuvoiului de apă rece. După care se aşeză din nou pe şezlong lăsând picurii de apă sclipitori ce şiroiau pe trupul lui să cadă pe scândura uscată... Şi reluă:

— Nevastă-mea însă a ţinut să-mi spună: „Ai grijă ce faci, nu te bizui pe nimeni şi pe nimic, şi asigură-te!" Aşa se face că am cumpărat o jumătate de vagon de cartofi şi i-am depozitat în popicărie, după care am început să umblu prin oraş şi am cumpărat tot ce se putea cumpăra. Pe Unra, carne de porc şi mere şi fileuri de morun, pe Bateriilor un cârciumar mi-a pus deoparte câteva lăzi cu fileuri de anşoa, şi în clipa în care mi-am dat seama că pentru această frumoasă idee îmi lipsesc gologanii, m-am împrumutat cu două sute de mii de coroane de la frate-miu.

— În schimb, mie nu mi-a trebuit nimic pentru început. Vă daţi seama, asta se întâmpla pe vremea Austro-Ungariei, şi ce să vă mai spun, până la urmă a dat peste mine norocul să mă însor cu o văduvă care mi-a adus cu ea doi copii, spuse doctorul visător, continuând să descrie nostalgic tot ce mai văzuse pe unde văzuse şi ce mai păţise în trecutul îndepărtat: Ce să mai spun, ziua nunţii a fost, într-adevăr, o zi norocoasă: unui asistent i

s-a rupt țeava puștii în timp ce trăgea cu arma, și o bucată de fier i-a pătruns în cavitatea frontală. Iar eu i-am scos de acolo un centimetru de țeavă! Pentru isprava asta m-a felicitat profesorul Jedlička, în persoană...

— Într-adevăr, mare noroc! Și eu, cinstit vorbind, am căpătat atunci un cort mare; chiar sub tribuna oficială – telefon, zece princhindei, băiețași de prăvălie... numai că... vorba ceea... Sokolii erau, ideea era, bere era, în schimb, vreme nu era! Răcoare! Frig! spuse cârciumarul cu tristețe și, cutremurându-se din tot corpul, reluă: Așa se face că în a patra zi i-am spus nevesti-mii: „Cum vezi, mămico, cu berea nu merge, n-am vândut decât patruzeci de hectolitri și asta ar putea să primejduiască frumoasa idee a marelui Tyrš. Ne apucăm de tartine"... Și fața cârciumarului se lumină din nou: Așa se face că am închiriat o mașină, am angajat șase femei la curățatul cartofilor, am adus două mii de pâini, am lipit în cârciumă patru mese, am înșurubat pe ele mașinuțele de tăiat pâine... și am pornit afacerea!

Doctorul își împreună mâinile sub genunchi și, mijindu-și ochii, se uita la soare:

— Mie, vremea nu mi-a pricinuit niciodată necazuri, fiindcă Austria era tot ce putea fi mai frumos. În o mie nouă sute treizeci, de sărbătorile Paștelui, totul era înverzit, și, pentru desăvârșirea acelui superb imn al naturii, de Sâmbăta mare mi-a fost adusă în cabinet o servitoare care mi-a vomitat pe masă un ditamai vierme parazitar! Așa ceva nu mi se mai întâmplase în toată cariera mea de medic. Și, colac peste pupăză, în a doua zi de Paști, când se umblă cu sorcova, un puștan a înghițit o privighetoare. I-am recomandat să consume pâine din belșug și chiar în ziua următoare au venit la mine părinții lui să-mi spună,

fericiți, că puștiul lor a început iar să-i fluiere privighetoarei, și s-o îngâne...

— Interesant, încuviință cârciumarul, mutându-se ceva mai încolo pe scândura dogoritoare. În schimb, eu am trimis-o la primărie pe nevastă-mea. Acolo i-au spus: În regulă! Și pe loc am început să transport la Strahov, cu mașina, mii de tartine. Colegii se minunau, se cruceau, dar eu vindeam. Princhindeii se duceau cu tartinele departe, până în spatele stadionului, acolo unde se încolonau sokolii. Le dădeam șaptezeci de haleri de fiecare tartină și câștigau băieții bănuți frumoși, ca să nu mai spun că, în același timp, susțineau și întăreau o idee frumoasă... Colegii veneau și mă întrebau: „Nu-mi vinzi și mie o lădiță cu macrou? O lădiță cu fileuri de morun". Și eu le răspundeam: „Nici gând! Asta ar însemna să mă împotrivesc ideii sokolilor că numai cel puternic merge înainte!"

În clipa aceea cârciumarul se săltă în capul oaselor, și, sprijinindu-se cu mâinile de scândura încinsă, îl privi pe doctor drept în față. După care, reluă, rostind apăsat fiecare cuvânt:

— Și, iată, în felul ăsta eram aproape singurul care vindeam tartine. Nici n-aveam timp să țin o socoteală. Îndesam încasările zilnice într-o față de masă, o legam și puneam în ea un bilețel cu data respectivă!

Și, rostind aceste cuvinte, cârciumarul se lăsă din nou pe spate și, cu fața numai zâmbet, își mângâia fruntea înțeleaptă.

— Asta zic și eu, succes, spuse cu invidie doctorul, ștergându-și cu podul palmei sudoarea care-i țâșnea din trup. De un noroc asemănător am avut și eu parte după nopțile sfinților Filip și Jakub. Un măcelar jupuise un hoit și se îmbolnăvise de vărsat de vânt. L-am tratat și, până

la urmă, m-am molipsit și eu, și așa se face că toți medicii m-au invidiat, fiindcă au scris despre mine toate ziarele și revistele de specialitate. Din povestea asta s-a născut însă o mică neplăcere. Bătea clopotul vestitor de moarte și primarul și-a închipuit că măcelarul cu pricina și-a dat duhul, drept care i-a poruncit omului de serviciu să se ducă la el cu sicriul. Dar măcelarul a țâșnit din casă cu cuțitul, a luat în șuturi sicriul de l-a făcut surcele și tot în șuturi l-a adus pe omul de serviciu, până în cabinetul meu. Câteva săptămâni n-am putut să mai apar în public, încheie doctorul și se ridică în picioare, dar, uitându-se la scândură, își dădu seama că sudoarea înscrisese pe ea conturul părților trupului pe care zăcuse.

Așa stând lucrurile, se întinse pe scândura uscată, alături de cârciumar, și reluă:

— Un caz frumos a fost și acela când unui potcovar i-a zburat în ochi o zgură aprinsă și potcovarului i se părea mereu că vede în fața lui statuia unei femei despuiate. I-am scos zgura din ochi, dar ochiul i s-a scurs. „Păcat de statuia aceea arătoasă!", mi-a spus atunci, oftând, omul acela bun și cumsecade. Da, ziua aceea a fost, într-adevăr, o zi minunată! Plouase, pe urmă a răsărit soarele și, odată cu curcubeul, a plecat din cabinetul meu potcovarul cu ochiul bandajat... Pe mine, în general, m-a însoțit prin viață poezia.

— Și pe mine, se grăbi să spună cârciumarul. Ce-i drept, mai toți negustorii m-au înjurat atunci la Sokoliada aceea, dar eu le-am răspuns: „Nu vă e rușine?! Ce fel de cehi sunteți?!" Da, fiindcă eu eram patriot. Pe urmă, trei zile în șir, după Sokoliadă, am stat cu nevastă-mea și am socotit... Și, săltându-se, cu o mișcare zvâcnită, în capul oaselor, cârciumarul își holbă ochii, ca atunci când se

răţoia la colegii săi, şi continuă: Ne-am încuiat în cârciumă, şi am început să desfacem feţele de masă una câte una, şi, cinstit vă spun, mă luase cu călduri de atâta numărat, dar îi dădeam înainte, nu ne opream, şi după ce am desfăcut a patra boccea, mi-am dat în sfârşit seama că ideea lui Tyrš nu e frumoasă, ci minunată, căci următoarele boccele erau toate ale mele. Opt boccele am câştigat... În total, trei sute de mii! se jură cârciumarul, aşezat în genunchi şi uitându-se drept în ochii închişi ai doctorului.

O DUPĂ-AMIAZĂ ANOSTĂ

În primul ceas al după-amiezii a intrat în cârciumioara noastră un tinerel, aş zice, mai degrabă, un puşti. Nimeni nu-l cunoştea, nimeni nu ştia de el, al cui e, sau de unde se pripăşise în localul nostru. S-a aşezat numaidecât la masa de sub motorul instalaţiei de aer comprimat şi a cerut să i se aducă treizeci de ţigări şi o halbă de bere. Pe urmă a deschis o carte, şi din clipa aceea n-a mai făcut nimic altceva decât să citească, să bea şi să fumeze. Avea degetele gălbejite de tot, de bună seamă din pricină că obişnuia să fumeze până când începea să-l frigă chiştocul. Atunci bâjbâia pe faţa de masă, apuca altă ţigară, pe care şi-o aprindea de la ultimul chiştoc, şi pufăia mai departe. Dar nici o clipă nu-şi lua ochii de pe foile cărţii amintite.

La ora aceea nimeni nu-l lua în seamă, căci era înainte de meci şi cârciuma era înţesată de microbişti, puşi cu toţii la patru ace; râdeau şi erau plini de speranţe că echipa lor avea să câştige. Se îndreptau mereu din şale, de parcă nu le-ar fi venit bine haina, îşi umflau pieptul, îşi îndesau ştrengăreşte mâinile în buzunare, şi în timp ce-şi beau berea la botul calului, în faţa tejghelei, se luau cumplit la harţă în privinţa scorului – dacă va fi patru la unu sau cinci la unu pentru echipa lor.

Pe urmă s-au urnit din loc, şi, râzând, au pornit pe strada noastră, şi oricine îi vedea îşi dădea seama, de departe,

că se duceau la meci. Şi mergeau aşa, grămadă, şi, în colţul străzii, acolo unde-i cinematograful, se întorceau şi fluturau din mână înapoi spre uşa de sticlă a cârciumioarei, de unde le răspundeau, clătinându-se, două capete. Unul îi aparţinea bătrânului Jupa, căruia doctorul îi interzisese să mai meargă la fotbal, deoarece îl lovise de două ori damblaua în tribună, iar al doilea era al cârciumarului, care la fotbal nu se ducea, pentru simplul motiv că era cârciumar. Şi microbiştii se întorceau şi iar le făceau semn cu mâna, să nu uite să ţină pumnul strâns şi peste capetele lor se întindea inscripţia *DUMINICA NU SE ÎNMORMÂNTEAZĂ* – programul cinematografului din cartierul nostru. Privită însă prin uşa de sticlă a cârciumioarei noastre, inscripţia suna *DUMINICA SE ÎNMORMÂNTEAZĂ,* căci colţul clădirii, ce ieşea un pic spre mijlocul străzii, acoperea tocmai acel *NU.* Şi microbiştii o întindeau vesel mai departe, şi oricine putea citi pe chipul lor că victoria e sigură, în timp ce ei deveneau din ce în ce mai mărunţei pe strada noastră lungă.

Şi iată-i pierzând tramvaiul – trecuse agale de-a curmezişul străzii, înscriind trei dungi roşii, lungi cât scurgerea celor trei vagoane. Şi microbiştii se mai întoarseră o dată şi, fluturând din mâini, o cotiră luând-o pe scurtătură spre refugiul staţiei de tramvai...

La ora trei cârciumarul apăsă pe butonul tabloului de comandă de deasupra flăcăului care îşi vedea mai departe de cititul lui; motoraşul de aer comprimat începu să lucreze în surdină şi becul roşu se aprinse numaidecât. Cârciumarul lăsă apoi anume să-i scape din mână o halbă plesnită – bubuitură ca de tun –, dar puştiul nostru îşi văzu mai departe de lectura lui; ba, mai mult, până la urmă mai schiţă şi un zâmbet. Cârciumarul îi flutură

mâna pe dinaintea ochilor, dar tinerelul continuă să zâmbească fericit.

— Flăcăul ăsta nu vede, nu aude, fumează a nouăsprezecea ţigară, şi-i aduc a cincea halbă de bere, zise cârciumarul. Sunt tare curios, când o să meargă acolo unde scrie BĂRBAŢI... Halal tineret, nu-i aşa?

Iar bătrânul Jupa, care şedea la o masă lângă perete chiar în faţa băiatului, dădu din mână plictisit şi clătină doar din cap, vrând parcă să spună: să nu ne batem gura de pomană.

Pe urmă intră în local un muşteriu pe care, de asemenea, nu-l mai văzuse nimeni vreodată pe aici. Un bărbat mărunţel, uşor adus din spate, cu părul cărunt, ce avea cu el o crăticioară cu varză acră – duminică după-amiaza! Şi muşteriul comandă o bere, iar crăticioara o aşeză frumos în faţa lui, pesemne de teamă să n-o uite. Şi îşi freca de zor mâinile, uitându-se mereu în stradă prin uşa de sticlă a cârciumioarei.

Bătrânul Jupa nu se mai putu stăpâni:

— Halal tineret, ptiu!... Mai mare ruşinea! Pe mine tare m-ar interesa ce anume citeşte haimanaua asta! Sigur o carte pornografică... sau un roman poliţist cu omoruri senzaţionale! Asta trebuie să fie: omoruri senzaţionale! De bună seamă un Klifton sau un Tomsarek! Sau ştiu eu, un Grey... sau poate un Nick Carter?! Şi câtă nesimţire! Tot norodul dus la fotbal, iar dumnealui, prinţişorul, citeşte! Ruşine!

Şi se uită la cititor cu acelaşi dispreţ cu care se uitase şi cârciumarul.

La drept vorbind, era un băiat nespus de frumos, avea pe el un pulover aşa cum ţi-l poate croşeta numai mama sau o fată îndrăgostită lulea, un pulover cântărind, pe

puţin, zece kilograme. Iar la gât un fulăraş roşu, frumos legat, aşa cum purtau zidarii sau muzicanţii satelor, un fulăraş legat cu un nod micuţ de tot, de semăna cu pisoiaşul de pe pachetele de ciocolată. Şi cum ţinea capul în jos, se mândrea cu un păr negru, lucios, de parcă-şi muiase capul în catran.

Acum cârciumarul se aplecă şi, sprijinindu-se cu mâinile pe genunchi, se uită, de jos în sus, drept în ochii flăcăului. După ce se sătură să-l privească, se îndreptă din şale.

— Ţineţi-mă, oameni buni, să nu cad! izbucni el. Secătura asta dă apă la şoricei! se grăbi să adauge, arătând spre junele cititor, care însă continua să citească netulburat, în timp ce lacrimile îi cădeau peste pagini, de se făceau auzite... pic-pic-pic! ca berea din canea.

— Puşlamaua! îşi ieşi din ţâţâni bătrânul Jupa. Cică să scoatem fotbalişti! Ditamai flăcăul, voinic ca un taur, şi dumnealui boceşte ca o fetişcană. Ruşine! încheie, scuipând cu sete.

Muşteriul care venise cu crăticioara îşi desfăcu palmele:

— Păi da, tineretul de azi n-are nici un ideal. Eu, la anii lui, jucam la D.F.C.[1], Merz, vestitul centru-atacant, căzuse la Lublin şi în locul lui juca Karel Koželuh, cel mai bun centru-atacant al tuturor timpurilor. Antrenorul Johny Dick, parcă-l aud, îmi spune: „Ai să joci inter stânga". Şi aşa se face că eu, deşi extremă dreapta, am jucat primul meci la D.F.C. ca inter. Într-o zi, parcă-l văd, Johny Dick flutură spre mine de departe o telegramă şi strigă: „Eşti norocos, extrema dreaptă ne-a căzut la Gorodenka"; aşa se face că am jucat pe postul meu de extremă dreapta.

---

[1] Deutscher Fußball Club (n. tr.).

Muşteriul se uită la bătrânul Jupa, care era socotit, în cârciumioara noastră, un expert în materie de fotbal. Bătrânul Jupa îl întrebă:

— În cazul ăsta, dumneata l-ai cunoscut pe Jimmy, nu-i aşa?

Iar muşteriul îi răspunse:

— Vă gândiţi la ăla de juca la beţie, alături de Kuchynka? L-am cunoscut, cum să nu. Jimmy era numele lui de botez. Dar cum îi mai spunea?

Şi se lăsă o tăcere adâncă, şi bătrânul Jupa încremeni!... Muşteriul schiţă un rânjet răutăcios şi spuse:

— De unde să ştiţi, nu-i aşa? Îi spunea Jimmy Otaway, englez, un *pleier* nemaipomenit.

— Dar ce părere ai de Kanhäuser? interveni bătrânul Jupa, tremurând din tot corpul.

Dar muşteriul dădu din mână cu un dispreţ suveran şi spuse:

— Ce-l băgaţi în ciorba asta pe Kanhäuser? Ăsta a venit la D.F.C. abia în '24!

Tinerelul apucă o altă ţigară şi o aprinse de la chiştoc; un timp îşi scutură degetele gălbejite – de bună seamă se arsese –, dar numaidecât îşi văzu mai departe de lectura lui. Şi începu să râdă cu o voce piţigăiată, chicotind ca un pescăruş, şi prinse aproape să necheze. Bătrânul Jupa sări în sus şi izbi cu pumnul în masă, chiar lângă cartea aceea, şi strigă mânios:

— Ascultă, derbedeule, de mine să nu râzi!

Şi se duse să se aşeze înapoi la locul lui. Dar puştiul era atât de entuziasmat de ceea ce citea, încât îl treceau năduşelile şi îşi ştergea fruntea de sudoare; pe urmă îşi desfăcu fularul şi îşi suflecă mânecile de la pulover şi fiindcă lectura îl amuza atât de mult, îl apucară năbădăile şi,

nemaiştiind ce să facă, izbi cu pumnul în masă atât de cumplit, încât săriră toate în sus. Iar cârciumarul, care tocmai îi aducea o nouă halbă, îi zbieră la ureche:

— Hei, văcarule, nu eşti singur aici! Ieşirile astea păstrează-le pentru tine, când o să fii cu cireada la păscut!

Tinerelul însă, văzându-şi mai departe de cititul şi de râsul lui, întinse mâna şi, dibuind, luă halba din mâna cârciumarului şi trase, cu poftă, o duşcă zdravănă; şi în acest timp, era cu ochii încrucişaţi în jos, spre rândurile cărţii cu pricina:

— A şasea halbă, a douăzeci şi una ţigară, izbucni cârciumarul, bătând din palme. Nimic de zis, ce-i drept, o să avem un tineret pe cinste! Dumnezeule Cristoase, să fie feciorul meu pe loc i-aş smulge muştiucul din gură cu falcă cu tot! strigă mânios, arătând din gesturi cum i-ar sfâşia tinerelului jumătate din faţă. Dar spuneţi şi dumneavoastră, se grăbi să adauge, poate cineva, din motive pedagogice, să se atingă de un asemenea ţângău? Criminalul ăsta ar veni imediat cu poliţia.

Şi, ca să pună punct, cârciumarul nostru apăsă pe butonul motoraşului de aer comprimat şi becul roşu se stinse.

Bătrânul Jupa se dezmetici şi-l luă cu viclenie pe oaspetele necunoscut:

— Pricepuţii în fotbal pretind că la Real Club ar fi putut să joace numai Bican când era în culmea gloriei.

— Da' de unde! se răţoi oaspetele, împingând într-o parte crăticioara cu varză acră. Bican nu-i un centru atacant constructiv! Singurul jucător care ar fi putut să joace la Real Club... era Karel Koželuh, care avea simţul jocului colectiv. Şi ştiţi de ce? Pentru că eu, da, eu am jucat cu el pe extrema dreaptă.

Așa vorbi necunoscutul, apoi, trăgând spre el crăticioara, adună cu buricele degetelor o grămăjoară de varză și, ridicând pomișorul acela deasupra capului, căscă gura mare, lăsând să-i cadă în ea mănunchiul de varză acră. După care începu să ronțăie și să ofere:

— Serviți-vă. E foarte sănătos!

Dar bătrânul Jupa făcu nazuri, spunând că el mănâncă orice, numai varza asta nu, că dacă ar mânca-o i-ar veni, cu siguranță, să vomite. Și, așezat la masa lui, părea atât de mărunțel, o mogâldeață amărâtă.

Deodată, tânărul ce nu mai contenea să citească se ridică în picioare, nimeni n-ar fi spus despre el că era un cogeamite găligan de ar fi putut să întindă mâna să cerșească la etajul întâi. Și în același timp ridică și cartea, ținând-o frumos între degete, de parcă toată viața lui ar fi ținut în mână numai cărți. Împinse scaunul într-o parte cu un gest de conte și, proțăpindu-se în mijlocul localului, își văzu mai departe de lectura lui, atât de interesantă era acea pagină. Pe urmă își târî încet picioarele spre spatele localului, spre ușa pe care se vedeau pictate o săgeată și două zerouri. O deschise și merse liniștit mai departe, ca și când ar fi fost de-ai casei, și porni prin fosta sală a clubului nostru în care se aflase cândva și o mică vitrină cu farfurioare și cupe de pe vremea când la periferie se mai juca un fotbal de calitate – sală în care acum cârciumarul ținea înșirate în ordine navetele cu sticle de bere și apă gazoasă.

— Ăsta-i, într-adevăr, o figură, spuse cârciumarul, arătând spre ușa în spatele căreia dispăruse junele nostru.

Și din fostul club se auzi deodată un tărăboi îngrozitor – zornăituri și clinchet de sticle ce se stingea încet-încet; cârciumarul deschise ușa, să vadă toți, iar

tânărul înainta, pe bâjbâite, răsturnând sticlele goale în calea lui şi citind mai departe... În sfârşit, dibui clanţa şi intră în pisoar. Cârciumarul se apropie pe vârfuri de uşa cu pricina, o crăpă un pic, şi un timp se uită atent înăuntru. Apoi o închise la loc şi, străbătând sala fostului club, se întoarse în local, şi spuse cu o voce jeluitoare, clătinând din cap:

— Cumplită privelişte! Văcarul ăsta îşi face nevoia mică, iar în cealaltă mână ţine cartea şi citeşte! Şi, bineînţeles, chiştocul în colţul pliscului! Aşa ceva n-am mai pomenit. Sunt cârciumar de treizeci de ani, dar asemenea ispravă nu mi-a fost dat să văd! Nu ştiu ce să mai spun... dar... ţineţi minte, generaţia asta ne mănâncă de vii, încheie cârciumarul clătinând din cap cu un aer de prezicător.

Bătrânul Jupa îl întrebă pe oaspetele necunoscut, ca şi când ar fi avut anumite îndoieli:

— Spune-mi, te rog... dumneata ai jucat şi ca internaţional?

Şi oaspetele îi răspunse:

— Nu doar o dată... Iar la Stockholm m-au aranjat în lege. Primesc o pasă de toată frumuseţea, închid ochii şi şutez. Mijlocaşul suedez îmi vâră bocancul, o talpă cum se spune, şi cu asta basta! Pe urmă, Kuchynka, parcă-l aud, îmi spune la spital: „Au ţâşnit fulgere şi de trei ori s-a auzit trosnind". Piciorul însă nu mi l-au fracturat, n-a fost decât o ruptură de menisc... uite-aşa mi se făcuse genunchiul. Noroc că la Praga exista un specialist pentru asemenea treburi... Johny Madden...

Din fosta sală a clubului intră în local tinerelul nostru – citea şi fuma nestingherit şi, ca un filfizon, desena în aer, cu ţigara, un fel de cheie sol; se rezemă de canatul uşii şi îşi aşeză piciorul în aşa fel, încât vârful ghetei să-i atingă

podeaua, iar talpa să-i cadă frumos perpendicular pe duşumea... pe urmă înaintă câţiva paşi, şi se opri în mijlocul localului cu fruntea încreţită, înspăimântat de-a binelea de ceea ce citea... Şi clătină din cap şi din nou vărsă lacrimi mari cât bobul de grindină, azvârlind câteva drept în podul palmei bătrânului Jupa, care, intrigat, sări în sus ca fript şi strigă în gura mare:

— Pe mine n-o să mă bocească nimeni!

Şi junele merse clătinând din cap, şi se aşeză, aproape prăbuşindu-se, înapoi la masa lui.

Bătrânul Jupa scăpără din ochi şi porni numaidecât la atac:

— Unde a mai auzit cineva una ca asta? Johny Madden specialist în genunchi, când o omenire întreagă ştie că a fost antrenor la Slavia!

Spuse asta, uitându-se mândru la cârciumar, care zâmbea satisfăcut. Oaspetele, care tocmai se pregătea să-şi arunce în gură un alt copăcel de varză acră, îşi îndreptă capul la loc şi, azvârlind varza înapoi în crăticioară, spuse domol:

— Cum văd, prea multe nu ştiţi. Johny Madden era mare *mahăr* în glezne răsucite. Toate balerinele din Praga veneau la el. Când m-au adus pe mine, tocmai avea în fabrică o balerină şi numai ce-l aud că-mi spune: „Nu-ţi fie teamă, te dreg eu!" Aşa a spus, continuând s-o maseze pe dansatoarea aceea... Da, da, Johny Madden!... Bineînţeles, a fost şi antrenor la Slavia... încheie oaspetele şi, apucând între degete nitică varză acră dădu capul pe spate, lăsând varza să-i pice în gura căscată.

Bătrânul Jupa, care în cârciumioara noastră era considerat un expert în materie de fotbal, şedea pe scaun uluit, mângâindu-şi cu palma ţeasta pleşuvă, de parcă s-ar fi

autocompătimit, şi în sinea lui îşi spunea: sunt mic, mic de tot. Şi, într-adevăr, din clipa în care venise necunoscutul oaspete, era din ce în ce mai mic, acum nici gât nu mai avea, doar scăfârlia înfiptă între umeri i se mai vedea.

Penibila situaţie fu salvată de cârciumar. Acesta apăsă pe butonul tabloului de comandă şi din nou se aprinse becul roşu şi din nou începu să turuie motoraşul de aer comprimat.

— Tare aş vrea să ştiu de unde au văcarii ăştia atâta bănet? Pentru mine, un creiţar era o adevărată avere! zise cârciumarul.

Iar bătrânul Jupa se încinse:

— Ăsta o sfârşeşte sigur la casa de corecţie. Uitaţi-vă la el. E după-amiază, Sparta luptă să se menţină în divizia A, şi domnişorul stă aici cherchelit, fumează ţigară de la ţigară şi de nimic nu-i pasă... Unde în altă parte poate s-o sfârşească un asemenea ticălos, decât în puşcărie? Ăsta, cu siguranţă, omoară până la urmă o tutungioaică!

— Mă, beţivanilor, strigă, deodată, junele.

Şi, continuând să citească, trăgea de zor din ţigara lui, arătându-le în acest timp degetul – pe urmă îşi frecă buricele de la două degete, dând a înţelege că vrea să plătească. Apoi întinse arătătorul spre marginea tăviţei de carton.

— Aţi văzut? Aţi auzit? zise cârciumarul. Mie unul, vă spun drept, mi-e şi frică să-i mai spun ceva... Să vadă asta Komensky!

Şi, clătinând din cap, făcu repede socoteala şi spuse:

— Şaptespe coroane.

Şi junele nostru scoase din buzunar un pumn de hârtii, aşa cum scotea necunoscutul oaspete varza acră din crăticioară, apoi, pipăind, despărţi două bancnote de câte zece coroane şi le aşeză pe marginea mesei cu gestul unui pianist ce întinde mâna pe claviatură spre a obţine notele

cele mai joase, după care mai făcu un semn ce voia să spună: restul păstraţi-l, e bacşişul dumneavoastră... după care mototoli restul de bani şi-i vârî înapoi în buzunar ca pe o batistă întrebuinţată. Cârciumarul puse însă o hârtie de trei coroane lângă cartea cu pricina şi rosti solemn:

— Poftim restul, că eu nu vreau să am de-a face cu poliţia.

Şi văzură cu toţii cum junele striveşte mai întâi mucul de ţigară în scrumieră, încet şi cu băgare de seamă, de parcă ar fi apăsat pe butonul unei sonerii la intrarea într-un imobil... apoi cum, dibuind, apucă o ţigară de pe masă şi o duce la gură, cum scoate din buzunar cutia cu chibrituri, cum scapără şi dă foc hârtiei de trei coroane, de la care îşi aprinse în cele din urmă ţigara... Şi continuă să citească netulburat, pufăind şi fluturând hârtia aprinsă până când începu să-l frigă... Abia atunci lăsă bancnota răsucită şi înnegrită în scrumieră, unde se aşeză uşor, ca o foaie de indigo şifonată. Pe urmă puştiul îşi duse la frunte arătătorul şi degetul gros, în aşa fel încât să semene cu o statuie.

Cârciumarul scuipă în scârbă şi, aplecându-se, spuse aproape în şoaptă:

— Ăştia n-au nimic sfânt în ei. Bunicuţa Božena Němcova sărea pârleazul pentru un fulg, şi ucigaşul ăsta îşi aprinde ţigara cu o hârtie de trei! Şi sunt sigur că banii ăştia nici măcar nu i-a câştigat. Câţi ani să aibă ţânţarul? Douăzeci şi unu?... Să te ţii ce-o să facă puşlamaua când o avea treizeci!... Dă foc la toată cârciuma... încheie cârciumarul, cu voce scăzută.

Bătrânul Jupa prinse iar curaj şi iar începu să umble cu colindul:

— Da' ce zici de František Svoboda? Hm?... Ce părere ai?...

Și oaspetele cu păr cărunt îi răspunse plin de îngăduință, ca unui puști oarecare:

— Franți? Da, ăsta, ce-i drept, a fost un bun șuter, ce mai, un tanc. Dar nu poate fi comparat cu Koželuh. Mai țineți minte cum i-a împușcat Franți al doilea gol lui Zamora? Și azi mai sare Zamora din pat când își aduce aminte de bomba aia pe care i-a tras-o din marginea careului mare... Pe Franți însă îl ispiteau duelurile și-i plăcea să le stârnească... dacă ați fi mers la fotbal v-ați aduce aminte de ciocnirile lui cu ungurii... Ferencvaroszi Torna Egysilet... Turay, vestit pentru brutalitatea lui, Toldi, uriașul de o sută de kile, furiosul furioșilor, și printre ei se înfige și se strecoară tancul nostru Svoboda... da, dar unde-i jocul colectiv? Pe ăsta îl știa numai Karel Koželuh! Și știți de ce? Fiindcă eu am jucat cu el pe extrema dreaptă... pricepeți? întrebă moșneguțul, care nu era cu mult mai în vârstă decât bătrânul Jupa, care după această discuție se mărunțise în asemenea hal, încât i se lăsase capul lângă halba de bere, și astfel nu-i rămase decât să încline paharul și să bea.

Afară soarele strălucea. Pe trotuarul din dreapta se întindea o umbră albăstrie, dar acoperișurile caselor din partea stângă a străzii noastre se încovoiau sub povara tonelor de lumină. Iar inscripția aceea DUMINICA SE ÎNMORMÂNTEAZĂ – agitație vizuală cum i se mai spune azi... ei, bine, agitația aceea ardea ca flacăra, căci era scrisă cu litere luminoase, și omul avea senzația că o droaie de strengari azvârleau în cârciuma noastră o puzderie de „purcelușI" proiectați cu sute de oglinjoare de buzunar... Iar în capătul străzii, acolo unde trecea tramvaiul prin care se vedea ce puțini călători ducea... acolo, pe artera principală, mișunau oameni, înalți și scunzi, și

ici-colo se zărea câte un cărucior de copil... Junele de sub motoraşul de aer comprimat se ridică deodată în picioare, vărgat de sus până jos de orgia luminii de afară şi, continuând să citească, bâjbâi pe cuier până îşi găsi geaca, îşi trase o mânecă şi rămase aşa în postura aceea aiurită cu o mână pe mânecă, aplecat ca o sperietoare în grădina cu varză... dar de citit citea mai departe.

Oaspetele cu păr cărunt îşi făcu singur socoteala consumaţiei, aşeză bănuţii lângă tăviţa de carton şi, luându-şi crăticioara cu varză, se ridică de la masă. Bătrânul Jupa se ridică şi el şi, agăţându-se de crăticioară ca de un colac de salvare, strigă supărat:

— Vasăzică dumneata vrei să spui că fotbalul nostru de azi nu face nici cât o ceapă degerată?

Şi trase de crăticioară, cu toată puterea.

Oaspetele care se proţăpise în faţa lui şi ţinea vârtos de crăticioară, o zgâlţâi şi el, mai-mai să-i smulgă din umeri mâinile bătrânului Jupa, şi spuse:

— Ştii ce? Fără zorzonele! Eu făceam două driblinguri şi toată echipa răcnea la mine: „Pasează! Că de nu, o minge nu mai capeţi de la noi duminica viitoare!" Unul ca Borovicka, de pildă, nimic de zis, un jucător cu multă înzestrare tehnică... dar pentru echipă? Nimic... Sau Kučera... colosal, dar Jelinek să-şi dea sufletul, nu alta, din pricina acestei extreme... Aşa că eu, după conştiinţa şi cunoştinţa mea, precum voi jura în faţa juriului, declar, sus şi tare, că fotbalul cel mai bun a fost jucat... iar cel mai straşnic jucător al tuturor timpurilor a fost Karel Koželuh... de ce? Pentru că eu am jucat cu el pe extrema dreaptă, încheie căruntul oaspete, smulgând crăticioara din mâinile ofilitului Jupa.

Şi, uitându-se afară, unde în faţa vitrinei cu fotografii din filme se oprise şi privea fotografiile o femeiuşcă

frumoasă, un zdrahon de femeie din care aveai ce ciuguli, oaspetele nostru se lăsă vrăjit:

— Oameni buni, asta zic şi eu femeie! Dumnezeule Cristoase! Fainã femeie! Ce mai, o femeie pe cinste! Ăsteia i-ar trebui ceva. Dar azi nu mai sunt bărbaţii de altădată... Bărbaţii de azi nu se mai pricep la o astfel de femeie... Da, asta zic şi eu femeie, vorbea întruna oaspetele, clătinând din cap şi citind de pe trupul femeii din faţa vitrinei cu fotografii cuvintele pe care le rostea.

Iar femeia cu pricina se răsuci în loc şi porni direct spre cârciumioara noastră, învârtind poşeta şi sugând o bomboană, şi era îmbrăcată ca proprietăreasa unei gherete de tras la ţintă. Şi iat-o acum proţăpită în faţa uşii de sticlă, de se întuneca aproape tot localul... dar, în loc să intre, dumneaei coti, arătându-şi nurii şi din profil.

— Ăsta-i idealul meu! spuse oaspetele, şi cu cratiţa cu varză acră în braţe, ieşi în stradă, ţinându-se mereu după femeia aceea, ca un somnambul sau cam aşa ceva.

Junele îşi trase şi cealaltă mânecă, scuipă mucul de ţigară şi-l strivi pe podea, ţinând în acest timp cartea în ambele mâini – apoi cu o mână deschise uşa de sticlă şi, mergând în dreapta, se făcu nevăzut. Lăsă uşa deschisă şi pe aici îi fu drumul...

— Şi n-a zis nici pâs, se auzi vocea cârciumarului.

Şi se duse să închidă, dar nu-l răbdă inima şi, ieşind în faţa cârciumii, strigă după ţângău:

— Bă, văcarule, unde te trezeşti!

Şi trânti uşa în urma lui.

Sticla zbârnâi şi cârciumarul nostru rămase încremenit.

— Jupa, spuse el, mie mi-e teamă să mă întorc. Am spart ceva?

Şi Jupa dădu din cap în semn că nu.

Aşa se face că stăteau acum amândoi şi se uitau prin uşa de sticlă. În mijlocul străzii noastre începeau să se adune oameni, care îşi cumpărau bilete la cinema. Bătrânul Jupa privea cufundat în gânduri la inscripţia aceea în culori sclipitoare – *DUMINICA SE ÎNMORMÂNTEAZĂ* – şi, scuipând în scârbă, spuse:

— Tâmpită inscripţie, să sperăm că n-are nici o legătură cu echipa noastră...

Cârciumarul devenise atât de nervos – flăcăul cu cartea n-avusese darul să-i sporească prestigiul –, încât se apucă să frece şi să lustruiască paharele cu peria, uitându-se apoi la ele în bătaia soarelui să vadă dacă sunt curate... dar, de fapt, făcea asta numai ca să nu fie nevoit să privească cel dintâi spectacolul când microbiştii aveau s-o cotească pe strada noastră.

Deodată, bătrânul Jupa strigă:

— Vin!

Primul păşi pe strada noastră domnul Hurych, şi ceilalţi oaspeţi obişnuiţi ai localului după el. Şi toţi păreau pirpirii, şifonaţi, şi gârbovi, şi ofiliţi, de parcă i-ar fi udat o ploaie până la piele şi hainele le-ar fi intrat la apă. Pe urmă, sub inscripţia DUMINICA SE ÎNMORMÂNTEAZĂ, domnul Hurych îşi smulse pălăria din cap şi dădu cu ea de caldarâm, în timp ce ceilalţi încercau să-l consoleze. Iar domnul Hurych, pesemne aşa, ca să-l vadă toţi cât suferă, îşi scoase şi pardesiul şi, dând cu el de pământ, începu să-l calce în picioare.

— Ceva nu-mi place, spuse deodată bătrânul Jupa... în aer pluteşte – probabil – remiza!

Şi văzându-l pe domnul Hurych cum întinde mâna spre clanţă, se grăbi el însuşi să-i deschidă şi domnul Hurych dădu buzna în local unde, poticnindu-se, se prăbuşi pe o bancă:

— Toți unsprezece la mină! Toți, fără milă! strigă el supărat, arătând cu degetul în direcția în care bănuia că se află minele Jáchymovului.

Bătrânul Jupa se apropie de ușa de sticlă și se uită afară. De bună seamă nu văzuse că pe strada noastră își făcuse din nou apariția femeia aceea chipeșă, care își tot răsucea poșeta... și, în urma ei, la vreo trei metri distanță, pășea, ca în mrejele visului, extrema dreaptă a D.F.C.-ului, ducând în brațe cratița lui cu varză acră, pe care o purta așa cum poartă nuiaua fermecată pribeagul în căutarea apei binecuvântate... Acum femeia o coti spre cinematograf și cratița cu varză acră după ea...

Și stătea așa bătrânul Jupa în pragul ușii de sticlă, cu mâinile întinse, ca un Crist la o răscruce de drumuri... Și oricine l-ar fi privit dintr-o parte ar fi văzut cum pe obrajii bătrânului Jupa șiroiesc picuri de lacrimi. Dar istețul cârciumar începuse să le aducă oaspeților un lichior întăritor...

CURSUL SERAL

Stăteam de câteva clipe în colțul pustiu al străzilor Valentinska și Veleslavinova. Pe urmă, din Piața Marianska coti o motocicletă care veni drept spre mine. Era faimoasa Jawa de 250, cu două ghidoane. De pe locul din spate se ridică ușor instructorul și, cu mâinile amorțite de frig, scoase repede o țigară. Până să și-o aprindă se uită un timp cu reproș la elevul său, care tot mai stătea călare pe motocicletă și, cu tocul, încerca să bage în punctul mort.

— Tot n-ai nimerit! Nu! Nici acum! bombăni instructorul, în timp ce țigara i se plimba dintr-un colț într-altul al gurii. Mda, oricum, pe ziua de azi nu mi-ai demonstrat mare lucru. La intersecții ai fost îngrozitor! Și-acum, stinge luminile și spune-mi repede ce reguli avem pentru intersecții?

— Da, domnule Fortik, spuse tânărul netezindu-și părul tuns *à la amnestie*; știți, eu sunt de la cursul din ianuarie, și acușica suntem în septembrie. Nu știu cum să vă spun, știți, mi-e capul cam blocat. Le am pe toate în minte, dar de spus nu-s în stare să le spun.

— Bine, bine, dar o să ai de dat examenul. Și-acolo trebuie să meargă treaba strună... Ei drăcie, în definitiv te-apuci și înveți... După-amiaza, te întorci de la muncă, pui mâna pe reguli și le înveți, nu?

— Păi da, dar eu, când vin acasă, mă culc.

— Mă rog, te culci, faci nani, te odihnești, dar până la urmă tot te trezești! Și-atunci iei regulile, ce naiba, că nu-s decât câteva file! Ce faci după ce te trezești?

— Citesc... acum am o carte fainã. Îi zice *Bestialul doctor Quartz și frumoasa Zanona*. O lectură mișto, dacă vreți v-o aduc...

— Uite ce, lasă-te de aiurelile astea, sunt binedispus... Vasăzică o citești pe *Frumoasa Zanona*, și seara?...

— Păi, seara abia nu ține figura! Știți, domnule Fortik, am o fată fainã... dată naibii! Un fel de mașinărie perfectă, ce mai, o piesă de toată frumusețea, băieții sunt înnebuniți după ea când sosim împreună pe motoreta mea la Sazava... adică...

— Vasăzică așa, dumneata ai și început să circuli cu ea fără să fi dat examenul!?! Ei, bravo.

— Păi ce să fac, domnule Fortik? Din ianuarie tot umblu la cursuri și motoreta mea nou-nouță îmi stă în hambar. Până în iunie am mai rezistat eu. Pe urmă măcar duminica, atunci când ai mei erau plecați de-acasă, scoteam din odaie oglinda mare, o așezam în mijlocul curții, mă înțoleam la mare fix, după care porneam motocicleta, dădeam târcoale oglinzii și mă uitam în ea să văd cum mă prinde, și atâta timp m-am oglindit în oglinda aceea, până când, într-o bună zi, nu m-am mai putut stăpâni și am ieșit în stradă. Și, vă spun drept, pe loc i-am dat bătaie, de lăsam de căruță orice vehicul...

— Gata, ajunge, nu te mai obosi și nu mă mai obosi nici pe mine. Ca să nu mai vorbim de faptul că puteai să-ți paradești mașinăria... Așadar, te întorci de la randevu, acasă e liniște, și pui frumușel mâna pe instrucțiuni. Ce altceva ai putea face atât de târziu?

— Păi vedeți, tocmai aici e buba... că eu abia atunci mă înviorez, și sunt mai plin de viață... Ascult Münchenul și Luxemburgul, da, îi ascult pe negri cum își fac de cap... banjoul electric, chitara electrică... trompeta, contrabasul și pianul numai ca *șlag verk!* Cum s-ar zice, ca instrumente de percuție! Veniți într-o seară pe la noi! Bing Crosby și Grace Kelly, Privighetoarea neagră Eartha Kitt și Louis Armstrong, zis și Satchmo, cântă de vă sfâșie inima.

— Gata, ajunge, am terminat țigara. Odată o să merg poate cu dumneata pe Sazava, poate că o să mă abat și pe la voi să aud un jazz de Doamne-ajută, dar deocamdată mai sunt încă profesorul dumitale. Deci, sâmbătă mai facem cele două ore – ultimele. Dar, bagă de seamă, înainte de a învârti cheia, îmi spui frumos, pe dinafară, toate regulile privitoare la intersecții – altfel nu mă așez în spatele dumitale, ai înțeles? De altfel, dumneata o să știi să conduci, de asta sunt sigur, dumneata nu ești un sperios. Ce meserie ai?

— Legător de cărți.

— Bun, dă-mi legitimația, dar ține minte ce-am spus – pe dinafară! Acum vorbesc serios...

— O să tocesc, domnule Fortik, numai de dragul dumitale o să tocesc și-o să bag la diblă. Și dacă n-o să-mi fileze o lampă – vă spun totul pe de rost. Și vă mulțumesc... și noapte bună!

— Bună... derbedeule! rosti instructorul în șoaptă, apoi, uitându-se la mine, îmi spuse: Dumneata ești Hrabal, nu-i așa? Și ți-ai luat și dumneata motocicletă?

— Păi, mi-am luat, domnule Fortik.

— Ai cam început să încărunțești. Cum de te-ai gândit atât de târziu să-ți cumperi motocicletă?

— Ce să fac, domnule Fortik, mă supără picioarele, dar mie îmi place să umblu şi să văd şi de-aceea mi-a venit în minte CŽ-ul. Să merg cu el pe potecile de câmp, spre pădure, frumos de-a lungul apei care la noi miroase ca trestia ruptă...

— Hmm... nu-i rea imaginea. Eu o să mai fumez o ţigară, că mi s-a făcut frig... Dar spune-mi, dumneata chiar n-ai mers niciodată cu motocicleta?

— Ba da... cu tata! Dar mereu în spate, de când eram copil... Prima noastră motocicletă a fost o Laurinka – aşa-i spuneam noi Laurinului nostru – ăla de trebuia împins ca să pornească. Şi mai avea şi ataş şi în el şedeau mama şi frăţiorul, şi nu o dată s-a întâmplat, ca, atunci când o împingeam şi maşina pornea, tata şi cu mine să nu mai avem forţa să sărim în şa.

— Ştii, Hrabal, dacă stau şi mă gândesc bine, eu, unul, nici nu-mi aduc aminte de o asemenea motocicletă... Dar acum s-o lăsăm... curând te duci la examen... de ce se foloseşte pentru ungere uleiul?

— Pelicula de ulei – vâscozitate.

— Bine. Şi ce-i compresia?

— Compresia e raportul dintre capacitatea cilindrică şi capacitatea camerei de combustie.

— Mda, şi mai bine, dar ţine minte ce-ţi spun, Hrabal! Nătărăii ăştia, de nu ştiu nimic, da, ăştia o să conducă dumnezeieşte, în schimb dumneata o să te dai pe undeva de-a dura. Dar pe chestia asta nu trebuie să te necăjeşti, căci... ascultă-mă pe mine... de învăţat o să înveţi abia atunci... când o să goneşti odată cu toată viteza şi după ce o să te rostogoleşti cum scrie la carte, o să rămâi pe această lume... Pe urmă abia o să lipeşti de cauciucurile CŽ-ului dumitale adevăraţii kilometri...

Dar, cum văd, tatăl dumitale a fost un adevărat pionier... mai conduce ş-acuma?

— Mereu, domnule Fortik, mereu. La noi acasă nu se vorbeşte despre nimic altceva decât despre automobile. Tata a trecut acum la automobile. Cred că dumnealui îşi închipuie că şi cerul e un podiş înţesat de maşini şi epave de autovehicule, şi, odată, când o muri, o să capete acolo, la poarta raiului, o geantă cu scule, şi până în vecii-vecilor o să poată meşteri cu ele. Înainte era şi mai şi... Scotea şi untul din noi. Tata era un pic mai iute, ca să zic aşa, mai vijelios, iar mama, ca orice mamă, era un pic suferindă de nervi, tata însă căuta s-o liniştească şi mereu îi spunea: „Hai, Maryško, vino cu noi, ai să vezi ce bine o să-ţi facă aerul proaspăt". Şi uite aşa, săream pe motocicletă, dar abia treceau câteva căruţe cu cai şi tata uita de nervii mamei şi se apleca şi striga: „Targa Florio". Şi gata, îi dădeam bătaie. Eu o vedeam pe mama ca prin ceaţă, cum îl strânge la piept pe frate-meu, şi tot drumul striga: „Franţine, Franţine, pentru numele lui Dumnezeu, Franţine". Dar tata nu se lăsa înduplecat. Pe vremea aceea erau la modă un fel de fulgarine şi fulgarinul tatei se umfla şi-i făcea o cocoaşă mare de-i ajungea până la mine pe locul din spate...

— Cum s-ar zice, goneaţi pe şoselele alea ca zmeii, deşi motocicleta aia trebuie că avea nişte suspensii nenorocite!

— Şi cât de nenorocite. Şi, vorba ceea, eu pe locul din spate... Asta avea suspensie dublă, două arcuri speciale, domnule Fortik; o şa făcută pe măsură, căci directorul cu care tata ieşea uneori cântărea o sută de kilograme. Vă rog să mă credeţi, domnule Fortik, că peisajul îl vedeam numai atunci când porneam maşina din loc sau când o reparam. În rest, tot drumul lăcrimam, peisajul

era parcă ondulat cu fierul, ogoarele și pădurile vâjâiau, să-ți ia auzul nu alta.

— Hmm... cum văd, tatăl dumitale era un mare galanton, nu-i așa?

— Pentru noi, băieții, da, pentru mama însă nu. Când ajungeam undeva și ne opream, în loc să ne bucurăm de Valea Bunicuței sau de Paradisul ceh, eu vomitam, iar mama zăcea în ataș și bolborosea întruna: „Cine m-a pus să merg, cine m-a pus să merg"; și înghițea prafuri. Așadar, mama își alegea dintr-o asemenea excursie numai acele întâmplări care duc la spital sau la cimitir, în timp ce tata numai pe acelea ce duceau direct la celebra pistă de concurs Targa Florio. Și uite așa, ne dregeam de fiecare dată într-un peisaj frumos și la întoarcere totul se petrecea aidoma. La început tata făgăduia și-i jura mamei că merge cu motocicleta numai pentru bucuria familiei, dar peste un sfert de oră cursa îl inspira și, gata, iar zburam prin natură ca niște năluci. Altfel, tata nu se amuza.

— Gata, am terminat țigara, pune mâna pe ghidon și să pornim! spuse instructorul.

Am tras motocicleta de pe suport, și, țac, cu vârful ghetei am împins suportul în arcurile lui.

— Așa, și-acum să repetăm, domnule Hrabal. Mai întâi învârți cheia în cutia de pornire, iar aici distribuirea vitezelor e puțin mai altfel decât la CŽ-ul dumitale...

— Încă n-am umblat cu ea... de vreme ce nu mi-am luat examenul...

— Știu, dar acum vorbesc academic. Așadar, a-ntâia în sus, a doua, a treia și a patra în jos, și când schimbi vitezele, e mai bine să împingi maneta așa ca să facă țac. Și-acum aprinde luminile!

Am apăsat pe pedală, am încălecat și mi-am întors capul.

— V-aţi aşezat, domnule Fortik?

— M-am aşezat, dar, precum vezi, ţi s-a înecat motorul. Accelerează mai mult la pornire, aşa, mai mult, şi slăbeşte ambreiajul. Aşa, şi-acum apasă din nou... dar de ce nu prinde!?!

— Păi da! E băgat în a-ntâia, i-am răspuns roşindu-mă la faţă, – şi apăsând cu carâmbul, am trecut pe *neutral*, şi în cele din urmă am pornit.

Motocicleta prinse să uruie şi eu aveam impresia că se uita la mine toată Praga vesperală, chiar dacă în momentul acela nu trecea nimeni pe stradă. Şi când am băgat în a-ntâia toată lumea a început să se învârtă cu mine într-o dulce euforie.

Domnul Fortik se aplecă şi-mi spuse în şoaptă:

— Calm, Hrabal, calm... accelerează, aşa, şi-acum întoarce-te să vezi dacă nu vine cineva în urma noastră... aşa, arată cu mâna că ne angajăm în coloană... şi-acum slăbeşte ambreiajul... aşa, şi acum o cotim spre stânga. Şi băgăm în a doua! Şi-acum frânăm uşor, şi ne uităm să ne asigurăm, că de-aia avem aici acest triunghi, aşa, şi o luăm la dreapta. Pe Kaprova. Arată cu mâna... mai mult, mai mult! Cum scrie la carte, aşa cum faci dumneata e ca şi când ţi-ai scărpina genunchiul sau ca şi când ţi-ar fi căzut jartiera... Vezi că am pierdut viteza, Hrabal, bagă a-ntâia şi repede a doua, a treia... aşa, uşor, cu talpa... şi acum o luăm pe lângă Primăria nouă spre Rynek, şi arătăm cu mâna că o cotim spre Orologiu, şi iar suntem cu ochii în patru şi vedem dacă nu vine cineva peste noi din strada Paris... aşa. Şi pe linia de tramvai intrăm mai tare, mai ales după ploaie, că altfel ne întindem numaidecât pe caldarâm... aşa, şi acum o luăm prin piaţă la stânga. Atenţie! Din direcţia opusă nu vine nimic, nici tramvaiul nu se vede

în urma noastră... așa, și acum o luăm pe strada Dlouha... Și, spune-mi, cu taică-tu nu te-ai bușit niciodată?

— Cu Laurinka nu... abia mai târziu cu Bavareza șap-cinzeci... Cu Laurinka s-a bușit tata singur... mama nu mai avea nervi de cursă lungă, așa că noi plecam la destinație cu trenul și tata zicea că ajunge după noi cu motocicleta. Dar niciodată n-ajungea. Așa se face că odată îl așteptam la Brno, dar tata a sosit acolo cu trenul, cu o mână sprijinită în cozondraci și cu capul bandajat, dar nu era deloc supărat... zâmbea! Ne-a spus că undeva, dincolo de Bitov, a zburat într-o biserică, drept în sacristie...

— Oho! În sacristie? De așa ceva nici eu n-am avut parte. Nici măcar în vis. Acum însă, foarte bine, ai băgat pentru nenea a-ntâia. Și ocolim la dreapta... pe strada Revoluției e liber, așa că, accelerează, accelerează! La intersecție e mai bine să ai motorul sub presiune... e nasol când se înecă și înțepenește... Deci, plecăciunile mele tatălui dumitale, plecăciunile mele respectuoase... și spune-mi, a mai continuat să conducă?

— Da, domnule Fortik, a continuat, și din ce în ce mai primejdios, mereu în cursa aceea de urmărire. Odată, tot așa, am plecat înaintea lui cu trenul la Skutka, tata zicând că vine după noi cu un mecanic oarecare. Și iar au venit fără motocicletă, cu trenul, și tata era plin de plasturi. Intraseră într-un car cu boi. Când au venit, tata se fălea și râdea: „Nu-i nimic, o să vedeți voi că, odată și-odată, tot o să ajung!"

— Bagă a-ntâia, Hrabal, a-ntâia... și-acum ia-o la dreapta și mucles... în fața Palatului reprezentativ e aiureală. Și mai ține minte, Hrabal, că motocicleta e un mit, cu cât mai mult te stâlcește, cu atât mai mult te lipești de ea, pricepi... așa-i bărbatul adevărat... De altfel o să-ți dai

seama singur ce înseamnă asta, după ce ai să zaci undeva noaptea într-un şanţ cu piciorul rupt... hei, de tramvaiul ăsta nu te apropia aşa de mult! Mai sare din el vreun dobitoc şi... ce spune regulamentul? Cum trebuie să mergi?

— La distanţă sigură ca să pot oricând să opresc.

— Aşa, Hrabal, dar de ce goneşti aşa tare pe Přikopy? Claxonează! Prin locurile astea m-am întins o dată cu un elev, care, ca şi dumneata, a intrat pe linia de tramvai şi s-a ales cu clavicula ruptă. De aceea trebuie să te uiţi mereu nu la ceea ce te ameninţă în clipa asta, ci la ceea ce te-ar putea ameninţa! Să urmăreşti mereu oamenii... cu oamenii e – ţac!... şi gata, ai dat de dracu'. Desigur, trebuie să ai noroc, fără noroc e riscant să circuli prin Praga. Aşa, şi-acum o luăm în sus pe Václavak... luminile semafoarelor nu mai funcţionează... bagă a-ntâia... da, e liber, şi acum o luăm în sus, pe banda din mijloc!... Vasăzică, tatăl dumitale a avut parte de bucurii cu Laurinka lui... Ar trebui odată... să i-o puneţi pe mormânt în chip de statuie... nu, acum nu vorbi, acum nu, că vine intersecţia cu strada Vodičkova... Aşa, acum am lăsat-o în urmă... şi parcă voiai să spui ceva...

— Ei, mi-am adus aminte că odată am plecat la Băile Poděbrady. Tata îşi cumpărase un fulgarin lung, era vară şi toată familia era pusă la mare fix, noi băieţii în costume marinar, dar dincolo de Kovanice, frumosul fulgarin al tatei care fâlfâia ca un drapel s-a agăţat deodată de roata din spate...

— Roata secundară, Hrabal, aşa se spune...

— Mă rog... şi roata aceea secundară a început să înfăşoare fulgarinul cu dinţii ei şi să-l tragă pe tata spre mine... tata mai încerca să ajungă cu mâna pe maneta acceleratorului, dar roata îl trăgea pe spate şi mâinile prindeau

mereu în gol... La un moment dat am început să alunec și eu pe spate...

— Excelent, Hrabal, excelent, nu uita unde ai rămas cu povestirea, și acum o luăm la dreapta... Și nu sta în șa atât de țeapăn! Stai să te îndrept... așa... și-acum o cotim pe Ječna. Bun, și povestește mai departe.

— Da, am zburat peste șanț și am intrat într-un lan de secară. Nenorocirea a fost că pe vremea aceea țesăturile erau atât de tari... azi s-ar fi rupt...

— Nu, Hrabal, acum taci... intersecția de lângă biserica Sfântul Ignațiu e tare păcătoasă. În stânga e spitalul și pe-aici se încrucișează mereu mașinile salvării. Așa că, bagă mai bine a doua și ține minte ce-ți spun – pentru atunci când o să circuli singur – că în Praga e cel mai bine s-o ții mereu în a treia... Aici sunt două stații de benzină, și atenție în dreptul Politehnicii... așa, și-acum mergem în jos, spre Vltava!

— Și cum spuneam... tata zăcea peste mine, și ne învârteam de jur-împrejur în lanul de secară... secara până la gât și...

— Nu, Hrabal, acum nu... pentru treaba asta trebuie să ai simț... acum trecem pe lângă Teatrul Național, și pe urmă mereu înainte, prin Piața Cruciaților, și de-acolo o cotim spre noi... Acum lasă-i pe soldații ăștia să ne-o ia înainte... după zgomot e o mașină 111... vezi? Ce-am spus? E 111... și-acum accelerăm! Din intersecție trebuie să zbori ca din pușcă! Așa...

— Și mergeam prin lanul de secară, tata conducea Laurinul cu pantoful, nouă ne ieșeau capetele din secară, numai nouă bărbaților, căci mamei îi era bine! Leșinase. Abia după aceea a încercat fratele meu manetă după manetă, știți doar câte erau pe atunci, și tata striga la el: „Nu-i asta!

Nici asta!" Până când fratele meu a apucat de maneta potrivită şi, încet-încet, am oprit în mijlocul lanului de secară. Pe tata însă n-am fost în stare să-l scoatem din roată, ştiţi, din dinţii aceia... noroc că au trecut pe acolo nişte oameni de la munca câmpului şi ăştia l-au eliberat pe tata tăind fulgarinul cu coasa. Din resturile fulgarinului tata şi-a făcut pe urmă o jachetă scurtă...

— Aici, în Piaţa Cruciaţilor, atenţie! Şi ştii ce, mai mergem un pic, până la Facultatea de Drept, şi pe urmă o luăm la dreapta pe strada Paris, dar acum atenţie la liniile de tramvai! Aşa... Şi pe urmă aţi cumpărat bavareza...

— Da, BMW. O motocicletă de viteză pe cinste! Pe vremea aia era la modă Tazio Nuvolari. Îmi amintesc că m-am aşezat în spatele tatei la Nymburk şi peste douăzeci şi cinci de minute eu am căzut grămadă lângă ghereta vămii din Hloubetin, unde tata a oprit. Tot drumul nu văzusem absolut nimic... gonisem numai într-un nor gros din care tata striga din când în când: „Nuvolari". Ce ziceţi, să bag acum în a-ntâia?

— La ce bun? Podul Carol e închis. Cum văd, bavareza aceea mânca pământul... nu glumă! Unde v-aţi răsturnat cu ea pentru prima oară?

— Între Mochov şi Nehvizdy. Aveam deja şi ataş, tata depăşise un cal, a accelerat din nou, cum scrie la carte, dar m-am agăţat de oiştea căruţei şi ne-am răsucit în jurul osiei... Eu am zburat într-un păr şi mi-am rupt clavicula. Era în vacanţa mare, chiar în prima zi de vacanţă... şi fiindcă nu rămăsesem repetent ai mei au zis să mergem la Praga să-mi cumpere o pălărie, pentru un certificat de absolvire atât de frumos... Tata a zburat peste ghidon şi ochelarii i s-au înfipt în sprâncene, fratele meu a căzut din ataş şi n-a păţit nimic... în schimb tata a vrut să se

împuște pe șosea, atât de tare îi curgea sângele, de nu mai vedea nimic... „Sunt orb!" striga el întruna, și noi ne-am agățat de el... și i-am spus să ne împuște și pe noi... Noroc că erau pe acolo niște oameni... Pe mine m-au luat pe sus și, la Sadsky, un doctor m-a pus în ghips... Și-acum încotro, domnule Fortik? Spre Sanytrova?

— Spre Sanytrova... Și tata?

— Da, stăteam la masă în cârciuma unui han, și ce credeți, cine altul o cotește dinspre șosea, dacă nu tata cu frățiorul și cu aripa ruptă în ață. Tata râdea de sub capul bandajat și striga: „Grozavă lovitură, nu-i așa?"

— Pe aici cu prudență, Hrabal. În dreptul Klementinului un elev a accelerat... era tot așa o vreme umedă, și n-am mai putut să fac nimic altceva decât să mă răstorn și eu. Bine ai arătat acum, foarte bine, și o luăm spre noi... Mai mergi un pic, bagă a-ntâia... așa... și-acum întoarce! Nu pune piciorul pe pământ, că-ți trag un șut să mă pomenești! Închide accelerația... bagă în punctul mort și închide... Păcat că azi a fost ultima noastră cursă împreună... Dar mama, ce-a spus mama de toată povestea aia?

— Mama tocmai ieșise să dea la păsări când am intrat pe poartă noi, o adevărată frăție în ghips cu aripa ruptă. Stătea sărăcuța cu strachina cu boabe în brațe și tata râdea și striga: „Maryško, a fost ceva nemaipomenit, de toată frumusețea!" Și mama s-a așezat, ametită de-a binelea...

— Așa, și-acum să-mi aprind o țigară și să-mi dai voie să-ți spun că tatăl dumitale a fost un bard, care și-a trăit o viață glorioasă. Mda... și-acum, dă-mi, te rog, legitimația să te notez...

M-a notat.

— Nici nu știi ce bucurie mi-ai făcut azi cu tatăl dumitale, îmi spuse apoi, întinzându-mi legitimația. După care,

apăsând pe pedală, se grăbi să adauge: S-a făcut răcoare... nu-i aşa? Şi nu uita să-i transmiţi salutările mele respectuoase tatălui dumitale!

— Îi transmit.

Şi, ducându-şi palma la frunte, domnul Fortik acceleră. Aproape derapă pe caldarâmul umed şi întorcând motocicleta aproape pe loc, cu o sută optzeci de grade, porni zburând spre malul Vltavei.

MOARTEA DOMNULUI BALTISBERGER

Aproape toată dimineața și-apoi până seara târziu au zăcut sub mașină pe niște saci vechi și au montat arcurile din spate.

— Cum naiba a putut să plesnească arcul ăsta? întrebă tata supărat.

— Cum? răspunse unchiul Pepin care lumina cu lanterna. Simplu. Îmi spune Slavik: „O viață are omul, și c-o moarte suntem datori, așa că, na, ține volanul și dă-i drumul". Și eu am condus, cu toate că am peste șaptezeci de ani și prea bine nu mai văd. Și știi că am intrat în șanț doar de câteva ori?

— Să așteptați voi să vă mai împrumut mașina vreodată! Ar trebui s-o vezi cum arată... Și spune-mi, erați mulți în Škodița asta?

— Nu prea, răspunse unchiul Pepin. Taman șase... mai rău însă a fost când a căzut de sub noi fundul, în plină viteză, și nu ne-a rămas decât să-l punem pe acoperiș, peste patul acela...

— Ce pat?

— Ei, patul unui măcelar pe care-l transportam... Dar măcelarul a rămas în mașină...

— Aoleu... se tângui tata... Și eu mă tot întrebam de unde-s dungile alea pe acoperiș. Să așteptați voi să vă mai

împrumut vreodată mașina mea! izbucni tata, izbind cu cheia franceză în caroserie de-i căzu în ochi noroiul uscat.

Era însă în preajma Marelui Premiu, așa că schimbară repede arcul plesnit, apoi, în spate, unde trebuia să fie perna, prinseră cu sârmă un scaun pliant de grădină, fiindcă în urmă cu mulți ani tata își pusese în gând să îmbunătățească Škodița 430. Atunci a smuls tapiseria și a depozitat-o cu pernă cu tot sub șopron, după care visară și el și mama că într-o bună zi aveau să spele și să curețe totul, că mai bagă în tinichea vreo câteva miare și Škodița o să fie iar o mașinuță pe cinste.

Deocamdată însă, când ajungeau cu bine undeva, oamenii obișnuiau să le spună: „Ei drăcie, cazanul ăsta al vostru n-arată prea bine. Nu cumva l-ați ținut în timpul protectoratului ascuns în Elba?!" Iar tata se supăra, pentru că acesta era adevărul. Alții întrebau minunându-se: „De ce oare stați cu toții în mașina voastră ca într-o cadă?" Asta era din pricină că lipseau pernele și pasagerii stăteau așezați pe niște lădițe de margarină.

Dar toate astea erau provizorii, căci pentru tata era valabilă numai imaginea pe care o vedea mereu la orizont... O Škodiță 430, frumoasă și bine tapisată.

Așa se face că pentru Marele Premiu instalaseră în față două scaune vechi capitonate, iar în spate prinseseră cu sârmă scaunul pliant de grădină. Mama prăji niște șnițele, într-o sticlă de Maggi turnă un litru de băutură amară pentru stomac, și după miezul nopții porniră spre Brno, la cursele de motociclete.

După ce mâncară șnițelele într-un frumos cadru natural, tata ațipi, iar unchiul și mama se întinseră la marginea unei pădurici, în imediata apropiere a serpentinelor

lui Farin. Din când în când mai dădeau câte o duşcă din sticla aceea de Maggi şi se uitau la întreceri. Tocmai se încheia ultimul tur al motocicletelor de o sută douăzeci şi cinci, şi primul claxonă, triumfător, Franta Bartoš – calm, sigur pe el, făcut parcă una cu CŽ-ul lui OHC. Aşa duduia el pe traseu şi, pe unde trecea, cei două sute cincizeci de mii de spectatori izbucneau treptat în urale şi Franta vedea, da, vedea toate mâinile, toate basmalele şi toate batistele, toată atmosfera aceea pompoasă, şi nu se temea, nu, Franta Bartoš nu s-a temut niciodată şi dacă totuşi îi era teamă de ceva, era să nu-i dea chix combustia sau să nu i se gripeze motorul. Acum intrase în ultima curbă a serpentinelor lui Farin şi nici nu mai reducea viteza, stătea lipit de motorul lui şi iar gonea hoţeşte.

Unchiul Pepin, fiindcă tot nu vedea bine, se ţinea de poveşti.

— Anul trecut m-am dus să vizitez reşedinţa arhiepiscopală, dar grădina era părăsită, peste tot era plin de frunze căzute, numai o babă stătea aşezată pe jos şi ronţăia zgomotos nişte mere. S-o fi văzut aşa răposatul arhiepiscop Khon! Ar fi intrat în ea, şi ar fi luat-o în şuturi – de ce nu mătură. Arhiepiscopului îi sărea repede ţandăra, în tinereţe îl împuşcase în fund un inspector silvic fiindcă se ţinuse de fusta nevesti-sii. Până la urmă s-a mutat cu bucătăreasa lui în Tirol, ca să fie mai aproape de Dumnezeu.

Mama stătea de vorbă cu un bărbat instalat într-un scaun cu rotile, pe care rudele îl împinseseră până aici încă de sâmbătă seara, căci traseul se închidea la miezul nopţii.

Unchiul se proţăpi în faţa scaunului cu rotile şi spuse:

— Uite, vezi, într-un loc întocmai ca ăsta am condus odată o frumoasă nespus de inteligentă. O chema Heda. Parcă o aud cum îmi zice: „Veniţi cu mine să ne plimbăm

până la cimitir!" Şi astfel eu, pe vremea aceea cel mai frumos dintre frumoşi, am însoţit-o la Fibich, şi eram nespus de tulburat, iar ea, în rochia ei albă, sta în faţa ţintirimului ca o regină şi la un moment dat îmi spune: „Acum mergem să ne lăsăm pradă romantismului". Şi eu am condus-o prin văiugi, spre culmea Bresko, un peisaj la fel ca ăsta, de aducea cu Dolni Tuzla din Bosnia şi Herţegovina. Şi-acolo Heda se aşază pe o stâncă şi-mi spune: „Ce-i cu dumneata, pe unde umbli de nu te vede omul?" Iar eu i-am răspuns că sufăr de dureri de piept, ca nu cumva să-şi închipuie că scriu poezioare. Şi ea a lăsat umbreluţa de soare pe un pietroi, s-a întins pe spate şi privea spre cer, în timp ce pe mine se căţărau furnicile. „Ştiţi, mama mea vă îndrăgeşte, mi-a spus, n-aţi vrea să veniţi la noi la cină?" Dar eu am tăcut mâlc, pentru că fratele ei avea sifilis. După un timp Heda mi-a spus: „Nu ştiu de ce, dar respir cam greu, de m-aş vedea odată la cimitir"... Iar eu am aprobat-o şi am bucurat-o spunându-i că, după poeţi, lucrul cel mai superb pe această lume e o frumoasă adormită întru Domnul.

Bărbatul din scaunul cu rotile se uită însă în ochii mamei şi îşi ieşi din fire:

— Păcat, doamnă, că Mandolini s-a accidentat la antrenament şi s-a rănit la faţă. Ăsta i-ar fi arătat lui Bartoš cum se merge cu motocicleta.

— Fugiţi de-aici! nu se dădu bătută mama. Aşa cum văd eu lucrurile, domnul Bartoš l-ar fi învins oricum pe acest Mandolini.

— Orice îmi puteţi spune, stimată doamnă, numai povestea asta nu! Dacă nu se accidenta, îi arăta Mandolini acestui domn Bartoš! strigă bărbatul cu indignare.

— E aşa cum spun eu! ripostă mama şi mai trase o duşcă din sticla de Maggi.

— Vedem noi, clătină din cap infirmul. Mai stăm noi de vorbă acuşica la motoarele de trei sute cincizeci. O să vedeţi, stimată doamnă, bomba cea mare, când domnul Baltisberger o să-i pedepsească pe toţi! Cu domnul Štastny cu tot!

— Acest Baltisberger e neamţ? întrebă unchiul.

— Neamţ, rosti încet infirmul, aranjându-şi pătura sub el.

— În cazul ăsta câştigă sigur, fiindcă nemţii sunt nişte jigodii! izbucni unchiul. Odată, doctorul Garoafă, comandant de sokoli, un holtei frumos ca mine, cu ochelari fără rame, ne-a condus pe câmpul de manevre de la Suchdol. La întoarcere a trebuit să trecem prin sătucul nemţesc Runarov. Pe drum îl întreb: „De ce nu v-aţi însurat, domnule doctor?" Şi el mi-a răspuns că bărbatul adevărat e o podoabă a naturii, deci un om subţire, şi unui asemenea om nu poate să-i placă niciodată ca o muiere să-i umble cu ţucalul prin odaie. Şi mergeam aşa prin sătucul nemţesc Runarov şi cântam cântece patriotice, dar dragii noştri vecini ne şi aşteptau cu bâta în mână şi toţi erau numai Hirsch şi Lorenz şi Seidl... Nici n-apucasem bine să cântăm: „Ca leii, ca vulturii în zbor..." că s-au şi năpustit peste noi jigodiile şi l-au tras pe domnul doctor de pe cal, iar pe noi ne-au tăbăcit în asemenea hal, că am rămas un timp saşii. Domnul doctor s-a ales din povestea asta cu un ochi cât oul şi cu nasul rupt. Pe vremea aceea mă duceam la dumnealui din pricina ochelarilor şi...

— Baltisberger are o inimă mare, îl întrerupse pe unchiul Pepin infirmul, bătând cu bastonul în pătură.

— Şi dumneata îţi închipui că Štastny al nostru nu are? întrebă mama ridicându-şi privirea.

— Cine spune că nu? Are, dar atunci când goneşte domnul Štastny parcă ar vărsa din el numai mânie, de ţi se face părul măciucă.

— Da, domnule, aşa e, mânia nu e bună la nimic, încuviinţă unchiul, clătinând din cap. Ferdinand, ăla de trebuia să ajungă împărat, tot aşa, era un mânios fără pereche. Cogeamite haidamac de doi metri, cu fundul cât baniţa, de trebuia să aibă un tron ca al Mariei Tereza, aşa, cât o fântână, ei bine, dumnealui, când întâlnea pe moşia de la Konopište babele cu vreascuri în spinare, dădea foc cu mâna lui gătejelor de pe umerii bietelor femei, iar odată l-a dat pe grădinar cu capul de perete fiindcă găsise în seră un ghiveci de flori ciobit...

— Aţi auzit, stimată doamnă? interveni infirmul arătând cu mâna spre unchiul Pepin. Iar la categoria cinci sute o să vedeţi cum o să-l scuture bavarezii pe František al nostru. Atât Klinger, cât şi Peter Knees. Aseară l-am văzut pe František la antrenamentul de la Pisarky... S-a întins cu maşina lui de cinci sute, de-am crezut că s-a zis cu el. Gonea aiuritul cu cel puţin o sută treizeci pe oră! Dar, ce-i al lui e al lui, Franţa ştie să se culce; ferească sfântu', n-aş vrea să-l nedreptăţesc. Să ştiţi de la mine, stimată doamnă, să cazi e o adevărată artă. Numai că František al nostru are şi mult ghinion! Cu carul! Ca să nu mai spun că nu s-a găsit încă o motocicletă pe măsura lui. Nu, nu are încă motocicleta care să corespundă mâniei lui. Maşina trebuie să-l tragă pe concurent, dar la domnul Štastny e tocmai pe dos. Iar de curaj... ce să mai vorbim, curaj are ca nimeni altul. Da, ca nimeni altul, stimată doamnă – asta v-o spun eu...

— La fel de curajoşi erau şi Přemyslovţii, se bucură sincer unchiul Pepin; ăştia, înainte de a merge la încorporare,

îi spintecau pe toţi nemţii, cu primar cu tot. Îi înghesuiau în fabrica de bere, iar primarului îi înfigeau un cuţit în ceafă, ca amintire.

— Asta-mi place să aud, spuse infirmul. În definitiv cine poate şti mai bine ca mine ce-i aia o inimă mare? Cu un singur picior – am continuat să merg pe un Harley... dar când l-am pierdut şi pe al doilea...

Vorbi cu amărăciune, şi, ridicând ambele mâini, le lăsă repede înapoi pe rezemătoarele negre ale scaunului cu rotile.

— Iertaţi-mă, i se adresă mama în şoaptă.

— Nu-i nimic de iertat, stimată doamnă. Dar să vă spun una mai veselă. Odată îl plimbam pe fratele meu în ataş. Piciorul stâng nu-l mai aveam şi-n locul lui purtam o proteză de fier. Şi cum mergeam aşa, s-a rupt osia, iar eu, cu proteza sprijinită de bara ce unea ataşul de motocicletă, m-am trezit deodată că-mi zboară proteza cu pantalon de piele cu tot. Fratele s-a dus în şanţ, eu am căzut grămadă, dar proteza mea a zburat mai departe în aer, ca apoi să cadă pe şosea drept în faţa a două femei care se întorceau de la târg. Una dintre ele a leşinat pe loc, iar eu, fiindcă nu păţisem nimic, am pornit tropăind după proteza mea, şi când am ridicat-o, cealaltă femeie, care se ţinuse mai vitează, s-a prăbuşit şi ea la pământ... Cu un picior, de bine de rău, tot mai mergea... pe când acum... Sunt un om ursuz şi morocănos.

Îşi întoarse privirea într-o parte şi stătea în scaunul lui de infirm atât de ţeapăn, încât unchiul Pepin socoti cu cale să-i aducă o mângâiere:

— La fel au fost şi Havliček şi Cristos, începu el. Aştia n-au râs nici ei niciodată, deşi erau bărbaţi frumoşi. Ce să-i faci, aşa-i viaţa. Dacă vrei să fii reprezentantul unei

idei pe lumea asta, n-ai voie să te ţii de prostii. Havliček a avut un creier de diamant – că până şi pe profesori îi lăsa ţuţ...

— Bine, spuse ologul. Dar noi nu trebuie să uităm că azi, la Marele Premiu, lipsesc concurenţii de clasă mondială. Acum doi ani l-a câştigat australianul Cambell. Seara, după concurs, a avut loc, la Luzanky, o întâlnire cu concurenţii, aşa că m-am dus şi eu acolo, în scaunul ăsta, şi la discuţia cu australianul am cerut şi eu cuvântul cu rugămintea să-mi fie tradusă întrebarea: „Cum aţi concurat, domnule Cambell, alături de George Geofrey Duke?" Şi australianul mi-a răspuns că Duke e cel mai mare concurent al tuturor timpurilor şi că succesul cel mai mare al australianului a fost, deocamdată, acela de a termina cu o jumătate de roată în urma lui Duke. Aşa a spus australianul Cambell, şi suporterii sportului cu motor au aplaudat şi au strigat în cor „Trăiască Duke!"

— Asemenea oameni sunt adevărate podoabe şi glorii ale lumii! jubilă unchiul Pepin. Ca, de pildă, camaradul meu de arme Rimskej. Hanak[1] verde ca bradul, de la 54 infanterie, ăstuia nu se încumeta nimeni să-i spună ceva sau să-i arunce vreo căutătură urâtă! Auzi dumneata, cincizeci de oameni în cârciumă şi unul începe să se lege de mine, şi ce crezi... prietenul meu, vestitul Rimskej, sparge masa, smulge lampa din tavan şi într-o clipă totu-i greblat în jurul lui. Pe chestia asta patru jandarmi au dat ortul popii la spital, ceilalţi au şters-o sărind pe fereastră, iar Rimskej, în timp ce umbla şutând în coifurile jandarmilor, a atins fără să vrea proteza unei chelneriţe care, nu ştiu cum, se încurcase pe-acolo. Abia după ce-au venit

[1] Locuitor al ţinutului Hana (n. tr.).

poliţaii cu pompierii şi ăştia au început să-l stropească în ochi, abia atunci s-a muiat vestitul hanak Rimskej. La puşcărie însă, sufletul lui a prins din nou să înflorească... a pilit încet, cu răbdare, lanţurile, nişte lanţuri de legat taurii... şi după ce a smuls canatul uşii, i-a tăbăcit cu grinzile acelea pe toţi temnicerii!

— Da, mai sunt încă pe lume asemenea oameni! exclamă ologul care, în urmă cu ani, când mai avea un picior, mergea pe motocicleta Harley. Închipuiţi-vă, oameni buni, ce-ar fi dacă Marele Premiu s-ar alerga în cadrul campionatului mondial. Asta ar fi o treabă! Ubbiale pe motocicleta Augusta la Brno! Boll Lamas pe Grezzi, şi alţi aşi ai motociclismului mondial, ca John Surtees şi Armstrong, sau poate chiar însuşi marele George Geofrey Duke la Brno! Vă daţi seama ce sărbătoare ar fi!...

— La fel a fost şi atunci când a venit în vizită la noi arhiepiscopul Kohn, ţinu să precizeze unchiul Pepin. Valach, din rădăcină ovreiască, părul ca inul, ochelari de aur fără rame, în deget inelul în valoare de câteva milioane şi parfumat cu moscul acela regesc, ca domnişoarele de la bar, de plutea în urma lui, aşa cum pluteşte mirosul de fum în urma locomotivelor. Şi, trăgându-şi răsuflarea, unchiul continuă: Ăsta, când venea pe la noi, babele voiau să-i sărute mâna, dar canonicii le înghionteau îmbrâncindu-le într-o parte, ca nu care cumva să-i umple de muci mâneca sfinţiei sale, dar domnişoarelor notarului de la castel domnul arhiepiscop le săruta el singur mânuşiţele. La rândul lui, arhiepiscopul Stojan era un om tare bun şi cumsecade, ăsta împărţea banii indiferent dacă cerşetorii trăgeau sau nu la măsea, şi fiecare căpăta de la el câte un galben. Arhiepiscopul Bauer avea însă o mutră nasoală, numai coşuri şi sânge albastru. Treaba asta era tare neplăcută în

timpul comuniunii. În schimb, la ultima împărtășanie, câțiva muribunzi s-au speriat de fața lui, în asemenea hal, încât și-au revenit și s-au făcut bine. Arhiepiscopul Přecan, ăsta avea alt dar, era mare iubitor de oameni. Odată a luat-o pe mămica mea de mână și i-a spus: „Dumnezeu să te ocrotească, măicuțo, ca să nu te calce ăștia în picioare". Și i-a dat binecuvântarea și un galben, fiindcă dumnealui iubea femeile bătrâne, principalul sprijin al bisericii. Dumnealui îi mai plăcea să predice pe tema: creștinul când se duce la biserică, să nu miroasă a rachiu. Bineînțeles, toți arhiepiscopii erau sportivi în privința crăpelniței. De pildă, acel Přecan, dădea gata la o singură masă un paner cu porumbei fripți, iar Bauer înfuleca la un prânz un purcel și bea o jumătate de vadră de bere.

Așa povestea unchiul Pepin, în timp ce se dăduse startul la categoria trei sute cincizeci, și primul își făcuse apariția în serpentinele lui Farina, duduind cu motocicleta lui Jawa OHC, František Štastny.

— Ăsta-i ăla cu fulărașul roșu? întrebă mama.

— Da, ăla cu fulăraș roșu, îi răspunse infirmul, în clipa în care primul grup de motociclete trecuse de pădure.

Mama urcă repede într-un mestecănaș, și se aplecă să-i vadă pe concurenți intrând în curbă; și inima începu să-i bată cu putere atunci când fularul roșu zbură prin preajmă-i ca o dâră luminoasă. Spuse:

— Ce ținută are František al nostru!

— Asta, ce-i drept are, încuviință infirmul, uitându-se în altă parte. Nici nu mă miră că în primele tururi de la Zandworth olandezii s-au minunat întrebându-se cine-i nebunul pe care l-au lăsat să intre pe traseu. Dar când a ieșit la iveală că în poziția asta František are un stil

şi o ordine a lui, au început să o ia razna şi spectatorii. Dar ce să faci, ca alergător mie îmi place mai mult acest Baltisberger.

— Place, place... Principalul e cum termină, interveni unchiul Pepin. Şi noi, la vremea noastră, ne întreceam cu furtunurile de pompieri. Odată, ardea o moară, şi în cai a dat strechea în asemenea hal, încât a trebuit să tragem singuri pompa şi furtunurile, până la locul incendiului. Şi aşa, năduşiţi ca nişte catâri, ne-am apucat să stingem. Eu stam pe digul eleşteului cu coşul acela greu în braţe şi aşteptam, conform regulamentului, să-mi dea semnalul din goarnă comandantul pompierilor. Dar între timp dumnealui trâmbiţase dintr-o tinichea, şi pompierii au dat buzna peste mine, iar eu, cu gândul la goarnă, am uitat să dau drumul coşului cu pricina şi deodată m-am trezit zburând în eleşteu, de unde pompierii au trebuit să mă pescuiască trăgându-mă afară din apă cu nişte stinghii, fiindcă nu ştiam să înot. De fapt, eu intrasem la pompieri pentru că aşa a vrut o frumoasă care mi-a zis ce bine trebuie să-mi şadă mie cu scara şi toporul. După care a trebuit să mai pescuim din iaz şi coşul... Între timp arsese jumătate de moară. Când, în sfârşit, am izbutit să înjghebăm furtunul, pompierii au început să pompeze, şi eu, obosit de căderea în apă, m-am împleticit şi m-am încurcat sub pârghiile acelea de fier, şi pompierii m-au pocnit cu braţul pompei drept în cap, şi am leşinat. Aşa se face că au trebuit să mă readucă în simţiri şi cu povestea asta au zăbovit atât de mult, încât primii care au început să stropească au fost pompierii din Přemyslovice, cu toate că ei veniseră după ce moara arsese de-a binelea. Comandantul nostru m-a ocărât, spunând că din pricina mea nu dobândise victoria.

Apoi megafoanele din frunzişul înverzit anunţară că Baltisberger schimbă la depou injectorul şi Hinton se află cu un minut în urma lui František Štastny. Dar František tot mai continua să meargă, de parcă i-ar fi avut pe amândoi în spatele lui. Gonea pe locurile acelea plane şi intra în curbe cu o sută nouăzeci pe oră – un pic doar încetinea şi gata, iar se înclina şi iar îi dădea bătaie nebuneşte, încât spectatorii nici nu aplaudau, nici nu izbucneau în urale. Rămâneau mai curând înlemniţi de zborul răzbunător al descreieratului František.

— Numai să nu înceapă să-l sâcâie bujiile, spuse mama oftând, şi mai trase o duşcă din rachiul acela amar.

— Baltisberger mergea prea sigur de el. Da, da, de cum l-am văzut în primul tur mi s-a părut mie că-i prea fudul, replică infirmul.

— Aşa se întâmplă întotdeauna, ţinu să spună unchiul. Pe mine m-a învăţat religia un popă, de-i zicea Zbořil. O namilă de doi metri, hanak din Pustomer, şi ăsta, odată, ne-a pus la şcoală întrebarea: „Ce-i aia Sfânta Treime?" Şi un băiat a răspuns că Sfânta Treime a fost sora Fecioarei Maria. Şi preotul Zbořil l-a înşfăcat pe băiat ca pe un iepure de casă şi l-a scuturat în lege şi cu degetele lui noduroase i-a frecat bine nasul, după care l-a mai dat şi cu capul de tablă, fiindcă pe vremea acea se preda după învăţătura lui Jan Amos Komensky, care spunea că elevul nu are voie să fie înfumurat, iar în şcoală nu trebuie să lipsească bastonul.

— Acum are cu siguranţă un avans de două minute, interveni mama, astupând sticla cu dopul.

Şi František Štastny intră din nou în curbele lui Farina, de data asta mai precis, şi mai curajos, acum nu mai alerga pentru oameni, ci pentru el, şi mergea aproape pe urmele închipuirii: cum anume trebuie să goneşti

numai pentru plăcerea ta, fluierând la hotarul vieţii. Şi Destinul era azi de partea lui, iar el simţea asta în toate mişcările. Spectatorii îşi reveniră şi ei din înmărmurire, şi nu le mai era teamă, văzând atâta siguranţă în mersul lui. Ultimul tur František Šťastny îl parcurse printr-un fel de tunele, într-o vale presărată de urale, ţâşnite din gâtlejuri aprinse, de fluturări de mâini, de batiste, şi de toate celelalte prin care se poate exprima entuziasmul. Şi astfel, de îndată ce se apropia, toţi cei care stăteau pe scaun, ţâşneau în picioare.

În pauză, înainte de a se fi dat startul în cursa categoriei două sute cincizeci, mama îl trezi pe tata, care continua să doarmă sub pătură.

— Scoală şi vino să vezi şi tu. Pe mine mă amuză. E cât se poate de frumos.

Tata trase o înghiţitură de rachiu amar care face bine la stomac şi spuse:

— Ce fel de amuzament, cu motocicletele?!? Ei, dacă ar concura automobilele ar fi altceva! Herman, Lang, Rudolf Caraciola, Tazio Nuvolari, da, domnule, capacitatea cilindrică cinci litri, trei compresoare! La ăştia are omul ce vedea. De altfel, nici nu m-am mirat când Rudolf Caraciola a declarat că viaţa lui începe abia atunci când se dezlănţuie răcnetul compresoarelor.

Deodată, bărbatul de pe scaunul cu rotile deveni mai umil:

— Dumneata îl cunoşti pe Caraciola? întrebă el.

— Da, îi răspunse tata. Am stat lângă el la înmormântarea soţiei lui, care a fost victima unei avalanşe în Alpi. Campionul ăsta ducea o viaţă foarte cumpătată. Un păhărel de şampanie numai după o cursă câştigată.

— Dumneata ai văzut vreo cursă mai mare?

— Da, rosti tata pe un ton categoric. Mai bine nu mi-o aminteaţi: Marele Premiu al Tripolisului, unde un dulău a intrat pe pistă drept în faţa concurentului Varzi – şi gata. Achiles Varzi a murit pe loc! spuse tata aşa cum citise din cărţile lui Rudolf Caraciola şi Hansvon Stuck. Am văzut şi tragicul antrenament al Marelui Premiu de la Monza, reluă el. Un monitor vărsase nişte ulei pe asfalt şi doi concurenţi, Barzechini şi Campari, au derapat şi şi-au pierdut viaţa. Cu un ceas mai târziu a intrat pe traseu Czajkovski şi pe aceeaşi pată de ulei şi-a dat şi el viaţa. Toţi trei s-au prăbuşit de pe stâncă în mare. Mă aflam într-o tutungerie, sub stânca aceea, unde au fost expuse cadavrele. Tutungiul mi-a spus că tot aşa au zăcut acolo nişte capete încoronate.

— Dumneata l-ai cunoscut pe Barzechini?

— Nu, personal nu l-am cunoscut, dar l-am văzut la hotel cum a dat drumul la ventilator şi a început să arunce în aer bancnotele pe care le câştigase, şi dansa printre banii aceia zburători.

— Aceeaşi fire avea şi feciorul baronului Königsvater! izbucni unchiul Pepin. Bătrânul Königsvater a fost ridicat de împăratul nostru la rangul de baron, cu toate că bunicul lui mai umbla să vândă şireturi pe la sate. Ăsta însă locuia de-acum la castel şi creştea cai, iar în grajduri punea oglinzi în faţa cailor pentru ca animalele să se poată oglindi şi în felul ăsta să le placă mai mult mâncarea. Feciorul lui însă şi-a luat de nevastă o actriţă săracă şi se făcea cu ea, azvârlind banii în dreapta şi-n stânga, şi după ce a făcut praf prea multă avere, pe bătrânul baron l-a lovit damblaua.

— Frumoasă poveste, spuse infirmul. Dar care e, după părerea dumitale, cea mai bună maşină? se adresă el tatei. Mercedesul, Maserati sau Alfa Romeo?

— După mine cea mai bună e Škoda 430, răspunse tata fără ezitare. E o maşină solidă, de nădejde, e cald în ea şi poate fi manevrată cu multă uşurinţă. Şi-apoi! Poţi încărca în ea zece metri cubi de cartofi. Săptămâna trecută au mers în ea şase persoane, şi, în plus, a mai transportat pe acoperiş şi un dulap, adăugă tata, uitându-se în direcţia în care bănuia că se află Škodiţa lui.

Megafonul din pădurice anunţă:

„Motocicletele de două sute cincizeci sunt pregătite să-şi ia startul! Până la sosirea ştirilor de pe traseu, vă rugăm să tăiaţi din program numărul şaptesprezece – Antengruber, Austria, – şi să treceţi în locul lui Andersen, Suedia, pe aceeaşi maşină Norton... Ştergeţi... dar, acum, atenţie! Douăzeci de secunde, cincisprezece, zece secunde, cinci... şi cursa motocicletelor de două sute cincizeci a pornit!"

De departe răsuna răcnetul motoarelor, care creştea, devenind din ce în ce mai puternic. Staţia zonală de amplificare comunica din adâncul frunzişului:

„De la Žebětin ni se anunţă că Baltisberger a trecut primul într-un timp infernal şi, imediat în urma lui, tot pe o maşină NSU-SPORT, Max Kassner, şi după el simpaticul australian Brown cu cangurul pe cască! În zonele plane concurenţii ating viteza de două sute de kilometri.

În serpentinele lui Farina intră primul Hans Baltisberger, zburând atât de repede, încât mama nu văzu nimic altceva decât o panglică argintie. În spatele lui, tot aşa, zbură australianul Brown şi, aproape călare pe el, Max Kassner. Şi toţi trei lăsară în urma lor o dâră mirositoare, de benzină şi de ulei ars.

— Hans conduce, dar mie nu-mi place, nu, nu-mi place! Merge cu atâta furie, de parcă ar spune: *„va banque!"* zise infirmul, ciocnindu-şi proteza cu bastonul.

— De nenorociri nu ducem lipsă niciodată. Tot așa, la noi, au avut loc odată niște manevre la care a venit răposatul împărat Franț cu unchiul lui Albrecht, ăla de-avea strungăreață, și după manevre s-a ținut, în biserică, o slujbă religioasă. Dar eu nu m-am dus acolo, căci de pe atunci încă îl citisem pe Havliček și revista „Svetozor". Deodată însă, s-a stârnit o furtună cumplită, de zburau tunetele și fulgerele pe cer, și un fulger a tăiat paratrăsnetul bisericii și s-a strecurat în balconul coriștilor, unde l-a buimăcit pe organist. Iar babele, înspăimântate, au dat buzna în sacristie, unde preotul le-a luat în șuturi și l-a înjurat pe paracliser spunându-i că n-are voie să lase babele în sacristie atunci când el, locțiitorul lui Dumnezeu pe pământ, se află acolo numai în cămașă. Așa se face că le-au gonit pe bietele bătrâne înapoi spre altar, dar acolo abia a izbucnit o panică îngrozitoare, căci babele au crezut că se prăbușește plafonul, dar, de fapt, ministrantul care bălăngănea clopotul împotriva furtunii rupsese sârma, care șuiera și plesnea capetele femeilor, care se prăbușeau și se tăvăleau pe jos.

Din stația de radio a traseului se auzi o voce hârâită:

„Prin Veselka a trecut primul Hans Baltisberger, urmărit de-aproape de Kassner. Lui Bartoš i s-a gripat motorul și a abandonat. Dar atenție, oameni de ordine! Din sectorul aflat între Zebatin și serpentinele lui Farina ni se anunță că vântul lateral s-a intensificat și s-a scuturat și un nor de ploaie".

— Asta mai lipsea, oftă bărbatul din scaunul cu rotile.

Când se apropie primul grup de concurenți, la început se temu să se uite, dar pe urmă nu mai rezistă. Își ațintì privirea asupra motocicletelor zburătoare și când acestea dispărură în cotul pădurii avu sentimentul că încă o dată n-o să le mai vadă.

— Asta nu-i întrecere, asta-i maşină de tocat nervi, spuse el.

— Toată viaţa-i aşa, se grăbi să-i aducă o mângâiere unchiul Pepin. Din pricina mea se chinuiau două domnişoare de la bar. Pe una o chema Vlasta, şi, odată, mi-a spus: „Hai, vino cu mine, din dragoste". Iar eu i-am spus că mă doare în piept. Şi ea s-a supărat nevoie mare şi mi-a zis: „Boule, vrei să te pocnesc cu o sticlă?" Dar ăsta era un semn bun, căci Vlasta se pricepea să câştige inimioara bărbatului. Pe urmă au venit în local măcelarii şi eu le-am făcut tot felul de acrobaţii, şi uite aşa ne-am distrat cu toţii, că până la urmă Vlasta a avut nevoie de doctor, iar pe mine m-au dus acasă poliţaii cu căruţa ca pe un sul de linoleum.

— Şi cealaltă domnişoară? întrebă infirmul.

— Cealaltă s-a otrăvit din pricina mea cu şliboviţă. Era o fată tare cumsecade şi-o chema Zdeňka Maliková. Asta mă săruta în local, cu atâta foc, de înnebuneau locotenenţii de la dragoni. Pe urmă m-a luat la odaie şi acolo eu am început s-o învăţ că Mozart e o ştiinţă supranaturală. Dar Zdeňka Maliková m-a liniştit: „Lasă-te de prostiile astea, pe mine mă cucereşti numai ca bărbat". Aşa stând lucrurile ne-am întins amândoi în pat şi după aceea eu am vrut să sar pe fereastră şi s-o şterg, dar odaia era la etajul întâi. Şi Zdeňka Maliková se gudura pe lângă mine şi-mi şoptea că acum îmi pot îngădui orice. Atunci i-am ţinut altă lecţie, spunându-i ce a spus Strauss când a văzut compoziţia lui Mozart – Jupiter: „Mie din povestea asta, îmi vine să vărs". Şi Zdeňka Maliková mi-a răspuns: „Iar mie îmi vine să vărs când mă uit la tine; ce naiba, tu nu-mi vezi trupul?" Am vrut s-o întind pe uşă, dar pe coridor mârâia un St. Bernard. Aşa că m-am întors cântând un fragment din aria: „Fii a mea, Violeta..." şi m-am supus.

În clipa aceea duduiră mașinile și primul trecu numărul trei – Hans Baltisberger. Mama îl văzu pe concurent cum întoarce capul să vadă unde sunt cei din urma lui. Și, deodată, motocicleta derapă pe asfaltul umed, roata din față o luă razna și motocicleta argintie cu capotă NSU SPORT-MAX doborî stâlpul de telegraf și, într-o clipită, totul dispăru în șanț. Pe urmă se auzi zbârnâitul lui Kassner și, în curbele lui Farina, acesta intră la fel de vijelios ca în turul precedent.

Și megafonul stației de radio hârâia:

„Voi, tineri motocicliști, toți cei ce ne scrieți că ați dori să concurați! Prezentați-vă și încercați-vă curajul și norocul în întrecerile naționale... Dar iată, de la Liskovec ne sosește știrea că primul a trecut Kassner. Unde a rămas Baltisberger cu numărul trei?"

— Știam eu, da, da, da, am presimțit eu că așa o să se-ntâmple! izbucni infirmul, săltându-se nervos pe scaunul cu rotile. Eu trebuie să fiu la toate. Farina s-a accidentat de moarte și era cât pe ce să-și dea duhul colea, în fața mea. Prințul Biro a zburat în spectatori și a aterizat chiar lângă mine. Eu trebuie să fiu martor la toate nenorocirile astea.

Tata se ridică în picioare.

— Nu te duce acolo, îi spuse mama, dar tata o luă la fugă de-a lungul pădurii și ajunse până la asfaltul lucind de umezeală. Străbătu pasajul subteran și trecu în partea cealaltă a șoselei, unde oamenii de ordine îl întorceau pe domnul Baltisberger cu fața în sus.

— A căzut chiar pe buturuga asta, spuse un tânăr, arătând spre locul cu pricina.

Tata era calm. Se lăsă în genunchi lângă domnul Baltisberger și-o ajută pe asistenta medicală să-i scoată casca. Treaba mergea greu; concurentul căzut încercă să

se ridice şi parcă să se dea înapoi, ca să scape din trupul acela ciopârţit. Asta fu însă ultima zvâcnire, căci după aceea se frânse şi începu să verse sânge.

Rosti în şoaptă:

— *Ich bitte... ich grüsse...*

Capul îi căzu şi nervii dezgoliţi se vedeau cum se zbat; şi chiar în clipa în care soarele lumină dintre nori, sângele sclipi ca nişte rubine.

Staţia de radio a traseului anunţă din adâncul frunzişului udat de ploaie:

„La Veselka a trecut în clipa asta primul Horst Kassner şi după el Heck, amândoi pe maşini NSU! Şi iată îşi croiesc drum în faţă şi concurenţii noştri Kvěch şi Kaslyr, pe CŽ-uri! Şi-acum, stimaţi spectatori, ni se oferă o privelişte superbă. Încet, deasupra noastră, se înalţă un elicopter, uşor şi elegant ca o libelulă. Ce păcat că această privelişte nu poate fi transmisă de sus prin televiziune. Rugăm onoraţii spectatori să nu se apropie. Înainte de a ateriza, elicopterul va răspândi afişe anunţând că duminica viitoare e ziua aviaţiei. Deci nu uitaţi – duminica viitoare, ziua aviaţiei!

Tata se uită la ceas.

Arăta ora unu şi patruzeci de minute.

Pe urmă sosi un medic, îl ţinu câteva clipe pe domnul Baltisberger de încheietura mâinii, apoi duse urechea la pieptul lui şi când se ridică arboră o mină oficială. Tata îşi dădu seama că era sfârşitul.

— E şi el fiul cuiva, spuse şi, luând casca, o aşeză pe motocicleta făcută praf.

Pe şosea trecu Horst Kassner ca-n zbor; desigur, ştia de cele întâmplate şi îşi dădea seama ce înseamnă moartea lui Baltisberger, dar nu cedă, ci, dimpotrivă, parcă în

cinstea tovarăşului din acelaşi garaj cu el, intră în curbele lui Farina: de parcă ar fi murit şi el. Curajos, precis şi în viteza maximă pe care care i-o permiteau motocicleta, inima şi creierul său rece.

Asistenta bandaja capul lui Baltisberger, îl bandaja mereu, dar faşa se îmbiba mereu, se îmbiba cu sânge roşu.

Şi staţia de radio hârâia:

„Din clipă în clipă îl aşteptăm pe câştigătorul cursei la categoria două sute cincizeci. Cine va fi? Kassner sau Heck? Acum au trecut prin Liskovec..." iar aici, la noi, se înalţă elicopterul în start perpendicular, a şi ajuns la cincizeci, la o sută de metri deasupra noastră şi mereu împrăştie afişe. Şi iată! Heck! Amândoi concurenţii pe motociclete elegante care, datorită capotei lor, se aseamănă cu nişte lebede-argintii...

Când mama îi spuse unchiului că domnul Baltisberger s-a accidentat de moarte şi şi-a dat duhul, unchiul Pepin începu:

— Păcat că nu sunt mai tânăr, că dacă aş fi, m-aş urca pe pârâitoarea asta şi le-aş arăta eu lor. Căci, vorba ceea, la timpul meu am slujit în cea mai frumoasă armată din lume. Pe vremea aceea soldaţii purtau ghete cu şireturi, ca domnişoarele. Odată, un cadet mi-a împrumutat uniforma lui, cu centironul acela lăcuit, eu aveam părul ondulat cu fierul, şi aşa m-a tras în poză, la Prostějov, fotograful Kliča. Şi-aveam un ten frumos, întocmai ca vărul meu, îmblânzitor de şoareci la curtea împăratului, o namilă uriaşă, pe care mai târziu l-a dat gata beţia, dar, la vremea lui, a avut trupul cel mai frumos din toată împrejurimea. Cântărea o sută de kilograme, şi când se despuia i se vedea un corp alb ca zăpada proaspăt căzută, şi, de aceea, i se spunea Frumosul Fanynek. Şi eu pierdeam vremea în piaţa din Prostějov, şi

în faţa vitrinei fetele se înghesuiau buluc şi îşi spuneau una celeilalte: „Care îţi place mai mult?“ Şi cea întrebată arăta spre fotografia mea. Iar eu stăteam în spatele ei, după care porneam spre casă ţanţoş şi fălos nevoie mare.

Asta avu de spus unchiul Pepin, dar bărbatul din scaunul cu rotile stătea cu capul plecat şi lacrimile îi picurau pe pătură...

Dincolo de cotul pădurii, cam la trei sute de metri de serpentinele lui Farina, se treziră doi ucenici de la şcoala rezervelor de muncă; călătoriseră toată noaptea tocmai de la Chomutov, ca alte zeci de mii de motorişti, veniţi aici ca să vadă desfăşurarea Marelui Premiu. În zori se plimbau prin Brno ca alte zeci de mii asemenea lor, iar după şapte porniră pe traseu, ca apoi să izbucnească în urale la victoria lui Franta Bartoš şi să se entuziasmeze de cursa îndrăzneaţă a lui František Štastny. Pe urmă însă, osteniră sărmanii în asemenea hal, încât în pauză se întinseră pe haine şi adormiră. Când se treziră, izbucniră speriaţi:

— Tu, tu ai fost cu ideea asta!

— Eu? Tu! Tu ai spus să ne întindem câteva clipe.

— De spus am spus, dar tu de ce te-ai lăsat atât de repede?

— Bine, bine, dar somnorosul eşti tu.

— Iar tu fecioara adormită. Să ştii însă că eu mor dacă l-am pierdut pe domnul Baltisberger.

Şi, tot certându-se aşa, alergau spre traseu. În drum opriră primul spectator:

— Maşinile de două sute cincizeci au terminat cursa?

— Terminat.

— Şi cine a ajuns primul?

— Kassner.

— Şi-al doilea?

— Heck.

— Şi-al treilea?

— Kostyř.

— Şi unde a rămas domnul Baltisberger?

— Acolo, la curbele lui Farina s-a încheiat ultima lui cursă; mai bine nu v-aţi duce acolo, băieţi.

Dar ucenicii rezervelor de muncă, sosiţi tocmai de la Chomutov spre a-l vedea pe domnul Baltisberger, goniră într-acolo. Se strecurară prin pasajul subteran al şoselei şi-apoi le fu dat să vadă – sub o pânză de cort zăcea cineva, iar un pic mai încolo, tot de sub o pânză de cort, răsărea o motocicletă NSU SPORT-MAX. O maşină Mercedes de culoare bej, aceea pe care o admiraseră dimineaţa în faţa hotelului Morava, se apropie în linişte, din ea se strecură la iuţeală un mecanic, sări în şanţ şi cu două degete atinse pânza de cort în locul în care se afla probabil capul. Apoi luă casca şi, lovind-o uşor de o buturugă mică, scutură de pe ea sângele închegat.

Şi, în acest timp, staţia de amplificare anunţa:

„Pe podiumul învingătorilor urcă acum Horst Kassner, în dreapta lui, Heck, în stânga Kostyř, şi trei pioniere le leagă de gât frumoasele lor cravate roşii. Deasupra noastră, elicopterul a ajuns atât de sus, încât se pierde în bătaia soarelui. Luaţi, vă rugăm, programele şi ştergeţi din ele numărul douăzeci şi opt, Bill Hall, Marea Britanie, şi în locul lui treceţi Czekurti, Ungaria, pe motocicleta Giller. Înainte de a începe cursa categoriei cinci sute, ştergeţi..."

— Cum? Domnul Baltisberger e mort de-a binelea? întreabă plesnind din palme unul dintre ucenicii rezervelor de muncă.

CIREȘELE DIN PRAGA

În curtea sinagogii creșteau salcâmi și, vara, când înfloreau, parcă ar fi căzut zăpada. Astăzi ninsoarea se așternea din primele ceasuri ale dimineții. Lângă gard, o femeie spărgea cu ciocanul o ladă de fructe exotice și așeza scândurelele într-un cărucior de copii. Iar în spatele sinagogii era un cimitir de decoruri. Zăceau aici cele pe care nici amatorii nu mai voiau să le care. O Veneră de ghips desenată cu imagini imorale, niște scări care nu duceau nicăieri, o oglindă spartă, arcuri de canapea, iarbă de mare. Iar ploaia și zăpada le acoperiseră în asemenea hal, încât toate comediile astea se întorceau înapoi în pământ, transformându-se într-un humus plin de cioburi de sticlă și de cuie ruginite. Ici-colo doar se mai înălțau întregi din grămada aceea câteva obiecte ce, cu un pic de fantezie, mai semănau a ceva. Când tehnicienii teatrului veneau aici să urineze, mai întâi începeau să ghicească, apoi să se certe și, în cele din urmă, să aducă dovezi că asta e o cracă din Pădurea Ardenilor, iar asta o tăblie de pat din *Nevestele vesele din Winsdor*. Și cum strengarii spărseseră cu praștia aproape toate geamurile, crengile salcâmilor pătrundeau în sinagogă, și viceversa, prin geamurile sparte răsăreau, în curte, colțuri de decoruri.

Dar cel mai frumos era în preajma sărbătorilor de Crăciun. În fiecare an, ca și azi, se vindeau aici pomi de Crăciun,

o pădurice întreagă de brăduți și molizi, și oamenii luau pomișorii și izbindu-i de pământ îi sileau să-și desfacă crenguțele și să arate dacă-s brăduți frumoși și nu din acei ce aveau nevoie să mai fie cârpiți cu cetină. Azi, zăpada cădea din primele ceasuri ale dimineții și curtea mirosea a conifere.

Până să ajungă la sinagogă, regizorul de culise avea obiceiul să dea sfaturi.

— Ține minte ce-ți spun, Milton, cea mai frumoasă însușire a omului e memoria. Pricepi? Și dacă n-o am, atunci chem în ajutor fotografia, sau carnetul, creionul și metrul.

— Asta așa e, mărturisi Milton, dar mie mi-e teamă că însăși natura mi-a refuzat folosirea unui asemenea metru. Adeseori sunt nespus de visător.

— Nu mai spune.

— Ce să-i fac, asta-i situația. Eu, când mă întorc acasă, răsuflu ușurat abia după ce văd că pe strada noastră nu se află pompierii. Deci, n-am ars. Intru în casă, pe scară nu curge apa, e bine, n-am uitat să închid robinetele. Dar mulțumit de-a binelea sunt abia atunci când văd că radioul nu s-a ars, și în casă nu se simte miros de gaze.

— În schimb, eu am o memorie nemaipomenită. Iar atunci când mi se ofilește, pun mâna pe creion și scriu totul. Pentru ce există carnetul?

— Așa e. Numai că eu n-aș găsi carnetul.

— Ascultă, Milton, orice poți să-mi spui, numai asta nu. Eu știu că tu ai o memorie la fel de bună ca a mea. Tu spui toate astea așa, dinadins, ca să-mi faci în ciudă. Mai bine dă-mi cheile.

— Ce chei?

— Cum ce chei? Alea pe care ți le-am dat ieri. De la bisericuța aia.

— Dar nu le am.

— Ieşi cu cheile, Milton!

— Vi le-am dat ieri.

— Serios? Atunci trebuie să fie la teatru.

— În dulapul dumneavoastră.

— Atunci stai aici şi aşteaptă. Dar ai grijă, nu te duci nicăieri, Milton, ca să nu încep pe urmă să te caut.

— Nu cumva aveţi cheile alea în buzunar?

— Ca să vezi, aici erau, se bucură meşterul, de îndată ce se scotoci prin buzunare.

Şi numaidecât urcă o treaptă şi deschise poarta înaltă de fier, pe care rugina şi lichenii desenaseră imaginile unor nori de furtună.

Când poarta se deschise, de pe tavanul sinagogii începu să burniţeze o tencuială verzuie ce se presăra pe podea. Şi, când trecură pragul, tehnicienilor le ţâşniră din gură fuiori de aburi. Alergară pe o scară în spirală până sus, la balcon, unde se îngrămădeau nişte mobile din comediile care nu se mai jucau, iar praful împrumuta tuturor obiectelor o notă tainică şi solemnă în acelaşi timp.

— Astăzi dăm gata inventarul. Deci fii atent să vezi unde le scriu pe toate, m-auzi, Milton? spuse şeful.

— Dar de ce? întrebă Milton neliniştit.

— De ce! De ce! Dacă mor? Sau mă îmbolnăvesc? Păi vezi? Fiecare piesă de mobilă are imitaţia ei. Spune şi tu, nu-i frumos?

— Dacă dumneavoastră vă place... răspunse Milton aducând o maşină de cusut.

— Asta-i din *Praga jefuită*... Da', ia ascultă... Milton, cine ţi-a născocit ţie un nume de botez atât de frumos?

— Mămica, răspunse Milton, şi făcând semn cu bărbia spre talie, adăugă: Pe vremea când mă purta aici, a găsit o carte intitulată *Paradisul pierdut*, şi ce şi-a spus: dacă o fi

băiat, o să-l cheme Milton. Maşina asta de cusut are numărul douăzeci şi doi.

— Corect. Vezi, aici e fotografia... iar aici... dacă se întâmplă ceva cu mine... şterge povestea asta din hârţoage cu creionul roşu. Şi, spune-mi, cartea aceea ai citit-o?

— Nu.

— Păcat, cine ştie, poate că mămica ta a avut şi ea un paradis pierdut.

— Probabil, cu mine... dar ştiţi, meştere, eu nu citesc.

— Păcat. Dar, spune-mi, Milton, ce-ai făcut tu înainte de a intra în teatru?

— Am sortat buruieni de leac.

— Şi cum de te-ai lăsat de treaba asta?

— Începusem să încurc mirosurile – eram supraaromat.

— De asta te-ai lăsat de treaba asta?

— De asta. Şi apoi şi pentru că eram mereu cu un sezon în urmă. Când înfloreau teii, culegătorii îmi aduceau rostopască de primăvară şi măline. Şi abia când înflorea lumânărica îmi aduceau floarea de tei, şi tot aşa mereu cu un sezon în urmă... dar ştiţi unde au bătut aici numărul de inventar? În picior.

— Nu se poate! sări şeful în sus.

— Poftim, uitaţi-vă şi dumneavoastră.

— Asta-i scandalos! *Steaua fără nume*! se supără regizorul de culise, şi, după ce-i arătă lui Milton fotografia măsuţei şi o şterse de pe listă cu creionul roşu, exclamă: E frig al dracului aici, nu-i aşa? şi, apropiindu-se de un geam spart, îşi strecură mâna afară şi şi-o încălzi în zăpada viscolită.

— Aveţi o memorie grozavă! se minună Milton.

— E o chestie de exerciţiu. Când o să fii şi tu în teatru atâta cât am fost eu, o s-ajungi să vezi un fleac ca să-ţi aduci

aminte ce, când şi unde s-a jucat. Iar tu, Milton, nu vreau să te perii, dar ştii, tu ai avea simţ pentru asemenea mobile. Numai să vrei... De ce nu eşti şi tu niţel mai înfipt?...

— Ce să fac, aşa sunt eu. De când mă ştiu am fost cu un sezon în urmă. Băieţii purtau frizuri moderne, iar eu continuam să-mi dau părul cu pomadă şi să-l pieptăn cu cărare la mijloc – băieţii purtau pantaloni strâmţi şi haina croită în formă de sticlă, iar eu mergeam înainte cu pantaloni largi şi cu umerii de la haină îndesaţi cu vată, – băieţii mergeau cu motocicleta, iar eu umblam pe câmp şi, ca un tâmpit, rupeam şi adunam albăstrelele. Băieţii sunt de mult însuraţi, iar eu abia nu de mult m-am îndrăgostit şi m-am însurat...

— Cum? Tu eşti însurat?

— Da... Dar scaunul ăsta de fier are numărul două sute douăzeci.

— *Casele domnului Sartorius*. Dar acum lasă asta şi vino să-ţi încălzeşti şi tu niţel mâinile. Pe cinstea mea, afară e mai cald... Şi spune-mi ... ai o nevastă cumsecade?

— Un înger rătăcit. Părinţii ei au fost oameni bogaţi, dar acum vila lor a devenit o biserică a cultului cehoslovac. M-am dus o dată cu Truda s-o vizităm. Era duminica, pe scări urcau nişte oameni care în fosta lor vilă cântau cântece religioase... „Vino mai aproape de mântuitor..." şi orga îi acompania. Truda se ţinea cu mâinile de gardul de sârmă, râdea, şi-mi şoptea fericită: „Vezi, înainte locuiam aici cinci, şi acum sunt aici atâţia oameni... asta-i bine, asta-i foarte bine"... Aşa-mi spunea.

— Serios?

— Serios. Ne-am dus în vizită la Jesenik, unde părinţii coniţei mele aveau o casă de vacanţă... şi-acolo, tot aşa, am stat lângă gard şi pe uşa vilei au ieşit, cu mers

legănat, treizeci de copii... Pe urmă învățătoarea s-a așezat pe iarbă și le-a citit copiilor o poveste... Și Truda mi-a spus: „Ce drăguț, înainte eram aici cinci și acum sunt aici treizeci... Știi, Milton, eu sunt acum mai bogată decât eram înainte... Există o biserică în care cântă oameni... și există o creșă unde copiilor li se citesc povești... iar eu... eu mă simt bine"... Așa mi-a spus Truda la Jesenik... Ne-apucăm de treabă?

— Stai... Văd că te interesează mobila și asta mă bucură... Acum însă să-ți spun și eu ceva despre căsuța mea. Îmi spusesem în urmă cu un sfert de veac să-mi clădesc pe o parcelă o căscioară, s-o am pentru vremuri de restriște. Și m-am dus să anunț acest lucru la direcția construcțiilor. După ce-am anunțat, îmi zice referentul: „Da' de unde, nimic nu se construiește, pentru că peste parcela dumitale o să treacă o șosea". La care, eu l-am întrebat: „Și ce se întâmplă dacă totuși o construiesc?" Și referentul îmi răspunde: „Vă închidem!" Și eu îl întreb din nou: „Pe cât timp?" Și referentul îmi zice: „Pe jumătate de an!" Iar eu am stat un pic și-am gândit, pe urmă mi-am luat pălăria și i-am spus: „Bine, s-a făcut". Și am plecat. Referentul dă fuga după mine, pe scară însă s-a oprit și a strigat în urma mea: „În cazul ăsta, vă dărâmăm cocioaba!"

Șeful mașinist strigă tare pe ferestruica spartă a sinagogii, și oamenii de jos, care cumpărau pomuleții de Crăciun, se uitară în sus, dar nu văzură nimic la ferestre, din pricina zăpezii abundente care nu mai contenea să cadă...

— Și cu ce se ocupa soția ta? întrebă șeful, după ce degustă amintirea ca pe o a doua prezență.

— E vitrinieră. Ea însă e în toate cu un sezon înainte. Când oamenii mai umblă cu paltoane pe ei, Truda împodobește vitrinele cu crenguțe verzi și aștri aurii, și îmbracă

manechinele cu costumaşe de primăvară. Şi când oamenii înoată prin zloata şi fleşcăiala de primăvară, soţioara mea aranjează vitrinele cu chiloţi şi halate de ştrand şi deasupra lor expune inscripţia... *Unde plecăm anul acesta în vacanţă?*... Şi pe vremea când ne scăldam împreună în Vltava, Truda comanda să i se aducă la TEP foi-de-viţă şi frunze căzute, şi îmbrăca manechinele de ceară în pardesie flauşate şi taioare de tweed...

— Ascultă, Milton, povestea asta ai citit-o undeva, îl întrerupe meşterul maşinist.

— Pe cinstea mea dacă vă mint. Dar ştiţi ce? Mai bine vă duceţi mâine s-o vedeţi, o găsiţi în vitrina magazinului „La cocostârcul". În trening, cu blana pe ea, cu căciula pe cap, cu bocanci Tatra în picioare şi... şi... cu nişte obrăjori uite aşa... îmbujoraţi de frig! În schimb, etalează în vitrină lenjerie de silon şi rochii de bal... pentru că Truda trăieşte de-acum în ianuarie şi februarie... De altfel, mi-a spus că în timpul copilăriei ei fetiţele se jucau cu păpuşile, în timp ce ea se şi gândea la primul ei băiat. Şi când l-a avut pe primul s-a şi gândit să aibă copii. Mereu cu un sezon înainte, aşa-i nevastă-mea. Ce vrea să însemne asta?

— Asta vrea să însemne... Gata, Milton, ne întoarcem la mobila noastră... Dar, ca să ştii şi tu ce fel de om am fost eu, am să-ţi spun povestea până la capăt. După ce-am terminat cu clăditul, stau într-o zi şi retez un ţăruş, când, deodată, scârţâie portiţa. Şi de căsuţa mea de restrişte se apropie domnul referent. Când a ajuns lângă mine mi-a spus: „Am venit să vă aduc la cunoştinţă că vă dărâmăm cocioaba!" Eu am auzit bine ce a spus, dar ca să-l las să câştige timp, ca să mai poată salva situaţia, îl întreb: „Ce-aţi spus?" Şi referentul mi-a repetat solemn că-mi dărâmă

căsuța. Atunci am pus mâna pe secure și am răcnit: „Mai spuneți o dată!!!" Iar referentul și-a rășchirat în fața mea toate degetele și, cu ochii pe secure, a început să dea înapoi în timp ce eu răcneam: „Ce-ați vrut să spuneți cu asta?!?" Și, tot mergând așa de-a-ndoaselea, referentul a găsit pe bâjbâite clanța de la portiță și pe aici i-a fost drumul. Iar căsuța stă și-acum în picioare! strigă șeful mașinist, proțăpindu-se pe balcon cu picioarele răscrăcărate, triumfător.

— Bine ați făcut, căci căsuța v-ați clădit-o singur, spuse Milton, trăgând de un coș mare, împletit din nuiele.

— Păi, cred și eu. Și dacă mi-ar lua cineva căsuța asta, îl joc în picioare, m-auzi, îl joc în picioare! amenință șeful.

— Vă cred... vă cred, dar coșul ăsta e al dracului de greu, rosti Milton, săltând coșul, cu genunchiul, pe un cufăr.

— Ăsta-i sir John Falstaff. *Nevestele vesele*.

— Numărul 106.

— Se notează... iar aici, vezi, aici e și fotografia. Și acum să-ți fac o bucurie. Știi, Milton, a fost luată hotărârea ca tu să fii responsabilul cu mobila! Tot ce vezi aici e al tău, și de la toate vei avea cheile, se bucură șeful mașinist, arătând cu o mână toate frumusețile acelea acoperite cu un strat de praf catifelat.

— Mă bucur, mă bucur grozav, spuse Milton și se grăbi să adauge: Dar dacă odată aș da foc la toate astea?...

— Asta îmi vine și mie să fac, de fiecare dată, interveni meșterul, dar n-ai să faci una ca asta, pentru că tu ești de o conștiinciozitate nebunească. De fapt, în teatru fiecare trebuie să fie un pic, ca să zic așa, țăcănit. Prost om de teatru e cel ce nu sare noaptea din pat. Tu n-ai băgat de seamă că cele mai mari catastrofe din lume le săvârșesc oamenii buni și cumsecade?

— Asta nu ştiam.

— Atunci ţi-o spun eu acum. În inventarul ăsta însă am făcut, de bună seamă, o greşeală cumplită, Milton, căci mereu suntem în regulă. Dar, ia spune, n-ai văzut pe undeva pe-aici creionul meu roşu? întrebă şeful maşinist, după care se duse iar să-şi încălzească mâinile în viscolul de decembrie.

„Ne-a dat groparul o zi liberă, nu-i aşa?" obişnuia să spună domnul Bedar, salariat al Plafarului. Şi, dis-de-dimineaţă, după orele şase, se oprea cu regularitate în cârciuma Mariansky Obraz şi pe loc transforma cele cinci coroane, pe care nevasta i le dădea pentru masa de prânz, într-un vin amărui preparat din fructe. Pe urmă umbla de la o masă la alta, până când se găsea careva să cumpere de la el gustarea de dimineaţă. Iar banii îi transforma din nou într-un pahar de băutură amăruie. Pe urmă, când nu mai avea nimic, domnul Bedar se complăcea să spună: „Acum, dacă mă urc în pom, nici n-am ce vedea pe pământ... de ce?" Şi tot singur îşi răspundea: „Pentru că suntem aici datorită groparului care ne-a dat azi zi liberă". Abia după aceea se ducea la lucru să sorteze muşeţelul şi pătlagina şi acolo se gândea pe cine să tapeze pe ziua de azi? Dar cei ce lucrau cu el nu-i mai împrumutau, la cârciumă domnul Bedar era atât de îndatorat, încât pentru gustarea de dimineaţă trebuia să plece departe, cu tramvaiul, pentru ca, undeva, în alt local... să i se umple paharul, ca apoi să iasă o ceartă pe chestia plăţii şi... în fine, să i se acorde creditul dorit. „E o figură, un caz social", obişnuia să spună despre el şeful lui, pentru ca, într-un fel, să se justifice pe sine. În schimb, domnul Bedar îl răsplătea prin aceea că, ori de câte ori îl zărea pe

șeful său îndreptându-și frumușel spinarea în fața tejghelei și dădea peste cap un păhărel, îi trăgea de mânecă pe mușterii din colțul lui și, arătând spre superiorul său, le spunea în șoaptă: „Să te ții ce lipsă o să fie iar în casa de bani!" Azi, domnul Bedar porni cu tramvaiul să-l viziteze pe Milton, colegul lui, cu care sortase împreună buruienile de leac.

De îndată ce coborî din tramvai, intră în primul local din spatele teatrului.

Cârciumarul tocmai aducea din bucătărie crenvurști calzi și, oprindu-se în pragul ușii, strigă spre panourile surde:

— Vă convine să piliți pe banii mei, adunătură de golani! și lovind ușa batantă cu genunchiul, intră plutind în local.

— Poftă bună, și să vă priască, le spuse apoi mașiniștilor, în timp ce le servea crenvurștii.

Iar mașiniștii, care cu o zi înainte aprinseseră pentru prima oară focul sub cazan și tot cu o zi înainte își spuseseră că de vreme ce cazanul e sub presiune să fie și ei, vedeau în această urare de poftă bună un semn bun, și spuseră:

— Atunci, aduceți-ne nouă două Stock-uri și domnului de colo, unul...

— Numaidecât, numaidecât, se înțelege... rosti cârciumarul, dar cum ieși din local de-a-ndărătelea și prin ușa crăpată îi auzi pe monteri cântând... *Luna dulce sărută Vltava*... izbucni: Cred și eu, criminalilor, vouă vă vine să cântați, dar pe ai cui bănuți?... Și tot pe socoteala mea mai adaugă și un om străin, ptiu!

Și, scuipând cu scârbă, amenință cu degetul în direcția ușii. Apoi trase tașca din buzunarul pantalonilor și după ce găsi nota de consumație, scuturâ hârtia și răcni:

— Poftim, s-au şi adunat şaptezeci de coroane, şi dumnealor continuă să pilească şi să se veselească. Cine-o să plătească? Cine?

După care dădu ochii peste cap şi arătă socoteala uşii închise. În cele din urmă îşi netezi cutele feţei şi, zâmbind, intră dansând în bodegă. O clipă trase cu urechea la cântecul maşiniştilor, apoi spuse:

— Frumoase glasuri au flăcăii ăştia, nu-i aşa?

Un poştaş, care şedea lângă sobă cu căciula în cap şi cu cojocul pe el, spuse:

— Ca vacile înjugate în dreapta, dar pesemne o să ne lăsăm păgubaşi – şi, arătând pe fereastră spre carul poştal, se grăbi să adauge: poşta nu va mai primi pachete decât până la cincisprezece kile.

— Asta o ştim de mult, ţinu să sublinieze domnul Bedar, ciocnind de la distanţă cu maşiniştii – în locul vostru s-aude că o să angajeze femei.

— Da, făcu poştaşul închizând ochii.

— Şi ce-o să facă poştaşii dacă se vând caii?

— Tocmai asta nu ştiu.

— Dar eu ştiu! Pe capră o să stea o femeie, şi doi poştaşi or să tragă în locul bălanului.

— Cu asta prr... stimate domn! spuse poştaşul scuipând scârbit.

— Şi ce-ai vrea dumneata să faci, aud? întrebă domnul Bedar, aplecându-şi urechea.

— Ceva demn, răspunse poştaşul.

— Eu am auzit că poştaşii comprimaţi o să fie puşi să adune cornetele de îngheţată prin gări, sau să ţesale vrăbiile în parcul Stromovka.

— Asta am auzit-o şi eu, se amestecă în vorbă cârciumarul; dar e adevărat că poştaşul care aduce bani va trebui să poarte asupra lui un revolver?

— Asta-i o prostie! afirmă cu tărie poştaşul.

— Dumneata să taci, i-o reteză cârciumarul poştaşului cu o mişcare a mâinii. Şi, adresându-se lui Bedar, continuă: eu am auzit la poşta centrală spunându-se că dacă un poştaş duce bani şi e atacat de cineva, atunci e mai bine să se împuşte, pentru ca tâlharii să nu-l înhaţe de viu. De aceea trebuie să aibă poştaşul asupra lui un revolver. E adevărat?

— Adevărat, răspunse domnul Bedar. Dar eu mai ştiu şi altceva: că se discută ca poştaşii, în calitatea lor de prestatori de servicii publice, să-i aducă acasă, de sărbătorile Crăciunului, pe bărbaţii afumaţi.

— Ce-mi tot îndrugaţi mie aici? întrebă indignat poştaşul.

— Dumneata ca dumneata, dar eu, în calitate de cârciumar, am auzit chiar din gura directorului de la TAPL că, începând de anul viitor, cum vine aici un beţivan şi se face criţă, îi agăţ de gât o ţidulă pe care îi scriu adresa din buletin, şi poştaşul trebuie să-l ducă la destinaţie.

— Cui îi spuneţi bazaconiile astea? întrebă supărat poştaşul, ridicându-se de pe scaun.

— Şezi, tăicuţă, îl îmblânzi domnul Bedar, şezi, la destinaţie va trebui oricum să-l duci, pentru că dumneata eşti funcţionar sub jurământ. Firește, de predat îl predai însă numai pe bază de confirmare.

— Aşa da, se linişti poştaşul.

Iar cârciumarul, măturându-i cu şervetul firimiturile de pâine în poale, îi spuse cu compasiune:

— Sărmanii poştaşi, toate se abat pe capul lor. La Nusle, de pildă, dacă oamenii nu-şi scot ghetele de la reparat, dirigintele poştei îi convoacă pe poştaşi şi le porunceşte: „Poftim, aici aveţi câţiva saci cu încălţăminte, distribuiţi-o odată cu poşta, contra plată în numerar".

— Asta-i bună. Noi nu mai ştim unde ne e capul, şi dumnealor ar vrea acum să mai şi distribuim tot felul de gioarse!

— Şi, mă rog, ce-aţi vrea? Să ardeţi gazul stând în cârciumi? se miră cârciumarul.

— Ce să mai vorbin, la Praga poştaşii o duc încă bine, interveni în discuţie domnul Bedar, să vedeţi în provincie; acolo, pe lângă distribuirea poştei, mai trebuie, sărmanii, să hrănească şi câinii vagabonzi... Nu că ar fi asta o cucerire a societăţii pentru ocrotirea animalelor, treaba asta au descoperit-o oamenii singuri, căci atunci când nu pot da de poştaş, e destul să se uite careva pe uliţă, şi-acolo unde-s adunaţi mai mulţi câini, acolo e şi poştaşul.

— Ei nu, orice, numai asta nu! se împotrivi cârciumarul, dacă s-ar introduce povestea asta şi la Praga, cum aş putea eu să accept ca, aici, în jurul cârciumii mele să se adune câinii? Eu, domnilor, dacă aş fi ministrul poştelor, n-aş da decât o singură dispoziţie, şi anume, ca pe timp de iarnă poştaşii să-şi ia caii cu ei măcar pe coridor. Căci, vorba ceea, ce vină are să stea în frig acest animal credincios?! exclamă cârciumarul şi desfăcându-şi mânios mâinile, răsturnă pe masă halba de bere.

— Asta mi-ai făcut dinadins, se supără poştaşul şi, sărind în picioare, bătu din picioare să-şi scuture din poală stropii de bere.

— De ce nu te dezbraci?

— N-are nici un rost, pentru cele câteva clipe, spuse poştaşul.

— Asta aşa e, căci vorba ceea, eşti aici abia de două ceasuri, îi ripostă cârciumarul şi, uitându-se pe fereastră, se posomorî la faţă.

În viscolul de afară, nişte puştani mâzgăleau pe perete tot soiul de aeroplane şi rachete.

— Cum îi văd, mă ia cu tremurici în tot corpul. Cum naiba le dă prin minte toate astea? După ce desenează până unde ajung cu mâna, aduc scaune şi desenează mai departe. Iar vara? Vara îmi mâzgălesc asfaltul din faţa cârciumii şi nici când se întunecă nu se astâmpără. Da' de unde! Se târâie în patru labe sub felinar şi-i dau tot aşa înainte.

— Ce să-i faci, aşa-s copiii, se amestecă în vorbă un cărbunar aflat într-un colţ al cârciumii; pensionarii din Slosberk, când joacă mariaj, şi se întunecă, tot aşa fac, trag mesele sub felinar şi joacă mai departe. Sau cei ce joacă dame?... Aşază tabla pe zidul scund, încalecă zidul şi, la lumina lămpii, termină partida, adăugă cărbunarul, ridicându-se de la masa lui cu şorţul de piele pe spinare şi cu ochii mânjiţi cu praf de cărbune. Îşi cercetă mâinile un timp, apoi reluă: Când stau şi mă uit la palmele mele, îmi zic că dacă ar fi să pun unele peste altele scările pe care le-am tot urcat în cei treizeci de ani de când le car oamenilor cărbunii, aş ajunge, fără doar şi poate, cu coşarca mea tocmai în lună. Aşa vorbi, dar numaidecât se corectă: în lună poate nu, dar cu siguranţă aş fi străbătut cu coşarca asta în spinare un curcubeu de primăvară... dar acum... să vină plata.

— Şi la mine, se grăbi să spună poştaşul ridicându-se în picioare.

La despărţire cărbunarul îi apucă mâna cârciumarului şi i-o strânse cu atâta căldură, de-i întipări verigheta în degetul mic. Cârciumarul însă râdea făcându-i plecăciuni. După aceea dădu fuga în bucătărie şi acolo, cercetându-şi degetul mic, îşi scutură mâna şi strigă spre uşa închisă:

— Prea mult vă îngăduiţi, tâlharilor. Mie asta nu-mi place!

Şi intră din nou în local închizând uşa în urma lui, elegant, cu călcâiul. În clipa aceea se deschise uşa principală şi în cârciumă intră, înfrigurat, maşinistul Milton.

— Ei, Dumnezeu să te binecuvânteze, Milton! exclamă domnul Bedar întinzând braţele spre noul venit. Domnilor, ăsta-i colegul meu, cu care am lucrat împreună!

— Hm... făcu maşinistul.

Şi domnul Bedar îi mângâie şi-i pipăi mâneca hainei, minunându-se.

— Frumoasă haină, asta-i stofă englezească, aşa ceva aici nu se mai face în ziua de azi! Şi după ce-l bătu pe Milton zdravăn cu palma pe spinare, şi-i pipăi umerii, izbucni: Oameni buni, de la ăsta dacă încasezi una, e ca şi când te-ar lovi un cal cu copita. Om iresponsabil, de ce nu te faci luptător de greco-romane? Tu dacă-i pui unuia cheia finlandeză, îi disloci umărul. Iar din cravata ta n-aş izbuti să ies nici eu. Şi uitaţi-vă la el ce picioare! Aşa picioare avea numai Jarda Burger. Cel puţin, fotbal joci, Milton? Pe atacanţii de azi i-ai face harcea-parcea! Eşti musafirul meu! Domnule cârciumar, azvârle încoace două Stock-uri, în contul meu! porunci domnul Bedar, continuând să răcnească la urechea camaradului cu care lucrase: Ştii, am stat de vorbă cu şefii noştri şi când ăştia m-au întrebat cine a fost cel mai bun lucrător al Plafarului, ce crezi că le-am spus: Ei, hai, ghiceşte!

— Nu ştiu, rosti Milton în şoaptă.

— Atunci să-ţi spun eu... le-am spus că dintre toţi cel mai tare trăgeai tu! Da, tu! Aşa le-am spus, îl asigură domnul Bedar şi, ca şi când l-ar fi interesat ceva ce se întâmpla afară, se sprijini de pervazul ferestrei şi se uită, grijuliu, cum cade zăpada. După care, se aşeză şi întrebă: Ei, ce zici, ce fel de om sunt?

— Caligrafic, îi răspunse Milton zâmbind și, când își cufundă privirea în ochii domnului Bedar, zări în ei două flăcărui nostalgice, cărora niciodată nu era în stare să le reziste.

Se scotoci prin buzunare și, mototolind ultima hârtie de zece coroane, îi întinse mâna colegului care trase ușor hârtia din palma prietenului și o strecură cu discreție în buzunarul său.

— Vin sărbătorile... spuse el cu un aer de vinovăție, și după ce dădu pe gât păhărușul lui, ceru voie și-l bău și pe al lui Milton. Și-acum am plecat... se grăbi să spună, ridicându-se de la masă.

— Plătesc eu totul, făcu un semn cu mâna mașinistul Milton.

— Să scriu? întrebă cârciumarul.

— Scrieți, răspunse Milton căscând.

Și domnul Bedar își luă rămas-bun de la cârciumar și, în timp ce-i frământa în mână palma moale, îi spuse:

— Aveți o cârciumă frumoasă – am să țin minte. În fiecare cârciumă a zis cineva câte ceva despre care aflați numai în cărțile învățaților. De pildă, la Pinkas, un mușteriu a plâns în halba cu bere și a spus – adevărata învățătură înseamnă să te ruinezi – la Târgul de Aur un consilier a spus – din rahat bici nu faci și chiar dacă-l faci, nu pocnește – la Kolcavka, un acordeonist, parcă-l aud cum spune – adevăratul bărbat e întotdeauna oleacă pilit, un pic răcit, și oleacă pute a zeamă de bălegar. La Două Băbuțe, un student ochelarist spunea: Băieți, arta modernă, o bătătură la picior, în care s-a format un urcior în bobul căruia s-a prins un tăciune de grâu. În cârciuma La Delicioșii, un conducător pirpiriu a spus: Țăcănelile sunt gloria și mândria omului. La Palmierul de Aur, un bărbat cu ochelari fără rame a recunoscut: Orice declar, întorc pe

loc altminterea. La Tichak, o portăreasă a spus: Vorbele grosolane sunt mici gloanţe cu rugăciuni de împuşcat grosolănia. O chelneriţă de la Berbecul Alb a spus: Într-un oraş atât de populat şi eu sunt atât de singurică. La Îngerul, un lăptar a prevestit: Oamenii moderni vor începe să meargă pe jos. La Senflok, o domnişoară a declarat: Trăirea adâncă e ca biblioteca universitară. Asta ce înseamnă? Şi, vorba ceea, în fiecare cârciumă s-a spus şi se mai spune câte ceva frumos, nu-i aşa?

— Şi ce-o să ţineţi minte de la noi? îl întrebă cârciumarul, strângându-i mereu mâna domnului Bedar.

— De la dumneavoastră o să-mi aduc aminte până la moarte de acest cărbunar care a spus că dacă ar aşeza unele peste altele toate scările pe care le-a urcat, ar ajunge cu coşarca lui tocmai în Lună. Şi-acum, am plecat.

Şi domnul Bedar îşi mai luă rămas-bun, până îi dădură lacrimile.

După ce ieşi, cârciumarul arătă cu degetul pe fereastră şi spuse:

— Şarmant om, nu-i aşa?

Din fosa de orchestră urcă Raskolnikov şi, ducându-şi mâna la inimă, îşi spuse ca pentru el:

— Azi vreau să înfăptuiesc un lucru mare...

Şi ieşi în curtea interioară, unde, la etajul întâi, se vedea odaia luminată a Ecaterinei Ivanovna, vestita cămătăreasă şi tăinuitoare de obiecte furate.

Milton stătea în culise pe patul Soniei şi maşinistul Badouček se aşeză lângă el, chinuit de ceva.

Ca să nu se mai gândească la problema lui, începu să povestească în şoaptă:

— Într-o zi ca azi, era tot în preajma Crăciunului, am făcut autopsia unui sinucigaş. Doctorul regimentului, în

timp ce-şi spăla mâinile, parcă-l aud cum îmi spune: „Badouček, în săculeţul ăsta, vezi? – e inima ostaşului Fikar, ai grijă de ea, e o inimă specială, o iei şi o duci domnului profesor Jirasek, la Karlak"... Iar eu bat călcâiele şi raportez: „La ordin". Şi am luat inima aceea, care se afla într-un săculeţ de făină, şi era atât de mare, cum să-ţi spun, aproape cât un cap de copil. Şi-am pornit cu ea spre Karlak. Ajung acolo şi-l întreb pe portar: „Domnul profesor Jirasek a venit?" Şi portarul îmi răspunde că domnul profesor încă nu a venit. Aşa că m-am dus peste drum la Berăria Neagră.

Un electrician, urcat pe o băncuţă, repara un reflector, ca să nu mai lumineze saşiu, şi acum cobora pe scară în culise. Trecând pe întuneric prin dreptul patului şopti:

— Aţi cacarisit-o.

— Asta-i bine, rosti maşinistul Badouček, văzându-şi mai departe de povestirea lui. Şi cum spuneam, m-am dus la Berăria Neagră şi acolo l-am cunoscut pe unul Julda, un blonziu care avea ţeasta, aici în faţă, niţel turtită. Zicea că plesnise un compresor la nişte instalaţii de răcire şi el fusese stâlcit în asemenea hal, încât i se dăduse ultima împărtăşanie. „Auzi, omule, îmi zice Julda, mă trezesc la spital, în jurul meu lumânări şi deasupra mea nişte capete înaripate; mi-am dat seama după un timp că deasupra mea se închinau nişte călugăriţe. Ei, drăcia dracului, zic, unde mă aflu? Şi călugăriţele s-au dus repede la medicul primar şi acesta a trimis după profesorul Jirasek şi amândouă au stat pe urmă aplecate asupra mea şi primarul a spus: Domnule profesor, flăcăul ăsta şi-a revenit. Dar domnul profesor a spus: oricum e *moribundus,* aşa că daţi-i ce poftеşte. Şi eu m-am trezit din agonie şi spun: Aş bea o sticluţă de coniac! Când au adus-o, am băut-o dintr-o

răsuflare şi m-am întors în lumea morţilor. A doua zi dimineaţa am revenit şi spun: Aş mai bea o sticluţă. A treia zi tot aşa... şi deodată am văzut lumina. Aşa stând lucrurile a venit din nou domnul profesor Jirasek şi, după ce-mi cercetează capul, zice: Slavă Domnului, povestea începe să se resoarbă! Continuaţi cu coniacul! Şi, după treizeci de sticluţe m-am pus pe picioare. Mâinile de aur ale domnului profesor Jirasek!" Asta mi-a povestit mie Julda, iar eu îi spun – acu' ţin-te bine să-ţi povestesc şi eu ţie ceva. Şi-i spun că mă duc la domnul profesor cu inima ostaşului Fikar, care s-a împuşcat în cap din pricina unei iubiri nefericite. Dar asta n-ar fi trebuit să-i spun căci, după aceea, Julda a ţinut-o morţiş să i-o arăt, să vadă, chipurile, dacă pe inima aceea se poate citi dragostea. Dar eu i-am spus: uite ce, Julda, eu mă aflu în interes de serviciu, şi n-am voie să ţi-o arăt nici în ruptul capului, pricepi? Atunci Julda a mormăit, rugându-mă să-l las măcar să ducă el săculeţul acela, că oricum merge cu mine la domnul profesor Jirasek ca să-i mulţumească încă o dată pentru mâinile lui de aur, care i-au arătat drumul spre viaţă. Şi, în cinstea acestor mâini, am tras fiecare câte trei coniacuri.

Raskolnikov ieşi de la cămătăreasă, murmurând ca pentru el:

— Lucrul de care oamenii se tem cel mai mult e acel prim pas, da, acel prim pas... şi tabloul se stinse, un tul cafeniu se lăsă din podul scenei, maşiniştii se repeziră în linişte şi aşezară mesele la locul indicat, pe un şnur fu coborâtă o lampă cu petrol şi, din catifeaua neagră, se strecură ţeasta verde a recuziterului care, cu mâinile ridicate, străbătea scena întrebând în şoaptă:

— Unde naiba e toporul acela... n-aţi văzut cumva toporul?... Tovarăşi, eu sunt după un infarct... of, ce

grozăvie... Şi porni, împleticindu-se, spre fundul scenei şi se pierdu în bezna violetă.

Reflectoarele luminară scena şi consilierul onorific Marmeladov apucă sticla şi spuse:

— Domnilor, eu sunt funcţionar...

Maşinistul Badouček îşi cuprinse genunchii cu mâinile şi reluă:

— Pe urmă am mai lins câte un coniac, aşa, de drum, şi Julda a început să mă vrăjească zicându-mi că după ce ieşim de la spital, ne ducem să mi-o prezinte pe soţia lui – femeia asta mă iubeşte atât de mult că dacă-i vin cu cineva în vizită, pe loc se pune la patru ace şi spune: tăticule, eu mă reped să iau nişte şniţele şi pe urmă fac un cozonac pe cinste... Dar ştii ce? îmi zice Julda, spitalul nu fuge, mai facem un popas la Pomuleţul şi, dacă se nimereşte să nu fie nimeni pe-acolo, mă uit eu niţel în săculeţ, să văd inima asta... Şi, uite aşa, am pornit agale spre Pomuleţul. Julda îşi lipea mereu urechea de inima aceea, o scutura ca pe un ceas deşteptător, dar eu i-am spus că totu-i în zadar, căci inima asta s-a răcit de-a binelea. Julda însă o ţinea morţiş pe a lui zicând că inima asta trebuie să se fi mânjit măcar un pic de fata aceea pentru care ostaşul îşi făcuse seama, că dacă ar intra în ea niţel cu cuţitul ar găsi, cu siguranţă, un semn oarecare...

Consilierul onorific Marmeladov îi spuse lui Raskolnikov:

— ...şi astfel, fiica mea Soničkа s-a dus cu cartea galbenă în timp ce eu zăceam beat... şi îşi duse mâna la inimă.

— Milton, întrebă Badouček, tuşind să-şi dreagă glasul, ce părere ai, cum termină azi Jihlava?

— Mare favorit.

— Cine?

— Cum cine? Armata.

— Şi ce-ai pus tu acolo?

— Unu.

— Aşa am pus şi eu, căci, vorba aceea, Opava... nu-i mare scofală de ea, nu-i aşa? întrebă maşinistul transpirând.

Consilierul onorific strigă:

— Orice om trebuie să aibă un loc al lui, să ştie unde să se ducă...

Maşinistul Badouček îşi mângâie obrajii şi continuă:

— Şi astfel am ajuns la Pomuleţul şi am cerut două coniacuri. După ce le-am băut, cârciumarul a întrebat: „Încă două?"

Eu însă am sărit de pe scaun şi am spus, da' de unde, suntem grăbiţi, că trebuie să mergem la spital. Şi am întins-o fără să mai zăbovim. Ajungem la spital şi portarul ne spune că domnul profesor e în operaţie şi că operaţia o să ţină două ore. Aşa stând lucrurile, Julda a început din nou să-i dea cu vraja, că mergem la el, că nevestica lui o să împodobească pomul de Crăciun şi-o să ne fiarbă câte un punci, pe urmă se repede după şniţele, că ne face un cozonac pe cinste şi... Şi iată că se încheie tabloul.

Maşinistul Badouček se ridică de pe canapea, în timp ce Raskolnikov îl scotea din scenă pe beţivul Marmeladov. Pe urmă se făcu întuneric şi maşiniştii aduseseră lămpile şi butoiaşul şi alcătuiră curtea.

Când reflectorul căsca un ochi în curte, un pompier stătea în portal şi dormea aplecându-se tot mai mult de parcă lumina îl apăsa în ceafă, şi nu mai lipsea decât un gram de lumină ca pompierul să cadă şi să se dea de-a dura pe scenă.

— Să-l trezesc? întrebă Milton.

— De ce? Lasă-l să zboare, să avem şi noi nitică băşcălie, dădu din mână maşinistul, dar ăla de colo, ţine minte

ce-ţi spun, ăla nu moare de moarte bună, adăugă arătând spre recuzitorul care, în sfârşit, găsise toporul şi acum aştepta cu el în colţ, să i-l dea lui Raskolnikov la momentul potrivit. Ştii tu, Milton, ce a făcut recuzitorul ăsta în actul al doilea, când trebuia să-i dea Soniei lumânarea aprinsă în spatele paravanului? Cu un minut înainte şi-a dat seama că n-are cutia de chibrituri în buzunar... „Oameni buni, are cineva pe aici nişte chibrituri?", a întrebat el în şoaptă, dar nimeni n-avea, iar cel ce avea, aştepta să vadă ce-o să se întâmple... Şi Sonička a întins mâna şi recuzitorul nostru i-a dat lumânarea neaprinsă... Sonička a umbrit flacăra lumânării cu palma, căci aşa era în piesă, pe urmă a luminat faţa celui ce se apropia ca să-l recunoască, dar flacăra ia-o de unde nu-i... iar recuzitorul, încremenit de groază, a ieşit afară clătinându-se şi în acest timp îşi spunea în şoaptă... „Catastrofă, inima mea... inimioara mea..." Iar actorii au făcut băşcălie, şi s-au distrat... şi eu cu ei. Dar ia spune-mi, ce crezi tu, care-i situaţia la Jihlava?

— Dukla conduce clar, răspunse Milton. Dar vorba ceea, hocheiul nu-i decât un joc... firește, depinde mult şi de starea vremii.

— Cum ai spus?

— De starea vremii... ieri s-au auzit trenurile, şi asta înseamnă schimbarea vremii.

— Mda.

— Eu mă bizui pe asta. Dar ştii ce, mai bine mă duc să văd. Ce zici, mai e timp?

— Un moment, spuse maşinistul Badouček şi, uitându-se pe scenă prin crăpătura catifelei, adăugă: Du-te, Raskolnikov abia le-a ucis pe femeile alea, şi tocmai îşi spală mâinile în lighean. Timp berechet.

— Atunci mă duc, zise Milton şi, ocolind decorurile, ieşi, pipăind peretele, până la poartă.

Apasă pe clanţă şi poarta se întredeschise.

Bolta cerului era trandafirie şi gerul se muiase. Peste drum, la etajul întâi, într-o cameră întunecată ecranul televizorului strălucea ca un clar de lună albastră... Iar peste deal se înălţa spre cer glasul gării de triaj... – linia treizeci şi şase...

Milton închise poarta şi se înapoie în culise, unde se aşeză din nou pe canapea.

Maşinistul Badouček nu avu răbdare şi sparse tăcerea şoptind:

— Şi cum spuneam, ajungem la Julda şi, într-adevăr, o femeiuşcă împodobea acolo un pomuleţ de Crăciun, dar cum ne-a ochit a şi început să se răţoiască: „Îmi omori nervii, unde-ai pus gologanii – ce-ai făcut cu ei?" şi numai-decât m-a luat la rost pe mine: „Uite, omule, în ce hal mi l-ai adus, neghiobule! Mă duc să chem poliţia!" Aşa stând lucrurile, am smuls repede din mâinile lui Julda inima, şi am luat-o la sănătoasa. Când am ajuns la Karlak, portarul mi-a făcut semn cu mâna de la distanţă, că e prea târziu, şi mi-a spus că domnul profesor a plecat undeva cu maşina şi nu se mai întoarce... Dar, ia spune, Milton, cum e afară?

— Trenurile se aud şi mai tare.

— Plouă?

— Aproape.

— Frumos... spuse maşinistul cu melancolie în glas.

Şi în spatele scenei flaşneta cânta o melodie veselă dintr-o operă italiană.

— Oare la Jihlava au stadionul acoperit?

— Nu ştiu.

— Mă duc să văd şi eu cum e cu vremea asta, se decise în cele din urmă maşinistul Badouček.

Bâjbâi de-a lungul zidului, apoi deschise poarta şi în noaptea albăstruie-trandafirie văzu: afară burniţa

mărunt, zăpada se îngălbenise, iar sinagoga de peste drum era întunecată ca trunchiurile arțarilor în prag de primăvară. Pomii de Crăciun zăceau grămezi-grămezi, și din portal se ridică Sylva – cățeaua părăsită, o corcitură de lup cu St. Bernard, căreia, în timp ce alerga pe cărare îndreptându-se spre poartă, i se fleșcăia zăpada sub picioare. Cineva își strecură mâna prin poarta ce dădea în curtea sinagogii, mângâie capul cățelei, după care aceasta se întoarse la portalul ei pentru ca dimineața, odată cu primii cumpărători, să se furișeze și ea în magazinele Pramen și Masna și să aștepte până când vânzătoarele aveau să-i dea resturile de pe tejghea. Așa obișnuiește să ia prăvălie după prăvălie, până sus la cruce. Acolo trage un pui de somn, și după-amiază o ia înapoi la vale, pentru ca seara să fie iar sub portalul sinagogii. Așa face de zece ani și când a făcut ulcer, oamenii de pe stradă au dus-o la domnul doctor Welem, s-o opereze. Mașinistul Badouček o văzu acum tropăind prin zăpada umedă, de bună seamă se ducea să se culce sub portal și acolo să viseze un butoiaș atârnat de gât și niște pelerini îngropați în zăpadă.

Mașinistul închise poarta și se înapoie în culise. Ajuns aici, spuse:

— O să am parte, probabil, de un Crăciun vesel ca atunci când m-am întors cu inima la spital. Raportez: „Domnule colonel, domnul profesor nu era acasă, v-am adus inima înapoi". Și medicul-colonel s-a uitat în săculeț și s-a rățoit la mine: „Dobitocule, nu vezi că inima asta s-a alterat de-a binelea?" Așa se face că am luat frumos inima și am dus-o în sala cazanelor și-am aruncat-o în foc... Acum însă știu că la Jihlava n-au stadionul acoperit și în fleșcăraia asta Opava face X... surpriza-surprizelor. Iar

Speranţa mea, pusă în cele două sute treizeci de coroane, s-a dus pe apa sâmbetei...

Sonička Marmeladova, fetiţa cu cosiţe aurii purtând pe cap pălărioara de paie împodobită cu cireşe artificiale, îi făcu o plecăciune lui Raskolnikov şi-l întrebă cuminte:

— Veniţi la înmormântare?

FANFARONUL

Hanța plecă la serviciu dis-de-dimineață. Se instalează frumos în tramvai și, scoțând din servietă cotidianul *Herald Tribune,* se preface că citește cu interes articolul de fond.

După care izbucni în gura mare:

— Până la urmă tot o să dea de dracu' capitaliștii ăștia! Le-aș arăta eu lor politică de forță.

Dar oamenii din jur se uitau în altă parte. Atunci Hanța scoase un alt ziar, de data asta *Frankfurter Allgemeine* și, prefăcându-se iar că citește, începu după un timp să comenteze:

— Oameni buni! Când citesc toate astea simt cum fierbe sângele în mine! Uite așa! În definitiv, cine a câștigat și cine a pierdut acest război?

Și, pufnindu-l râsul, continuă:

— Țineți-mă, fraților, să nu cad! Auziți?!? Konrad Adenauer vorbește despre apărarea culturii occidentale? Și unde?! La Universitatea Columbia! Pricepeți, oameni buni!!? La universitate! Ce păcat că nu suntem și noi vreo nouăzeci de milioane!

Se înecă de râs și tuși ușor să-și dreagă glasul. Când se uită însă în ochii celor din jur, ca să găsească în ei înțelegere, își dădu seama că privirile tuturor pluteau în gol, întâlnindu-se undeva în spatele lui, că nimeni nu se sinchisea de prezența lui și că, de fapt, toți se uitau prin el. Și asta

îl făcea pe Hanța să se simtă bine, căci tare îl ungea la inimă când oamenii își pizmuiesc aproapele pentru cunoștințele lui. Iată de ce împături cu mare plăcere ziarul federal, apoi desfăcu *L'Humanité* și iar începu să-i binecuvânteze pe călători cu imensul antet al ziarului. De această dată, știrile nu se mai arătau a fi deloc pe placul lui.

Drept care împături ziarul la loc și spuse cu ochii umeziți de lacrimi:

— Unde-i mândria francezilor, oameni buni!? Auziți! Speidel și Manteufel se consultă la Paris cu Guderian... cu acest bătrân *draufgänger*[1] – zău dacă nu-mi vine să mor!

Strânse pe îndelete cele trei ziare găsite de el printre hârtii vechi – ziare din care înțelegea taman numele și prenumele celor incriminați – și coborî încet din tramvai.

Îndată, după colț, intră în lăptăria de unde obișnuia să cumpere în fiecare zi lapte pentru pisici.

— Da' câte pisici aveți în văgăuna aia? îl întrebă lăptăreasa.

— Câte? Ar trebui să vedeți și dumneavoastră, distinsă coniță, acuși când deschid magaziile! Dacă nu mă dau iute într-o parte, mă doboară valul de cotoi! Da', ia spuneți-mi, ați aflat?

— Ce să aflu?

— Un incendiu uriaș în port la Holešovice azi-noapte. Arde un vapor cu grâne, și boabele aprinse țâșnesc în toate părțile, așa că pompierii au lăsat vaporul în voia soartei, și s-au apucat să stingă focul din cartierele învecinate... Liben și Bubny. Nenorocire mare!

— Asta ne mai lipsea! izbucni lăptăreasa, frângându-și mâinile. Dar tot nu mi-ați spus câte pisici aveți...

---

[1] Smintit – (lb. germ.) (n. tr.).

— Fetiţo, pardon, distinsă coniţă... puţine. Acum, că şi-au ieşit din minţi şase motani, după ce li s-a urcat miorlăiala la cap, nu ne-au mai rămas decât doisprezece. Ce mai, e o adevărată catastrofă când dă miorlăiala-n motani! Ce să vă spun, se caţără şi pe tavan...

— Miorlăiala?

— Da, miorlăiala. Ştiţi şi dumneavoastră doar cum e şi ce chin e dorinţa aceea, da, iontoforeza naturii şi plăcerea micuţelor animale de a se juca de-a... baba-oarba...

— Cum vine asta?

— Păi, vă rog să mă iertaţi, dar, ştiţi... şi animalelor le place să se joace de-a tata şi de-a mama. Iar motanul, ce să vă mai spun, e un adevărat dinam.

— Douăsprezece pisici! Şi copiii noştri cară hârtie la centrul dumneavoastră de colectare. Atât ne-ar mai lipsi să turbeze şi motanii şi să muşte toată strada!

— Asta, ce-i drept, s-ar putea.

Şi, cotrobăind prin servietă, Hanţa scoase la iveală ziarul italian *Unitá*.

— Mda... parcă pe aici pe undeva am citit eu... Un moment, aici sunt inundaţiile din Valea Padului, dincoace... prinţul de Monaco s-a însurat cu actriţa aceea americană, pardon, cu actriţa de film americană Grace Kelly... Gata, am găsit! La Florenţa a turbat o haită de pisici, iar în palatul Uffizi smintitele au muşcat cincisprezece nemţi aflaţi acolo să viziteze galeriile de artă. Până şi ghidurile le-a făcut ferfeniţă.

— Vasăzică aşa! Nu-i nimic, chiar azi am să mă duc să depun o plângere la asociaţia de stradă a părinţilor! spuse lăptăreasa, clătinând din cap şi privind cu tristeţe pe fereastră afară...

În dreptul Societăţii de asigurări îl aştepta casierul.

— Domnule Hanța, ieri am depus la dumneavoastră niște foi de vărsământ.

— Și ce-i cu asta?

— Noi credeam că foile pe care vi le-am dat erau expirate. Dar până una-alta, cele expirate au rămas în birourile noastre, spuse casierul și, arătând cu mâna spre clădirea Societății de asigurare, se grăbi să adauge: Iar cele valabile le-am dat la colectare.

— Pentru noi, tot un drac. Hârtie ca orice hârtie! îl consolă Hanța.

— Cum văd, nu m-ați înțeles! Mă gândeam dacă n-ar putea fi schimbate, pricepeți?

— Greu, sunt gata împachetate.

— Și unde se află pachetele?

— Asta aș vrea și eu să știu. Au fost duse de ieri la fabrica de hârtie.

— La care?

— Depinde de camionul în care le-am încărcat. Ce mai tura-vura, s-a zis cu foile dumneavoastră de vărsământ. Puneți-le cruce! Mai degrabă am putea merge să căutam apa vie sau cele trei fire de aur din părul lui Moș-Știe-tot...

— O să mă plâng.

— Asta, mă rog, puteți, dar să știți de la mine, la noi nu se găsește niciodată nimic, mai ales atunci când cauți ceva anume. În schimb, spre surprinderea noastră, găsim tot soiul de alte lucruri. Odată, după revoluție, mă aflam într-o pivniță la Letna să adun hârtie; la un moment dat furca mi se agață de niște franjuri – intru mai adânc și, păzea, ce credeți că am găsit acolo?

— Niște foi de vărsământ! izbucni bucuros casierul.

— Da' de unde! Niște cizme, da, niște cizme! Înfig furca a doua oară, trag cu putere, și ce să vezi: un *scharführer*

mort şi, unde mai pui, cu revolverul în mână. Da, un şarfirer, cândva giuvaerul spălătoreselor germane, podoaba crescătorilor de iepuri în al treilea Reich... Şi-acum, mort de-a binelea. Ce mă fac cu el? îmi zic în sinea mea. L-am azvârlit frumuşel într-o ladă aşternută cu un strat de hârtie, apoi de jur-împrejur şi deasupra tot cu hârtie, după care am bătătorit totul zdravăn să se îndese bine şi am legat lada cu două rânduri de sârmă să nu se desfacă... Şi, astfel şarfirerul a ajuns la fabrica de hârtie, întocmai ca foile dumneavoastră de vărsământ. Acolo sârma se taie, iar conţinutul lăzii se aruncă în căzile cu acid. Cine ştie, poate că, atunci, câteva sute de oameni au citit ziarul „Ceské slovo" pe hârtie confecţionată dintr-un naţional socialist german... Frumoasă poveste, nu-i aşa?

— Păi... spuse casierul şi strănută vârtos.

— Vedeţi, e adevărat! Pe vremuri am lucrat şi în beciurile Băncii Naţionale, iar acolo, cum poate binevoiţi a şti şi dumneavoastră, există o încăpere în care pică prin tavan bancnotele scoase din circulaţie, tocate mărunt-mărunt, ca tăiţeii. Iar eu făceam pachetele cu masca pe faţă, cufundat în norii ăia de milioane. Biştarii, cum spuneam, pică acolo ca stropii de ploaie, în timp ce maşina de tocat toarce mai mare dragul... Şi uite aşa, mi-a venit mie deodată în minte o idee şi numaidecât m-am dus să-l întreb pe casierul-şef... Spuneţi-mi, dumneavoastră nu vi s-a întâmplat niciodată să vă lipsească din casă, să zicem, un milion? Şi ştiţi ce mi-a spus?

— Nu... izbucni speriat casierul şi inima prinse să-i bată cu putere.

— Mi-a spus: Domnule Hanţa, o lipsă de un milion se găseşte cât ai clipi. Ferească sfântul însă să lipsească douăzeci de haleri, pentru o asemenea bagatelă se istovesc, uneori, şase oameni căutând o săptămână întreagă.

Casierul simţi cum îl trec fiori de gheaţă pe şira spinării şi strănută vârtos, pentru a doua oară.

— Aţi văzut? Aşa e! aprobă Hanţa. Dar, ştiţi, interesant e că mai toţi oamenii pierd mereu câte ceva. La noi, de pildă, au aruncat împreună cu hârtia, atâtea lucruri, încât dacă ar fi adunate la un loc, s-ar putea încropi din ele un mic bazar. Nişte copii ne-au adus odată, fireşte, din greşeală, un aparat de radio, alţii un motor întreg de maşină Aero, gata şlefuit, alţii ghete, paltoane, zeci de bilanţuri, bonuri de benzină şi foi de vărsământ. Cea mai straşnică poveste a fost însă atunci când, tot din greşeală, au răsturnat în pivniţa noastră, odată cu hârtia, nişte briliante în valoare de un milion şi jumătate. Şapte detectivi particulari s-au apucat să răscolească tot beciul, luând la mână hârtiuţă cu hârtiuţă. Închipuiţi-vă, nouăzeci de tone! O săptămână întreagă a durat povestea asta, dar de găsit nu au găsit nimic.

Casierul strănută din nou, cu atâta putere, încât îşi stropi palma.

— Dumneavoastră n-aveţi batistă?

— Nu, am... am uitat s-o...

— Şi de ce n-aţi spus asta de la început? Mâine o să vă aduc o duzină întreagă, aşa, ca o mică atenţie din partea mea. Ştiţi, pe vremea când se închideau sinagogile, nemţii ne-au adus, de la ovrei, zece tone de pânzeturi – prapuri, odăjdii şi scutece de copii. La început le rupeam şi făceam din ele obiele, pe urmă însă ne-am apucat să croim batiste şi prosoape. Eu, de pildă, exclamă bucuros Hanţa, eu am acasă un dulap cu zestre pentru două mirese. Numai din prapuri mi-a făcut nevastă-mea două duzini de chiloţi. Iar batiste! Ce să vă mai spun! Am până la sfârşitul vieţii, de-ar fi să suflu în ele numai acid

sulfuric! Mai mare dragul să-ţi sufli nasul în asemenea batiste. Nici nu ştiţi ce desfătare e atunci când te gâdilă pe la nas firele acelea de aur!

Casierul se gândea însă ce s-ar întâmpla dacă i-ar lipsi din casă cei douăzeci de haleri.

— Am răcit... spuse el posomorât.

— De ce n-aţi spus asta de la început?!! Fiţi atent ce vă spun! Când vă întoarceţi acasă de la birou, turnaţi într-o cană un pic de apă şi rom cu nemiluita. Puneţi amestecul ăsta la foc mic, şi-l lăsaţi să fiarbă în lege, fireşte nu înainte de a arunca în el câteva boabe de cuişoare şi piper. Pe urmă beţi cu poftă până la fund şi aşteptaţi cam un sfert de ceas, până când băutura asta prinde viteză, după care mai daţi pe gât două sute de grame de secărică, fiindcă, ştiţi, secărica asta face bine la bojoci. După aceea ieşiţi frumuşel şi faceţi o plimbare; şi când se lasă înserarea... dumneavoastră vă prăbuşiţi frânt de oboseală şi adormiţi în mijlocul naturii, iar în zori, după ce vă treziţi umezit de roua dimineţii, v-aţi lecuit de guturai. Asta, ştiţi, e metoda lui Kneip şi, credeţi-mă, e mai bună decât prişniţa lui Priessnitz. Aşadar, mâine vin cu batistele! zise Hanťa şi, strângându-i mâna casierului, i-o scutură zdravăn, din toată inima...

Casierul apucă clanţa uşii de la intrarea în clădirea Societăţii de asigurări şi strănută cu atâta putere, încât zbură ca din puşcă drept în mijlocul foaierului.

Hanťa surprinse apoi, cotind spre centrul lor de colectare, un bărbat ce năduşea de zor împingând un căruţ cu două roţi. Se grăbi şi-i dădu o mână de ajutor să împingă căruţul ce aducea cu un tun.

— Noroc de căruţul ăsta, că altfel nu ştiu zău ce m-aş face, se făli proprietarul.

Dar de adus nu aducea decât un pacheţel amărât.

Şeful ieşi din birou şi spuse:

— Puneţi-l pe cântar.

— Aveţi drugi? întrebă proprietarul căruţului, ştergându-şi fruntea de sudoare.

— Ce să avem?

— Păi... drugi – din ăia de se dau pe ei de-a dura butoaiele la fabricile de bere.

— Aşa ceva n-avem.

— Atunci, măcar o macara.

— Macara? Nu, nici asta n-avem... dar pentru ce? Nu cumva pentru asta? răcni şeful şi pe loc îşi dădu seama că s-a zis pe toată ziua cu buna lui dispoziţie. Se repezi supărat şi, apucând pachetelul, îl azvârli pe cântar.

— Poftim, cinci kile.

— Mda... aşa mai zic şi eu! se bucură proprietarul căruţului.

— Ce vreţi în schimb? Bani sau lozuri?

— Lozuri. Dar să nu aibă numerele prea apropiate.

— Ţine unul!

— Aş, pe ăsta nu-l vreau! Mie să mi le amestecaţi!

— Ia-l, şi amestecă-ţi-l singur, spuse şeful pe un ton sec.

— Ar fi cazul să aveţi aici un papagal, mormăi visător proprietarul căruţului, vârând lozul în portmoneu.

După care se opinti, căznindu-se să urnească din loc căruţul. Căruţul era greu şi ieşirea din curte era uşor povârnită. Aşa stând lucrurile, Hanţa apucă de-o roată, şeful de cealaltă şi, aproape în genunchi şi cu degetele înfipte în obadă, trebuiră să împingă, nu glumă, şi să mai strige şi „hei rup!" până când reuşiră să pună în mişcare căruţul care, în afara faptului că arăta ca un tun, avea, fără doar şi poate, şi greutatea corespunzătoare.

— Grozav ar fi să câştig un Spartak! spuse proprietarul căruţului, răsuflând uşurat.

— La așa ceva nici să nu te gândești! În ăsta se plimbă acum directorul nostru, iar lozurile cu câștiguri grase au și fost distribuite până la unul... Tu, dac-o fi să câștigi, apoi, cel mult un fular, o carte, o cămașă... dacă! ținu să-l consoleze Hanța.

— Noroc că am căruțul ăsta, rosti mulțumit proprietarul și, petrecându-și lanțul în jurul pieptului, o luă la trap pe strada Spalena.

Întorcându-se în curte, Hanța îi spuse șefului:

— Știți, tipul ăsta cu căruțul... Cumplită chestie! Omul ăsta e imaginea simbolică a vieții mele trecute!

Spre ora nouă, în curtea centrului se ivi un bătrânel care, ocolind grupul de clienți ce se buluceau în jurul cântarului, se proțăpi drept în mijlocul curții. Un timp cercetă cu evlavie toate zidurile și ungherele, ba, până la urmă, își scoase și șapca, de parcă s-ar fi aflat într-o biserică.

— Ce vă tot uitați pe-aici, de parcă ați fi căzut din pod? îl întrebă Hanța, ridicându-se de la treburile lui.

— Știți... eu am lucrat pe locurile astea în urmă cu treizeci de ani, dar pe vremea mea nu se înălța aici blocul ăsta. Acolo, unde-i cântarul, arătă bătrânul, acolo era o cișmea, iar dincoace, unde-i magazia, erau grajdurile. Eu am fost aici vizitiu...

— Dumnezeule Cristoase! Dă-mi iute mâna să ți-o strâng, omul meu bun și drag!

Se ținură un timp de mână, uitându-se unul în ochii celuilalt. După ce se săturară de privit, bătrânul continuă cu amintirile:

— Acolo, arătă el, unde-i acum biroul, nu era nimic. Pe locul acela era un maidan. Iar aici, lângă ferestrele astea, țineam înșirate scările pe care ne suiam în pod după

fân, căci aici erau hambarele de fân. Dincoace, unde acum e întuneric, era o bancă, pentru că în locurile acelea soarele ardea mai vârtos...

— Cum văd, ţie îţi place să dezgropi amintirile, omul meu bun şi drag. Ei, dacă-i aşa, să ştii că te iau cu mine, dar numai atunci când o veni timpul şi o să-ţi dau eu de veste... o să te iau şi-o să te duc cu mine la lacul Slapy, îi făgădui Hanţa, de parcă ar fi depus un jurământ. O să facem o excursie pe cinste, numai noi doi. Şi-o să ne plimbăm cu bărcuţa pe lac şi, la un moment dat, eu o să strig: Gata, ajunge! Şi mintenaş o să ne uităm amândoi în apă, ca de sus, dintr-un balcon, şi dacă apa o să fie străvezie, atunci sub bărcuţa noastră vom zări Holovoušt, sătucul meu de baştină. Şi eu ţi-aş arăta şi ţi-aş spune: Uite, vezi, acolo unde pluteşte crapul acela, acolo m-am născut eu.

Hanţa se lăsă pe vine şi arătând cu degetul în jos, reluă:

— Botezat am fost în biserica de acolo, unde acum înoată dumnezeieşte somnul acela burduhănos, iar colea, unde şalăul acela hrăpăreţ goneşte acum peştişorii ăia mărunţi, ei, bine, acolo era turla în care suna clopotul. Iar aici, continuă el, ciocnind cu degetul în pavaj, aici unde acum a sclipit ca fulgerul plătica aia lată cât lopata, aici era cârciuma, astăzi fără acoperiş, cârciuma în care eu mă luam la harţă şi mă băteam cu flăcăii din pricina fetelor...

Lacrimile îi picurau pe dosul palmei.

— Ei, prietene, spuse bătrânelul oftând, şi după ce-şi suflă nasul, continuă: eu umblu acum pe urmele vieţii mele, dar peste tot, unde mă duc, totul e altfel... totul! Unde te uiţi, numai amintiri, amintiri, de mă răpun mai abitir decât tot ce s-a petrecut atunci... Ştii, continuă el, cu răsuflarea tăiată, eu tare aş vrea să mai văd o dată toate locurile tinereţii mele. Dar unde mă duc, îmi găsesc

trecutul demolat, şi îmi trece prin minte că m-am înşelat, că am nimerit în altă parte. Uite, deunăzi, m-am dus să văd cătunul în care m-am născut. De cincizeci de ani nu mai fusesem în sătucul meu Dub de lângă Kladno... Ajung acolo... o iau pe şosea şi ce crezi, şoseaua, în loc să ducă în sat, se opreşte într-un gard. Mă uit în jur, şi ce să văd? Sătucul meu natal fusese de mult îngropat, şi peste el se ridicase o nouă oţelărie Poldi... Tu, prietene, ai cel puţin prilejul, atunci când se deschide stăvilarul şi se goleşte lacul, să te plimbi prin vatra satului şi să treci chiar şi pe la casa părintească, pe când mie mi-a fost totul înmormântat pe vecie. Şi uite-aşa m-am ţinut un timp cu mâinile de gard, ca Isus pe cruce, după care m-am dus să mă înscriu în brigada de muncă voluntară. Mi-am zis că dacă nimeresc într-o echipă care sapă şanţuri pentru tot felul de conducte, s-ar putea ca într-o bună zi... să dau cu târnăcopul măcar în turla bisericii; au zis că sunt un hodorog bătrân. Ca să vezi, oamenii nu mai dau doi bani pe mine.

— Da? Atunci vinde-ţi oasele!

— Cum?!

— Aşa cum ai auzit. Să-ţi vinzi oasele. Da, da, sunt institute care cumpără hoitul omului de viu. Şi după ce-ai înţepenit de-a binelea vin de te ridică şi pe urmă te bagă la saramură de-a valma cu alte cadavre. Acuşica însă, cât mai eşti în viaţă, ai primi pentru asta câteva miişoare şi cu bănişorii ăştia mai poţi trage un chefuleţ de pomină, ca la tăierea porcului...

— Zău? Se mai pune preţ pe un om în zilele noastre?

— Şi încă ce preţ! Studenţii ar învăţa să facă pe tine disecţii, pe urmă te-ar fierbe, şi ţi-ar scoate oasele, apoi ţi le-ar prinde frumuşel cu sârmuliţe şi ştifturi de alamă, şi ar scoate din tine un schelet pe cinste.

— Zău?... Nici nu știi ce mare nevoie aș avea eu acum de așa ceva! Amintirile astea m-au dat gata! Da, prietene, ție o să-ți mărturisesc totul... spuse bătrânelul în șoaptă: mi-au tăiat lumina, că n-am avut cu ce plăti. Gazda mi-a scos sobița din odaie, că nu am plătit chiria. Am vândut aproape tot ce aveam... Dar acum, se însufleți bătrânul ca prin farmec, acum, dacă stau și mă gândesc bine, m-aș reîncadra... Și unde? În sectorul științei!

— Îți dai tu seama, ființă omenească, ce fericire ar da peste tine să stai expus, de pildă, într-un muzeu? Sau, să zicem – și Hanța se minună singur de plăsmuirea lui – să zicem că ai sta într-un cabinet de studii, undeva la un gimnaziu și, din când în când, ai fi dus în clasă, unde profesorul ți-ar ciupi coastele ca pe niște strune de țiteră, și în acest timp le-ar explica elevilor cum se numește cutare sau cutare ciolănaș. Iar în pauză... Aici Hanța stătu un pic să reflecteze, apoi reluă: ...iar în pauză... Da, în pauză țângăii ți-ar înfige între maxilare o țigară și ar mai face cu tine și un tur de dans.

— Gata! Ajunge! Nici nu știi ce pont mi-ai vândut. Da, prietene, ai montat în mine un motoraș care s-a și pus în mișcare... Mai am o șansă, omule! strigă bătrânul bucuros.

Dar, în aceeași clipă, se grăbi să adauge posomorât:

— Numai să mă primească, să mă cumpere. Uite, chiar acum mă duc. Unde vine institutul ăsta?

— La Albertov. O iei frumușel în jos prin piața Karol și acolo întrebi unde se cumpără schelete. S-ar putea să nu-ți dea toți bănuții odată. Dar tu te prinzi și cazi la învoială cu plata în rate.

Cu ochii umeziți de lacrimi, bătrânul străbătu repede gangul și ieși în stradă.

Mařenka, care ambala de zor hârtia şi auzise toată povestea, simţi deodată cum o apucă toate pandaliile.

— Dumnezeule Cristoase, bolborosi ea, clănţănind din dinţi. Ce ţi-e şi cu bărbaţii ăştia! Nu-mi vine să cred că-i mai distrează asemenea nerozii! Auzi dumneata, să-şi vândă oasele! Numai asta nu mi-a mai fost dat să aud! Şi când mă gândesc că seara, când mă întorc acasă, tot de asta am parte. Acolo vin să-mi aducă mângâierea vecinii! se tângui femeia, în timp ce mai aşternea un rând de hârtie pe fundul unei lăzi. Se vântură pe la mine un domn Ratig, îndemnat, chipurile, de creştinească-i datorie de a aduce... mângâiere unei văduve necăjite. Şi uite aşa mă năuceşte dumnealui de cap, după care mi se tolăneşte frumuşel în pat şi începe să se bâţâie şi să se roage bunului Dumnezeu să-l ia odată, la el, că ce se face dumnealui, domnul Ratig, dacă, Doamne fereşte, nevastă-sa, aflată în spital cu o tumoare, se prăpădeşte sărăcuţa sub cuţit?!... În cazul ăsta, zice, nu-i rămâne altceva de făcut decât să se arunce înaintea trenului şi fără îndoială că aşa va face...

Hanťa o asculta, dar numai cu o ureche, căci în acest timp cotrobăia într-o ladă veche de bere, din care scotea la iveală nişte romane lacrimogene pentru domnişoare.

— Zău? o întrerupse el distrat.

— Zău... Şi eu, după ce mă chinuiţi voi aici, de moarte, trebuie să mă duc să-l îmbărbătez pe vecinul meu creştin, spunându-i că doctorii n-au mâini de aur, ci de diamant. Dar dumnealui, domnul Ratig zice că nu-i adevărat, că ştie el că doctorii n-au mâini de aur, şi, uite, chiar acum se duce să se arunce sub roţile acceleratului. Şi numai ce-l văd că sare în sus şi strigă: Dumnezeule Cristoase!

— Ce s-a întâmplat? întrebă, speriat, Hanťa.

— Aşa a ţipat ieri seara domnul Ratig: „Dumnezeule, unde-o fi pus nevastă-mea inelul cu briliant?“ Şi am fost

nevoită să mă duc la el acasă şi să umblu acolo în patru labe ca să caut inelul cu pricina... Ieri... dumneata m-asculţi?

— Cum să nu... ieri... minţi Hanťa.

— Da, ieri, când a venit din nou să-mi aducă o mângâiere în singurătatea mea de văduvă, a scos din buzunar un revolver, spunând că se împuşcă pe loc, la mine în casă. După ce i-am făcut trei cafele turceşti, mi-a făgăduit că de împuşcat tot se împuşcă... dar la dumnealui acasă. Uite, aşa mă chinuiţi pe mine, voi bărbaţii... Hei, unde pleci?

— Trebuie să-i cumpăr şefului o canistră cu benzină şi una cu petrosin, răspunse Hanťa după ce ascunse sub haină romanele lacrimogene pentru domnişoare. Da, mi-a zis şeful că iar au început să strige oameni după el pe stradă: Când mai vin pe la dumneata pompierii? Şi când mai faceţi inventar?

— Ce bine-i de mine, măi flăcăilor, că am locul meu de veci la Olšany. Ce frumos îmi petrec eu duminicile. Mă duc la cimitir, mă opresc lângă cripta mea şi stau şi-mi închipui că zac acolo jos şi mă odihnesc în tihnă... nu tu bărbaţi, nu tu hârtii, nu tu creştini! De m-aş vedea odată acolo! spuse cu jind Maťenka.

Intrând în cârciumă, Hanťa nu rosti obişnuitul cuvânt de bineţe, ci, aşezând pe tejghea romanele lacrimogene, se uită atent în jur. Un muşteriu tocmai plătise şi, în timp ce părăsea localul, mormăia mulţumit; un altul bătea darabana pe zincul tejghelei şi se desfăta urmărind-o pe chelneriţă cum toarnă romul în bătaia luminii, iar un al treilea, după ce se delectă un timp privindu-şi păhărelul plin, lăsă iute capul pe spate şi într-o clipită dădu băutura pe gât.

În sfârşit, chelneriţa înşfăcă romanele şi, trăgându-le cu nerăbdare sub tejghea, citi, la iuţeală, măcar titlurile. Pe urmă îşi ridică faţa, şi pentru prima oară în dimineaţa aceea schiţă un zâmbet de mulţumire.

— Ia s-auzim, iubiţelule, ce ne poftеşte inimioara? începu ea, umplând repede un păhărel cu rom. Şi spune-mi repede, sunt de dragoste?

— Şi încă ce dragoste! răspunse Hanţa. Cu năbădăi...

— Le-ai citit? îl iscodi chelneriţa.

— *Destinul Magdei* nu l-am citit, nici *Lanţurile astea sfărâmate,* dar *Dorinţa baronului* e o carte pe cinste, scrisă parcă anume pentru inimioara dumitale, distinsă doamnă, spuse Hanţa, făcându-i o plecăciune.

— Ah, iubiţelule, povesteşte-mi măcar ceva, că, zău, nu mai pot răbda până diseară, izbucni chelneriţa.

Hanţa înalţă paharul în cinstea ei, şi începu să-i povestească, nicidecum *Dorinţa Baronului*, ci *Fata cinstită*, pe care o citise mai demult, când suferise de urticarie:

— În castel domnea o linişte desăvârşită... era o noapte superbă şi caldă... Vilma deschise uşa ce dădea spre terasă „Vai, domnul baron!" rosti ea speriată...

— Ştii ce, iubiţelule? Îţi pregătesc un prânz pe cinste, ce zici, vrei?

— Vreau... Şi Vilma strigă înspăimântată: „Încetaţi, domnule baron, cuvintele acestea nu se potrivesc cu rangul dumneavoastră, şi-apoi nu uitaţi că sunteţi însurat şi eu sunt o fată săracă!" Dar, baronul căzu în genunchi: „Nu, Vilma, dragostea nu-l coboară pe om, ci, dimpotrivă... Tu trebuie să fii a mea!"... A, să vă dea Dumnezeu sănătate, domnule consilier! Cum mai merge?! Tot aşa? se adresă Hanţa zgomotos unui bărbat cu chelie, care tocmai dăduse gata un pahar mare cu rom. Şi ca lucrurile

să fie clare, Hanța se grăbi să adauge: Știți, oameni buni! Noi doi am dat gata până și... leacul ăla... de-i zice *antabus*, nu-i așa, domnule consilier?

Și, uitându-se cu însuflețită bucurie la bărbatul cu țeasta pleșuvă, căruia, se pare, nu-i era deloc pe plac această neașteptată întâlnire, Hanța continuă să explice întregului local:

— Da, eu și domnul consilier, aici de față... am dat peste cap reflexul condiționat al domnului Mysliveček. La toți pacienții injecțiile și-au făcut efectul, toți și-au vărsat și mațele, numai noi doi nu. Eu și domnul consilier... Noi doi am biruit știința!... Da, da, a fost un adevărat triumf al spiritului asupra materiei. Este, domnule consilier?

Dar domnul consilier nu se arăta deloc entuziasmat de acest triumf și, din toate, ar fi preferat să iasă prin zid și s-o ia la sănătoasa.

— Plata! rosti el posac.

— Vasăzică, avem o dată două sute de rom și două halbe, nu-i așa? îi dădu chelnerița lovitura de grație.

— Mda, mormăi chelbosul și, aruncând pe tejghea două hârtii de zece coroane, părăsi localul total nefericit de biruința lui asupra domnului Mysliveček.

— Și, mai departe, cum a fost? întrebă chelnerița, fremătând de nerăbdare.

— I-a surprins baroneasa. „Se poate, Vilma? Dumneata primești noaptea, și în această ținută, vizita unor bărbați căsătoriți? Și eu care am avut atâta încredere în dumneata!" Hanța se juca, învârtind în mână paharul gol. Abia după ce chelnerița i-l umplu, se învrednici să încheie cuvintele baronesei... „Vasăzică domnul baron e amantul dumitale?!" Ei, fir-ai tu să fii de flăcău, exclamă

el deodată, după ce se uitase îndelung la un mușteriu beat turtă. Știi că semeni cu Edy Polo?

— Asta se poate, răspunse mușteriul, dar tu așază-te aici lângă mine și spune-mi Diodio. De ieri mă tot fâlfâi prin cârciumi ca un drapel. Ce mai, nenorocire mare! M-a înșelat nevasta.

— Maica ta, Cristoase! Să fiu în locul tău i-aș trage o praftură și o chelfăneală zdravănă să mă țină minte. Ești catolic?

— Catolic.

— În cazul ăsta trebuie, înainte de toate, s-o înveți pe nevastă-ta că primul pe lume e Dumnezeu și, îndată după el, vine bărbatul! După aceea vin ceilalți credincioși și abia la urmă îngenunchează nevasta... spășită și blajină...

— Întocmai așa stau lucrurile la noi. Ce n-aș da să umble și ea nițel creanga! Dar nu, dumneaei stă acasă și croșetează, așa că haimanaua, derbedeul și netrebnicul sunt eu. Numai eu, arătă mușteriul cu degetul spre pieptul său și continuă: Și cu ce idealuri mărețe am pășit eu în căsnicie! Cu ce idealuri! Nădăjduiam că, așa, după un an, nevastă-mea o să-și găsească un crai, iar eu o să-mi eliberez mai întâi o mânuță, pe urmă a doua, și astfel o să fiu iar liber ca pasărea cerului, așa cum eram odinioară...

— Dacă-i așa, atunci nenorocirea e, într-adevăr, mare, recunoscu Hanța, pornind înapoi spre tejghea, de unde chelnerița îi făcuse semn cu degetul...

— Și cum s-a terminat? insistă aceasta, expunându-și un cercel.

— Cu ăla de colo?... întrebă Hanța, arătând spre omul care stăruise să-i spună Diodio.

— Ăla-i beat criță, pe mine mă interesează ce s-a întâmplat cu baronul.

— Nu, te rog! Asta să nu-mi ceri! izbucni Hanța, ridicând amândouă mâinile în chip de pavăză. Mai departe nu pot să-ți povestesc. Nu de alta, dar mi-e teamă să nu faci un gest necugetat! Sfârșitul e de-a dreptul înfiorător!...

Îi umplu paharul cu rom, și-l rugă cu voce tânguitoare:

— Hai, iubițelule, dă-i drumul! Eu am trecut până acum prin atâtea încât nimic nu mă mai poate doborî. Doi bărbați am băgat în mormânt...

— Am zis eu de la început că sunteți o doamnă. Asta se vede de la o poștă, spuse Hanța, ținând paharul în mână ca să-și ațâțe pofta de a bea.

— Atâta îți mai spun, și pe urmă amuțesc de-a binelea, începu el. În ultimul capitol baroneasa i-a strigat muribundei: „Vilma, de ce tăgăduiești! Dumneata te-ai otrăvit". Și Vilma i-a răspuns: „Ah, buna mea stăpână, sunt atât de fericită". Atunci baroneasa și-a ridicat privirea spre cer și a rostit în șoaptă: „Ah, Vilma, suflet mare și drept, acum înțeleg jertfa ce o înalți pe altarul căsniciei mele..."

Chelnerița, care înmormântase doi bărbați și trecuse prin atâtea în viață, se uită pe geam afară, neputându-și stăpâni lacrimile ce-i picurau pe șorțul boțit.

Hanța începu și el să se smiorcăie.

— Peste puțin timp Vilma și-a dat duhul, și peste castel a prins să sune clopotul vestitor de moarte... încheie el și, ștergându-și ochii cu dosul mâinii, goli paharul până la fund.

Bărbatul care, așa cum singur spusese, se fâlfâia de dimineață ca un steag, izbucni de bucurie, ca un vulcan:

— Nici nu știți, oameni buni, ce fecior am eu. Uitați-vă bine la mine! Vă dați voi seama ce fericire e să ai un asemenea fecior? Flăcăul ăsta al meu e campion de

judo la juniori. Ei, drăcia-dracului, uitaţi-vă bine la mine! Mai sunt eu Jura-voinicul, sau nu?

Hanţa îi pipăi muşchii.

— Pe cinstea mea, tari ca piatra, recunoscu el cu admiraţie.

— Păi vezi! Şi acum închipuiţi-vă, oameni buni, ce noroc pe capul meu! răcni beţivul, întărâtat. Într-o duminică, ne sculăm amândoi de dimineaţă şi eu mă uit la feciorul meu cum se spală. Categoria uşoară. Sar iute din pat, îmi frec mâinile şi-i spun: Uite ce, puişorule, azi îmi acorzi revanşa. Băiatul, cuviincios, îmi zice delicat, ca un austriac: Dacă vrei dumneata, tăticule, să încercăm. Ştiţi, îmi vorbeşte cu dumneata, în semn de respect. Şi cum vă spuneam, încerc să-l apuc, dar el mă înşfacă iute de după guler şi pac, dă cu mine de podea de văd stele verzi, ca în revistele de umor. De ziua mea mi-a scrântit o mână. Frumos dar, nu-i aşa, prieteni!?! Cu căsnicia, ce-i drept, am dat-o-n bară, dar marele meu noroc e că am un băiat reuşit.

Hanţa aşează paharul gol pe tejghea şi îi şopti chelneriţei:

— „...apoi, în parc, sub fereastra frumoasei răposate Vilma, răsună o împuşcătură..."

Şi se uita la ea îndelung, cu o privire cercetătoare.

— Ajunge pentru azi, ai băut taman cât îţi trebuie, spuse chelneriţa cu răceală în glas.

— Vorba mea, coniţă, parcă mi-ai fi scos-o din gură, iar eu de când mă ştiu am respectat cuvântul doamnelor. Dar, ştii, mai am acolo, într-o ladă, *Crima Hildei Hanikova,* pe urmă... *Romanul unei curtezane* sau *Eleva dintr-a şasea de liceu...* Dar ce să fac cu ele, dacă nimeni nu le vrea?

— Cum?! exclamă chelneriţa, nevrând să-şi creadă urechilor.

— Pe dumneata te-ar interesa?

— Auzi întrebare... parcă n-ai şti... Mai ales *Eleva dintr-a şasea*... Dacă vrei să ştii, am şi jucat-o... Eu aveam rolul Valoskovei, prietena lui Stania... Purtam o bluză marinar şi o fundă albă în păr... Cum, dumneata nu cunoşti piesa? Atunci să ţi-o povestesc.

— Altădată, altădată! Acum mă doare un picior, se împotrivi Hanţa. Şi-apoi, sunt singur la depozit! Pe şef l-a pocnit calul cu copita în cap, în timpul plimbării de dimineaţă. De altfel, trebuie să-ţi spun că noi nu mai rămânem multă vreme aici. Încă vreo paisprezece zile şi adio! În locul centrului o să fie ori un şantan, ori un birou pentru achiziţionarea aurului brut. Se înţelege însă că dumitale, distinsă doamnă, îţi pun de pe acum deoparte, pentru Crăciun, adevăratele nestemate ale pieţii literaturii europene ca, de pildă... *Ultimul acord*, *Îngropată de vie*, *Prin suferinţă spre fericire*... şi altele asemănătoare.

— Iubiţelule!... suspină chelneriţa şi turnându-i drept arvună un păhărel de *becherovka*, se grăbi să adauge: Asta o să-ţi facă bine.

— Atunci, în sănătatea dumitale, distinsă coniţă, încuviinţă Hanţa, bătând din călcâie.

— Aveţi vreun film mai frumos? întrebă şeful, răsucind cheia cântarului.

— Da, frumos. *Bună ziua, elefantule.* Doi saci de hârtie pe zi. Dar nici nu se compară cu *Moulin Rouge,* spuse femeia de serviciu de la cinematograful Metro, dând din mână în semn de nemulţumire; ăla zic şi eu film: opt saci de hârtiuţe la două zile. Succes, nu glumă, aproape la fel cu *A şaptea cruce.* Săptămâna viitoare însă, o să avem ceva fain de tot. Ef, ef.

Şi trimiţând bezele spre acoperişul de sticlă al pasajului completă:

— O să dăm *Hamlet;* fetele de la Kino Paris ziceau că-i ceva de dragoste.

— Uite, sunt douăzeci de kile, fii bună şi răstoarnă-le direct în lada de colo... spuse şeful şi, galant, apucă el însuşi un sac şi-l târî spre lada în care Mařenka îndesa de zor hârtia, bătătorind-o cu picioarele. Dumneata cunoşti, cu siguranţă, toate filmele pe dinafară, nu-i aşa?

— Eu? Da' de unde!

— Nici *Moulin Rouge?*

— Nici *A şaptea cruce.* Eu, ca să zic aşa, mă uit la poze şi-mi fac singură din povestea asta un roman. Mie, vă spun drept, îmi place mai mult teatrul. Dar dumneavoastră să veniţi să-l vedeţi. După poze e ceva despre un flăcău tare frumos ce aduce leit cu un student de la noi din Jarov, căruia i s-a întâmplat o mare nenorocire din pricina unei iubiri nefericite, spuse femeia de serviciu de la cinematograful Metro, răsturnând în ladă hârtiuţele de ambalaj de la îngheţata pe băţ Polar, pe care Mařenka le luă numaidecât în primire, călcându-le în picioare.

În clipa aceea îşi făcu apariţia în curtea centrului Hanťa. Şeful se uită la ceas şi văzând că-i zece fără un sfert, îşi încruntă sprâncenele.

— Vasă zică e ora unsprezece şi n-ai făcut prea mare treabă pe ziua de azi.

— Păi, până diseară să tot fac! rânji Hanťa. Dar mai întâi aş avea o mică întrebare: n-a intrat cumva în curte o maşină mare?

— Ce maşină? se înspăimântă şeful.

— Cum ce maşină? Un automobil. Dar cum văd, n-a intrat. Ştiţi, am stat un pic de vorbă cu ăia de la

suprastructură şi pe chestia asta s-ar putea să avem acum o mică surpriză.

— Dumnezeule Cristoase! Ce surpriză?!? Mie mi-e groază de micile tale surprize. Spune, Hanţa, pe unde ai mai trăncănit? Până la urmă o să ne bagi pe toţi într-o belea din care nici dracu' nu ne mai scoate. Şi ce viaţă liniştită am putea duce noi aici! se tângui şeful, şi mâinile îi tremurau ca varga... Şi pe urmă să mai aibă omul noaptea un somn tihnit...

— Ce să fac, dacă aşa-i felul meu... îl întrerupse Hanţa visător. Vă spun drept, mie nici la fotbal nu-mi place scorul de şase la zero şi nici de cinci la unu. O asemenea poveste e lipsită de orice dramatism. Eu, până şi viaţa asta simplă simt nevoia s-o dramatizez. Mie mi-e simpatic un rezultat de şase la cinci... sau de patru la patru... Pe scurt, atunci când echipa favorită pierde un meci decisiv, în care a ratat două lovituri de la unsprezece metri după ce a tras de trei ori în bara transversală şi de două ori în cea verticală, ca până la urmă să piardă prin autogol.

— Vasăzică din ăştia-mi eşti tu?! Ştii că eşti un om periculos?

— Păi cum să nu ştiu de vreme ce sunt! spuse Hanţa, ciocnindu-se cu degetul în piept. Apoi se apucă să taie nişte sârmă şi continuă: Dar, ce-aţi zice să schimbăm vorba. Ce mai face cinematograful Metro, distinsă coniţă? Am auzit că aduceţi un film poliţist, e adevărat? întrebă el zâmbind. O să vin şi eu să-l văd, ca s-aveţi vânzare, da, şi o să cumpăr trei îngheţate pe băţ... Grozăvie mare, nu-i aşa? Şi ce-o să mai fie când lordul Oliver o să dea târcoale sălii cu capul găurit în mână! Spune-mi, Mařenko, dumneata ştii cine a fost Hamlet?

— Nu... răspunse femeia zâmbind.

— Atunci află de la mine... că a fost un bărbat şi jumătate. Omul ăsta lua totul în serios. Un recordman care şi-a scris crezul cu propriul său sânge, în timp ce cadavrul domnişoarei lui plutea frumuşel în susul apei... ei, ce zici?

— Dumnezeule, iar ai băut! Ce treabă o să mai iasă şi astăzi...

— Băut? Eu? Şi, mă rog, chiar dacă-i aşa, nu-i decât o simplă dezinfecţie, o măsură de igienă, moştenită din antichitate... încuviinţă Hanţa, cu un surâs ce trăda sinceritate.

— Doamne, ce noapte mă aşteaptă! oftă şeful şi, întorcându-se spre femeia de serviciu de la cinematograful Metro, îi spuse: Veniţi, doamnă, să vă fac chitanţa... După care se întoarse la cântar, bombănind: Pe cine naiba am omorât eu, de sunt atât de chinuit?

Mařenka îi aruncă şefului o privire plină de ură şi începu să se tânguie, cu voce înăbuşită:

— Îngrozitor, Hanţa, pe cinstea mea! Parcă am trăi în *Visul unei nopţi de vară*. Sunt şi eu, vorba ceea, fată cu carte, am făcut liceul şi am locuit într-o casă cu unsprezece încăperi; am avut şi şofer, şi bucătar, şi grădinarul venea în fiecare zi să mă întrebe: Ce flori doriţi să vă tai pentru azi, distinsă stăpână? Şi ăsta se poartă aşa cu oamenii?!? Vezi şi dumneata că încă nu-i zece, şi dumnealui răcneşte: E trecut de unsprezece!! Şi să nu crezi, la fel îmi face şi mie, la amiază, măscăriciul ăsta nesuferit.

Deodată se întunecă la faţă şi, privind încruntată spre cântar, reluă:

— Când să mă duc la masă, dumnealui se zgâieşte la ceas, ceasul arată douăsprezece şi jumătate, dar dumnealui se găseşte să strige: „Du-te la masă, femeie! Ce mai

stai!?! E unu și un sfert!" Și zbor la cantină ca o zăludă și, ca să capăt mâncarea mai repede, îi mint că sunt gravidă. Înfulec totul, la iuțeală, și când mă întorc, ce crezi, bufonul se uită iar la ceas, ceasul arăta ora unu, dar dumnealui se răstește la mine: „Unde-mi umbli, femeie?!! E două și un sfert, din pricina dumitale o să pierd prânzul!" Trec iute să-i iau locul la cântar, dumnealui se gătește, pe urmă se uită la ceas, ceasul arăta unu și un sfert, dar dumnealui nu se sfiește să-mi spună, așa de la obraz: „Vasăzică e ora unu, că de aia sunt eu aici tătucul!" Și când ceasul arată două și jumătate, dumnealui își freacă mâinile și se fălește: „I-am dat zor, nu glumă, e abia două fără un sfert!" Și, împreunându-și mâinile, ca de rugăciune, Mařenka încheie... ce mă fac, Doamne, că zău, am ajuns să mă simt aici ca în purgatoriu.

— Așa e, Mařenko, ai dreptate, spuse Hanța, dând din cap aprobator. Uite, eu am avut la școală un coleg pe care-l chema Gangala. „Cât face trei și cu trei?" l-a întrebat odată învățătorul. „Șapte", a răspuns Gangala. A încasat palme zdravene, și din nou „Cât face trei și cu trei?" Și el iar: „Șapte". Și mereu așa, până când întreaga clasă a trebuit să-l croiască la fund, cu nuiaua... Și, iar: „Cât face trei și cu trei?" Iar el o ținea morțiș cu șaptele lui. Dar în acest timp arăta atât de sigur de el, încât învățătorul a dat fuga în cancelarie să se uite în manualul de aritmetică. Și uite așa a alergat dumnealui tot anul până când și-a pierdut încrederea în manual. În cele din urmă, Gangala și socoteala lui simplă l-au dat gata, făcându-l să-și piardă mințile... ura! Și Domnul să te aibă în paza lui, fosilă bătrână! îl întâmpină Hanța zgomotos pe Toni, fost chelner la un restaurant din Prater, care tocmai intrase în curte împingând un căruț și fluturând vesel din mâna-i bandajată. Și, cât ai zice pește, azvârli sacii pe cântar.

Şeful ciupi sacii, apoi spuse:

— Domnule Anton, sacii ăştia sunt plini de apă.

— Calm, şefule, calm. Totul se face cu calm, mormăi Toni. Nu vezi, i-a umezit ceaţa dimineţii.

— Ceaţă? Foarte bine. În cazul ăsta se scad cinci kile din ceaţa dimineţii, spuse şeful continuând să împungă cu degetul un sac deşirat. Ceva căzu zdrăngănind.

— La mijloc e o greşeală, şefule.

— Greşeală, negreşeală. Noi nu suntem institut de asistenţă socială. Aici e întreprindere de stat! Aşa că, ia-ţi ciurucurile astea şi du-te cu ele la depozitul societăţii Sfântul Vojtěch.

— Te rog să mă înţelegi, şefule. Eu am fost cineva la viaţa mea, dar am decăzut. Acum e prea târziu să mai fac ceva... acum mă descompun *ich war a wianer bua, volmals besofen Wie a sau, abaso was...*[1]

— Dispoziţiile sunt dispoziţii!

— Un moment... strigă deodată Hanţa, bine că mi-am adus aminte. Dacă o să vină pentru mine o telegramă de la ministrul industriei uşoare, te rog, şefule, să mă chemi – e pentru mine.

— Ce telegramă? se răţoi şeful.

— A, nimic. Aştept o invitaţie la domnul ministru.

— Şi ce să faci acolo?

— Nimic... am trimis şi eu acolo un *bericht*[2].

— Ce fel de *bericht?*

— Ei, o mică dare de seamă despre situaţia generală... de aici.

---

[1] Eram şi eu un băiat vienez, mă îmbătam criţă cândva, dar aşa ceva... (lb. germ., dialect vienez) (n. tr.).

[2] Raport (lb. germ.) (n. tr.).

— Şi cine ţi-a îngăduit?

— Cum cine? Eu. Să vedem ce-o să iasă.

— Ce-o să iasă! Şi de ce tocmai un *bericht?* Măi omule, tu pe unde ai fost, numai necazuri ai adus şefului tău. Ţie nu ţi-a ajuns povestea aia de la Karlin, când aţi aruncat în aer casa de bani şi pe deasupra aţi mai dat şi foc depozitului? Şi cine a intrat la zdup... Cine?

— Cine altul decât şeful... spuse Hanţa râzând.

— Sigur, şeful! Şi-acum ar fi rândul meu, nu-i aşa? Ei, nu, prr! se împotrivi şeful, făcându-şi pavăză cu ambele mâini.

Hanţa, după ce adună curaj din ochii bucuroşi ai Mařenkăi, reluă:

— Ştiţi cum e, domnule şef, uneori pe om îl unge la inimă când are putere asupra semenilor săi. Şi nici nu-i nevoie de prea multă putere, ci numai aşa, un pic, ca să-i poată struni pe ceilalţi. Dar ştiţi voi, măi băieţi, ce frumos o să fie când o să vină iar primăvara? Eu o să stau în pădurile Karlštejnului, şi, după ploaie, o să ascult stropii cum fac pic, pic! Şi iar pic! Şi o să mă uit în sus şi o să spun: „V-a făcut bine, nu-i aşa! Şi ţie, bradule... şi ţie, pinule. Aţi supt pe cinste!"

— Pe cinste ai supt şi tu. Se simte până aici. De ce-oi fi duhnind în halul ăsta?

— Să-mi fie cu iertare, ăsta-i miros de ceapă amestecat cu usturoi; şi ce-i cu asta?... Iar la iarnă, măi băieţi, o să mă duc la pădure, o să-mi întorc privirile în jurul meu şi o să spun: „Cum o mai duceţi voi pe aici, copacii mei, şi ce mai faceţi?" Şi copacii o să-mi răspundă: „Aşteptăm să scuturăm zăpada de pe noi, şi natura să pună mâna pe un băţ şi să ne mâne strigând: Uraa! Să-i dăm bătaie, flăcăi!"

— Ăstuia îi filează o lampă! spuse şeful, adresându-se lui Toni, căruia îi plăti pentru şaptezeci de kilograme de hârtie.

— Of, de-aş avea atâta putere câte nu v-aş spune eu vouă, oameni buni, bolborosi Mařenka. Dar nu mai am puterea asta. Doar acasă, după ce mă vâr în pat, rostesc cu voce tare tot ce-aş vrea să vă povestesc eu vouă aici... Iar acum închipuieşte-ţi, Hanťa, mă mai doboară şi propria mea fată. S-a măritat cu un doctor, un cotoi bătrân, care în fiecare an îi face câte un plod, ca să n-o ia fata razna, şi pe deasupra o mai şi povăţuieşte să se ducă să cânte în corul bisericii şi să spună multe rugăciuni. Şi fata se duce la biserică şi, de atâta popime în jurul ei, s-a făcut rea de tot. Ieri mi-a scris că dacă aş fi sora ei întru Cristos şi nu o simplă mamă trupească, bărbatul ei nu s-ar fi prăpădit, dar fiindcă eu nu sunt sora ei întru Cristos, am atras mânia Domnului asupra întregii familii... Noroc că am locul meu de veci la Olšany.

Domnul Bouček de la Turistul obişnuia să aducă o dată pe săptămână tot felul de afişe vechi. Nervii lui trăgeau să se stingă, drept care mintea îi era mereu în întârziere.

— Ei, ce zici? Bani sau bilete de loterie? ţipă la el şeful.

Dar, în mintea lui, domnul Bouček rezolva de bună seamă ceva ce avusese de rezolvat la Turistul.

— N-aţi achitat telefonul la poştă, spuse el. În cele din urmă se apropie de el Hanťa, care-i vântură prin faţa ochilor un pumn de hârtie, strigând:

— Hârtie! Acum sunteţi la noi... la centrul de colectare a hârtiei!

— Ştiu... răspunse domnul Bouček. Dar după salam mă duc abia când mă întorc de la depozit.

Aşa stând lucrurile, îl instalară pe un scaun lângă cântar.

Hanța, zărind-o pe Mařenka tot îngândurată, începu:

— Pe domnul Bouček trebuie mai întâi să-l scuturi bine, ca pe o sticlă de detergent Sidol. Ăsta, când o să moară, o să afle c-a murit abia după moarte, ca o stea dezagregată. Iar cu fata, zău, nu-ți mai face atâtea griji.

— Ce să mai zic, popii ăștia au înnebunit-o în asemenea hal, încât se duce cu capelanul până și la privată, se jeli Mařenka, plină de amărăciune.

— E bine așa. Eu am avut necazuri mai mari. Eram la tribunal și președintele completului de judecată îmi zice: „Mă mir că nu ți-e rușine! Copil nelegitim la vârsta dumitale! Nu puteai să fii cu băgare de seamă? Câți ani ai?" Și eu i-am răspuns: „Cincizeci și trei". Și îmi zice președintele: „La anii ăștia ai fi putut să-ți cumperi mătănii". Iar eu îi răspund: „Domnule președinte, vă rog să nu mă subapreciați". Dar domnul președinte a izbit cu pumnul în dosar și a izbucnit: „Foarte bine, în cazul ăsta vei plăti pentru această virilitate o sută cincizeci de coroane lunar!" Și am intrat la apă.

— Și unde ai pățit necazul ăsta, Hanța?

— Unde!... Întâmplarea, dragă Mařenko, întâmplarea. Cum se naște un copil din dragoste? spuse Hanța plin de duioșie. Odată s-a nimerit să rămânem singuri la Ramovka. După cum știi, și-acolo e un centru de colectare. Închisesem peste tot și nu știu cum îmi vine să-i spun doamnei Šulcova: „Ce-ați zice, coniță, dacă ne-am așeza nițel acolo în raionul de haine vechi?" Dar dumneaei s-a îmbujorat la față și mi-a spus: „Cum așa? Ce credeți despre mine? Eu sunt o femeie cinstită. Dar dacă țineți neapărat, atunci să ne așezăm în depozitul de neferoase"! Și uite-așa... am făcut-o de oaie...

— V-am adus niște maculatură! interveni în clipa aceea domnul Bouček.

— Ura! În sfârșit, i-a căzut fisa! exclamă Hanța, ajutându-l pe domnul Bouček să se ridice.

Șeful îi scrise repede adeverința, îi strecură banii în buzunar și-i încheie nasturele. Hanța apucă de oiștea căruțului, i-o dădu domnului Bouček, după care îi trase un ghiont prietenesc, de drum bun. Așa se face că în timp ce preda adeverința și banii la Turistul, domnul Bouček îi spuse, ca din senin, șefului său:

— Bastardule!

Doamna Rutnerová dădu buzna în curte, strigând radioasă:

— Fir-ar să fie de șnapani! Auziți tărășenie. Mă convoacă dumnealor la comitet să-mi spună că noi, adică portarii, nu ne putem îngădui să fim, chipurile, o asociație de mici proprietari – baracagii cum zic ei – și că suntem datori să ne sporim vigilența.

Și, trăgând sacii de pe căruț, continuă să strige.

— Da' și eu am intrat în ei și le-am zis-o de la obraz. Ce tot mesteci acolo, domnule inspector? Dumneata știi că noi, ăștia, de ne spuneți baracagii, am existat înaintea tuturor partidelor politice?

— Doamnă, nu suntem singuri aici... ținu să atragă atenția șeful.

— Și ce-a răspuns inspectorul? o iscodi Hanța.

— Nătărăul ăla? Ce să zică? A trăncănit ceva despre nu știu ce figuri de stil în vorbire! Da' i-am tăiat eu nasul! I-am arătat eu lui figuri de stil!

— Toate-s bune și frumoase, măicuță, dar mai încet... interveni din nou șeful, pierzându-se cu firea. Vreți să vă plătesc cele cincizeci de kile?

— Nu. Treceți-mă cu ele la angajamentele portarilor, să mă aleg și eu, în schimb, cu un bilet de odihnă... În felul

ăsta, cel puţin, mă bucur şi eu aşteptând ceva cu nerăbdare... Odihna asta e o mare cucerire... se linişti doamna Rutnerová, dar în aceeaşi clipă începu iar să răcnească: Ei, drăcia dracului! Bine că mi-am adus aminte!... Auziţi ce mi-au mai spus, la comitet: „Să faceţi agitaţie, doamnă Rutnerová, să meargă oamenii la culesul hameiului. Dar eu le-am spus „Ciuciu. Mai lămuresc pe vreunul şi dacă-mi răceşte pe-acolo, vine pe urmă şi mă înjură de toţi sfinţii. N-are decât să hotărască fiecare cum pofteşte!" Aşa le-am spus.

Şeful privea nefericit în tavan.

Iar Hanťa îi ţinea hangul bătrânei portărese:

— Aşa e bine. Odată am vrut şi eu să-mi prelungesc stagiul de muncă voluntară într-o oţelărie. M-am dus deci să-i spun povestea asta şefului meu care s-a bucurat nespus de mult: „Grozavă idee. Facem o gazetă fulger în care anunţăm că tu îţi prelungeşti stagiul de muncă voluntară, şi-i chemi şi pe ceilalţi să-ţi urmeze exemplul!" Aşa a spus şi a şi vârât degetul în discul telefonului, dar înainte de a-l învârti a mai adăugat: „Hai, dă din cap şi zi da şi diseară îţi citeşti numele în gazeta de perete. Şi te dau şi la ziar..." Iar eu i-am răspuns: „Uite ce, am o idee mai bună. Învârte numărul şi dictează să se tipărească la gazeta de pe perete următoarele: Eu, responsabilul centrului de colectare a hârtiei, chem pe ceilalţi responsabili să mă urmeze la munca voluntară în mină". Dar şeful nostru a scos degetul din discul telefonului, zicându-mi că nu ştiu să-mi văd de interesul meu, că sunt propriul meu duşman, iar el – să n-am nici o grijă – o să se ducă să muncească în mină, dar atunci când îi va veni rândul. Pe urmă mi-a urat mult noroc la Kladno, şi să câştig nu o mie cinci sute, ci două mii pe lună. Şi mi-a mai zis să am grijă să

mănânc pe săturate şi să mă împac bine cu cei din brigăzile de muncă voluntară.

— Oameni buni, fie-vă milă şi nu ţipaţi aici de parcă aţi fi în pădure, îi rugă şeful cu voce pierdută.

— Şi ce dacă vorbim mai tare? zbieră doamna Rutnerová. Unde ne aflăm? Pe mine mă îndrăgesc cei de la autorităţi, tocmai fiindcă le spun toate pe şleau. Odată mi-au spus că eu, în calitatea mea de portăreasă, sunt mâna prelungită a comitetului naţional. Iar eu le-am răspuns pe loc: Vasăzică aşa, eu cu mâna aia prelungită să spăl scările, iar voi, cu aia mai scurtă, să vă acoperiţi de glorie! Ciuciu!... Aşa le-am spus! răcni ea, împingându-şi cu degetul vârful nasului, în sus.

În clipa aceea sună telefonul. Şeful alergă iute în birou şi când se întoarse îl înşfăcă pe Hanţa şi-l scutură cu putere.

— Ce-ai mai trăncănit? Ce şi unde? Care doisprezece motani? De unde ai scos doisprezece motani? Tu ne bagi pe toţi în puşcărie. Mâine ne vine plocon veterinarul de la Comitetul naţional însoţit de ajutorul lui... cu plasele alea de hingher. Cică ar fi o dispoziţie, potrivit căreia o întreprindere n-are voie să ţină mai mult de... trei pisici. Unde ai dumneata doisprezece motani, unde?

— Eu n-am vrut decât să fac reclamă întreprinderii noastre; să fie mai multă vâlvă în jurul nostru!

— Poftim, şi se mai miră unii că nu dorm noaptea, se tângui şeful, ţinându-se cu mâinile de cap.

Doamna Rutnerová îşi şterse de sudoare fruntea-i îngustă şi începu:

— Iar grija mea e să ţin scările curate şi dracii de copii să nu-mi mânjească pereţii.

Şi, apucând de osia căruţului, mai-mai s-o rupă, porni spre poartă, dar aici se mai opri şi spuse:

— Când o să aibă loc balul baracagiilor de la Lipa, să veniți și voi! Sunteți invitații mei! Pe moșul meu l-am dansat până și-a dat duhul. *Adio!*

Apoi tăie curba cu atâta putere, încât roțile din spate derapară.

Mařenka își mângâie părul, spunând ca pentru ea:

— Mică... mică... mititică... noroc de tine că ți-ai luat un locșor de veci la Olšany.

Pe la amiază, după ce făcuse zece pachete, Hanța fu cuprins de dorul anticariatelor. Era marea lui plăcere să arunce în servietă câteva volume găsite prin maculatură și să meargă să le vândă.

— Auzi, Mařenka, eu mă reped până în piață să văd dacă nu sunt fazani, spuse el; și când șeful se retrase în birou, se furișă pe sub ferestre, străbătu gangul, și într-o clipită se pierdu în mulțimea străzii.

La anticariatul din strada Spalena, colț cu Narodní, fu întâmpinat cu bucurie.

— Ei, ce mai faci, domnule Hanța? îl întrebă voios responsabilul, dând la o parte un vraf de cărți, ca să-l vadă prin ferestruica ghișeului.

— Mulțumesc de întrebare, domnule șef, mă simt bine și vioi ca un ied zglobiu. De când am devenit membru al Societății austriece de științe lucrez duminica în peșterile de la Koneprus. Vă dați seama, domnilor, ce plăcere și ce frumusețe e pliocenul? Sau cultura epocii de bronz în zona satului Unetice?

— Noi nu știm de povestea asta, nu-i așa?... spune responsabilul, întorcându-și privirea spre subalternii săi.

— În cazul ăsta, strângeți-mi mâna, domnul șef... așa... Și, cum vă spuneam, duminica, de dimineață până seara

umblu prin peșteră, cercetez urmele cu lupa, notez dimensiunile, adun materialul în tolbă. Și nici nu știți, domnilor, ce bucurie am pe urmă, când duc toate astea la muzeu și i le prezint domnului profesor Krejči și el ia lupa... le studiază, apoi își scoate ochelarii și rostește solemn: Domnule Hanța, în numele științei, vă mulțumesc și vă felicit – ați descoperit un trilobit SP pe șaisprezece.

— Vă rugăm să ne credeți că n-am știut! spuse responsabilul.

— Da, asta-i slăbiciunea mea. Când eram mai tânăr adunasem în casă atâtea obiecte provenite din săpături arheologice, încât într-o bună zi s-a năruit casa peste mine. Două autocamioane, încărcate vârf, am donat muzeului.

— Mă mir că soția vă dă voie.

— A, nevastă-mea are alte griji. E o fostă sportivă... în anul 1919 a pus bazele handbalului în Cehia, și încă de pe atunci știa să dea goluri din cădere, încât ziarele erau pline de numele ei. Avea, ca să zic așa, antrenament profesional... în civil era cârciumăreasă. Cum nu plăteau flăcăii consumația, îi înșfăca de guler și gata, zburau pe ușă unul câte unul. Până și faimosului Frank Rose, dacă n-a avut odată cu ce să plătească, nevestica mea i-a umflat ceasul și pe urmă i-a și făcut vânt să zboare. Dar nevestei mele îi plăcea, de fapt, mai mult natura... Ce părere ați avea, domnule șef, de o excursie în trei? O să-i spun nevestei: hai să ieșim în trei la Karlštejn. Tu rămâi acasă, iar eu mă duc cu domnul responsabil, știi tu, ăla care mă iubește atât de mult și care are față de mine o atitudine atât de pozitivă.

Și Hanța se uită în ochii responsabilului, cu atâta sinceritate, încât acesta, cuprins de neliniște, rosti în șoaptă.

— Da, dar eu n-am timp...

— Timp o să găsiți. Începutul e mai greu. Nici nu știți ce fericit o să fiți când numele dumneavoastră o să apară pentru prima oară la muzeu! Și când e vorba de cercetarea științifică, eu sunt un fanatic. Castelul Navarov l-am săpat pe dedesubt, aproape în întregime, și până la urmă am fost scos de acolo de jandarmi, cu forța.

— Fugiți d-aici! Și spuneți-mi, mai bine, ce lucruri frumoase ne-ați mai adus? îl luă repede responsabilul, amintindu-și deodată de masa de prânz.

— Un moment, numai să despachetez... dar nici nu știți, domnilor, și poate nici n-o să mă credeți ce nenorocire ne-a lovit. Șeful nostru zace în spital, împușcat în timpul unei vânători la Chocen. Un consilier ministerial a tras în el două sute de grame de alice, și...

— Ce-aveți în servietă?

— Poftim. O piesă unică, format 11x16, care s-ar potrivi mai curând la licitație decât aici. Un Goethe legat în saftian...

— Haide, haide, îl întrerupse responsabilul, frângându-și mâinile de nerăbdare. Știți bine că din clasicii germani avem cu tonele. V-am pus doar ce ne interesează... Trebizsky, Rais, Jirasek, Wintr...

— Nu-i nimic, cartea asta o iau acasă s-o citesc. Știți, eu păzesc acum un nou pod de pe care se prăbușesc motoriștii! Când ajung acasă, îmi fierb patru cartofi, mai adaug niște brânză și-i trag și o bere, după care mă apuc să-l citesc pe Faust. Dar uitați-vă, aș mai avea aici un Donatello bogat ilustrat, flăcăul ăsta afurisit care, în anumite faze, a ajuns până în baroc... Vă uitați la îngerașii ăștia!?! A, desigur, atunci când cunoaștem sarcofagul roman...

— Mda, numai că aici se văd ștampilele bibliotecii Komensky! interveni responsabilul, arătându-i ștampilele cu pricina.

— La mijloc e o greşeală... dar nu-i nimic, se şterge cu guma. Cartea asta mi-a dat-o bibliotecarul în schimbul *Cântării Sfântului Andrei,* donată de mine arhivei de la Karlštejn. Ştiţi că era să ajung perceptor la Karlštejn?

— Şi de ce n-aţi ajuns?

— Fiindcă am băut cauţiunea. Dar luaţi-l pe acest Donatello! Am nevoie de bani. Nu pentru mine... mă aşteaptă afară nevasta unui prieten de-al meu care a strănutat în faţa plitei de gătit şi şi-a spart fruntea, şi acum nevastă-sa vrea să-i facă nişte cozonaci frământaţi. De l-aţi vedea în ce hal arată, sărăcuţul! Vorba ceea, să-i agăţi mâna de cozondraci, şi ce frumos ai merge cu el la cerşit, ca pe vremuri... Cumpăraţi, vă rog, această carte!

Şi, lăsându-se în genunchi, Hanţa îşi scoase şapca şi făcu o plecăciune în stil feudal.

— Ridicaţi-vă, îl îndemnă responsabilul, pierzându-şi răbdarea. Pe acest Donatello îl cumpăr pentru mine, cu Faust însă aţi putea încerca pe strada 28 octombrie, ce părere aveţi?

— Dacă-mi permiteţi, le-aş telefona de aici.

Responsabilul împinse aparatul în faţa ghişeului. Hanţa îşi puse ochelarii pe nas şi, cum ştia pe dinafară toate numerele de telefon ale tuturor anticariatelor, formă numărul numaidecât.

— Alo! Cine-i acolo? Domnul Kozel? Ce surpriză, domnule Kozel! Aici e Hanţa, membru al Societăţii austriece de cercetări ştiinţifice... Da... Chiar acum ne-am întors cu maşina de la Zbraslav... Nu, nu, nu... vorbesc de la Academia de ştiinţe şi am pentru dumneavoastră o mare surpriză... Cum vă închipuiţi aşa ceva? Nu... nu. Vă jur... Am confirmare de la profesorul Mencl... iar pentru dumneavoastră personal e, într-adevăr, ceva aparte, ce

mai, o specialitate: *Micologia* lui Velenovsky... Da? Atunci vin numaidecât.

Lăsă telefonul în furcă şi se aplecă aşa fel, încât să vadă prin ferestruica ghişeului, spre mesele funcţionarilor.

— Domnişoară, scrieţi-mi vă rog o adeverinţă că mi-aţi dăruit *Micologia* lui Velenovsky, drept răsplată pentru dereticarea bibliotecii. De semnat, o semnez eu.

— Nu se poate, domnule Hanţa, aşa ceva la noi nu merge. Încercaţi însă la Skorepka, spuse casiera râzând.

— Bună idee. Îmi permiteţi, distinsă coniţă? întrebă el, şi numaidecât făcu numărul.

— E-acolo domnul Kučera? Daţi-mi-l, vă rog, la telefon. Şi, acoperind receptorul cu palma, adăugă: Acum o să vedeţi şi dumneavoastră cine sunt eu.

— Domnul Kučera? Chiar dumneavoastră? făcu Hanţa o plecăciune spre firul telefonului. Vă mai aduceţi aminte, domnule Kučera, de vremurile când jucam împreună hochei în naţionala cehoslovacă? Cum cine? Eu, Hanţa, jucam pe extrema stângă, da, ăla despre care spuneaţi mereu că are stilul lui Rudi Ball şi inteligenţa lui Bibi Torriani... Nu... În clipa asta chiar m-am întors de la Mělnik, da, de la arhive... Nu, acum telefonez de la Kobylisy, unde am făcut o pană de cauciuc. Dar am nişte cărţi rare, de-o să rămâneţi înmărmurit când le-oţi vedea. Nu, nici un sul şi toate-s bogat colorate. Cam într-o oră aş putea fi la dumneavoastră... da, şi vă aduc şi nişte lucruri practice... *Ciupercile şi arta culinară cehă* de Smotlach... pe urmă... *Atlasul muşchilor şi lichenilor*... Cum? De ce sunt atât de grăbit? Mai e timp? Dumneavoastră n-aţi aflat? O nenorocire cumplită în depozitul nostru... A ars totul, şi maşinile, iar eu am salvat numai ce am avut asupra mea... Aşadar, peste o oră sunt acolo.

Şi lăsă receptorul în furcă.

— Ei, ce părere aveţi, ce fel de om sunt? o întrebă pe casieriţă, privind-o drept în ochi.

— Un şmecher... caligrafic! spuse aceasta râzând şi, roşindu-se la faţă, se grăbi să adauge: Nu vă supăraţi pe mine că v-am spus aşa.

— Se poate, distinsă coniţă?!? Un gentleman ştie întotdeauna ce trebuie şi ce se cuvine.

Şi, scoţând din servietă o carte pe care o aşeză în faţa casierei, Hanţa rosti:

— O doamnă inteligentă nu se poate să nu ştie cine a fost Michelangelo. Cartea asta despre el a scris-o Rolland... numai opt coroane...

— Ia de la mine zece, interveni responsabilul întinzându-i hârtia de zece coroane. Şi-acum, gata! Închiderea, e ora prânzului.

La automatul de peste drum de anticariat, Hanţa ceru un pahar cu vin amar. Pe urmă se retrase într-un colţ şi, în timp ce-şi sorbea băutura, urmărea banda rulantă a oamenilor care veneau aici să mănânce. Vedea vitrina de afară, în faţa căreia oamenii se opreau mai întâi să-şi arunce privirea asupra bucatelor expuse: pui, gâşte, muşchi tocat, muşchi ţigănesc, şi tot felul de tartine... ca apoi să se fixeze asupra unei anumite mâncări. Şi, vedea cum, în timpul acestei ultime priviri decisive, oamenii îşi lingeau buzele, înghiţeau în sec, pe urmă, cum intrau, se aşezau la coadă şi, aşteptându-şi rândul, căscau gura, stăteau de vorbă, se distrau între ei, pentru ca în clipa în care se trezeau faţă în faţă cu vânzătoarea să devină deodată nespus de gravi... acesta era momentul pe care Hanţa îl urmărea cu deosebită atenţie, momentul când aproape fiecare

rămânea înmărmurit, aşteptând să vadă dacă va primi bucata de carne cea mai frumoasă... pe urmă privirea aceea cumplită aruncată de fiecare asupra cântarului, să constate dacă nu cumva era păcălit cu cincizeci de grame... Şi, în sfârşit, îi vedea cum îşi lua fiecare mâncarea şi, retrăgându-se într-un colţ, o înfuleca, pur şi simplu, cu o lăcomie demnă de era terţiară...

După ce termină de băut, Hanţa ciupi un fir de asparagus şi-l vârî în servietă, în aşa fel, încât să atârne un pic în afară. Apoi, uitându-se din nou la cei ce mâncau şi văzând cu ce poftă sănătoasă înghiţeau, înapoie paharul vainburşului şi-i spuse:

— Uită-te la oamenii ăştia, prietene! Pe vremea când creşteam şi eu iepuri de casă, am uitat o dată să le dau de mâncare. La zece seara, când mi-am adus aminte, m-am dus repede să le arunc un braţ de lucernă. Să-i fi văzut cum înfulecau, întocmai ca ăştia...

Şi, rostind aceste cuvinte, Hanţa arătă spre grumazurile încovoiate şi spre fălcile ce nu mai conteneau să se mişte, după care străbătu uşile batante şi, aproape gonind, ieşi în stradă.

Cufundat adânc în gândurile lui, trecu gangul şi, intrând în curtea centrului, se adresă şefului său:

— Spune şi dumneata! Să nu-ţi vină să turbezi? În hală nu-i nici umbră de usturoi, şi nici fazani n-am văzut. Şi, arătând spre servietă, se grăbi să adauge: în schimb, am cumpărat, pentru bucuria sufletului meu... nişte asparagus!

Dar şeful umbla prin curte de colo până colo şi Hanţa îşi dădea seama că adună în el cuvinte dintre cele mai îngrozitoare şi deci trebuia să-i spună ceva, la iuţeală.

— Auzi, şefule, vorbeau unii prin hală că un director de minister s-a dus într-o rezervaţie şi pădurarul i-a căutat o căprioară cu copil cu tot.

— Se spune... a pândit o căprioară cu pui sau cu ied, ținu să sublinieze șeful. Ce copil!...

— Așa. Și pe urmă directorul acela a împușcat căprioara în cap.

— Dumnezeule Cristoase! Cu ce-ai ascultat toate astea? Unde ți-au fost urechile? Ori poate ai umblat în mâini? Se spune... a doborât căprioara... și cutie, nu cap! Cap are porcul... și tu.

— Mă rog, a atins-o la cutie. Și-au mai zis ăia că pe urmă i-a tăiat o pulpă și a plecat.

— Unde-ai auzit toate astea?

— Acolo... dar, oricum, povestea nu are nici o importanță.

— Cum nu are? Are. Știi tu ce crimă e să lași căprioara înfășurată în pled și să fugi? izbucni șeful amenințător. Ticălosul, pușlamaua, tâlharul, braconierul!

— Și cum ar fi trebuit să procedeze? întrebă Hanța, aruncându-i dinainte o privire imbecilă.

— Cum... Adică vrei să spui că s-a isprăvit cu toate rânduielile? Și cu mulțumirile adresate Sfântului Hubert?

— Cui?

— Sfântului Hubert, patronul vânătorilor. Asta-i datoria supremă a oricărui vânător!

— Și cum se vânează un cerb? Am auzit undeva că cerbul poate fi momit prin vrăji.

— Cum ai spus?

— Momit prin vrăji. Îl aștepți frumos în luminiș, și când animalul iese din desiș, te uiți drept în ochii lui și strigi: Beeee! Și cerbul se prăbușește, și gata, s-a zis cu el.

— Dumnezeule, strigă șeful frecându-și urechile. Unde s-a mai pomenit una ca asta? Cerbul, năluca pădurii, nu e o vacă oarecare. E de-ajuns să calci pe o crenguță, și gata, a și

luat-o din loc. Doar atunci, în perioada rutului, poţi să-i pui şi flinta între coarne, sărăcuţul. Fiindcă atunci e în călduri, şi cât îl ţin căldurile pierde, sărmanul, o treime din greutate... atât de tare îl istoveşte rutul... Pe urmă se întinde într-o mocirlă şi face... beee! behăi şeful cu sentiment.

— Şi cât timp se iepureşte un asemenea cerb?

— Cum adică se iepureşte? Ce dracu', cerbul e iepure de casă? La cerb asta se numeşte rut! Există o terminologie vânătorească foarte precisă, pe care noi, vânătorii, o respectăm. Pricepi? Cerbul nu se împuşcă, ci se doboară. Cerbul nu are ochi, ci lumini. Cerbul nu are sânge, ci culoare. Şi când e doborât, arde în flăcări... Atunci vânătorul îşi scoate pălăria şi aşteaptă, pios, până când cerbul se stinge. Apoi se înclină şi-i mulţumeşte Sfântului Hubert pentru vânat.

Şi, rostind aceste cuvinte, şeful îşi scoase bereta din cap şi îşi împreună mâinile pentru rugăciune.

— Uite, spuse el apoi cu o voce blajină şi, luându-l pe Hanťa de braţ, îl conduse în mijlocul curţii, unde se lăsă în genunchi şi, desenând ceva cu degetul pe pământul murdar, îl întrebă: Ce-i asta?

— O capră, răspunse Hanťa, uitându-se la Mařenka care stătea într-o ladă şi îşi învârtea pe frunte degetul arătător.

— Ăsta-i un cerb. Un cerb stins! răcni şeful, dar în aceeaşi clipă se potoli. Iar cel care l-a condus pe vânător este proprietarul domeniului sau pădurarul. Acesta frânge o ramură şi i-o întinde vânătorului pe un cuţit de vânătoare. Şi altă ramură se înfige în locul unde a pătruns glontele... iar acestui loc i se spune puşcătură...

— Bine, bine, şi dacă sunt mai multe?

— Cum ai spus? întrebă şeful, deşi auzise foarte bine.

— Păi, ziceam și eu așa... dacă-i împușcat cerbul cu alice...

— Vită, vită încălțată! Ce-i amesteci tu aici pe braconieri. Un vânător, un vânător adevărat folosește numai pușca cu gloanțe pentru vânatul mare. Pricepi?!... Iar cealaltă crenguță se înfige în lingătoare...

Șeful rupse o bucățică din asparagusul ce răsărea din servieta lui Hanța și, lăsându-se din nou în genunchi, o înfipse pe desen, în locurile despre care vorbise.

— Pe vânătorește la limbă se spune lingătoare, nu-i așa? întrebă Hanța.

— Da, lingătoare! Numai lingătoare! zbieră șeful, și ar fi avut chef să zbiere și mai mult în clipa în care Hanța deschise servieta și scutură din ea un ultim firicel din crenguța de asparagus... căci în clipa aceea își aduse aminte de cei doisprezece motani.

Dar tocmai atunci intră în curte, cu un trăpaș, doamna Kyzourová, al cărei căruț, legat în sârme, era atât de prăpădit încât abia apuca să ajungă cu el până la cântar unde, de obicei, se destrăma, dar doamna Kyzourová era întotdeauna fericită că povestea asta nu i se întâmpla în plină stradă.

— Acum am să fac o experiență, îi spuse Hanța Mařenkăi. Fii serioasă, să-l vezi pe șeful nostru cum se aruncă în grămada asta de hârtii.

Și, ridicând de jos prima carte care-i căzu la îndemână, o deschise prefăcându-se că o cercetează cu interes. Era o colecție de decizii a tribunalului suprem, dar Hanța exclamă zgomotos, așa, ca să se audă până la cântar:

— Ia te uită, Mařenko, ce fotografii frumoase de cerbi! Păcat că textul e scris în germană... mare păcat. Ce să fac cu asemenea carte?

În faţa cântarului, şeful ciuli urechile.

— *Ueber das Forstwese*... Ce să fac cu ea? repetă Hanţa şi când îl văzu pe şef lingându-se pe buze şi recăpătându-şi echilibrul, aruncă volumul în sus, făcându-l să înscrie un arc de cerc uriaş în aer, ca apoi să cadă într-un morman de douăzeci de tone de hârtie.

— Mă... mă... dinadins ai făcut-o! se lamentă şeful şi, aruncându-se fără să pregete în muntele de hârtie, începu să-şi croiască drum spre locul în care căzuse cartea.

— Mă... ticălosule... tocmai tu să-mi faci mie una ca asta... tu care ştii cât de mult ţin la asemenea cărţi. Asta trebuie să fie, cu siguranţă, lucrarea aceea fundamentală a consilierului Raubiche!

— Chiar aşa scria pe copertă... Dar de ce nu mi-aţi spus asta pe loc? întrebă Hanţa plin de mirare.

— Mă... mă tâlharule!

Între timp doamna Kyzourová întoarse căruţul cu roţile în sus.

— Domnule Hanţa, vrei să mă ajuţi să-l dreg?!? strigă ea.

— Cum să nu, distinsă coniţă, cu mare plăcere, răspunse Hanţa, după care se adresă şefului: Încă nu... Acum! Pe aproape!

Deşi ştia prea bine că volumul alunecase tocmai în pivniţă.

După terminarea serviciului, Hanţa obişnuia să se ducă la casa parohială, unde-l ajuta pe paracliser la tăiatul lemnelor.

Lângă un zid se afla o mică magazie în care erau depozitate tot felul de obiecte şi odoare bisericeşti ieşite din uz: bănci vechi, podiumuri, sfeşnice frânte şi câteva duzini de

statuete de lemn ce n-aveau nici o legătură cu arta, provenind dintr-o fabrică specializată în confecţionarea de îngeri şi sfinţi de lemn. Reverendisimul dăduse dispoziţie ca, după desfiinţarea altarelor laterale, statuile deteriorate să fie date jos şi depozitate în magazie.

— Ce te uiţi, domnule, de parcă ţi s-au înecat corăbiile? spuse Hanţa.

Paracliserul scoase capra de lemn în curticică şi, arătând spre biserică, răspunse posac:

— Oiţele astea ale noastre mă cam calcă pe nervi. Fură flori de prin parcuri, astupă cu ele toate altarele şi după aceea te mai şi iau peste picior: „Păi, da, dacă aţi fi un adevărat slujitor al Domnului, le-aţi pune în fiecare zi florilor puţină apă, le-aţi reteza un pic lujerele, iar în vaze aţi presăra nitică sare". Îţi dai seama ce înseamnă asta? O sută douăzeci de vaze, din care jumătate borcănele de dulceaţă şi cutii de conserve de gulaş.

— Păi bine, domnule, dacă eşti atât de nervos, de ce nu te-ai însurat? Ce poate fi mai frumos decât să ai cui să te destăinui, să-ţi trezeşti noaptea nevestica şi să strigi: gata, acum ştiu pe cine ţin în casă! şi să tragi bufetul peste dumneata. Abia după aceea ai privi cu ochi mai blânzi lumea şi pe aproapele dumitale... îi explică Hanţa. Ce înger să scot? îl întrebă apoi.

— Oricare, domnule Hanţa, că tot un drac e, răspunse paracliserul. De pildă, pe ăla de-i iese lanţul din fund.

Îl traseră din grămadă pe arhanghelul Gavriil, care, alunecând zgomotos peste ceilalţi, îşi frânse sabia aprinsă. Când izbutiră să-l aşeze pe capră, erau năduşiţi leoarcă.

— Parcă am fi nişte sanitari... spuse Hanţa, uitându-se în ochii ficşi şi plini de prospeţime ai arhanghelului Gavriil... Apoi reluă: Un moment încurajator în căsnicie

este și acela când încep să apară copiii. Și ce fericire e, mai târziu, când îți vezi feciorul adus acasă de jandarmi, iar pentru fată stai veșnic cu frica în sân, de teamă să nu-i facă vreun fante figura... Eu aș zice să-i retez aripile, se poate?

— De ce nu?

Și paracliserul îl urmări pe Hanța care, din două lovituri de topor, făcu să zboare cele două aripi, cu atâta ușurință și cu atâta repeziciune, încât arhanghelul lăsă impresia că ar fi fluturat din aripi, de adio. Apoi spuse:

— Ce bine ar fi dacă ați găsi pe la voi, pe-acolo, un cod penal. Odată, mă uit din balconul bisericii și ce să văd: o tânără fura florile de pe altarul principal. Dau fuga jos și-i spun: Coniță, ăsta-i sacrilegiu. Și ce crezi că-mi răspunde, zice: „Na, ia-le și îndoapă-te cu ele!" Of, Doamne! se tângui paracliserul.

În schimb Hanța se aprinse, în culmea încântării.

— Odată am petrecut undeva un concediu minunat cu nevastă-mea. Am condus-o la gară, se ducea acasă, iar eu am rămas singur o săptămână și am dus-o acolo atât de bine, încât îmi venea să grohăi ca porcul când se întoarce de la ghindă... Dar, ia spune, statuile astea trebuie că ard grozav, nu-i așa? Mi-aș face și eu din aripile astea niște surcele ca să ațâț focul, pe urmă aș arunca în foc picioarele sau o mână, așa, cu degetul ridicat, cu tot.

— Lemnele astea ard într-adevăr frumos.

— Păi, te cred, dar pe mine, nu știu de ce, mă trec un pic fiorii când mă gândesc că ar trebui să despic o căpățână de înger, ca la măcelărie, și îngerul s-ar uita fix la mine cu ochii lui albaștri. La urma urmei, are, totuși, chip de om, uită-te numai la el, aduce cu un fotbalist cârlionțat. Dumneata știi că în timp ce-l tăiem în două, aștept mereu să curgă sânge.

— Așa se întâmplă când faci treaba asta pentru prima oară. Și eu am simțit la fel. Dar ce să facem cu ei? La muzeu nu-i vor, iar în biserică nu-i mai folosim... Atenție!

În clipa aceea arhanghelul Gavril se rupse în două. Într-o parte a caprei căzură picioarele, în cealaltă trupul se răsturnă cu capul în rumeguș.

Hanța se uită în ochii statuii.

— Dumnezeule Cristoase, ăsta seamănă leit cu un chelner, care juca rugbi în echipa noastră. Da, era chelner la barul Marleta, Praga doi, strada Kremencova. Într-o vreme a apărut ca boxer la varieteul din Karlin; ca artist de varieteu îi spunea Johny... Dar numele lui adevărat era Pribyl.

— Cum? Dumneata ai jucat rugbi?

— Asta a fost marea bucurie a tinereții mele... răspunse Hanța și, așezând trupul îngerului pe capră, continuă: Eu am fost martor la înființarea secției de rugbi a clubului A. C. Sparta. Antrenorul nostru era consulul francez Canelas. Prima echipă a înjghebat-o din câțiva atleți mai subțirei, iar restul din măcelari și luptători de greco-romane. Dousa a fost adus de la S.K. Bina-Vysočany, Bretsnaidr a venit de la abatorul din Vršovice. Mingea am obținut-o prin milogeală de la Emmerich Rath, iar barele, H-ul, cum ar veni, ni le-a dat Slavia, ca să aibă și ei un adversar la Praga... Dar ce-i cu dumneata, de ești mereu atât de pleoștit?

— Păi, mă chinuiesc de moarte oamenii ăștia care vin în biserică. Azi l-am prins asupra faptului pe un moș. Ședea în bancă și se uita plin de evlavie la altar, cu bastonul între picioare. Mă uitam la el de sus din balconul corului și ce mi-e dat să văd?!? Moșulică își făcea nevoia mică pe baston și de pe vârful ascuțit al bastonului urina se prelingea pe podea. Îți spun drept, câteodată îmi vine

să sparg toată biserica şi să isprăvesc cu ea... Dar povesteşte-mi cum a fost mai departe.

— Da, măcelarii din echipă promiteau un sport de bună calitate. La antrenament, veneau, de obicei, mulţi oameni... Când ne dezbrăcam în cabine şi ne uitam unul la trupul celuilalt... ne şi vedeam, ca în vis, cum îi facem harcea-parcea până şi pe englezi... Ce să-i faci, aşa-s măcelarii – nişte romantici! Primul meci l-am susţinut cu cei din Brno... Sportul Universitar. Când ne-am strâns mâinile, înainte de începerea meciului, dumnealor se bâţâiau ca nişte broscoi presăraţi cu sare.

În clipa aceea traseră ferăstrăul în sus, căci capul arhanghelului Gavriil nu mai atârna decât în nişte aşchii. Paracliserul se opinti şi desprinse de trup capul cârlionţat.

— Am început, deci, să jucăm şi numai ce-l aud pe măcelarul Machač zicând: Hanťa, ai grijă de al treilea din aripa lor – nu-mi place, nu cumva să-l lăsaţi să treacă pe linia albă, m-auzi!?! Şi uite, jucam aşa de vreun sfert de oră şi, deodată...

Hanťa se uită o clipă în jurul lui: apoi luă la subsuoară capul retezat al arhanghelului şi începu să alerge cu el prin curte.

— Machač îmi trimite o pasă, eu prind balonul şi gonesc cu el ca un zăbăuc. Pe urmă mă poticnesc de un fundaş, cad şi ăsta se întinde peste mine... Dar eu nu las mingea din mână nici în ruptul capului!

Şi, spunând asta, Hanťa se trânti la pământ, strângând cu amândouă mâinile, sub bărbie, căpăţâna aceea de lemn.

— Băieţii răcneau: Aşa, Hanťa, încă doi metri! Şi în timpul ăsta măcelarii îi secerau pe studenţi. Dar cei ce apucaseră să pătrundă, se aşezară peste mine... şi eu ţineam în spinare toată gaşca aia... sprijinindu-mă aşa... în coate.

Anevoie, de parcă i-ar fi ţinut în cârcă pe toţi îngerii din magazie, Hanţa se târî pe burtă şi, împingând capul îngerului până în uşa şopronului, îl aşeză dincolo de prag.

— Şi, gata, primul *doi* l-am şi marcat, încheie Hanţa.

Apoi se ridică în picioare şi, scuturându-se de praf, reluă:

— Pe urmă însă, studenţii din Brno s-au trezit, şi s-au pus băieţii pe treabă, şi la nimic nu ne-a mai folosit nouă puterea lui Dousa, care omora boul cu pumnul, căci studenţii aveau tehnică. Săreau, făceau nişte plonjoane, ca Planička, te călcau pe ştaif, şi să te ţii pe urmă ce tumbe şi ce salturi mortale făceam noi pe jos şi în aer. Şi, ce să mai spun, ne băgau şi drop-goluri... Da' ce-i cu dumneata, la ce te tot gândeşti?

— Ei, mai sunt şi alte necazuri. De pildă, i se dă unuia drumul din puşcăria de la Karlak şi, bineînţeles, dumnealui vine să se schimbe la noi, în biserică, şi îşi lasă frumuşel cămaşa murdară în sertarul unei bănci sau o aruncă în spatele altarului lateral. Ca să nu mai vorbesc de beţivani! Ăştia îşi varsă maţele în uşa bisericii, ca pe urmă să-l aud pe domnul paroh spunând plin de însufleţire: „Suntem creştini, şi datoria noastră creştinească e să iertăm multe, foarte multe". Pricepi dumneata? Domnul paroh iartă, iar eu trebuie să şterg şi să curăţ... ca să nu-ţi mai spun că eu ţin regim şi mănânc la cantina dietetică... ce zici, mai tăiem unul şi gata...

— Pe care? Pe ăla cu aripile albastre, ori pe celălalt de seamănă cu un aruncător de disc?

— Eu aş zice pe ăla de colo, care aduce cu un dansator de swing. Să ştii de la mine, Hanţa, singurii oameni drăguţi şi cumsecade în biserică sunt îndrăgostiţii. Se pupă şi ei adăpostiţi în spatele unui stâlp şi sunt sigur că, până la

urmă, povestea asta e chiar pe placul ierarhiei cereşti. Mai rău a fost însă când am dat buzna peste una care-şi trăgea jartiera în spatele amvonului; când m-a văzut, tot dumneaei m-a luat la zor... „Ascultă, porcule, nu puteai să te întorci?" Aşa mi-a zis. Află de la mine, dragă Hanţa, că dacă există undeva un Dumnezeu, atunci să ştii că are nervii cât funia de groasă, rosti paracliserul cu vocea scăzută, în timp ce-l tăiau pe îngerul dansator de swing. Pe mine, îţi spun drept, nu mai are darul să mă bucure nici privelişte a picturilor din biserică. M-am săturat de atâta carne în sânge, de atâtea suliţe şi săbii spintecând trupul omenesc, de atâţia ochi daţi peste cap. Oare n-or fi în viaţă şi alte întâmplări, mai vesele?

— Şi eu m-am săturat, îl aprobă Hanţa, cu mâna pe inimă. De aceea, în biserica voastră mie îmi plac cel mai mult moaştele sfântului Prosper. E un flăcău tare simpatic, căpitanul ăsta roman. Se vede de la prima ochire că a fost sportiv! Asta se cunoaşte şi pe ciolanele lui, după poziţia strengărească în care zace împodobit cu panglici şi înfăşurat în giulgiu ca un vierme de mătase... Uite la el... Parcă ar moţăi răpus de dogoarea fierbinte a verii.

— Aşa oi fi privind dumneata lucrurile, dar eu ştiu de ce se uită în vitrina lui cei mai mulţi dintre vizitatori. Mama îşi înşfacă plodul de la subsoară, îl saltă în sus şi-i spune: Vezi, Pepicek? Vezi? Oamenii caută în asta ceva senzaţional şi cască gura la moaştele astea de parcă s-ar afla într-un panoptic. În ceea ce mă priveşte, le dau, în această privinţă, binecuvântarea mea, dar eu, unul, nu mai ţin la asemenea poveşti. Spune şi dumneata, dacă-ţi moare tatăl sau bunicul... îl pui în vitrină? Dacă ar fi după mine, l-aş băga pe sfântul Prosper în mormânt. Să sugă pământul din el tot ce mai poate fi folositor.

Aşezară pe capră o jumătate de înger, aceea cu hlamida fluturând şi cu picioruşele neastâmpărate.

— Parcă ar înota craul, menţionă Hanţa.

— Cam aşa ceva, încuviinţă paracliserul şi continuă: Dumneata ştii că de la o vreme eu mă văd pe mine un pic în toate? Eu sunt mai curând un fel de Cenuşăreasă. Dacă vrei, un Smoliček Paholicek[1]. De când eram mic, la geografie mă interesau şi mă mai interesează şi acum numai insuliţele mici de tot, pierdute în largul oceanului, cât mai departe de căile maritime. Totul e să fie pe ele oameni, animale, plante. Şeful vostru mi-a povestit odată că a avut un prieten, un fel de consilier guvernamental, care, deşi putea să plece în orice vacanţă în toate colţurile lumii, prefera să meargă mereu în unul şi acelaşi loc. Treizeci de ani în şir şi-a petrecut concediul pe o insuliţă, undeva în apropiere de Helgoland. Şi acest bătrân consilier obişnuia să spună: „Trebuie s-o vedeţi. E o insuliţă pe care nu se află decât un singur ţăran cu nevastă-sa şi optsprezece vaci bălţate. Şi, firește, eu, iarba-neagră, nisipul, marea şi cerul". Ce-ţi poţi dori mai mult? întrebă paracliserul cu un aer visător. Mie îmi plac stelele. Steluţele mici de tot. Ce Betelgeuse? Ce Aldebaran? Cele mai dragi îmi sunt stelele fără nume... că sunt ca mine. Pe astea le înţeleg şi, privind la ele, nu mă mai simt atât de părăsit, mai cu seamă acum când sunt mai puţine nunţi, mai puţine botezuri şi, drept urmare, şi mai puţini bani. Iată de ce sunt nevoit, de două ori pe săptămână, să cobor în mină, la Kladno. Patruzeci şi opt de coroane şutul.

— Dumnezeule Cristoase... la Kladno? În oraşul ăla de scandalagii? Acolo am jucat noi o dată, în deschidere,

[1] Personaj dintr-o poveste cehă pentru copii (n. red.).

un meci de rugbi, înaintea întâlnirii de fotbal din cadrul Cupei Europei Centrale – S. K. Kladno, Ferencvaros Torna Egysilet. Am fost întâmpinaţi, pe englezeşte, şi pe urmă, în cabine, şefii ne-au îndemnat s-o luăm de la bun început cu spectacolul. Am tras-o aşa până la pauză, când a venit la noi o cucoană de făcea pe mecena Kladno-ului. Oamenii îi spuneau Domnişora Umbreluţă. Şi ce ne zice dumneaei, parcă o aud: „Băieţi, repriza asta o jucaţi numai pentru mine. M-auziţi? Infirmeria e goală, şi dacă nu jucaţi de-adevăratelea, teferi nu plecaţi de aici... Să vă dau şi o arvună... Václav! Adă, te rog, domnilor sportivi cincisprezece sticle de vin". După care a scos o hârtie de cinci sute şi i-a întins-o chelnerului spunând: „Dacă faceţi o demonstraţie de joc englezesc, mai căpătaţi de la Václav această atenţie, şi încă cincisprezece sticle, să aveţi de drum". Şi ne-am pus pe treabă. Domnişoara Umbreluţă în picioare pe bancă striga în gura mare: Hip, Hip! Ura! Iar noi făceam demonstraţii în lanţ şi zgura zbura din călcâiele noastre ca pe pista de atletism, şi până şi jucătorii de la Ferencvaros, care ar fi trebuit să meargă la cabine să se echipeze, stăteau în tribună şi răcneau: Ejlen![1] În sfârşit, din oraş au sosit primii curioşi. Ce se întâmplă pe stadion? Şi, vorba ceea, unde era oraşul şi unde stadionul?!!

Hanţa ridică de jos o bucată de înger:

— Pot să-i despic gleznele? întrebă el.

— De ce nu? Dacă te amuză...

— Mă amuză... Mda, şi după meci au trebuit să ne apere conducătorii clubului şi oamenii de ordine. Oamenii de treabă şi cumsecade ne scuipau şi voiau să ne linşeze.

[1] Ura, trăiască – lb. maghiară orig. (n. tr.).

Dumneata ai observat că, în sport, nenorocirile cele mai mari și rușinea cea mai mare sunt pricinuite întotdeauna de oameni cumsecade, atunci când devin spectatori? Polițaii ne spuneau: „Băieți, trebuie să veniți la hramul bisericii noastre. Mulțumită vouă am avut duminica asta la Kladno două abatoare. Unul în oraș și altul aici". Între timp, medicul clubului consumase toată farmacia, iar noi desfundaserăm cele cincisprezece sticle de vin... hei, paracliserule... nu mai face mutra asta atât de acră, de parcă te-ai pregăti de însurătoare.

— Ce să fac, sunt un om chinuit. La urma urmei, ce e omul? Acolo în mină, cu șeful de echipă în frunte, înaintăm pe o scândură, scândura se leagănă, și noi pășim ca niște duhuri și ne ținem de snoave... Ieri, unuia dintre noi i-a alunecat din mână lampa... și lampa a început să cadă, și a căzut așa până ce s-a făcut zob de fundul prăpastiei. Și știi dumneata că la întoarcere am trecut peste scândura aia în patru labe? Unii au mers normal, dar fără să mai sufle o vorbă. Numai șeful de echipă râdea și spunea: „Când nu știm, suntem mineri, când știm, suntem neputincioși". Mai tăiem unul și gata, ce zici? Mai ai timp? întrebă paracliserul, întunecându-se la față.

— Am, îi răspunse Hanța. Pe care-l vrei?

— Pe ăla care parcă ar face pe el... rosti în șoaptă paracliserul și amuți. Sunt un păgân, adăugă el apoi, cu voce tare.

După ce se îmbăie, șeful închise centrul și se duse direct la biserică. Ajuns aici, porni spre altarul principal, înaintând cu pas demn pe covorul de iută, prin clarobscurul și răcoarea sfântului lăcaș.

În clipa în care îngenunche, pregătindu-se pentru reculegere și închinăciune, paracliserul își lăsă palma pe umărul lui.

— Pardon, vă tulbur cumva?... întrebă el.

— Nu. Dar ce-i cu dumneata de nu mai dai prin curtea noastră? spuse șeful, ridicându-se în picioare.

— Am să trec, dar acum aș vrea să vă arăt ceva și să vă pun o întrebare...

— Cu plăcere...

— E frig aici... nu-i așa? Să mergem în sanctuar, îl pofti paracliserul, deschizând ușa cu genunchiul. Vedeți? Și când v-am spus cât e de frig vara aici, nu m-ați crezut. Și-acum, pe vremea asta, sunt nevoit să-mi înde ziare sub cămașă.

Și rostind aceste cuvinte se bătu cu palma peste piept, făcând ziarul să foșnească.

— Păi, să vii la noi la centru, să-ți alegi ziare după pofta inimii.

— O să vin, dar acum vă rog să intrați.

Șeful își roti privirea prin sacristie. Într-un colț era o statuie, înfățișând pe cineva care își desface cămășuța ca să i se vadă inima roșie și, chiar alături de ea, se afla tabloul electric al bisericii, încadrat de siguranțe și întrerupătoare, ca într-o fabrică.

— Ce mai e și asta? întrebă șeful, privind în sus. Pot să mă uit?

— Desigur, îi răspunse paracliserul. Asta-i fotografia unui ciclist de performanță, iar domnul capelan pretinde că prinde puteri când se uită la el.

— La asta? Mă întreb dacă așa ceva are măcar ce căuta într-o biserică...

— Capelanul nostru zice că da. E Gino Bartali, de mai multe ori câștigător al Turului Franței; da, fratele

Gino, care face parte, dacă nu mă înșel, din ordinul Franciscanilor.

— Și dacă ar veni în vizită domnul episcop și l-ar vedea? Ce-ar zice?

Paracliserul căscă, apoi străbătu sacristia și, oprindu-se sub fereastră, ciocăni cu degetul în altă tăietură din ziar. Spuse:

— Aici îl aveți pe Sfântul Părinte într-o convorbire amicală cu Gino Bartali.

— Acum încep să înțeleg. În împărăția cerului pătrund și violenții, deci și sportivii. De altfel, răposatul papă a fost un alpinist remarcabil. Iar arhiepiscopul Lichtenstein, un excelent trăgător... dar unde-i capelanul, nu vine cumva pe aici?

— Nu, făcu din mână paracliserul. Dumnealui s-a dus undeva să joace baschet. A plecat cu motocicleta.

Și, deschizând un sertar, scoase din el niște fotografii.

— Ăsta-i Richards, ăl de sare cu prăjina patru metri șaizeci și nouă centimetri.

— Și cum de nu-l atârnă domnul capelan și pe ăsta în perete?

— Nu ține. Richards e pastor evanghelic; i se mai zice și vicarul zburător. Dar e primul preot care a încercat să se apropie de cer cu ajutorul brațelor sale, numai că e evanghelic. Treaba asta îl întristează pe capelanul nostru, după cum îl întristează și faptul că Held, recordmanul mondial la aruncarea suliței, a doborât acest record la numai două zile după ce fusese hirotonisit drept pastor... evanghelic... Asta-i fotografia lui Vinci citind din *Biblie* înainte de a ridica halterele. Da, capelanul nostru e tare necăjit din pricină că nici unul dintre acești campioni nu e nici călugăr, nici preot catolic. Azi s-a dus să joace baschet și și-a

luat cu el fotografiile unor baschetbaliști... Zăpăciții Harlemului, negrii ăia care au jucat un meci și în fața papei la Vila Castel Gandolfo. Astea-s grijile capelanului nostru, încât nu m-aș mira să-l aud strigând din amvon că dacă Isus Cristos ar veni din nou pe lume, ar sări cu prăjina sau ar juca baschet... Dar acum v-aș ruga să nu vă supărați... știu că sunteți vânător. Ce e asta?

Și, scoțând dintr-un sipet o sutană albă, paracliserul o aruncă pe masă și întrebă:

— Ce fel de pene sunt astea?

Șeful luă veșmântul preoțesc în mână, îl cercetă cu atenție, apoi se uită în sus cu ochii plini de surprindere.

— Astea-s pene de cocoș de munte, iar alea-s pete de sânge; or fi tot de cocoș, căci unele pene sunt pătate de sânge.

— Asta am vrut să știu, izbucni râzând paraclișerul. Vasăzică așa. De toate se interesează și se necăjește domnul capelan, dar de faptul că s-a ospătat la parohie cu cocoș de munte și mie nu mi-a dat nici măcar un oscior, prea puțin îi pasă.

— Unde l-a împușcat?

— Știu eu? Undeva prin pădurile de la Jeseniky. I-a murit pe acolo un prieten și s-a dus cu motocicleta să-l înmormânteze. A trebuit să obțină o învoire. Știți, capelanul nostru e cam filfizon de felul lui, până și odăjdiile și le face la comandă. De aceea a trebuit să întârzie și s-a întors abia peste trei zile. Cum l-am văzut mi-am dat seama că are ceva în rucsac. Vasăzică asta a fost – un cocoș de munte înfășurat în sutana albă!?! Și mie nici măcar un oscior!...

— Într-adevăr, ai ce regreta. Cocoșul de munte are o carne minunată, căci nu se hrănește decât cu boabe și muguri tineri. Dar știi dumneata ce bucurie vânătorească

e să dobori un cocoş de munte şi câtă bătaie de cap îţi dă până izbuteşti să-l dobori? se lăsă şeful purtat de propriul său elan. E o adevărată desfătare să-i auzi de departe semnele lui de peţit... Aşa-zisa numărătoare, un fel de ciocănit repetat cu repeziciune. Uite, cam aşa...

Şi, scoţând un creion din buzunarul hainei, începu să ciocănească în capacul sipetului stârnind nişte sunete stridente.

— În timpul acestei numărători te poţi apropia. Dar cum încetează toaca, trebuie să încremeneşti...

Şi, făcând câteva salturi, şeful se opri ţeapăn în mijlocul sacristiei, după care îşi duse, cu teamă, degetul la gură.

— Psst. Acum trebuie să aştepţi până când se produce aşa-numitul pocnet. E ca şi când ai trage dopul dintr-o sticlă. Uite aşa!

Şi, vârându-şi arătătorul în gură, îşi întinse falca la maximum, după care îi dădu drumul zgomotos.

— Cam aşa, spuse, dar nici acum n-ai voie să te mişti.

— Altfel şi-ar lua zborul, nu-i aşa?

Şeful încuviinţă din cap, căci dacă ar fi vorbit, cocoşul de munte ar fi zburat cu siguranţă. Privea în sus, spre ramura de pin, de pe care cocoşul de munte le făcea declaraţii amoroase găinuşelor, pitite pe undeva prin tufişuri.

— Acum se crapă de ziuă... regele penat se profilează pe bolta cerului, are creasta congestionată... bate din aripi, se înfoiază... se scutură şi iar bate din aripi... rosti şeful în şoaptă, folosind un limbaj aparte, după care îşi dădu capul pe spate şi începu să facă toc-toc-toc şi să gângure şi să-şi rotească palmele în jurul genunchilor.

— Asta e aşa-numitul moment al şlefuirii, când pasărea se aprinde, când nu mai aude, şi omul se poate duce liniştit până sub copacul cu pricina.

Şeful făcu două salturi mari şi paracliserul îl văzu cum se apleacă şi, ridicând o puşcă imaginară, ţinteşte spre locul unde rozeta gotică închide bolţile; acum apasă degetul pe trăgaci şi paracliserul văzu îndrăgostita pasăre, rănită de moarte, căzând din creangă în creangă, ca apoi să se rostogolească pe cetina umezită de roua dimineţii.

Un timp rămaseră amândoi tăcuţi.

Apoi şeful izbucni:

— Ăştia-s vânători? Ăştia care hăituiesc cocoşii de munte ca pe nişte potârnichi, ziua în amiaza mare!?! Ce fac ei e fărădelege!

— Psst... suntem în biserică, interveni paracliserul, şi apucând sutana albă, o strânse fără grabă, apoi o vârî odată cu fotografiile în sertar, pe care-l închise împingându-l cu burta. Cum văd, multe lucruri mi-au scăpat mie pe lumea asta... păcat... adăugă el, căzând pe gânduri.

— Păi vezi, se bucură şeful.

— Dar acum să mergem, spuse paracliserul şi, bătându-se din nou cu palma peste piept, făcu ziarele să foşnească sec.

Străbătură împreună naosul întunecat. La capătul covorului uşa era deschisă, iar afară era o lumină albă prin care tocmai trecea un tramvai de culoare roşie.

— Din stradă se vede frumos în biserică, din biserică se vede frumos în stradă... spuse paracliserul, cu o voce şoptită. Uitaţi-vă însă la lumina veşnică...

— La ce?!?

— La lumina veşnică, repetă paracliserul.

— A, da... lumina veşnică! Parcă pâlpâie...

— Ar fi grozav să pâlpâie măcar... chicoti paracliserul... dar, precum vedeţi, nu arde deloc. Da, lumina veşnică nu arde, în schimb domnului paroh îi arde să pună în jurul ieslei Mântuitorului, şi în interiorul ei, tuburi cu

neon. Pricepeţi? Neon! În timp ce lumina veşnică nu arde... Domnul paroh a plecat cu Rapidul lui undeva pe valea Sazavei, să se zgâiască la apă... dar lumina veşnică nu arde de o săptămână... Domnul paroh a plecat cu motocicleta la Modrany să joace baschet, pe urmă, seara, la focul de tabără, o să zdrăngănească la chitară cântecul său îndrăgit... *Departe, departe-i oraşul Shanghai; spre care se îndreaptă corabia mea...*" şi nici acolo n-o să-i pese că lumina veşnică nu mai arde... Şi uite-aşa am rămas singur... şi fără lumină veşnică.

Şi, bătându-se cu palma peste haină, paracliserul întrebă:

— Spuneţi-mi, domn' şef, e adevărat că dumneavoastră şi capelanul nostru ţineţi împreună un câine de vânătoare?

— Asta-i cu siguranţă o nouă trăsnaie a lui Hanţa! Numai el putea să trăncănească aşa ceva!

— Da, el mi-a spus, mărturisi paracliserul, şi a mai zis că pe câine îl cheamă Arnold von Tübingen, şi că azi după-amiază a trebuit să fie dus la clinica de câini fiindcă i-a intrat o căpuşă în ureche.

— Dumnezeule Cristoase! Omul ăsta mă bagă în puşcărie!

— Psst. Suntem în biserică!

— Câte mai scorneşte şi omul ăsta! Mereu scorneşte câte ceva... Mai nou, de câteva zile au început să mă viziteze prietenii... Hanţa i-a dus de nas, spunându-le că mi-am ieşit din minţi!

Ieşiră în faţa bisericii.

— Eu... şi ieşit din minţi! Auzi dumneata! Şi să mai doarmă noaptea omul liniştit!... se văicări şeful. Nu uita să vii pe la noi să-ţi dăm nişte ziare, strigă apoi voios, îndreptându-se cu pas zglobiu spre Piaţa Karol.

DOMNUL NOTAR

1

În fiecare dimineaţă domnul notar obişnuia să se închine în capela familiei. O încăpere sobră, cu două ferestre, pe ale căror geamuri erau pictate nişte icoane colorate. Într-una din ferestre, sfântul Dionisie, deşi decapitat, se mai ţinea pe picioare şi îşi purta capul retezat în jurul locului de execuţie, iar în cealaltă fereastră, sfintei Agata i se retează, după execuţie, o mână, cu care mesagerul rătăceşte un timp, ca apoi să se întoarcă acolo de unde a plecat – la cadavrul fără mână.

Aşadar, domnul notar stătea îngenuncheat şi se ruga, dar în acelaşi timp îşi făcea reproşuri că uitase să-şi clătească gura. În cele din urmă, îşi făcu semnul crucii, se ridică în picioare şi se duse să deschidă fereastra.

După ce făcu o uşoară plecăciune razelor dimineţii, lăsă sub privirea lui acoperişurile albastre şi, uitându-se peste râu, spre cealaltă parte a oraşului, trase în piept, cu voluptate, aerul umed şi răcoros.

— Bunicoo! Bunicooo, striga de jos o voce de copil, Zdeneček mănâncă murdărie de câine.

Şi domnul notar se ridică pe vârfuri şi îşi plimbă privirea prin curtea vechii fabrici de bere, în care bere nu se mai făcea, dar locuiau în ea oameni. Lângă cişmea, stătea o fetiţă îmbrăcată într-un şorţuleţ roşu, cu pălărioară de

paie în cap, şi arăta spre un puşti de trei anişori care, în culmea fericirii, îşi îndesa ceva în guriţă.

O femeie uscăţivă ieşi din spălătorie şi, agitând mâinile în sus, strigă:

— Plozi afuriziţi! Când o să termin eu de spălat rufele astea!

Şi, înşfăcându-şi nepoţelul, îl scutură zdravăn deasupra canalului:

— Să vezi tu ce păţeşti când o veni maică-ta acasă – iar îţi înroşeşte fundul! îl ameninţă ea, dar pe urmă se răzgândi şi, pentru mai multă siguranţă, îi arse puştiului o palmă zdravănă de-i zbură murdăria din gură. După care o luă la zor pe fetiţă: ce te holbezi la mine ca la maşini străine? Acum îţi ard şi ţie una peste bot, de-ţi îndrept ochii ăia zbanghii... Na, ţine! Şi, scoţând din buzunarul şorţului umed un fluier, adăugă: Şi-acum ştergeţi-o din ochii mei şi duceţi-vă să vă jucaţi în bucătărie. Şi, vezi, ai grijă, Lidka, dacă se întâmplă ceva, sufli în fluierul ăsta şi eu vin numaidecât! Când naiba mai spăl eu rufele astea, ucigaşilor? încheie bunica, agitând din nou în aer mâinile învineţite de atâta spălat.

Domnul notar închise fereastra şi, părăsind capela, ieşi pe coridorul sumbru şi de-acolo trecu direct în birou.

— Bună ziua, domnule notar, îl întâmpină domnişoara dactilografă, văzându-şi mai departe de udatul florilor.

— Bună ziua, domnişoară, bună ziua, bolborosi bătrânul domn, apoi, frecându-şi mâinile, se grăbi să întrebe: Cum v-aţi petrecut ziua de ieri?

— Am jucat tenis... şi, închipuiţi-vă, c-am pierdut. Da, am pierdut în faţa unei doamne cu cincisprezece ani mai în vârstă ca mine... în două seturi... Spuneţi şi dumneavoastră,

nu e cumplit? spuse dactilografa smulgând frunzele uscate de pe tulpinile muşcatelor.

— Ia te uită, se miră domnul notar – din câte ştiu, dumneata eşti o excelentă jucătoare de tenis.

— Ei, nici aşa, replică dactilografa, îmbujorându-se la faţă, până acolo mai e încă mult, dar nu ştiu de ce, de data asta am avut trac.

— Să fi fost, totuşi, adversara mai bună?

— Nu, asta nu, dar aşa sunt eu de câte ori e în joc o miză, pierd pe toată linia – şi-mi pare atât de rău! Căci era vorba de clasamentul individual în cadrul clubului!

— Ei, nu te mai necăji, o să câştigi data viitoare. Şi, după aceea, după aceea, ce-ai mai făcut?

— După aceea, când a început să se însereze şi mă istovisem de atâta plâns la cabină, m-am dus să mă scald. Mergeam în costum de baie, în susul apei, spre stejăriş; se întunecase de tot şi deasupra stejărişului răsărise luna, o lună uriaşă, galbenă, care se oglindea în luciul râului, aproape de mine, iar eu, aşezată pe o piatră, îmi bălăceam picioarele în apa în care se oglindea luna aceea galbenă...

— Şi, pe urmă? întrebă domnul notar, înălţându-şi sprâncenele.

— Pe urmă m-am strecurat în apă şi am înotat în apa aceea de alamă; mă simţeam nespus de bine înotând numai în lumina răsfrântă a lunii, brăzdând cu braţele culoarea aceea metalică... Şi când ridicam mâna în sus, o vedeam de alamă, pe scurt, simţeam în apa aceea o adevărată desfătare... şi...

— Şi, pe urmă? interveni notarul.

— Pe urmă, m-am speriat!

— Nu mai spune!

— Da, reluă domnişoara dactilografă, aşezându-se la maşina de scris. Închipuiţi-vă, domnule notar, că, acolo,

în umbra stejărișului, da, în umbra stejărișului, în umbra aceea adâncă, am zărit deodată înaintând trei perechi de chiloți albi.

— Nu se poate... se minună bătrânul domn.

— Da, trei perechi de chiloți albi... Iar eu am amuțit în păpuriș, ca un șoricel... Și cele trei perechi de chiloți pășeau pe dig... și eu le auzeam cum vorbesc între ele... Și știți ce erau?

— Nu! Sunt curios să aflu! răspunse notarul.

— Erau trei domni în pielea goală! Da, goi pușcă! Erau foarte bronzați, și fiindcă se bronzaseră cu chiloții pe ei, trupurile, mâinile și picioarele lor se contopeau cu umbra neagră a stejărișului, iar ei pășeau în pielea goală! Trei bărbați goi pușcă și eu credeam, domnule notar, că pășeau doar chiloții, spuse dactilografa roșindu-se la față...

— Și-ai văzut totul?

— Totul-totul... erau trei tineri studenți, așa, cam de vârsta mea...

— Trebuie să fi fost nespus de frumos, rosti cu amărăciune domnul notar – da, nespus de frumos... o tânără fată în apa de alamă și trei perechi de chiloți albi în umbra crângului de stejari... Și, pe urmă, pe urmă ce-ai mai făcut?

— Pe urmă am înotat până la club, în urma mea i-am auzit pe cei trei studenți sărind în apă... iar eu... m-am șters, m-am uscat și m-am dus acasă.

— Și-acasă?

— Acasă m-am așezat la lumina lămpii și-am început să desenez, răspunse dactilografa.

— Asta am vrut să aud, se bucură domnul notar.

Și, ridicându-se de pe scaun, funcționara îi întinse în față un sfert de coală de desen, pe care desenase în

timpul nopții următoarea inscripție: Venerate părinte, după o îndelungată și rodnică viață, găsește-ți odihna ușoară în pământ.

— Vasăzică mi-ai scris-o, se bucură sincer bătrânul domn, dar după ce mai citi o dată inscripția, pe care el însuși o născocise pentru statuia lui, înmărmuri.

— Hm... mda... dar de ce nu și odihna în cer? întrebă el.

— Păi, așa mi-ați dictat, răspunse dactilografa cu neliniște în glas.

— Da, e drept, dar știi, domnișoară, o inscripție pe o statuie e un lucru important. În ceea ce mă privește, aș vrea să am o asemenea inscripție, încât și peste o sută de ani să-și poată da seama toți ce fel de om am fost eu...

— Știți, domnule notar, la cimitirul evreiesc am citit o inscripție tare frumoasă! Din lut, în lut...

— Asta-i inscripție evreiască! se împotrivi domnul notar, ridicându-și mâinile întru apărare; oare dumneata nu înțelegi, domnișoară, că numai creștinismul l-a înălțat pe om la nivelul Fiului Domnului? Iar acolo unde nu-i Înviere și Înviere din morți, tot ce facem e zădărnicie peste zădărnicie... Dar stai, mi-a venit o idee!... Scrie, domnișoară! se înveseli deodată bătrânul notar și, când dactilografa se pregăti, începu să dicteze: Înăbușit-am strălucirea mea... și-n propria-mi pulbere m-am prefăcut, ca să mă luminez în ceruri...

După ce dactilografa termină de scris, bătrânul notar întrebă:

— Ce faci astă seară?

— Mă duc la croitoreasă. Știți, domnule notar, vreau să-mi dau la făcut o bluziță, cum să vă spun, așa, cu desen în stil secession, un fel de dungi roșii pe mătase albă, o bluziță strânsă pe gât, foarte cuminte, așa cum purtau pe

vremuri guvernantele şi educatoarele, cum avea Paula Veseli în filmul *Mascarada,* sau dacă aţi văzut-o când a jucat cu Joachim Gotschalk în filmul *Te aştept...*

— Bine, dar pe urmă, pe urmă, ce-o să faci?

— Pe urmă mă duc să joc tenis şi, după aceea, domnule notar... După aceea o să mă scald la ceasul înserării în râu... şi, cine ştie, poate că o să mă scald şi eu despuiată, aşa cum s-au scăldat ieri seară cei trei studenţi, şi dacă, întâmplător, ar trece cineva pe celălalt mal, ar vedea un costum de baie femeiesc, de culoare albă, fiindcă mâinile şi picioarele mele bronzate s-ar contopi cu umbra întunecată a crângului de stejar... rosti dactilografa, făcând ochii mari; dar, văzând că domnul notar n-o iartă, se grăbi să adauge cuminte: după aceea, când ajung acasă, mă apuc şi desenez cum v-aţi înăbuşit strălucirea şi v-aţi făcut una cu propria pulbere... încheie domnişoara, şi, îndreptându-se din şale, nu izbuti să înăbuşe strălucirea propriei sale tinereţi.

După ce căscă, domnul notar mai avea buzele uşor întredeschise, în schimb, dantura artificială i se închise zgomotos.

— Îţi mulţumesc, spuse el, aşezându-se la masa de lucru, şi-acum, înainte de a sosi clienţii, să continuăm cu ultimul punct al testamentului meu, adăugă, răsfoind hârtiile pe care le scosese din sertarul biroului.

Apoi, ridicându-se în picioare, se plimbă un timp, netulburat, prin cancelarie.

Se opri în dreptul ferestrei deschise şi, de la etajul al doilea, se uită peste muşcate şi acoperişurile de olane, spre apa râului în care copacii umblau cu capul în jos.

Şi începu să dicteze:

— Sicriul meu să fie de metal, bogat împodobit, un mic motiv egiptean cu ornamentaţie interioară, clopotele,

în timpul înmormântării, să bată toate, pereții camerei mortuare să fie tapisați de doliu: dușumeaua acoperită cu pânză neagră și, în fruntea cortegiului, o cruce sclipitoare cu îngeri... Și dumneata o să te scalzi în seara asta, despuiată?

— Despuiată... în definitiv, de ce nu, când asta se va întâmpla pe întuneric, răspunse fata, în timp ce degetele ei băteau cu înfrigurare pe clapele mașinii de scris.

— Da, o să fie foarte frumos, spuse bătrânul domn și când mașina de scris amuți, reluă: ...în fruntea cortegiului o cruce sclipitoare cu îngeri... treizeci și șase de lumânări, din ceară, un sfert de kilogram fiecare...

Dicta, dar, întrucât auzise în curte zgomot de pași târșiți, se aplecă peste ghivecele cu mușcate. În curtea fabricii de bere, mergea târâș-grăpiș, bătrânul vizitiu ieșit la pensie, și mersul lui era atât de caraghios, de parcă moșneagul ar fi apăsat pe pedalele unei biciclete sau ar fi alunecat pe schiuri. Așa se ducea să se așeze la soare – acum și-a scos din buzunar pipa cu garnitură de cauciuc de la o sticlă de apă gazoasă, pentru ca pipa să nu-i cadă din gura știrbă, și, după ce scuipă, se așeză lângă zid, și ședea acolo ca un arbust frânt... Așa ședea acum... Dar în tinerețe? Dumnezeule, își aminti domnul notar, în anii tinereții omul ăsta a chinuit de moarte două soții – pe prima, fiindcă n-a vrut să-i facă pe voie, a tras-o de păr până în dreptul unui cufăr, a ridicat capacul, i-a vârât coada despletită și a încuiat cufărul... iar celeilalte i-a înnodat codițele și, după ce a dat jos din cui icoana lui Isus, a atârnat-o pe nevastă-sa de codițe în cârligul acela ca să-și poată face cu ea toate mendrele... cine știe, poate că femeilor le plăcea, poate le făcea bine, căci, vorba ceea, unele femei sunt adevărata unealtă a diavolului...

— Domnule notar, îi atrase atenţia dactilografa, treizeci şi şase de lumânări din ceară, a un sfert de kilogram fiecare...

— Aha! Da... aşa e... spuse domnul notar întorcându-se şi, după ce se desfătă privind părul negru, cârlionţat, al dactilografei, continuă: ...corul bărbătesc al bisericii va cânta cântece funebre, stropirea cu agheasmă şi slujirea va fi făcută de trei preoţi şi patru ministranţi, care vor conduce cortegiul mortuar până la locul de îngropăciune... în fruntea cortegiului un om de ordine... în urma lui, garda de onoare... crucea cu lumini... de-o parte şi alta a carului mortuar, ajutoare cu lumânări... câte cincisprezece fiecare şi două care funebre...

Aşa dicta, liber, bătrânul domn, în timp ce se uita în sus spre albastrul cerului, ca şi când ar fi copiat totul de pe bolta senină, pe care rândunelele îşi desenau zborul cu aripile lor zburdalnice...

Iar dactilografa scria cu o asemenea repeziciune, de parcă ar fi răsturnat literele de metal ale testamentului într-un lighean de tinichea.

Un ţipăt veni din curtea vecină şi îl sili pe domnul notar să se sprijine cu amândouă mâinile de pervazul ferestrei.

Jos, lângă haznaua deschisă, stătea portarul şi striga în gura mare:

— Ladia! Ladia, Ladiaaa!

— Da, tăticule, ce s-a întâmplat, se auzi la o fereastră de la parter, care se deschise şi prin ea se aplecă în afară un cap cu părul lins.

— Ce s-a întâmplat!?! izbucni portarul. Vino de mă ajută să duc ranga asta la râu, s-o clătim niţel, spuse apoi, arătând spre ranga cu care scormonea în adâncul haznalei.

— Dar bine, tăticule, eu am mâinile curate, îi răspunse tânărul din fereastră.

— Tu n-auzi? De câte ori să-ţi mai spun că mergem cu ranga asta la râu!?! răcni portarul, scoţând ranga din hazna.

În clipa aceea dădu buzna în curte un tânăr în cămaşă albă, care apucă numaidecât de capătul curat al răngii.

— Nu, se răsti la el portarul. Capătul ăsta îl ţin eu, tu îl iei pe ăsta!

— Dar bine, tăticule, eu am cămaşa curată şi o cravată cum n-are nimeni în tot oraşul, se împotrivi băiatul.

— Am spus o dată şi, în calitatea mea de tată, am dreptul să-ţi poruncesc, rosti cu vocea fermă portarul. Doar n-oi fi vrând să ţin eu de capătul ăsta împuţit! răcni tatăl.

— Bine, atunci să mă duc să-mi scot cravata asta nouă, se învoi fiul, dând să plece.

Dar tatăl stărui, ţinând-o morţiş pe a lui:

— Nu, eu vreau să mă asculţi imediat. Ei, ce faci, apuci sau n-apuci?

Tânărul stătu o clipă pe gânduri, apoi spuse:

— Nu, nu apuc... din pricina cravatei...

Şi portarul începu să zbiere, plângându-se cerului:

— Aşa sunteţi voi, toată generaţia voastră de filfizoni. Ei, drăcia dracului, oare eu, ca tată, să trebuiască să ţin mereu pentru voi de capătul ăsta împuţit?

— Dar bine, tăticule, spuse fiul cu blândeţe, oricine va recunoaşte că dacă peste câteva clipe trebuie să mă duc la întâlnire, nu pot să umblu cu mâinile prin latrină?... Cum aş putea pe urmă să-i întind mâna Olinei?

— Domnule notar, n-am uitat, totuşi, să pomenim ceva, interveni deodată dactilografa. Câte anunţuri mortuare doriţi?

— Anunțuri mortuare?!? se sperie bătrânul notar. A, da, scrie – patru sute. Iar serviciul religios, de parastas, în biserica Sfântul Ilie... Faci față cu scrisul?... Bine... corul bărbătesc să-mi cânte *Animas fidelium*... după sfânta slujbă, trei preoți să-mi oficieze la piatra funerară *Libera* în acordurile corului... cuvântă bătrânul domn, dar până la urmă nu se putu stăpâni și, ridicându-se pe vârfuri, îi văzu pe cei doi, pe portar și pe fiul său, ieșind pe poarta curții învecinate, ducând ranga aceea s-o clătească în apa râului... Și domnul notar se uita la mâna portarului, care ținea de capătul pângărit al răngii și, clătinând din cap, continuă să dicteze: ...catafalcul împodobit întocmai ca la înmormântare... primele zece bănci îmbrăcate cu pânză neagră...

Din curtea fabricii de bere răsună un fluierat stăruitor.

Jos, lângă fântână, stătea fetița cu pălărioară de paie și fluiera, suflând de zor în fluierul mascat de streașina pălărioarei... Și fluieră așa până când bunica ieși grăbită din spălătorie, ștergându-și din mers mâinile de șorțul ei jilav; apoi, fluturându-și palmele în bătaia soarelui, începu să se văicărească:

— Ce s-a mai întâmplat, dracilor? De ce nu vă jucați?

Fetița își târî pantofiorul în iarbă și începu să se plângă:

— Bunicooo, Zdenecek a făcut caca pe covor și eu am călcat în el, spunând asta își văzu mai departe de fluieratul ei.

Bunica îi arse o palmă zdravănă, de-i zbură fetiței fluierul din gură.

— Vasăzică așa, cățea afurisită?!! Mă fluieri pe mine pentru orice prostie? După-amiaza eu trebuie să mă duc să slujesc și voi doi, ucigașilor, vă țineți de pozne! Când mai isprăvesc eu cu rufele astea?

Domnul notar strânse din umeri și se retrase de la fereastră. Apoi, așezându-se la masa de lucru, spuse:

— Așa... iar inscripția aceea pe care ai desenat-o ieri o anexăm la testament, pentru că un om de vârsta mea nu poate ști niciodată când îi bate ceasul. Și mâine, când aduci inscripția aceea: ...m-am prefăcut în propria-mi pulbere... facem și schimbarea cuvenită... da?

— Desigur, încuviință domnișoara dactilografă, uitându-se cum în timp ce vorbea bătrânului domn i se închidea dantura înainte ca rostirea vorbelor să ia sfârșit.

Și mai observă că, înainte de a strănuta, domnul notar își scoase repede batista din buzunar și, în loc s-o ducă la nas, o duse la gură apăsând-o cu putere. Și își spuse în sinea ei: cum ar fi, oare, dacă domnul notar și-ar pune la dantura sa artificială un șiret, așa cum purta bunicul ei un fel de șnur de mătase, de care ținea legat *pince-nez*-ul... Și mai purta ceva bunicul ei! Un șnur negru de care-și ținea legată pălăria – șnurul ăsta era prins de butonieră, pentru ca vântul să nu-i ia pălăria... Ei, da, dar cum ar fi dacă domnul notar ar strănuta, și dantura artificială i-ar rămâne agățată de șnurul negru de mătase, ca *pince-nez*-ul bunicului? Sau ca pălăria bunicului?

— Brr... se cutremură tânăra fată.

— Ce? E frig aici?!? se miră domnul notar.

— Nu, dar nu știu de ce m-au trecut fiorii, răspunse domnișoara dactilografă și, cuprinzându-și brațele cu palmele, și le frecă ușor.

— Frumoasă expresie, rosti bătrânul notar, după care se cufundă în lectura unui contract de vânzare-cumpărare, prevăzut cu timbru fiscal, scris cu mare grijă la mașină și cusut cu un fir de ață albă și roșie, ale cărui capete erau sigilate.

Când termină de citit contractul se ridică de pe scaun și se apropie din nou de fereastra deschisă prin care vedea

spre râu deasupra căruia se apleca de zor o cămaşă albă, clătind ranga în apa curată. Bluza albastră a portarului se contopea aproape cu culoarea apei. Acum, cei doi bărbaţi se îndreptară din şale şi priveau amândoi peste râu, cămaşa albă se mai oglindi o dată în luciul apei, iar tânărul, ca un acrobat la circ, mai atârnă o dată cu picioarele în sus, în oglinda râului...

— Domnişoară, fii bună, te rog şi notează! spuse deodată domnul notar şi, răsucindu-se repede cu faţa spre dactilografă, adăugă: repede până nu uit!... Sicriul e leagănul meu, şi inscripţia mortuară pe statuia mea e actul meu de naştere... Repetă, te rog, dacă nu te superi.

2

Primii sosiră soţii Schiesler, plugari din Bosnia. Domnul notar îi cunoştea de un sfert de veac, de când veniseră la el ca proaspăt căsătoriţi, ea în straie ţărăneşti, cu cartea de rugăciuni în mână, el în bufanţi de dimie, cu cizme şi pălărie de vânător, amândoi pe vremea aceea mândri ca nişte împăraţi. Acum erau amândoi îmbătrâniţi şi îmbrăcaţi orăşeneşte.

— Ei, ce mai e nou pe la voi? îi întrebă domnul notar, după ce-i pofti să se aşeze în jilţuri.

— Pe la noi, ce să fie? Nimic nou. Atâta doar că a înnebunit vecinul, răspunse plugarul.

— Nu mai spune! se prefăcu mirat domnul notar.

— Păi da, vecinul meu a avut o scroafă care i-a fătat purcei, dar toţi, cu scroafă cu tot, i-au pierit de paralizie: în afară de unul. Pe ăsta l-au hrănit din sticlă cu biberonul, şi dumnealui, purcelul, alerga după ei ca un căţel.

Când s-a făcut mare, vecinii i-au zis să-l taie. Dar fiindcă-l aveau la negru, bătrânul s-a dus într-o noapte în pivniță și porcul după el, căci, așa cum am spus, era învățat să se țină scai după el, ca un câine. În pivniță, porcul și-a lăsat capul în poalele vecinului, fiindcă așa-i era obiceiul, să se lase scărpinat pe rât de stăpânul lui. Și gospodarul i-a înfipt coada toporului în gât, ca porcul să nu țipe, dar nu știu cum se face că au răsturnat sfeșnicul, iar vecinul, fiindcă înțepase porcul greșit, a mai intrat o dată în el cu cuțitul, și pe urmă a trebuit să mai stea un ceas întins peste el, în bezna aceea, până s-a scurs tot sângele din porc, căci porcul, crezând că altcineva îl înțepase, s-a gudurat și s-a lipit de gospodar până ce și-a dat din el tot sângele. Iar gospodarul, după ce a ieșit din pivniță și s-a trântit în pat, a început să se zvârcolească și să plângă, și fiindcă nimeni n-a mai izbutit să-l potolească, au trebuit să-l ducă la spital la Kosmonos. Ce mai, am spus eu, nu e treabă să te împrietenești cu animalele!

— Doamne, Dumnezeule! exclamă domnul notar. Și dumneata ai fost de față la toată povestea asta?

— Nu, mi-a povestit-o Libuše, sora vecinului, o știți, aia care are fata la pat de treizeci de ani, o știți, nu-i așa?

— De la numărul șaptesprezece?

— Da. Și știți cum de s-a întâmplat necazul?

— Nu știu...

— Păi, de, i-a costat scump atunci mersul la oraș, ca să vadă filmul acela cu Șaplin și cu puștiul ăla de Cogan care-l făcea pe îngerul, iar Libuše și-a zis că să-i facă fetei în dar, de Crăciun, un înger aidoma cu cel din film. Și s-au apucat de-au făcut din pene niște aripi, mă rog, a fost tare frumos, numai că fata a răcit și a făcut meningită și de-atunci zace la pat ca Lazăr.

— A, da, acum știu! Soții Hodacek! își aduse aminte domnul notar. Un alt frate de-al ei are gospodăria la numărul douăzeci, nu-i așa? Ce mai fac acești oameni, doamnă Schieslerova?

— Păi, bine fac, că, vorba ceea, și-au mai cumpărat șapte pogoane de pământ, spuse nevasta gospodarului, ținându-și mâinile uriașe în poale, atât doar că băiatul lor, Karlicek a dat ortu' popii. Mâine va fi tocmai o lună de când l-au băgat în mormânt... Copilul ăsta tot pentru prietenia cu animalele a avut de plătit. Aveau în curte un mânzuleț pe care-l învățaseră să vină în odaie după zahăr. Anul trecut, însă, pe la scosul sfeclei, mânzul s-a băgat în bucătărie, unde s-a speriat de ceva, s-a lovit de aragaz, pe urmă l-a apucat strechea și a început să spargă toată mobila. Bătrânul Hodacek s-a repezit la el, dar până să apuce să-i arunce pătura peste ochi, mânzul l-a pocnit cu copita pe Karlicek. Pe urmă a început să-l doară un picior și au trebuit să-l ducă pe bietul copil la spital, unde i-au tăiat piciorul, și în timpul operației a și murit. Hodacii au vrut să-și vadă feciorul în coșciug, dar, când au deschis coșciugul, l-au închis repede la loc, fiindcă piciorul acela tăiat zăcea de-a lungul mortului. În rest, domnule notar, la țară e acum plictiseală mare, nu se mai întâmplă nimic ce-ar merita să strici o vorbă. În privința asta, ce să mai vorbim, dumneavoastră, ăștia de la oraș, stați mult mai bine. La noi, doar un fapt ar mai fi, poate, de amintit. Îl știți pe Karl, ăla de are gospodăria în vecinătatea noastră? se învioră deodată nevasta plugarului.

— La numărul paisprezece? întrebă râzând notarul.

— Așa, și cum vă spuneam, nătărăul ăsta de Karl s-a cățărat cu slujnica în podul grajdului, și acolo s-au iubit până a făcut, nărodul, un cârcel, de-a rămas încârligat cu slujnica lui.

— Ia te uită! se neliniști domnul notar, văzând cum i se roșește domnișoarei dactilografe ceafa aplecată.

— Da, da, reluă nevasta plugarului, trăgându-și pe frunte pălărioara roșie cu pană de șoim, a trebuit să venim cu scări, cu funii și odgoane, ca să-i coborâm în curte pe cei doi desfrânați, înfășurați într-o foaie de cort... mă ierte Domnul, dar povestea asta, la lumina felinarelor, aducea cu icoana aceea din altar... știți dumneavoastră... aceea de-i zice *Coborârea lui Isus de pe cruce*... Și când am dezlegat și am desfăcut foaia de cort, bătrâna Karlová, care se fălea nevoie mare că-și dăduse fata să învețe la mânăstire, ei da, bătrâna evlavioasă a început să-i croiască pe amândoi, cu biciul, până când bătrânul unchiaș a leșinat. Dar să știți, domnule notar, că nici biciuitul n-a ajutat, nici stropitul cu apă rece, nici înțepatul domol cu cuțitul. A trebuit să vină doctorul. Căci, vorba ceea, erau legați unul de altul, ca doi credincioși de religie helvetică.

— Ia te uită ce ispravă! mormăi notarul; da' oricum, trebuie să constat că oamenii la țară sunt mult mai apropiați de natură, se grăbi să adauge.

— Păi, ăsta e singurul lucru de care mai avem parte, încuviință plugarul și, desfăcându-și șalul galben, își apăsă cu degetul papionul verde, să intre mai bine sub guler, după care continuă: de altfel, au vrut să ne-o violeze și s-o necinstească pe profesoara noastră de religie, netoții! Câte pofte mai au și oamenii ăștia! Mergea femeia, ziua în amiaza mare, de-a lungul pădurii, prin locul acela de i se spune La Pasărea. Deodată, trece înaintea ei, cu bicicleta, un flăcău îmbrăcat într-o haină albastră, și când profesoara a intrat în pădure, găliganul a țâșnit din desiș și-i spune: Ce zici, facem treaba?!! Și a vrut s-o necinstească. Numai că profesoara de religie, femeie vânjoasă – vorba

ceea, sokolă – i-a ars golanului un picior drept în boaşă şi, pe urmă, dumnealui, adică flăcăul, a trebuit să ia bicicleta de ghidon, şi profesoara l-a dus în şuturi până la postul de jandarmi. Era un negustor de vite din Prelouka, şi acolo, în faţa şefului de post, dumnealui a întors-o, zicând, chipurile, că a vrut să-şi facă doar nevoia mică... Dar profesoara de religie i-a cârpit de faţă cu jandarmul o palmă zdravănă, şi negustorul de vite a căzut grămadă, şi a mărturisit după aceea cum a fost de-adevăratelea, şi şi-a cerut iertare, zicând că a doua oară nu mai face... În rest, domnule notar, la noi la ţară, s-au stins toate, nu mai e ca pe vremea când eram tineri... spuse bătrânul plugar, clipind ştrengăreşte.

— Stai, Ludvik, mai spune-i domnului notar povestea ceea... ţinu să-i aducă aminte soţia plugarului şi, vrând să-şi sufle nasul în batistă, suflă aproape totul în degete, după care reluă: ...ştii tu, povestea aceea, cum l-aţi prins pe prostul satului în timp ce... ei ştii tu, îl îndemna ea să vorbească.

— Ei, se supără aproape plugarul, asta-i un fleac, nici nu merită să ne stricăm gura cu aşa ceva, ce mai, o prostie nevinovată, o copilărie... Odată, au venit să mă cheme, în calitatea mea de prim consilier, la un vecin care se otrăvise cu şliboviţă de casă. I-am sfătuit să-l lege de scară cu capul în jos, ca să iasă din el toată băutura. Numai că, între timp, vecinul digerase totul. Atunci mi-am adus aminte cum făceam acasă cu bunicul. L-am îngropat, deci, pe vecinul nostru în balegă caldă de vacă, fiindcă sărăcuţul se răcise aproape de tot. Şi aruncăm noi peste el ultima greblă de bălegar, când, deodată, aud din curtea vecină un behăit ciudat de capră. Ne întrebăm: ce-o mai fi şi asta? Şi sărim cu toţii peste gard şi-l găbjim pe prostul satului, pe bâlbâitul de Bohoušek, tocmai când se încumeta la faptă...

Domnul notar se ridică brusc de pe scaun şi întinse urechea, după ce, mai înainte, avusese grijă să-şi ducă degetul la buzele sale vineţii.

Şi bătrânul plugar îi şopti ceva, ce-l făcu pe notar să se prăbuşească la loc în jilţul lui.

— Şi-uite aşa, am pus mâna pe bice şi pe bâte, şi dă-i, şi dă-i, continuă cu voce tare plugarul, şi l-am tăbăcit pe bâlbâitul Bohoušek în asemenea hal, de s-a lecuit de bâlbâială. În rest, ce să vă mai spun din viaţa asta amărâtă de la ţară? Nici tu teatru, nici tu cinematograf, nici tu hotel... nimic... pe când la oraş!... încheie plugarul cu nostalgie în glas.

— Se poate, spuse domnul notar, uitându-se cum între degetele domnişoarei dactilografe tremură foaia de hârtie, uşor înfiorată de ritmul accelerat al inimii tinerei fete; se poate, dar pentru noi, creştinii, Dumnezeu e pretutindeni, la ţară şi la oraş, deopotrivă; unde s-ar afla omul, în inima lui sălăşluieşte bunul Dumnezeu. Restul, cum bine ştiţi, nu-i decât zădărnicie peste zădărnicie. De aceea noi, creştinii, ca fii ai Domnului, facem legământ cu Dumnezeu în privinţa sufletelor noastre, pentru ca apoi, în calitate de cetăţeni, să rezolvăm, tot prin legământ, anumite chestiuni patrimoniale, fundamentale. De altfel, bănuiesc că pentru asta aţi venit azi la mine, ca să punem la cale cum să se procedeze cu averea voastră în caz de moarte... nu-i aşa?

— Aşa e, răspunseră soţii într-un glas.

— Mă rog, spuse notarul şi, ridicându-se în picioare, adăugă: Drept care vom sta de vorbă despre formele testamentului.

Şi continuă să vorbească, în timp ce se uita pe fereastră spre malul opus al râului, unde soarele parcă silea culorile să se evapore. Acum sosise acolo o bărcuţă roşie cu trei dungi galbene, o bărcuţă pictată aşa cum e pictat căruţul de îngheţată al cofetarului, bărcuţa domnului

Brichnač, mecanic de locomotivă ieşit la pensie – la probă, bărcuţa avea o inscripţie scrisă cu literă ornamentală, pe fiecare vâslă era scrisă, cu aceeaşi literă ornamentală, adresa exactă a domnului Brichnač, care vâslea de zor îmbrăcat în pantaloni de sport lungi, pe care, în dreptul brâului, era brodată, cu literă de-o şchioapă, aceeaşi adresă exactă a domnului Brichnač, care purta în picioare pantofi de gimnastică, şi ei, la rândul lor, însemnaţi cu adresa exactă a domnului Brichnač... Domnul notar privea şi nu se mai sătura desfătându-se cu priveliştea râului, continuând să vorbească despre ultima voinţă a omului, în timp ce bărcuţa roşie împroşca reflexe roşii peste oglinda apei şi peste copaci – şi domnul notar îşi aduse aminte cum, în urmă cu ani, întregul oraş aştepta să-l întâmpine pe preasfinţia sa episcopul de Litomeřice – gara era înţesată de fete, de baldachine şi flamuri, de membrii consiliului municipal şi de fanfare, dar trenul special al preasfinţiei sale avea întârziere şi impiegatul dirija pe o linie neîntreruptă un tren de marfă condus de mecanicul Brichnač, care, după ce trecu de semnalul de intrare, se aplecă în afara locomotivei şi binecuvântă personal cu o cruce mare, pe care o desenă în aer cu mână... şi fetele începură să arunce flori şi muzica să cânte *De o mie de ori Te slăvim...* dar prin staţie trecu un tren încărcat cu cărbuni... Acum bărcuţa roşie a dispărut în spatele unei sălcii plângătoare, ducând toate reflexele şi toate inscripţiile în altă parte...

— ...De aceea averea poate fi şi ea o măsură a dragostei părinţilor faţă de copii, care vor gospodări mai departe bunurile moştenite... îşi încheie expunerea domnul notar.

După care, în birou se aşternu o linişte adâncă, întreruptă în cele din urmă de bătrânul plugar.

— Aşa, domnule notar, rosti acesta, lingându-şi buzele... aşa ne-am gândit şi noi... pe scurt... ca să fie limpede... Ludvik, feciorul nostru mai mare, capătă, ca să zic aşa, totul; în schimb îi va plăti Anežkăi... fiicei noastre... cum ar veni, cincizeci de mii... iar noi, ca să zic aşa... ne-am retrage în casa bătrânească, încheie cu voce şoptită bătrânul plugar zăpăcit de tot, şi, lăsându-şi capul în piept, acoperi cu bărbia papionul verde.

— Ce zici, nevastă? întrebă el, după un timp.

— Eu, domnule notar, aş zice să treceţi în legământul acela ca, o dată pe lună, feciorul meu Ludvik să înhame caii la trăsură şi să mă ducă pe mine la cimitirul din Krinec... spuse bătrâna, şi o lacrimă ce i se rostogolea pe obraz îi adună, în golţul gurii încreţite, un boţ de pudră ieftină.

— Fie, rosti ca o poruncă notarul, domnişoara secretară va procura lustrul, adică extrasul din registrele cadastrale, vinerea viitoare veniţi cu doi martori, iar acum întocmim conceptul – scrie, domnişoară!

Şi rostind aceste cuvinte, bătrânul notar se apropie de fereastră şi, privind un timp la apa râului, se gândi, visător, la domnul Brichnač, care, spre seară, va ieşi să facă o plimbare cu bicicleta lui marca Premier – cu ghidon sanitar – bicicletă pe al cărei cadru e pictată cu literă ornamentală adresa completă a căsuţei în care locuieşte domnul Brichnač, căsuţă în care totul e scris, vopsit şi numerotat cu grijă, cărările prevăzute cu semne turistice, fiecare indicând o anume direcţie. Verde cu alb – grădina, negru cu alb – hambarul de lemne, cafeniu cu albastru – closetul...

— Gata, domnişoară? Să începem, deci... În cazul în care Dumnezeu ne cheamă la el întru vecie, decidem următoarele: Unu... spuse domnul notar, privind mai departe la oglinda curgătoare a râului pe care, ca de obicei, nu se mai sătura s-o privească...

3

După ceasul amiezii, domnul notar își luă bastonul și ieși să se plimbe. În timp ce mergea de la moară spre pod, îl depăși o pereche pe o bicicletă dublă care se frecă ușor cu ghidonul de mâneca lui. Ieșiseră să se plimbe în pauza de prânz cei doi frați tutungii, care vindeau țigări și ziare în ghereta lor din fața teatrului. Unul era orb, ăsta ședea pe șaua din spate, celălalt, cu vederea bună, pe șaua din față. Pe vremea când încă mai fuma, domnul notar își cumpăra bucuros de la ei țigările sale de foi, și îi plăcea să-l vadă pe orb cum stăpânește toată tutungeria din pipăit, cum își scotea capul pe ferestruică și-i zâmbea de îndată ce-l auzea tușind: „Bună ziua, domnule notar!" îi spunea el atunci și numaidecât se răsucea și scotea din raft exact ce trebuia – țigările de foi Portorico – apoi lua bancnota pe care o recunoștea pipăind-o cu degetele, întocmai cum îl recunoștea pe domnul notar după tusea lui. Acum, cei doi tutungii apăsară pe pedală înaintând de-a lungul râului, și imaginea lor se mai mișcă o dată cu picioarele în sus, în apa liniștită; în clipa asta capetele lor au dispărut sub fustele crengilor de tei, dar picioarele tutungiilor continuau să apese pe pedale, ca două biele de locomotivă împreunate; și același lucru se petrecea în apa limpede, și totul la un loc aducea cu o fantastică mașină cu patru roți... Domnul notar se uita și își spunea în sinea lui: ce-ar fi dacă cei doi tutungii s-ar îmbăta o dată criță și, la lăsatul nopții, s-ar urca pe bicicleta lor de-a-ndoaselea, orbul în față și cel cu vederea bună în spate? Până unde ar ajunge? Dacă nu le-ar ieși nimeni în cale, s-ar putea ca orbul să ajungă până acasă, căci nu-i exclus ca el să cunoască la fel de bine drumul, așa cum recunoaște banii după pipăit, și

clienţii după felul cum tuşesc... Aşa gândea domnul notar şi, mergând de-a lungul grajdurilor părăsite, cu capete de cai roşii deasupra uşilor, se îndreptă spre grădinile oraşului. Trecu tăcut prin preajma tutungeriei în care n-avea curajul niciodată să se uite. Şi-acum vedea cu coada ochiului mâinile tutungiului odihnindu-se pe măsuţa din dreptul ferestruicii, mâinile invalidului de război, care, sfârtecat de gloanţele mitralierei, s-a ales în schimb cu o decoraţie şi un brevet de tutungiu...

Acum, domnul notar cobora treptele de piatră ce duceau spre râu şi, cu o poftă de gurmand, privea oraşul, ferestrele cu geamuri colorate de pe malul opus al apei; şi mai vedea pe mal o femeie cu bluziţă roşie ducând un coş cu rufe la râu; în clipa asta femeia a îngenuncheat pe stăvilar şi se uită în oglinda liniştită a apei, tot aranjându-şi şuviţele de păr ce-i cad peste frunte, iar domnul notar mai vede o dată femeia care, parcă din adâncul râului, s-ar fi aplecat în văzduh, ca dama de pică din cărţile de jos... dar iată, femeia a luat din coş o faţă de pernă albă şi, înclinându-se, a şters din oglinda apei propria ei imagine...

Iar pe faleza de marnă de peste râu păşea domnul paroh al bisericii, cu pălărie tare pe cap, şi un preot aidoma, în haine negre, mergea, cu picioarele în sus, în apa râului, şi când bluziţa roşie a spălătoresei şi haina neagră a preotului se contopiră alcătuind un semn de exclamare negru cu punctul roşu, acelaşi lucru se zămisli şi în apă, dar cu altă semnificaţie, astfel că în clipa în care spălătoreasa îi dădu binefe sfinţiei sale, acesta făcu o plecăciune şi, cu o mişcare largă, îşi scoase gambeta în aşa fel încât în reflectarea din oglinda râului părea că adună apa în pălărie...

Şi domnul notar privea cu ochi ager şi surprindea totul deodată. La un moment dat se lăsă uşor pe vine şi,

luând apă în palme, își spălă obrajii, ceremonios. După care se urcă pe stăvilar, și, înaintând de-a lungul gardului de lemn, ieși în afara orașului.

Lângă livada de cireși, pe un bac de scândură răsturnat, ședea o tânără femeie în costum de baie și croșeta. Un puști gol pușcă stătea întins pe burtă la marginea stăvilarului și, cu o nuielușă, pescuia ceva din apă. Domnul notar suspină cu voluptate și se uită din nou în partea cealaltă a râului, acolo unde începeau pajiștile kilometrice și de unde sosi călare, pe un cal alb, un tânăr ars de soare, numai în pantaloni și desculț și, fără să stea pe gânduri, intră, cu cal cu tot, în apa puțin adâncă, în care se mai oglindea un alt cal, de parcă cei doi bălani ar fi stat proțăpiți unul în copitele celuilalt. Acum, bălanul de pe mal întinse frâul și, aplecându-și grumazul, începu să se adape din botul imaginii sale.

— Mămico, mămico, ce-i asta? întrebă în gura mare puștiul, care, stând crăcănat în fața tinerei femei în costum de baie, ținea în mână un obiect moale, fleșcăit.

— Aruncă-l, Frantik, aruncă-l imediat! strigă mama, făcându-se roșie în obraji.

— Spune-mi, mămico, pentru ce-i asta?

— Ți-am spus să-l arunci! îi porunci femeia în costum de baie.

— Numai după ce-mi spui! se încăpățână prichindelul.

— Nu-i nevoie să știi, pentru asta mai ai destul timp, răspunse mama.

— Dar eu vreau să știu, insistă puștiul, bătând pământul cu piciorușele desculțe.

— Iar eu îți spun pentru ultima oară să arunci porcăria asta! izbucni mama, lăsând lucrul din mână.

Dar puștiul o rupse la fugă, și mama după el. Și când aceasta întinse mâna să-l prindă, în disperarea lui copilul vârî în gură obiectul pescuit în apa râului.

— Ei lasă, că-i spun eu tatei ce-ai făcut, strigă tânăra femeie, în timp ce-l plesnea pe puștiul îndărătnic.

La un moment dat acesta se poticni și căzu la picioarele domnului notar.

— Frumoasă ispravă, spuse domnul notar.

Dar, în loc să-i răspundă, tânăra mamă începu cu o mână să tragă obiectul cu pricina din gura copilului și, continuând cu cealaltă să-l plesnească, strigă cu o voce înspăimântătoare:

— Îi spun eu tatei ce-ai făcut pe malul apei, porcule ce ești!

Și după ce-i scoase obiectul din gură, îl azvârli cât colo, dezgustată.

După care porni înapoi spre lucrul ei, dar în timp ce pășea, avu deodată senzația ciudată că ar merge pe bicicletă și cineva i-ar introduce un băț între spițe. Se răsuci în loc și-l zări pe bătrânul domn dezbrăcând-o cu ochii de costumul ei de baie; și o privea cu un aer de mare cunoscător și cu atâta voluptate, încât, fără să vrea, femeia își acoperi cu o mână pubisul, iar cu cealaltă își făcu streașină deasupra sânilor. Și merse așa de-a îndăratelea, până când ajunse în dreptul bacului întors și, așezându-se, își puse repede lucrul în fața ei.

— Hmm... mârâi pofticios bătrânul notar; apoi, trăgându-și pălăria pe ochi, făcu cale întoarsă, învârtind bastonul între degete și retezând cu el strengărește capetele florilor de câmp; și, în acest timp, se uita cum înoată calul în apa râului, cum se cufundă și iar răsare din apă cu călăreț cu tot, până când din genunchii lui începu iar să

crească în apă un cal întors, care dădea cu copita în propria sa imagine. Pe urmă călăreţul lovi cu picioarele goale în moalele bălanului de se auzi cum duduie, şi calul goni prin apa puţin adâncă, risipindu-şi copia.

Acum domnul notar se grăbea.

Când trecu prin dreptul tutungeriei, ca de obicei, n-avu curajul să se uite înăuntru, dar după ce o depăşi, îşi aduse aminte că nu zărise cu coada ochiului mâinile acelea negre. Se opri şi, deodată, auzi nişte gemete. Se întoarse din drum şi se uită în gheretă. Pe podea zăcea tutungiul într-o criză clasică de epilepsie – zăcea întins într-o poziţie ciudată între rafturi şi scaun, îngropat aproape de un morman de ţigări.

Domnul notar ocoli ghereta, dar când apucă de clanţă, constată că uşa era încuiată pe dinăuntru. Se întoarse deci şi, uitându-se prin ferestruică, văzu cheia în broască şi, încet, încet, îşi strecură jumătate din corp în micuţa tutungerie. Când întinse însă degetele ca să descuie, îşi pierdu echilibrul şi începu să cadă cu capul în jos. Mai întâi zări cioturile mâinilor roşii, arse de mitralieră, pe urmă căzu cu capul peste faţa tutungiului, faţă mutilată de război în asemenea hal, de parcă cineva ar fi vârât-o pentru câteva clipe într-un vas cu ulei încins. Apoi, tot în cădere, smulse cu tocul sertarul mesei şi peste cei doi se risipiră câţiva pumni de monede. În sfârşit, domnul notar izbuti să-şi elibereze o mână şi, descuind uşa, se rostogoli afară în bătaia soarelui.

Era tocmai momentul în care sosea pe bicicletă vânzătoarea ediţiei de seară a ziarului *Ceské Slovo* – având pachetele cu ziare pe portbagajele din faţă şi din spate. Văzându-l pe domnul notar dându-se de-a dura pe trotuar, şi pe tutungiu zăcând printre ţigări şi bani mărunţi, sări repede din şa şi rămase încremenită, cu picioarele depărtate şi cu mâinile pe ghidon.

— Doamnă Vorličková, veniți să-mi dați o mână de ajutor, i se adresă notarul.

Dar vânzătoarea ziarului de seară era ca împietrită. Așa se face că domnul notar îl trase singur afară pe tutungiu și, odată cu el, și o grămadă de țigări și monede. Pe urmă îi desfăcu cămașa și, bătându-l cu palmele peste obraji, îi șterse de zor saliva abundentă. Între timp vânzătoarea își veni în fire, dar nu fu în stare decât să plângă și să sune fără întrerupere din clopoțelul bicicletei.

Oamenii se adunară repede, îi desfăcură tutungiului brațele încleștate, apoi, aducând apă din râu, îi spălară amărâtului pieptul dezgolit. Domnul notar ținea capul tutungiului în brațe și-i mângâia țeasta pârjolită de război, țeasta cusută parcă din resturi de piele de tot soiul.

— Doamnă Vorličková, vreți să fiți atât de bună și să vă duceți după soția lui? spuse domnul notar, dar vânzătoarea ediției de seară continua să sune din clopoțel și, în plus, izbucni într-un hohot de plâns zgomotos.

— Oameni buni, strângeți, vă rog, banii și țigările, îi îndemnă notarul pe cei din jur, uitându-se în acest timp spre cealaltă parte a râului unde un pescar trăgea cu mulineta un peștișor viu, viu și lucios ca o oglinjoară; și-l trăgea cu atâta grijă, ca nu cumva să-i rănească spinarea și, după ce-l prinse, îl aruncă înapoi în apă, înscriind cu el un arc de cerc în aer... Și se mai vedea în oglinda râului un alt pescar așezat în fața celui de pe mal și ședeau amândoi așa, ca un rege de pică din cărțile de joc.

— Și duceți-vă după doctor! îi sfătui bătrânul notar.

VREȚI SĂ VEDEȚI PRAGA DE AUR?

Domnul Bamba, micuțul proprietar al firmei de pompe funebre, ieși din oraș și coborî spre râu.

— Domnule Bamba!

Se întoarse.

— A, domnul Kytka! spuse mirat domnul Bamba. Ce cauți dumneata pe malul râului? Inspirație?

— Nu, îi răspunse domnul Kytka, am trecut pe la dumneata, dar nu ți-am mai prins fizicul acasă... Spune-mi, te rog, ai avea puțin timp pentru mine, domnule Bamba?

— Pentru poeți, oricând, răspunse domnul Bamba, fără șovăire.

— Pe scurt, grupul nostru suprarealist ar dori să-i împrumuți, pentru o seară, magazia dumitale.

— Nu mai spune! Nu cumva vreți să faceți cabaret în depozitul meu de coșciuge?

— Nici un fel de cabaret, domnule Bamba, ca să știi, noi nu suntem numai adepții lui Breton și Éluard, ci și ai lui Karel Hynek Mácha.

— Și ce-i cu asta?

— La dumneata ar urma să aibă loc o conferință cu prilejul comemorării morții lui și această conferință ar ține-o Jan din Wojkowic.

— Jan din Wojkowic? Păi, ăsta e țintuit la pat de treizeci de ani!

— Păi vezi, tocmai de aceea am venit fuga la dumneata, domnule Bamba, ca să-ţi spun că-l aducem pe bătrânul poet în depozitul dumitale de sicrie, cu pat cu tot.

— Ca să fie circ în toată legea, declară domnul Bamba.

— Întocmai, încuviinţă poetul Kytka, privind din mers peste un gard de piatră, în spatele căruia păşeau doi tauri.

— O să faceţi şi fotografii, nu-i aşa? întrebă domnul Bamba, ridicându-se pe vârfuri.

— Întocmai. Iar cele pornografice vor fi trimise direct la Paris, pe adresa lui André Breton... Nişte vaci, domnule, ca nişte tauri, adăugă poetul.

— Unde? întrebă domnul Bamba, ridicându-se din nou pe vârfuri.

— Dacă îmi dai voie, te salt eu.

Proprietarul firmei de pompe funebre îşi desfăcu mânuţele ca nişte aripioare şi uriaşul poet îl ridică uşor ca pe un fulg.

După ce se sătură de privit peste zidul de piatră, domnul Bamba declară:

— Astea-s vaci, nu tauri.

— Vrei să te las jos?

— Da, îmi ajunge, spuse domnul Bamba şi, reluându-şi plimbarea, se grăbi să adauge: numai să fie de acord bătrânul poet cu această transmutare. Pe câte ştiu, el nu crede decât în transmutarea gândurilor.

— S-a aranjat, îl asigură poetul. Ultimul meu obiect sexual, o frumoasă domnişoară de la poştă, suferă de piept şi se va lăsa tratată de bătrânul poet care-i va alina suferinţa prin apăsare de mână. Povestea a şi fost tratată între ei şi au ajuns la o înţelegere perfectă.

— Mă iei peste picior, domnule Kytka? Faci băşcălie de mine? Căcănărie?

— Se poate? Eu să fac din dumneata catar intestinal, diaree?

— Bine, te cred.

Păşeau aşa de-a lungul pădurii de stejar; în partea cealaltă a râului, pompierii făceau exerciţii şi căştile lor sclipeau în bătaia soarelui, împroşcând „purceluşi" de alamă. Doi dintre ei stăteau îngenuncheaţi în dreptul pompei, unul ţinea vârtos de muştiucul furtunului, răscrăcărat în lege, căci aştepta un jet puternic de apă. Gornistul, cu o mână în şold şi cu cealaltă apăsându-şi trâmbiţa pe buze, se uita saşiu la comandant, care tocmai în clipa aceea îi dădu semnalul; gornistul suflă în trâmbiţă, dar din furtun nu ţâşni nici un strop de apă.

— Li s-a rupt libidoul, spuse poetul.

— Depozitul meu de coşciuge se află însă în pivniţă. Ca să-l încălzesc trebuie să car cărbuni tocmai de la etajul întâi – ţinu să precizeze domnul Bamba.

— Colosal. O să fie o poveste cu atât mai paranoică! se arătă încântat domnul Kytka şi, răsucindu-se în loc, strigă peste râu: Deie Domnul să vă funcţionze pompele!

— Bou încălţat, răcni unul dintre pompieri, vezi mai bine să funcţioneze a ta!

— Numai de-aţi putea intra cu patul în pivniţă, se înfioră domnul Bamba, grăbindu-se să adauge: Şi ce ne facem dacă plouă?!? N-ar fi oare mai bine să băgăm patul cu poet cu tot în carul meu mortuar? Am merge cu el de-a lungul arcadelor şi în timpul ăsta bătrânul poet i-ar ciocăni cu degetul pe trecători şi le-ar face câte o plecăciune...

— Perfect! exclamă poetul, curată schizofrenie! Ideea mi se pare colosală, domnule Bamba! Spune-mi, n-ai vrea să frecventezi cercul suprarealiştilor?

— N-aş vrea, răspunse, cu modestie, domnul Bamba, ştii, eu fac parte din asociaţia pentru înfrumuseţarea oraşului.

— Principalul e să avem destulă stofă neagră, ştii dumneata, pluş din ăla care se foloseşte la decorarea catafalcului. Ţi-am înţoli cu el toată pivniţa.

— Bună idee, încuviinţă domnul Bamba. Plușul negru, cum îl scuturi un pic, plouă din el cu răposaţi.

— Întocmai. Dar... ce-ar fi dacă am tipări invitaţiile pentru conferinţa despre Mácha... pe panglici din alea violete, de înmormântare? întrebă poetul, după care strigă peste râu: Numai să vă funcţioneze pompele!

— Vită încălţată, vrei să te atingem peste bot? se răstiră la el pompierii, intrând în apă până mai sus de genunchi şi agitând mâinile ameninţător.

— Vasăzică, fotografiile depozitului meu vor ajunge tocmai la Paris... rosti visător proprietarul firmei de pompe funebre.

— Bineînţeles. Fiindcă noi, suprarealiştii, suntem o mişcare internaţională, spuse poetul plin de mândrie, arătându-se cu degetul. Noi suntem bărbaţi atinşi de trăsnet, bărbaţi care stau la picioarele sfinxului, declamă el patetic şi, răsucindu-şi trupul, strigă din nou peste râu: Numai să vă funcţioneze pompele!

Pompierii lăsară baltă montarea pompelor şi, în frunte cu comandantul lor, se năpustiră în apa râului, ameninţând de zor cu şurubelniţele şi cu cheile franceze.

— Ascultă, Bamba, afurisitule, vrei să cazi în bot şi să-ţi aduni măselele de pe jos?

Domnul Bamba răcni speriat:

— N-am strigat eu!

— Bagă de seamă, când mai treci cu înmormântarea ta, îți crăp capul cu crucea! se auzi vocea răgușită a comandantului.

— Uite în ce belea m-ai băgat, omule, se tângui domnul Bamba încruntându-se la față; pompierii sunt mulți și-o să-și comande de-acum încolo înmormântările la concurență. Și, vorba ceea, înmormântările pompierești sunt cu pompă mare!

— Noi le facem viața interesantă acestor oameni de treabă, declară poetul și, ducându-și palmele la gură în formă de pâlnie, strigă în gura mare: Eu am strigat, eu, Kytka!

— Fir-ai tu să fii de nenorocit! răcni comandantul. Da' lasă că-ți facem noi și ție de petrecanie, de-o să ne ții minte până la moarte.

— Dumneata, domnule Kytka, nu ești numai poet, dumneata ești în același timp un om cu caracter, ținu să aprecieze domnul Bamba, frecându-și mâinile mulțumit... Dar ce-ai zice, continuă el, dacă am da jos îngerul acela alb din fața drogheriei și l-am atârna în depozitul meu, deasupra patului? Sau dacă ne-ar îngădui ceasornicarul Cerha să coborâm ceasul cel mare pe care-l ține agățat la intrarea în prăvălie și l-am instala deasupra bătrânului poet cântând... Ar fi tare nostim să se audă ticăind la serata închinată lui Mácha, secundarul acela, mare cât piciorul meu...

Domnul Bamba își pierdu răsuflarea de atâta emoție, iar poetul înghiți în sec.

— Domnule Bamba, spuse acesta după un timp, prin dumneata se scurge o dublă deltă maniacală; eu umblu și mă omor scormonind cu acul ca să descopăr ideile, și dumneata le scoți pe mânecă.

Şi, ridicându-şi ochii spre nori, rosti solemn, arătând cu degetul spre proprietarul firmei de pompe funebre:

— Nu eu, dumnealui e poetul!

— Exagerezi, se împotrivi cu modestie domnul Bamba.

— Nu, nu, insistă poetul, aşa e! Păgânii, de credinţă neştiutori, au aflat adevărul... Aşadar, ne-am înţeles, domnule Bamba... mai spuse poetul, întinzându-i mâna sa imensă.

— Ne-am înţeles, încuviinţă domnul Bamba, lăsându-şi palma sa micuţă în laba poetului.

După care domnul Kytka se uită la ceas.

— Mda, mormăi apoi şi, scoţând nişte fotografii din buzunarul de la piept, adăugă: Peste puţin timp mă duc să arunc astea direct în vagonul poştal al trenului de Praga. Domnia sa domnul diriginte a refuzat să-mi expedieze aceste capodopere. Cică ar fi pornografice.

Domnul Bamba răsfiră pozele ca pe un evantai şi, deodată, se luă cu mâinile de cap.

— Cum le faci? întrebă el uluit.

— Simplu, decupez cartea mamei *Igiena sexuală,* apoi un catalog cu preţurile articolelor de toaletă feminină, intimă, şi, la urmă, *Biblia de la Kralice,* răspunse poetul, oprindu-l cu mâna pe proprietarul întreprinderii de pompe funebre; după aceea, continuă el, mă aşez într-un loc foarte retras şi mă dau pe mâna foşnetelor mecanice. La urmă, amestec toate tăieturile şi le lipesc pe nişte fotografii în stil secession, reprezentând nuduri de femei...

— Şi ce zic de treaba asta ăia de la vagonul poştal?

— Alaltăieri ca şi ieri, şi la fel va fi şi azi. Simplu: arunc pozele prin crăpătura vagonului: apoi bat toba cu pumnul. Amploaiatul le ia şi le aplică ştampila. Eu mă dau niţel mai înapoi şi mă uit de pe şină cum se ia cu mâinile

de cap, după care îi face semn colegului să lase totul și să vină cât mai repede. Se uită la poze și se iau amândoi cu mâinile de cap. Pe urmă, cel cu cozoroc de cauciuc verde se urcă pe locomotiva trasă la gura de apă, lângă pompă. Mecanicul își șterge mâinile cu o zdreanță de lână, se uită la poze și se ia și el cu mâinile de cap... Da, domnule Bamba, atractivitatea pozelor surprarealiste e uriașă. M-auzi? Uriașă!

— Da, dar ce să fac dacă eu sunt membru al Asociației pentru înfrumusețarea orașului, se apără domnul Bamba. Și spune-mi... cui le trimiteți?

— Unor superbe domnișoare, care nu vor să trăiască în condiții de privațiune sexuală, răspunse poetul și, cu un aer profetic, se grăbi să adauge: Căci realitatea e alcoolică, domnule Bamba, al-co-o-li-că!

— Așa e, încuviință domnul Bamba, înălțându-și, semeț, căpșorul... Da' știi, când m-ai săltat la zidul acela de piatră ca să pot privi cei doi tauri, mi-am adus aminte de cazul cu servitoarea care-i arăta băiețașului ce-i fusese încredințat Praga de aur și, când l-a lăsat jos, puștiul s-a prăbușit mort la podea, ai auzit de povestea asta?

— Nu, n-am auzit... replică poetul, mijindu-și ochii.

— Dar asta nu e încă tot, culmea a fost la tribunal când judecătorul tuna și fulgera, întrebând cum de s-a putut întâmpla una ca asta, iar servitoarea, o namilă de om, așa ca dumneata, l-a întrebat pe judecătorul acela pirpiriu: Vreți să vedeți Praga de aur? Și judecătorul a răspuns: Vreau. Atunci servitoarea l-a apucat pe judecător de cap și l-a ridicat până la tavan, și când l-a pus din nou pe picioare, judecătorul a căzut ca secerat, și dus a fost...

— Asta-i strigător la cer, izbucni poetul și, înălțându-și privirea, continuă să se plângă cerului: Eu mă

omor căutând ideile cu acul, scurm pieţele, şi dumnealui – arată spre proprietarul firmei de pompe funebre – dumnealui mi le scoate pe mânecă.

— Ştii, domnule Kytka, reluă domnul Bamba, gudurându-se... pe mine, cazul acela nu mă lasă să dorm noaptea, tatăl meu mi-a arătat de atâtea ori frumuseţile Pragăi, dar niciodată nu s-a întâmplat nimic. Ce-ar fi să încercăm şi noi?

— Păi, dumneata nu mă ridici pe mine, spuse poetul.

— Dumneata pe mine... În comparaţie cu dumneata, eu sunt ca un copilaş, insistă domnul Bamba.

De partea cealaltă a râului, motorul începuse să funcţioneze, gornistul îşi duse iar la gură trompeta aurie, un pompier ţinea zdravăn de muştiucul auriu al furtunului, şi stătea proţăpit, cu nădejde, ca să nu-l zgâlţâie jetul de apă. Toate căştile pompierilor sclipeau ca nişte coifuri de aur. Comandantul dădu semnal şi sunetul goarnei se răspândi peste pajişte: un jet puternic ţâşni din furtun, azvârlindu-l pe pompier de colo până colo.

— Ei, cum e? răcni comandantul pompierilor, arătând cu un gest teatral spre jetul de apă ce zbura năvalnic, înscriind o boltă mare, până în mijlocul râului. Funcţionează sau nu funcţionează?

— Acuma da, îi răspunse poetul, dar cum a fost atunci când v-aţi dus să stingeţi la Záběhlice?

— Fir-ai tu să fii de vită încălţată. Să te ţii tu, când o să dai ochii cu noi, zbieră comandantul şi, scoţându-şi toporul de la brâu, se aruncă în apă; cei doi pompieri, care stăteau îngenuncheaţi în dreptul pompei, îşi desfăcură şi ei topoarele de la brâu şi-l urmară pe comandant; şi toţi trei răcneau, agitând de zor topoarele aurii, care împroşcau „purceluşii" de aur.

— Îți mutăm noi ție fălcile din loc, vită încălțată!

— În comparație cu dumneata, eu sunt un copilaș, ținu să reamintească domnul Bamba, și ochii lui căpătară un luciu straniu.

— Vreți să vedeți Praga de aur? îl întrebă poetul.

— Vreau, spuse domnul Bamba și închise ochii.

ÎNMORMÂNTAREA

1

— În noaptea asta am avut un vis grozav. Se făcea că îngenunchez într-o pădure în faţa unei treierători şi din văzduh cobora spre mine sfântul Iosif, făcând deasupra mea semnul crucii... O cruce mare... Dimineaţa, când m-am trezit, am ştiut imediat că pariez pe hochei şi ciclism, pentru că Sfântul Iosif e pe data de doisprezece, luna a treia... spuse Jarda, încheindu-şi nasturii de la haină.

Când vru să-i mai spună lui Pepik că Pronosportul încurajează mult visarea şi semnificaţia viselor, vorba îi fu curmată de o izbitură înfiorătoare, urmată în aceeaşi clipă de scrâşnete de sticlă şi de înjurături.

Căzură amândoi în jgheabul asfaltat al pisoarului, şi după ce se ridicară, Jarda observă zburând spre el un opt scris pe un ciob de sticlă mată.

— Ia, te uită, opt! Salvamontul! se bucură el.

— Uite mai bine în ce hal e haina mea! spuse Pepik, cercetându-şi cu atenţie mânecile.

— Ce mai, asta-i poruncă de sus, continuă să jubileze Jarda, ţinând în faţa ochilor ciobul cu pricina, şi ţine minte ce-ţi spun, că alte numere, în afară de astea, n-au nici o valoare. Astea-s numerele destinului! Ca să vezi, dimineaţa hocheiul pe gheaţă şi ciclismul, şi acum salvamontul!

— Iar eu o să trebuiască să-mi dau hainele la curățat... răspunse Pepik, sec.

Ieșiră din pisoar și ce să vadă: Un autocamion intrase, chiar în fața Palmovkăi, în ceasul acela înalt, cu geam, ce arăta ora exactă în toate punctele cardinale. Șocul proiectase toate cifrele pe caldarâm, iar construcția metalică a ceasului stătea încovoiată peste pisoar.

Așa se face că cei doi prieteni călcau acum numai pe cifre.

— Nici nu știți ce noroc ați avut! le spuse un milițian în timp ce scotea elasticul de pe carnetul său de însemnări. Nu vi s-a întâmplat nimic?

— Nu.

— Dar de văzut ați văzut?

— Nu... am auzit doar... noi eram acolo! răspunse Jarda, arătând în direcția pisoarului.

— Bine, puteți pleca, spuse milițianul, îndreptându-se spre șoferul autocamionului, care își rânduia actele cu mâinile tremurânde.

— Salvamontul! Încă o săptămână și suntem bogați, spuse Jarda și, sărutând ciobul de sticlă, îl aruncă lângă celelalte pe pavaj.

— Toate-s bune și frumoase, dar noi întârziem la înmormântare, îl luă la zor Pepik, uitându-se la ceas.

În timp ce urcau pe Pražačka, sufla un vânt atât de puternic, încât înaintau aplecați până aproape de pământ.

— Cu un buletin din ăsta pronosport, ești mereu cu o mână în farmece, se lăsă transportat Jarda de propria sa înflăcărare. Defalcările nu-s bune la nimic! Eu mi-am notat întotdeauna toate numerele care au ieșit. Să știi că niciodată n-au ieșit până acum iahtingul sau canotajul. Iar acel norocos număr al evreilor a ieșit taman o dată, în timp ce nenorocosul treisprezece a ieșit de două ori!

Unchiul tău Adolf, la a cărui înmormântare ne ducem noi acum, spunea: Cârtiţele scormonesc în ceasurile fără soţ, numerele fără soţ sunt norocoase... Am pariat pe ele... şi, de-al dracului, au ieşit numai numere cu soţ...

Se opri să-şi tragă sufletul, apoi reluă:

— Ce să-i faci, asta-i situaţia! Omul trebuie să aibă faţă de numere o atitudine perseverentă. Să se lege cu cifrele într-o prietenie fatală, să adopte faţă de ele o atitudine aproape amoroasă. Numai aşa se poate... Uite, de pildă, Spartakul de colo... Aşa cum merge, e pentru mine o gioarsă oarecare, dar dacă, hai să zicem, m-ar călca niţel, numai aşa, de noroc, numărul lui de înregistrare ar avea un tâlc anume. Pe când asta?...

— Atenţie, Jarda! izbucni deodată Pepik, sărind într-o parte.

Văzuse cum, dintr-un autocamion ce venea la vale, zburase un butoi greu rostogolindu-se apoi sub roţile Spartakului ce urca la deal, spre Pražačka. Şi, toată povestea, la numai câţiva paşi de ei. În aceeaşi clipă, se stârni în aer o coloană de praf galben, după care se auzi un pârâit prelung, urmat de scrâşnetul ascuţit al cauciucurilor.

Pepik stătea la marginea trotuarului şi se uita deznădăjduit la hainele sale de doliu ce deveniseră la fel de galbene ca norul acela de pulbere mereu crescând, din care tocmai îşi făcuse apariţia prietenul său Jarda.

— Mă, măscărici pictat, cine te-a învăţat să umbli cu maşina!?! strigă Pepik spre norul de pulbere galbenă, şi din nou îşi cercetă hainele de doliu.

— Taci, nu blestema! îl întrerupse Jarda, astupându-i gura. Ăsta-i un semn venit de sus! adăugă el, arătând cu mâna spre coloana de pulbere galbenă răvăşită de vânt, pulbere ce se rostogolea acum peste zăpada înnegrită

îngălbenind tot mai mult povârnișul de sub Balkan și mânjind chiar și partea dinspre Krejcarek.

— Luna asta încă, și suntem nababi, spuse Jarda, înecându-se de atâta praf.

Apoi ocoli Spartakul care răsărise ca o nălucă din norul de praf și, îngenunchind în troianul de pulbere galbenă, șterse la iuțeală numărul pe care însă vântul îl îngălbeni la loc într-o clipă. Se concentră asupra fiecărui grup de cifre în parte și șterse din nou tăblia.

— Săritura de la trambulină!

Și, uitându-se mai departe, strigă.

— Echitația!

Ștergând din nou cu toată repeziciunea, strigă pentru a treia oară, ca să fie cu noroc.

— Și gimnastica artistică!

Vântul așternu un nor de praf peste tăblie și de sub caroseria mașinii continua să stârnească și să împrăștie pulberea galbenă de anilină. Șoferul Spartakului se mai ținea și acum de volan, și, cu ochii închiși, se tot gândea că toată povestea nu-i decât un vis urât și, cine știe, poate că atunci când îi va deschide nu va mai fi așa cum văzuse, auzise și simțise... În sfârșit, a deschis ochii și tocmai în clipa aceea un autocamion Tatra 111, care gonea șuierând la vale, intră în grămada de pulbere și acoperi geamul Spartakului.

— Gimnastica artistică, jubilă Jarda.

— Ce să zic, frumoasă gimnastică! mormăi proprietarul Spartakului și, făcându-și curaj, se sălta afară din mașină. Dumnezeule Cristoase, și când te gândești că am ieșit cu ea pentru prima oară, izbucni el.

Apoi, trezindu-se înecat până la genunchi în colbul acela galben, își lovi palmele zgomotos.

— Nu vă supăraţi, mie mi-e teamă să mă uit. Spuneţi-mi, ce se vede acolo sub roata din faţă? întrebă el temător, şi ridurile de pe obraji i se întinseră până la urechi.

— Un butoi cu două tone de anilină, îi răspunse Pepik.

— Cine m-a pus să ies! se văicări proprietarul maşinii, bătându-se peste frunte cu palma, de data asta galbenă. Să te ţii ce tărăboi o să facă nevastă-mea! Vă spun drept, mie mi-e teamă să mă uit... E tare stricată?

— Dar ce să mai spunem noi de hainele noastre? Că vorba ceea, noi mergem la înmormântare... Mi-a murit un unchi, oftă Pepik, şi totuşi nu-l răbdă inima să nu cerceteze partea din faţă a maşinii, după care spuse: Ei, nu-i chiar atât de paradită. Nimica toată... roata din stânga ruptă... aripa făcută armonică, aşa un pic, iar radiatorul niţel turtit... în rest...

— Ce-o să spună nevastă-mea! se jeli automobilistul, acoperindu-şi faţa cu palmele.

— Păi, de lăudat n-o să vă laude... asta-i sigur, dar partea cea mai proastă e... vreţi să vă spun? îl întrebă Pepik uitându-se la ceas, după ce mai înainte avu grijă să-l şteargă de praf.

— Puteţi să-mi spuneţi, că acum sunt pregătit pentru orice.

— Atunci aflaţi că e mişcată rău toată hardughia.

— Dumnezeule Cristoase! se tângui proprietarul maşinii, ce seară de Ajun o să am eu mâine!

Şi, în culmea disperării, intră cu haina – acum galbenă – în Spartakul avariat, luă din spate pămătuful din pene de cocoş şi, ieşind din nou afară, se apucă să şteargă nervos praful de pe caroseria maşinii cu care ieşise pentru prima oară.

Deodată, de pe povârnişul aproape pustiu, se apropie de maşină un puşti, trăgând o sanie în urma lui. Adună la

iuțeală un pumn de praf galben și, trăgându-l de mână pe proprietarul Spartakului, întrebă:

— Spuneți-mi, vă rog, ce-i asta?

— Ah, numai tu îmi mai lipseai, se văicări proprietarul. Pleacă de aici, că altfel, nu știu ce-ți fac! N-am decât un rând de nervi! răcni el, izbind aerul cu penele de cocoș colorate.

— O să vă trimitem un milițian de la Pražačka, spuse Jarda și, pornind la drum, mai repetă o dată pentru el: Săritura de la trambulină... Echitația... Gimnastica artistică...

2

La Olšany, sufla un vânt atât de puternic, încât crengile golașe ale copacilor stăteau aplecate ca niște steaguri în bernă. Lângă capela cimitirului, niște gorniști înghețați de frig cântau mișcând din degete și umflându-și fălcile de zor, dar muzica lor aproape nu se auzea, din pricina vântului care le smulgea sunetele din pâlnia instrumentului.

Pepik citi pe o tăblie numele unchiului, după care strigă:

— Încotro s-au dus?

Unul dintre gorniști își miji ochii și, suflând mai departe, arătă, cu instrumentul de alamă, într-o direcție anume...

— Acolo... descifră Pepik indicația lui, și muzicantul dădu din cap în semn că da, continuând să sufle și să frământe clapele în mănușile cu vârfurile tăiate.

— Muzicanții ăștia cântă de parcă ar scrie cineva cu creionul neascuțit, spuse Jarda inspirat. Dar cine știe, poate că undeva la Žižkov, vântul dă de pereți cu sunetele astea de

înmormântare şi oamenii se întreabă miraţi: De unde până unde aici, muzica asta funebră?... Aia trebuie să fie.

— Ce-ai spus? întrebă Pepik, ducându-şi mâna pâlnie la urechea-i galbenă.

— Ziceam că ăia trebuie să fie! strigă Jarda, şi porniră amândoi repede peste morminte.

Ceremonia însă se terminase. Preotul îşi scoase bereta în patru colţul şi stropi sicriul. Vântul era atât de puternic, încât îndoliata asistenţă îşi ţinea pălăriile cu amândouă mâinile, în timp ce vijelia ducea picăturile de apă sfinţită pe alte morminte. Un ministrant micuţ, îmbrăcat în violet, se lupta vitejeşte cu urgia vremii, străduindu-se din răsputeri să nu scape crucea, iar panglicile ce împodobeau crucea îl plesneau, din când în când, ca o palmă peste obraji.

— Ce sector e aici? întrebă Jarda cu voce tare.

— Nouă roman.

— Cât?!?

Şi Pepik, ca să acopere vuietul vântului, răcni din nou, cât îl ţineau bojocii:

— Nouă roman!

Dar tocmai în clipa aceea vijelia se potoli, şi întreaga asistenţă se întoarse şi se uită la întârziatul îndoliat de culoare galbenă care jubila:

— Iahting!

DAMA CU CAMELII

O casă de raport cu etaj, undeva la periferie – din curte şi de pe palier se intră direct în locuinţe, în ale căror uşi e implantat câte un mic vestibul ce aduce cu o cutie de lemn; aşa se face că locatarii par a pătrunde în casele lor printr-un fel de dulap, întrucât aceste mici vestibuluri se aseamănă cu dulapurile. O scară în spirală urcă spre palier şi treptele ei sunt date din când în când cu var, pentru economie de lumină noaptea. Dintr-o firidă, aflată deasupra scării, priveşte de sus un Crist răstignit, având pe cap, în locul cununii cu spini, o coroniţă de trandafiri artificiali, câştigată cândva de un chiriaş la o gheretă de tir în timpul bâlciului; sub acest Crist, cu un lighean lângă ea, stă îngenuncheată portăreasa imobilului, care freacă de zor scândura murdară.

— Bună seara, mămico, îi dădu bineţe vitriniera Rosetka.

— Bună, răspunse mama, adunând cu cârpa apa soioasă.

— De câte ori să-ţi mai spun, mămico, să-ţi pui sub genunchi o rogojină... Sau un sac împăturit!

— Ei, da, răspunse mama, lăsându-şi mâna în lighean.

— Păi, vezi! Pe urmă te supără reumatismul, şi nopţi întregi o ţii într-un gemut, spuse Rosetka şi, împingând în silă cârpa udă cu vârful pantofului, urcă o treaptă

deasupra mamei. În mână ţinea, legată cu o sfoară aurie, o cutiuţă care se bălăbănea încolo şi-ncoace ca o pendulă.

— Ah, lume, lume, se lamentă mama şi, muind peria în apa murdară, întrebă: Ai adus ceva parale?

— Abia luna viitoare, răspunse fiica.

— Cum s-ar zice, o să te ţin până la moarte! se jeli mama, frecând de zor scara cu peria din paie de orez, de parcă şi-ar fi uşurat în felul ăsta nenorocul.

— Gata, mamă, ajunge. Dacă nu vă place, îmi strâng catrafusele şi plec de-acasă. Ce dracu', m-am născut oare ca să trăiesc mereu într-o vale a plângerii? spuse Rosetka.

— Ce-ai mai adus în cutia asta? întrebă mama.

— Ştii matale prea bine, îi răspunse Rosetka şi, ridicându-şi degetul, făcu să se audă din pachetelul legat cu sfoară aurie un hârşâit prelung. Iar fata îşi lăsă capul în jos şi strigă la urechea mamei: trebuie să mă duc iar la corvoadă!

Şi astfel sui pe palier.

De balustrada palierului se sprijineau două bătrâne.

— Eu, spunea una dintre ele, să fi fost în locul doamnei Simpson i-aş fi spus prinţului de Wales de la obraz: Ca amantă, mă rog, fie, dar ca soţie niciodată, fiindcă în felul ăsta imperiul britanic s-ar duce de râpă...

— Bună seara, o întrerupse Rosetka.

— Bună, bună, răspunse cu o voce mieroasă cealaltă bătrână, după care adăugă: o să-i tragă, pesemne, o ploicică, se simte miros de canal.

Rosetka pătrunse în vestibul şi de-acolo direct în bucătărie. Lăsă cutiuţa albă pe patul aşternut şi se grăbi să intre în odaia întunecată; de la ferestrele odăii se vedea peste drum, în cârciuma luminată.

— Eşti aici? întrebă ea.

— Aici, Rosetka, aici, dar ia spune, nu era pe palier motănelul meu?

— Nu l-am văzut, dar bună seara, tăticule, spuse sprijinindu-se cu cotul de jilțul în care ședea tatăl ei, și se uita în cârciumă, unde, în jurul mesei de biliard, se învârteau jucătorii cu tacul în mână, și ramele ferestrelor le retezau capetele și picioarele.

— De ce n-o fi jucând Lada cu mâna întoarsă? se întrebă el cu mirare.

Rosetka își desfăcu sutienul.

— N-am zis eu? spuse tatăl, mulțumit, acum Kamil o să ciugulească americănește.

— Zău? rosti Rosetka, scoțându-și chiloții, dar laba piciorului i se împiedică de elastic și fata sări într-un picior, până ce căzu într-o rână pe divan.

În clipa aceea însă, tatăl ei se înecă și începu să vomite.

Rosetka trase ligheanul lângă el, apoi deschise șifonierul, scoase de-acolo o rochie de seară albă și, aruncând-o pe ea, începu să mângâie atlazul rece și să se uite cum îi vine.

— Ah, de-aș vărsa odată toată viața asta amară, spuse tatăl.

După care se ghemui în jilțul lui, și ascultă cuminte loviturile fine ale bilelor de biliard.

— Dacă ar fi aici motănelul meu, se întristă bătrânul.

— Nici o grijă, tată, se întoarce, s-o fi dus și el pe undeva, să se miorlăie, îl liniști fiica, încheindu-și sutienul curat.

Apoi trecu în bucătărie.

Aici, mama stătea în fața oglinzii, ținând în mână o camelie de toată frumusețea. Pe patul așternut zăceau sforicica aurie și cutiuța albă deschisă.

— Dă jos sacul ăsta de pe dumneata, imediat! strigă Rosetka, și, cu voce șoptită, se grăbi să adauge: Iar i-a fost rău.

Mama aşează cu grijă camelia pe pat şi, după ce îşi scoase sacul pe care-l purta în loc de şorţ în timp ce spăla scările, rosti cu voce tare, arătând spre crenguţa de camelie:

— O camelie ca asta aveam şi eu când mă duceam la balul grădinarilor! Şi, în şoaptă, continuă: A vrut viţelul umplut – pesemne că leacurile nu-i mai ajută...

— Mămico, vrei să mă ajuţi?! spuse Rosetka şi, în şoaptă, adaugă: Mereu întreabă de motanul lui.

Mama scoase din dulap nişte pantofi argintii cu tocuri înalte de sticlă şi, uitându-se la fiica ei aplecată deasupra lavaboului, exclamă:

— Pe tocurile astea mi-aş suci gleznele! Şi, în şoaptă, adăugă: Se împiedica de el, şi doctorul a spus să dispară jigodia din casă.

Rosetka îşi curăţa urechile cu un colţ al prosopului, şi în acest timp mama îi aduse din odaie rochia de atlaz şi, ridicând-o în faţa sa, se uită în oglindă să vadă cum îi vine.

— Spală-te pe mâini, mămico, să nu mi-o pătezi! strigă Rosetka, şi în şoaptă întrebă: ...Unde l-ai dus?

— Ce mai, o să te invidieze toţi, Rosetko! exclamă bătrâna şi-i răspunse în şoaptă: Am dus dihania la Râpa Dracului.

— Mămico, fii bună acum şi trage-mi rochia peste cap, spuse Rosetka, şi cu voce scăzută adăugă: Frumoasă ispravă ai mai făcut... Mâine o să mă duc să-l caut...

— Ah, rochia asta e atât de şic, o să moară toţi după ea! exclamă mama şi, în şoaptă confirmă: Ieri tatăl tău a plâns pentru prima oară în viaţa lui, nimeni dintre prieteni n-a mai venit să-l vadă, nimeni nu i-a mai trimis o vorbă, un salut...

Rosetka îşi rotunji buzele mai îndrăzneţ, apoi îşi prinse camelia la rochie.

Mama îşi şterse lacrimile şi oftă.

Pe urmă deschise uşa spre odaie şi, aprinzând lumina, arătă cu amândouă mâinile spre fiica ei care intra, şi spuse:

— Uite, tăticule! Dama cu camelii.

Chipul supt al bătrânului răsări din adâncul jilţului.

— Te prinde, fetiţo, te prinde, spune tatăl şi, ducând spre faţa lui o oglinjoară de buzunar rotundă, se uită în ea îndelung, după care arătă cu degetul spre o fotografie aflată pe pervazul ferestrei – fotografia unui bărbat puternic şi robust, în cămaşă cu guler răsfrânt, care sta în dreptul unei mese de biliard şi îşi dădea tacul cu cretă – aşa început, aşa sfârşit...

Şi, fixându-şi din nou privirea în oglinjoară, îşi pipăi zbârciturile din jurul gurii.

— Îţi place, tăticule? întrebă Rosetka, învârtindu-se ca un manechin, spre a fi văzută din toate poziţiile.

— Te prinde, fetiţo, te prinde de minune, rosti tatăl cu vocea înăbuşită. Şi vezi, ai grijă să te distrezi, aşa cum îmi plăcea şi mie să mă distrez... şi-ţi mai dau un sfat: să cauţi întotdeauna să fii ceva mai mult decât eşti, aşa cum făceam şi eu... eu, care azi ştiu foarte bine de ce nu mai vin şi nu vor mai veni la mine prietenii de la biliard... La drept vorbind, nici eu, să fiu în locul lor, n-aş mai veni, spuse tatăl zâmbind şi, uitându-se din nou în oglinjoara rotundă de buzunar, adăugă: Ce bine ar fi să-l am aici, lângă mine, pe motănelul meu, da, pe motănelul meu, care mă vede mereu tânăr şi frumos, şi drăguţ şi... aşa mai departe.

De jos se auzi un behăit de claxon.

— A venit taxiul! izbucni Rosetka. Noapte bună, tăticule, noapte bună, îi spuse trimiţându-i la iuţeală o bezea.

— Du-te, fetiţo, şi distrează-te, distrează-te, aşa cum mă distram şi eu la vremea mea, şopti bătrânul şi, sprijinindu-se de pervazul ferestrei, îi văzu pe jucătorii de

biliard îngrămădiți la ferestrele cârciumii ca să vadă cine a venit sau cine pleacă...

În bucătărie, mama îi aruncă Rosetkăi, peste umeri, o capă din blană de hermină falsă.

— Mămico, dă-mi repede o hârtie de cincizeci, îi ceru Rosetka grăbită.

Mama deschise ușa unui bufet hodorogit și oftă.

— Ah, Doamne!

Și rochia de atlaz o zbughi pe palier.

Mama se sprijinea cu o mână de balustradă și cu cealaltă de încheietura șoldului îndurerat. Și se uita cum pe scara în spirală aluneca în jos capa albă de hermină falsă și auzea țăcănitul tocurilor de sticlă, trădând ecoul unei lumi mai bune.

Rosetka ajunse în curte și, oprindu-se deasupra canalului, îi flutură din mână mamei și-i zâmbi cu toată sinceritatea. Mama clătină din cap și închise ochii.

Iar una dintre bătrâne rosti cu venin:

— Vine ploaia, se simte miros de canal.

OCHI DE DIAMANT

Abia pusese piciorul pe scara vagonului, când cineva îl apucă de umeri.

— Mergeţi la Praga? întrebă bărbatul de pe peron.

— La Praga, îi răspunse călătorul.

— Atunci v-aş ruga s-o luaţi cu dumneavoastră pe fiica mea, Vendulka! În gară la Praga o va aştepta un om de serviciu, spuse tatăl punând în mâna călătorului palma unei fete de vreo şaisprezece ani.

Impiegatul fluieră şi însoţitoarea o ajută pe fată să se urce pe platforma deschisă a vagonului, apoi dădu semnalul că trenul este gata de plecare. Impiegatul ridică fanionul şi trenul se puse în mişcare.

Tatăl alerga de-a lungul vagonului şi-i vorbea fetei:

— O să-ţi ţinem pumnii strânşi, Vendulko. Iar tu, ai grijă, cum termini, ne trimiţi o telegramă, auzi?!?

— Aud, tată, strigă fata, cum termin, trimit o telegramă!

Când trenul trecu de semafor, călătorul deschise uşa şi, înfruntând curentul, intră cu fata pe coridor, ţinând-o de mână, descumpănit.

Dintr-un compartiment se auzea o convorbire.

— Zău dacă vă mint, pe vremea când încă nu ne luasem, s-a dus să-mi cumpere o cămaşă, dar nu mi-a cumpărat-o, fiindcă nu-mi ştia numărul. Când să iasă pe uşa magazinului şi-a adus deodată aminte de ceva şi a început

să strige în gura mare, ca s-audă toată lumea: Uite, când îl strâng de gât, așa țin mâinile. Și vânzătorul a luat centimetrul și, măsurându-i circumferința mâinilor, a spus: Patruzeci. Și binevoiți vă rog a vă convinge, cămășuța îmi vine ca turnată.

Pe neașteptate, ușa compartimentului se deschise și pe coridor dădu buzna un călător cu chelie, care nu mai putea de atâta râs:

— Să-l omori e prea puțin! răcni el, bătând de zor în peretele de lemn al vagonului.

După ce-și descărcă hohotele de râs, se întoarse în compartiment, de unde se auzi aceeași voce:

— Și ce mi-am zis eu atunci... dacă ea mi-a făcut mie o bucurie de Moș Nicolae cu cămașa asta, să-i fac și eu surpriză de Crăciun, cumpărându-i o pălărie. Și mă duc frumos la Modes-Robes și spun: Aș dori pălăria aia mai deosebită pe care o țineți după geam! Și Modes-Robes mă întreabă: Ce număr, vă rog? Dar eu habar n-aveam... mi-am adus însă repede aminte de ceva și zic: Odată, când ne-am certat, i-am atins logodnicei mele o scatoalcă, uite-așa de sus în jos, și-i țin minte și-acum mărimea căpșorului! Și Modes-Robes a început să-mi întindă pe tejghea o mulțime de pălării și mi le băga sub palmă, până când am strigat: Asta e! Și am pus-o sub pom și i s-a potrivit logodnicei mele ca fundul pe olița de noapte.

Și din nou țâșni din compartiment călătorul cu chelie, ținându-și batista la gură și icnind. O împinse pe fată într-o parte, și stătu un timp aplecat afară, ca un ștergar întins pe ușa cuptorului, după care începu iar să bată darabana în peretele de lemn al vagonului.

— Omul ăsta, să-l omor și tot e prea puțin! declară el solemn și, frecându-și ochii, se duse înapoi în compartiment.

Călătorul descumpănit, care tot o mai ţinea pe fetiţă de mână, luă o hotărâre energică şi intră în urma chelului.

— Domnilor, eu sunt Vendulka Kristova şi merg la Praga, se prezentă fata.

Apoi întinse mâinile bâjbâind şi, fără voia ei, atinse părul cârlionţat al şugubăţului, care la rândul lui se recomandă:

— Eu mă numesc Krasa, Krasa Emil.

— Iar eu Václav Kohoutek, spuse călătorul cu chelie.

Bărbatul care adusese fetiţa voi să salte valiza pe poliţa de bagaje, dar în avântul lui îl lovi pe chelbos drept în moalele capului.

— Ei, drăcia naibii, nu puteţi fi mai atent?

— Pardon.

— A fost lovit cineva? întrebă fata. În treburi din astea tatăl meu e mare specialist... Eu, de pildă, duc de obicei scrisorile la cutia poştală şi cunosc drumul aşa cum mă cunosc pe mine, numai că aiuriţii ăia de la poştă au mutat cutia cu două blocuri mai aproape şi eu m-am lovit cu fruntea de colţul ei de fier şi m-am rănit. Dar pe loc i-am tras două lovituri cu bastonul alb.

— Vino încoace, la fereastră, o îndemnă chelul, ştergându-şi ochii, vino să vezi mai bine peisajul.

Fata privi banca, apoi fereastra, şi, după ce întinse palma orizontal, vrând parcă să verifice dacă nu plouă, rosti mulţumită:

— Ce frumos străluceşte soarele!

Şi călătorii amuţiră.

— Domnul din gară era tatăl dumitale? sparse tăcerea călătorul care o adusese.

— Da, încuviinţă fata dând din cap, dar, să ştiţi, tatăl meu e cineva, o mare figură. Oricine mă poate invidia

pentru un asemenea tată... Da, e producător şi distribuitor de fructe şi, odată, a călcat-o cu dubiţa lui pe o vecină de-a noastră şchioapă – una Dymačkova, şi pe chestia asta a fost dat în judecată. Duşmanii săi nu mai puteau de bucurie. Slavă Domnului, ziceau ei, acum or să-l bage la zdup pe ticălosul de Krista, ori o să plătească până i-or ieşi ochii din cap. Dar iată că la proces s-au trezit cu Dymačkova fără cârje, alergând vioaie, ca o zvârlugă; şi după ce i-a pupat mâna tatei, i-a mulţumit călduros, spunându-i că o călcase atât de frumos, încât acum nu mai şchioapătă deloc. Ce păcat, a mai zis ea, că n-a călcat-o cu treizeci de ani în urmă, că atunci cu siguranţă s-ar fi măritat.

— Grozav tată, nimic de zis, îl laudă cârlionţatul.

— Nu-i aşa? spuse Vendulka râzând şi în clipa aceea întinse iar mâna în afară, dar trenul intrase între timp într-o curbă, mutând soarele de la fereastra compartimentului la fereastra coridorului.

— Soarele a apus, spuse fata.

Călătorii se uitară unul la celălalt şi clătinară din cap.

— Dar tatăl dumneavoastră cum e? întrebă ea, punând mâna pe genunchiul şugubăţului.

— Tatăl meu e la pensie de cincisprezece ani, răspunse cârlionţatul, fiindcă are cea mai mare inimă din Europa – da, o inimă cât o găleată şi deplasată spre mijlocul pieptului.

— Numai să fie aşa... spuse chelul cu neîncredere.

— Asta-i minunat! izbucni Vendulka.

— Da, şi are contract cu facultatea, aşa că, după moarte, inima lui va fi a universităţii, reluă cârlionţatul; au vrut să i-o cumpere străinii, dar tata, patriot cum e, a spus că n-o dă. Pe chestia asta n-are voie să înoate, nici să zboare cu avionul, nici să meargă cu acceleratul... Aşa scrie în contract...

— Înțeleg! exclamă fata... Ca să nu se spargă sau să nu se piardă o inimă celebră, nu-i așa? spuse fata și, găsind pe bâjbâite mâna povestitorului cârlionțat, o apucă și o strânse cu putere. Un tată ca al dumneavoastră sau ca al meu nu se pierde pe lumea asta.

— Da, încuviință călătorul, devenind parcă mai frumos. Uneori mă duc cu tata la facultate și acolo curierii îl dezbracă în pielea goală, după care profesorul îl mâzgălește cu niște creioane albastre și roșii.

— Da, da, așa trebuie, se bucură Vendulka, pentru că liniile roșii sunt arterele, iar cele albastre venele, nu-i așa?

— Așa e, spuse cârlionțatul și, ascunzând mâna fetei în palmele sale, continuă: Pe urmă tata e dus în sală, studenții se apleacă asupra lui, iar profesorul umblă pe el cu un băț, așa, ca pe o hartă, și explică, și lămurește, după care conectează inima unui student la megafon... dar bătăile inimii lui sunt un fleac... ca și cum ai bate încet într-o tobiță... sau ca atunci când umblă santinela în jurul cazărmii... după aceea conectează la megafon inima tatei și atunci să te ții...

— E ca și când s-ar îndepărta o furtună, strigă fata entuziasmată, ca și când s-ar prăvăli o stâncă! Sau ca și când s-ar răsturna cartofii în pivniță, sau ar cânta la vioară Emil Gilels, nu-i așa?

— Întocmai, se minună cârlionțatul, petrecându-și degetul sub gulerul cămășii.

— Ah, oameni buni, se bucură Vendulka, nici nu știți cât sunt de fericită că mă aflu aici cu dumneavoastră... că mai are și altcineva un tată atât de celebru ca al meu!

Trenul înainta acum de-a lungul unei șosele asfaltate, și călătorii se uitau pe fereastră afară. La marginea drumului zăriră o reclamă înfățișând o inimă mare, albastră,

şi din ea curgeau două izvoare sub care scria: Suferinzii de inimă sunt aşteptaţi la Poděbrady.

Aerul din compartiment fremăta de mister.

— Domnul profesor Vondraček e nerăbdător, reluă cârlionţatul, abia aşteaptă să-i spintece tatei pieptul cu bisturiul, ca să ajungă la inima asta specială.

— Păi, cred şi eu, spuse fata râzând... Aşadar, încă o inimă cehă, celebră.

— Da, dar pe tăticul dumitale nu-l întrece nimeni, interveni cheliosul, trăgându-şi servieta de pe poliţă.

— Aveţi dreptate, numai că tatăl meu trebuie văzut. Dacă l-aţi vedea, oameni buni, cum dansează! se însufleţi fata, bătând din palme. La serbarea hramului ne învârtim amândoi prin toate colţurile, de se adună toată sala roată în jurul nostru. Şi-atunci, tata comandă repede un solo, numai pentru noi doi... Şi ce credeţi că i s-a întâmplat odată? Pe atunci eu eram încă mică, dar parcă-l aud şi-acum pe tata strigând: „Roşu-alb", fiindcă pe melodia asta se cânta, de fapt, Verde-alb, căci fotbaliştii noştri au maiourile verzi şi steagul verde, la fel ca Slavia, numai că pe verde în loc de roşu. Dar vine jandarmul şi zice: „Roşu-alb" n-o să se cânte! Tata scoate un sutar, i-l dă capelmaistrului şi-i spune: Ba „Roşu-alb" o să se cânte!... Ba n-o să se cânte! o ţinea morţiş pe-a lui jandarmul, şi, uite-aşa, au licitat ei o vreme ca la şeptic la a treia etalare, până când tata i-a retezat-o scurt, strigând: Ba „Roşu-alb" o să se cânte, şi, buf! i-a ars una jandarmului drept în nas. Trebuie să ştiţi însă, oameni buni, că, înainte de a încasa lovitura aceea, jandarmul era sluţenia pământului – pentru că avea nasul strâmb, răsucit spre dreapta. Şi nu vă mai spun ce de sânge i-a curs! După aceea tata a dansat „Roşu-alb", cântând „Verde-alb e cum îmi place mie", şi vecinii erau în culmea

bucuriei, spunându-şi între ei: de data asta bătrânul Krista a făcut-o de oaie. Numai că peste patru luni, la proces, a apărut în instanţă un jandarm chipeş care a declarat că el a dorit să i se aplice lovitura aceea în nas, ba, mai mult, a şi cerut-o, după care i-a mulţumit tatei pentru faptul că-i îndreptase nasul mutându-i-l în mijlocul feţei, căci îndată după aceea s-a îndrăgostit de el fata unui moşier care l-a făcut fericit. Iar tata primeşte şi acum de la jandarmul acela câte un coş de plăcinte la serbarea hramului şi iarna specialităţi de porc, în locul scrisorii de mulţumire! exclamă Vendulka plină de entuziasm.

— Cine şi-ar fi putut închipui una ca asta? se minună călătorul cu chelie. Un pumn în nas, care a pus temelia unei fericiri conjugale, şi, rostind aceste cuvinte, îşi trase haina pe el.

— Dar tatăl dumneavoastră cu ce se ocupă? îl întrebă Vendulka.

— Ei, fetiţo, tatăl meu nu mai e printre cei vii, îi răspunse chelul, şi ce tată de aur a fost; abia acum, după ce s-a dus, îmi dau seama ce comoară a fost... Lucra mereu în schimbul de noapte. Dimineaţa se auzea portiţa scârţâind, mama turna repede apa fierbinte în hârdău, tata lăsa în curte găselniţa...

— Ce-i aia găselniţă? îl întrerupse Vendulka.

— O bucată mare de cărbune pe care minerii o aduceau acasă ascunsă într-un buzunar ascuns, cusut sub haină... Pe urmă tata intra în casă, se dezbrăca, mama punea pe un scăunel o cană cu cafea, tata se spăla, apoi se aşeza, mânca o bucată de pâine stropindu-şi dumicatul cu câte o duşcă de cafea şi, în acest timp, îşi scotea bocancii şi se încălţa cu nişte pantofi frumoşi, şi îşi punea alte haine... şi pe toate le potrivea în aşa fel, încât,

în clipa în care termina de băut cafeaua, să nu-i mai rămână decât să-şi tragă şapca pe cap şi să meargă la Steaua albastră unde se aşeza să joace cărţi cu prietenii. La amiază eu îi duceam mâncarea de prânz, iar el mânca şi îşi vedea mai departe de jocul lui. Pe la patru venea acasă şi se întindea pe jos, ca să-şi îndrepte hoitul, cum obişnuia el să zică. Şi, după ce-i trăgea un pui de somn zdravăn, se ducea înapoi la mină. Odată însă, mama a pregătit apa fierbinte...

În clipa aceea trenul începu să-şi încetinească viteza şi călătorul cu chelie îi strânse mâna Vendulkăi, spunând:

— Fetiţo, îţi urez mult noroc în viaţă, eu trebuie să cobor.

Şi părăsi grăbit compartimenul.

Trenul se opri.

Vendulka dibui mânerul de la fereastră şi, trăgând geamul în jos, strigă spre peronul gării de provincie.

— Om bun, om bun, spune-mi povestea până la capăt.

Şi chelul se opri sub fereastra vagonului şi continuă:

— Mama pregătise ca de obicei apa fierbinte, dar tata n-a mai venit. Când apa s-a răcit, s-a dus să vadă ce-i cu tata, şi când a deschis uşa, luleaua tatei s-a rostogolit în odaie.

Trenul se puse în mişcare. Călătorul chel alerga de-a lungul vagonului şi povestea:

— Mama a luat luleaua şi a început să plângă, apoi şi-a pus broboada de lână şi s-a dus într-un suflet la mină... Peste tata se prăbuşise o stâncă... prietenii veniseră să ne spună, dar ... n-au avut curaj... aşa că au pus luleaua tatei în prag şi au fugit... Dar ştii tu, fetiţo, că până atunci eu n-o văzusem pe mama niciodată dormind? Când mă trezeam, era în picioare... când mă duceam să mă culc, mai trebăluia ceva prin casă... abia după

aceea am văzut-o dormind... strigă călătorul cu chelie, oprindu-se să-şi tragă sufletul.

— Om bun, strigă Vendulka, iartă-mă că tatăl meu mai trăieşte, iartă-mă, iartă-mă!

Dar tocmai atunci trenul intră în curbă, mutând soarele din fereastra coridorului în fereastra compartimentului.

Peste un timp, călătorul care adusese fata începu:

— Tatăl meu a fost tăbăcar şi suferea de o boală care pe vremea aia se chema „tăciunele bătrânilor". În fiecare an i-au tăiat câte o bucăţică de picior şi, până la urmă, a ajuns să meargă în cărucior. Marea lui bucurie era să îngrijească trandafirii pe care îi sădise cu mâna lui de-a lungul zidului tăbăcăriei – era o specie de trandafiri galbeni, cărora li se spunea mareşali. Tata ştia precis câte fire are şi nimeni n-avea voie să-i taie, în afară de el; şi nu-i tăia decât pentru biserică sau pentru domnişoarele arătoase. Într-o bună zi, când au dărâmat zidul, ca să taie o stradă, au întors în pământ şi trandafirii tatei, iar tata era cât pe ce să dea şi el ortul popii. Noroc că şi-a găsit o altă distracţie... se ducea să dirijeze circulaţia la o curbă, aşa-numită a morţii. La început cu mâinile goale, pe urmă ca un fanion; de dimineaţă până seara, chiar şi atunci când ploua. Aşa că a trebuit să-i fixez o umbrelă la cărucior. Şi, uite aşa, a ţinut-o opt ani de zile. Când a murit, la poarta cimitirului au stat înşirate vreo sută de autocamioane, iar curba morţii era toată un morman mare de flori!

— Cât de mare? întrebă Vendulka.

— Uite atât, îi spuse călătorul, ridicând mâna fetiţei, sus de tot. Şi când au început iar să se înmulţească accidentele în curba aceea, au fost instalate acolo două oglinzi mari...

— Dumnezeule mare, cum văd, tatăl dumneavoastră a fost şi el un om celebru! izbucni Vendulka. Un tată care s-a prefăcut în oglinzi.

Călătorii se uitară unul la celălalt, apoi îşi îndreptară privirile spre geam în clipa în care trenul intra într-un orăşel şi, la o răspântie de drumuri, se vedeau două oglinzi rotunde, ca nişte ochelari uriaşi, fără rame; şi oglinzile astea îşi transmiteau una alteia imaginea unei curbe de necuprins.

Aerul în compartiment era încărcat de mister.

— Tatăl dumitale e un bărbat zvelt, începu călătorul care o adusese pe fetiţă, tuşind apoi, să-şi dreagă glasul.

— Aşa e, dar să-l fi văzut acum un an! Era umflat ca un butoi! Mama îi spunea: Urmările unei vieţi necumpătate. Doctorul i-a prescris regim, dar tata era un om fără voinţă şi-i plăcea grozav să pape. Un mâncău... O babă care aduna buruieni de leac i-a dat alt sfat, spunându-i că dacă nu are voinţă, un singur lucru ar mai putea să-i ajute: să înjure, urât de tot, poliţia. Şi-aşa a dat norocul peste el. L-au găbjit, şi el le-a mai şi dictat toate jignirile spre a fi trecute cum trebuie în procesul-verbal, pe care l-a mai şi iscălit, pentru bună regulă. I-au dat pe chestia asta şase luni, şi duşmanii lui au început iar să se bucure şi ziceau: Slavă Domnului, am scăpat de el, un timp n-o să ne mai zădărască puşlamaua asta de Krista. Numai că, după o jumătate de an, tata s-a întors acasă tras prin inel, ca un student, şi pe loc a organizat o conferinţă de presă la Coroana unde i-a cinstit pe toţi şi a declarat: Bă, fleţilor, aflaţi de la mine că o puşcărie cum scrie la carte e mai presus decât toate staţiunile balneare din lumea întreagă! Uitaţi-vă la mine cum arăt, şi unde mai pui că în timpul ăsta am mai agonisit şi două mii de coroane! Şi vorba

aceea, sunt sănătos tun! Şi s-a apucat de nasturele hainei şi a început să tragă de el, uite aşa, de parcă ar fi vrut să se aerisească, şi burduhănoşii de vecini n-au avut încotro şi au trebuit să recunoască cinstit: că unul e bătrânul Krista şi nimeni nu se poate pune cu el... Dar ştiţi ce, oameni buni, dacă nu vă deranjează, eu vă poftesc să veniţi la noi, joia avem întotdeauna serată dansantă, veniţi să mă dansaţi... Vreţi? Dar asta, abia peste două luni, de azi în două luni, bine?

— Să dansăm? întrebă speriat cârlionţatul.

— Da, să dansăm, fiindcă acum sunt majoră! Domnul doctor mi-a spus că atunci când o să fac şaisprezece ani o să mă opereze. Iar operaţia va avea loc săptămâna asta! Pe urmă o să văd şi eu lumea asta minunată. O să văd oamenii, lucrurile, natura, o să văd munca mea. Or fi oare frumoase coşuleţele pe care le împletesc? Oameni buni, lumea asta trebuie să fie, într-adevăr, minunată.

— Crezi? spuse rânjind bărbatul care o adusese.

— Da! Trebuie să fie minunată! strigă Vendulka. Pentru că, acolo, la institutul orbilor, lucrează cu mine unul pe care îl chema Ludvik şi ăsta, înainte de a ajunge la noi, a avut o poveste de dragoste nefericită din pricina căreia s-a apucat să se zgârie sub pleoape cu creionul chimic, până când, într-o zi, doctorul i-a spus-o pe şleau: Uite ce, băiete, dacă nu te astâmperi, să ştii că n-o să mai vezi niciodată lumea asta minunată. Şi Ludvik i-a răspuns că el nu mai vrea să ştie de această lume minunată şi iar a continuat să se zgârie sub pleoape cu creionul acela chimic, până când a ajuns la noi. Acum împleteşte coşuleţe cu mine şi nu mai poate de dorul lumii, şi urlă ca un câine ţinut în cuşcă... Ah, viaţa, viaţa trebuie să fie minunată ca inima tatălui dumneavoastră, care s-a prefăcut în două

oglinzi rotunde, acolo, la curba morții. Oameni buni, peste două luni o să văd, veniți să dansați cu mine în cinstea acestui eveniment.

Ușa compartimentului se dădu într-o parte.

— Biletele, vă rog, spuse tânăra controloare, căscând de plictiseală.

ROMANȚĂ

1

Gaston Košilka stătea de câteva clipe în fața magazinului alimentar Pramen. Când se uită din nou, ca să-și vadă chipul în vitrina luminată, se convinse încă o dată de ceea ce știa mai de mult, și anume, că nu se plăcea câtuși de puțin, că e un tinerel oarecare, cu o figură cât se poate de șterșă, care ieșea de la cinematograf mai înfrânt decât intrase. Își vedea fața în geamul vitrinei și îi era limpede că, așa cum arată, nu va putea fi niciodată cel ce ar fi vrut să fie: Fanfan La Tulipe.

Și, după ce se mai chinui un timp cu propria sa imagine, oglindită în ușa de sticlă a magazinului, îi apăru deodată în față o țigancă tânără care, apăsând pe clanță, ieși în strada Principală cu o jumătate de pâine rotundă în brațe. Gaston rămase uimit de îmbrăcămintea ei. Erau două șorțuri prinse unul de altul cu ace de siguranță astfel că, în timp ce sta pe marginea trotuarului, uitându-se într-o parte și-ntr-alta, ca să n-o surprindă tramvaiul sau vreo mașină, Gaston nu-și dădu seama unde-i spatele și unde-i pieptul uscățiv al tinerei fete. Își șterse fruntea de sudoare și spuse:

— Hai noroc!

Țiganca se răsuci în loc și, arătându-și albul ochilor și buzele rujate, încercă să spună ceva, dar glasul i se stinse

în gâtlej. Pe urmă, cu pas unduit, de nomad, trecu strada ținând în palma întoarsă spre cer, chiar la nivelul părului întunecat, acea jumătate de pâine rotundă, a cărei coajă albă desena în noapte mersu-i legănat. În fața vitrinei luminate a magazinului Tep se opri într-o poziție răsucită, trăgând cu coada ochiului spre Gaston.

Prinse curaj și trecu și el peste drum.

— Dă și mie să fumez, îi spuse fata, întinzând arătătorul și mijlociul ușor întredeschis.

Îi puse între degete o țigară și, în timp ce i-o aprindea, spuse cu aerul omului de lume:

— Ce frumos îți miroase părul.

— Iar ție îți tremură mâinile, replică fata.

— Fac o muncă grea, spuse el, clipind din ochi.

— Ce muncă?

— Sunt ajutor de instalator, răspunse aprinzându-se în obraji.

— O, ești domn. Da' ia zi, cât costă puloverul de colo? întrebă ea cu o voce adâncă de altistă.

— Care? Ăla?

— Nu, ăla roz.

— Patruzeci și cinci de coroane.

— Știi ce, cumpără-mi puloverul ăsta... eu las pâinea la soru-mea, și mergem undeva și ne distrăm. Și-ai să vezi, făgădui fata și, în timp ce trase un fum de țigară, fața i se supse și ochii îi sclipiră ciudat.

— Ce-o să văd? se sperie Gaston.

— Ai să vezi. Mai întâi cumpără puloverul și pe urmă ai să vezi. Pe ochii mei, o să te iubesc, spuse ridicând degetele cu țigară cu tot, în semn de jurământ.

— Pentru un pulover? se minună el.

— Pentru un pulover.

— Dar e închis.

— Nu-i nimic. Îmi dai mie lovelele şi mi-l cumpăr eu mâine.

— Lovelele?

— Da, lovele, răspunse azvârlind chiştocul şi frecându-şi degetele.

— A, da! Lovele, pricepu în cele din urmă Gaston şi se grăbi să adauge: Pe cinstea mea că mâine capeţi bănişorii ăştia de la mine!

— Pe crucea mea, dacă nu mi-i dai, Fecioara Maria o să vină să te sperie noaptea, îl ameninţă ţiganca.

Şi în acest timp era gravă, fără nici o cută pe faţă, şi se uita de aproape în ochii lui Gaston, cu ochii ei mari, până la jumătatea obrajilor, ca ai Ginei Lollobrigida. Apoi, ca din senin, ca şi când ar fi făcut o mare descoperire, îi declară:

— Ai nişte ochi, uite aşa! şi făcând din degetul gros şi din cel arătător un O mare şi-l duse la ochi.

— Iar ai tăi sunt ca două izvoare.

— Da, ca două izvoare, încuviinţă ea fără să simuleze mirarea. Ţigăncile, când sunt tinere, sunt frumoase. Şi eu sunt tânără, spuse întinzând iar degetele întredeschise.

Gaston îi puse între degete o altă ţigară. Apoi îşi aprinse şi el una şi, uitându-se un pic în geamul vitrinei, se îndreptă de spate şi se uită semeţ la mulţimea ce forfotea pe strada principală. Oamenii îşi întorceau privirile spre el şi, deodată, Gaston Košilka îşi dori ca toţi băieţii şi toate fetele pe care le cunoştea, toate rudele lui, să treacă acum pe strada Principală în jos, ca să-l vadă cum stă lipit de o ţigancă frumoasă, cum se uită în ochii ei în timp ce fumează... şi acum, păşeşte alături de ea, iar ţiganca, în ciuda faptului că are pantofii scâlciaţi, merge mândră, cu pas mărunt, ca o cucoană.

— Ce bine e, spuse Gaston și începu să țopăie.

— Ce e bine?

— Totul e bine, exclamă el, strângând-o repede de braț, căci din direcția opusă venea o vecină care se întorcea de la cumpărături.

— Bună seara, doamnă Funderova! o salută Gaston spre a fi sigur că vecina îl ia în seamă.

Iar doamna Funderova lăsă sacoșa jos și, privind în urma tânărului, îl văzu pe Gaston ținând o fată de braț și nu se putu stăpâni să nu strige:

— Biata maică-ta!

Țiganca o coti din strada Principală și o luă pe străduța ce ducea spre râu. Trăgea din țigară, de parcă ar fi oftat. Străduța era tăcută, liniștită și răvășită toată, făgăduind că se pot întâmpla multe lucruri în acele locuri părăsite. Un felinar înalt, cu gaz, stătea în fața unei clădiri derăpănate, ce aducea cu o fermă tiroleză. Spre etajul întâi dispărea o scară de lemn, într-o parte, balustrada putrezită căzuse și atârna acum oblic, ca o scăriță.

Coaja albă a pâinii rotunde strălucea în beznă – țiganca rupea din ea și mânca, și în acest timp bucățelele de coajă albă sclipeau ca albul ochilor ei arăbești.

— Odată, aici, începu să se destăinuie Gaston, stăteam și eram într-un hal fără de hal. Și ploua, și turna... Iar acolo, la lumina acestui felinar cu gaz dansau și cântau trei țigănuși, și apa curgea de pe ei gârlă... Dar puradeii cântau... și se tot învârteau în dansul acela zănatic... Și turna cu găleata și, deodată, mulțumită puradeilor, am început să mă simt grozav de bine...

— Erau puradeii soră-mii, spuse tânăra țigancă, și punând piciorul pe prima treaptă, îl întrebă: Mergi cu mine sus?

— Sigur... dar ce-o să zică soră-ta?

— E plecată cu plozii la culesul hameiului.

— Şi-atunci cui îi duci pâinea?

— Lui frate-miu, dar ăsta nu mai e acasă, răspunse ea, pornind repede în sus; în capul scării se opri şi-i spuse lui Gaston: Stop! Aici lipseşte o scândură... aşa, iar pe scândurica asta să nu calci!

Şi Gaston se prinse cu mâna de balustradă, care se prăbuşi în curte, făcând un zgomot asurzitor. Când în sfârşit urcă până sus, observă în acoperiş o gaură mare, prin care se zăreau stelele. Şi ţiganca ţopăia de bucurie şi se auzea cum duşumeaua de scândură se fărâmiţează sub picioarele ei şi se scurge încet în curte. Apoi îl apucă pe Gaston de mână şi izbi cu piciorul în uşă, care scoase un tânguit prelung. Pe urmă străbătură un coridor întunecat şi când ţiganca deschise o altă uşă şi trecură amândoi pragul, Gaston bătu din palme uluit.

— Ia te uită! exclamă el.

La una dintre cele două ferestre strălucea felinarul cu gaz, care creştea din trotuar, aruncând o lumină piezişă pe duşumeaua unei încăperi vaste şi pustii, iar lumina felinarului se frângea într-o oglindă, aflată pe pervazul ferestrei, proiectând pe plafon, ca o burniţă, o lumină gingaşă făcând să freamăte toată sticlăria lustrei veneţiene atârnate în plafon şi care sclipea ca un magazin de bijuterii. Iar plafonul era boltit ca o umbrelă cu patru sârme.

— De... de unde... aţi... lampa asta? întrebă Gaston descumpănit.

— Cum adică... aţi... Vrei să spui de unde am ciordit-o?

— Mă rog... de unde... aţi ciordit-o... încuviinţă el.

— Să-mi moară copiii – începu ea umflându-se în pene ca un cocoş şi, lăsând pâinea pe pervazul celeilalte

ferestre, reluă: M-auzi, să-mi moară copiii dacă n-am cumpărat-o de la bazar. Soru-mea putea să-și ia mobilă de bucătărie, dar ea s-a bucurat mai mult de oglinda asta! strigă alergând de-a lungul unui perete pe care se întindea o oglindă lungă, din podea și până în tavan.

Gaston se întoarse și văzu cum lustra venețiană se răsfrângea încă o dată în oglinda aceea răspândind în jurul ei o strălucire, așa cum răspândește un pom de Crăciun cu toate lumânărelele aprinse.

— M-auzi, noi nu suntem niște țigani din ăia de rând, spuse fata și, sprijinindu-și un picior, pozând ca o balerină, se grăbi să adauge: Bunicul nostru a fost bulibașa țiganilor! Purta sacou și baston de bambus, și una dintre surorile mele îi deschidea ușa, iar alta îi lustruia mereu pantofii – ca să știi!

Și rostind aceste cuvinte, își înălță privirea și tuși să-și dreagă glasul.

— Bine, bine... Dar cum se face că ești răcită în halul ăsta?

— Așa suntem noi, țiganii, mereu. Odată, când ne-am dus la operă, se dădea *Carmen*, și Carmen aceea era țigancă și cânta tot așa de parcă ar fi fost răcită.

— Dar tu unde lucrezi?

— Eu? Acolo unde dorm, sus pe deal, la fabrica de cărămidă, acolo gătesc, acolo deretic, spuse oftând și, luând un ziar, se apropie de fereastră și se apucă să citească la lumina felinarului din stradă.

Gaston își privi fața în oglindă, din cap îi creștea lustra aceea venețiană, împroșcând arcuri de sticlă ce sclipeau ca niște briliante, țâșnind parcă dintr-o fântână arteziană, iar în oglindă o vedea pe țigancă așezată pe pervazul ferestrei și citind dintr-o gazetă albă... și se gândi că dacă l-ar vedea

aici careva dintre fetele sau băieții cunoscuți, cu siguranță și-ar ieși din minți și l-ar pizmui... și, cu acest gând, își desfăcu brațele și începu să se învârtească prin cameră, strigând ceva cu o voce mieroasă.

— Hei, cehule, îi spuse țiganca, sărind de pe pervaz; dă-mi patruzeci de coroane, și n-o să-ți pară rău, ai să vezi! Noi țigăncile, să știi, suntem și noi fete curate.

Și, pentru a demonstra asta, își trase în sus cele două șorțuri prinse față în față cu ace de gămălie, și arătă spre oglinda în care chiloții ei luceau de albeață.

— Așa că, ieși cu patruzeci de marafeți! exclamă ea, gudurându-se pe lângă el.

O îmbrățișă, așa cum văzuse el într-un film, dar când îi mângâie omoplații proeminenți, se întrecu pe sine și spuse:

— Da' de unde, treizeci și cinci, și mai mult nici atât.

Și-i întinse unghia de la degetul mare.

— Bine, treizeci și cinci, dar acum, pe loc!

— Nu, după aceea. După ce-o să văd... cum ai spus.

— Da, știu, toți sunteți o apă și un pământ. Mai întâi promiteți, și pe urmă îi dați fetei un picior în fund.

— Dar eu nu! o asigură Gaston, bătându-se cu pumnul în piept – eu când promit ceva, mă țin de cuvânt.

— Bine, bine, cârâi țiganca, dar măcar arată-mi și mie lovelele alea să le văd!

Și, ridicându-și privirea începu să-i umble cu degetul pe piept, ca și când ar fi desenat ceva frumos.

— De ce să-ți arăt? Ți-am dat cuvântul... meu... și, uite, îți dau și mâna!

— Cuvântul și mâna! Mai sigure sunt lovelele, că eu tare aș vrea să am puloverul acela. Și luându-i mâna pe care el i-o oferise, și-o duse la piept și continuă: Îți dai seama ce frumos ar sta pe mine puloverul ăla?!?

Și spunând asta îl îmbrățișă, împreunându-și mâinile pe ceafa lui. Gaston se scotoci în buzunarul de la piept și despărți cu grijă bancnotele, tremurând de teamă să nu scoată din greșeală o hârtie de o sută. În cele din urmă trase afară una de cincizeci.

— Ești plin de lovele! jubilă țiganca și, ridicându-se pe vârfuri, își lipi fruntea de fruntea lui, dând ochii peste cap, să i se vadă numai albul, apoi începu să-și răsucească gâtul în așa fel încât să se atingă amândoi cu colțul ochilor; și își legăna capul într-o parte și-n alta și ochii lor parcă s-ar fi întipărit unii în alții.

În cele din urmă ea clipi cu genele în genele lui și izbucni:

— Ai lovele, ai! Ce zici, mergem? Ori vrei pe loc, aici?

— Nu, înghiți în sec Gaston, trăgându-și de pe buze un fir lung de păr, nu, mama nu-i acasă, așa că mergem la mine, facem o cafea, punem o muzică de jazz și... nu-și rosti gândul până la capăt.

Și țiganca îl săruta cu foc și toate sărutările ei miroseau a migdală amară, iar Gaston se uita cu un ochi în oglindă, și oglinda era un ecran de cinematograf, iar în celălalt ochi îi vorbeau buzele ei rujate:

— O să fie grozav, *di granda*. Nimeni nu va fi acasă, nimeni, doar noi doi și cafeaua, și jazz-ul.

O îmbrățișă, și, după ce se controlă în oglindă, spuse:

— Ești delicioasă, Julinka.

— Eu nu sunt Julinka, dar ce se aude cu marafeții, nu-i dai?

— Na, ține-ți lovelele.

Și, privindu-se pe ecranul din oglindă, îi întinse fetei bancnota de cincizeci.

Fata luă bancnota, o scuipă să-i fie cu noroc, apoi o împături cu grijă în opt și o vârî sub elasticul de la chiloți.

Sub impresia cojii albe de pâine, a ziarului alb, a chiloților albi și a felinarului cu gaz proiectat pe plafon de oglinda din fereastră. Gaston o strânse în brațe pe țigancă, o sărută pătimaș, după care începu să-și plimbe mâinile pe șoldurile ei, așa cum făcea Gérard Philipe. Și simți cum țiganca își păzește cu palma bancnota prinsă sub elastic.

Pe urmă ieșiră pe coridor unde, prin acoperiș, se zărea licărul stelelor și aici Gaston începu deodată să râdă și spuse:

— Ei, bravo! Și se grăbi să adauge: Mătușa mea zice că țiganii, dacă nu-s cincisprezece în odaie, se simt părăsiți, e adevărat?

2

Lumina difuză răspândită din spatele aparatului de radio și verdele ochiului magic luminau odăița. În locul de unde țâșnea muzica se chinuia o orchestră de jazz, iar ceva mai aproape de microfoane se auzea hârâitul lui Louis Armstrong. Acum, de bună seamă, își ținea trompeta în brațe și, cu vocea-i răgușită, mormăia mai mult decât cânta, ca și când, după al zecelea păhărel de grog, ar fi povestit ceva despre niște lucruri petrecute cândva, de demult...

— Auzi, puțică, dă și mie să fumez, se auzi glasul țigăncii de sub plapuma rece.

— Țigările și chibriturile sunt pe scaun, îi spuse Gaston.

Și Louis Armstrong a încetat să mai cânte din gură, acum a apucat cu mâinile lui negre trompeta aurie, a luat-o cu un șervețel, așa cum se ia o sticlă de șampanie, și continuă să sfâșie melodia aceea despre o fată cu părul ca afina, afișând și-acum o mutră de parcă ar fi mâncat sticlă pisată sau i-ar fi răzuit cineva ficații...

— Și vezi să nu-mi arzi patul, ținu el să-i atragă atenția.

— Nici o grijă... Și dacă, ce? ...Dar ăsta cântă de parc-aș vorbi eu.

— Păi, e și el o gură neagră ca tine. Și, fii atentă, să nu scuturi scrumul în pat! spuse Gaston pe un ton poruncitor.

— Ei, hai, fă-te încoa', puțică.

— Să aprind lumina?

— Nu, pe întuneric oamenii sunt mai frumoși, dar...

— Ce dar? sări ca fript Gaston. Nici nu m-ai lăsat să-ți deschei șorțurile tale amărâte! M-am înțepat în acele astea de m-a luat dracu'... Și-atunci ce fel de dar?...

— Ce să fac, dacă mie îmi dă mereu prin minte că vrei să-mi arzi un picior în fund și să mă dai afară...

— Așa ar trebui.

— Hai, puțică, vino lângă mine, murmură, învârtindu-se în pat, lasă-mă să dorm aici cu tine, că știi... noi, țigăncile, când ne culcăm cu cineva, ne și îndrăgostim...

— Vezi să nu-mi arzi patul!

— Nici o grijă! Și-acum ascultă, acum mă gândesc numai la tine. Te rog frumos, lasă-mă să dorm aici, lasă-mă și n-o să-ți pară rău.

— Dimineața trebuie să plec devreme la lucru.

— Vasăzică așa, ți-e teamă să nu te jefuiesc.

— N-am spus asta, dar...

— Ce să-ți spun, aș avea și ce să umflu de aici, de la tine! Fir-ați să fiți de derbedei! Parcă eu nu știu că în casa asta venea Ilonka și aici și-a tăiat vinele de la mâini?!...

— De tăiat și le-a tăiat! sări în sus Gaston și, lăsându-se înapoi pe pat, adăugă: dar nu la mine. La vecini, se ținea cu Franta. Da' ia spune, unde-ai pus țigara?

— *Heia, heia, Sverige*! Unde ți-au fost ochii, puțică? N-ai văzut c-am strivit chiștocul în cutia de chibrituri? Dar ține minte ce-ți spun: până la urmă ai noștri tot o să-l

găbjească pe Franta şi o să-i facă de petrecanie! Ţi-o jur pe ochii mei!...

— Nu te mai zbate atât în patul ăsta.

— Dar tu, cehule, tu ce crezi despre mine? Cine sunt? Să nu-ţi închipui că-s o fată săracă. Am două plapume şi perdele la două ferestre. Aşa, ca să ştii. Iar bunicul meu a fost bulibaşă şi purta un baston de bambus şi sacou albastru... Nici nu ştii ce frumos s-ar potrivi aici perdelele mele!

— Poate, dar de ce nu m-ai lăsat să-ţi deschei şorţurile tale păcătoase, de ce? Şi de ce-a trebuit să-mi ţin mâinile doar în jurul gâtului tău, de ce?

— Vrei să ştii de ce? Pentru că mi-a fost teamă să nu-mi... asta, îi răspunse ţiganca, sugerând cu un gest al mâinii cunoscuta mişcare hoţească.

— Eu să-ţi şterpelesc ţie hârtia de cincizeci!?! izbucni el supărat. De asta n-ai vrut să-ţi desfac şorţurile?

— Noi suntem oameni cu băgare de seamă... dar, hai, vino-ncoa, puţică... şezi aici lângă mine... hm... ce-ai zice tu dacă am începe amândoi o viaţă nouă?

— Eu n-am încercat niciodată...

— Nu-i nimic, te învăţ eu, începem să trăim împreună, în concubinaj, şi dacă nu-ţi place, mă poţi goni. Dar asta abia după aceea, pricepi? Eu ştiu să fac de toate, să gătesc, să fac curat, ţi-aş spăla rufele, ţi-aş cârpi, ţi-aş aduce prânzul. Şi m-aş descheia toată... Un singur lucru ţi-aş cere – să nu-mi umbli după fete.

— Eu, oricum, nu umblu.

— Asta-i bine. Căci eu mi-aş da seama numaidecât şi m-aş arunca în Vltava. Dar dacă ne-am duce împreună să dansăm la Svety, şi cineva ar veni să mă ceară la dans, ce-ai face?

— Ce-aş face...

— Vasăzică, m-ai lăsa să mă duc să dansez cu altul?! izbucni furioasă și sări din pat.

— Să-ți cureți picioarele când te mai vâri în pat, că și-așa-ți sunt murdare, spuse el, înfiorându-se.

— Bravo, îl aprobă țiganca, ștergându-și tălpile cu palma, ești bun de familist. Dar ia spune, tu chiar m-ai lăsa să mă duc să dansez cu altul? întrebă ea intrigată și, când îl văzu căscând și privind mai departe cu nedumerire, izbucni: Vasăzică, nu mi-ai arde două scatoalce?

Apoi se întinse iar peste plapuma rece.

Gaston închise ochii și își frecă tâmplele cu amândouă mâinile. Și deodată își revăzu chipul la începutul acestei seri în vitrina magazinului Pramen, apoi în oglindă lângă această țigăncușă atât de bună cu el și acum aici, în pat, mai întâi speriată, pe urmă sfielnică și stângace... Și după ce făcu aceste reflecții, spuse:

— Ți-aș arde două scatoalce, de m-ai pomeni toată viața!

— Știam eu. Știam eu că-ți sunt dragă! jubilă fata.

Și începu să se zbată, să se sucească și, întorcându-se cu burta în jos, continuă să izbească în plapumă cu picioarele goale.

— Dar știi, eu, de felul meu, sunt mai degrabă un singuratic, ținu el să-i spună.

— Foarte bine, îl lăudă ea, așa trebuie să fie: Auzi, puțică, dacă am fi la noi acasă, eu aș fi aici ca și când n-aș fi. Țigăncile știu să fie mucles, dacă așa doresc bărbații lor.

— Da, dar pe urmă, așa cum se întâmplă, vin și copiii. Și, odată cu ei, și grijile.

— Ce fel de griji? Eu am o fetiță mică, îi zice Margitka.

— Păcat. Eu mi-am dorit întotdeauna copii blonzi.

— Așa o să-i ai, Margitka e blondină. Am făcut-o cu un ceh blond... pe urmă însă, dumnealui a început să tragă

prea mult la măsea, și i-am dat papucii. Dacă ai vedea-o cât e de frumoasă!...

— Bine, bine, dar unde o să doarmă? întrebă Gaston, scărpinându-se după ceafă.

— O să doarmă așa cum am dormit și eu. În sertarul canapelei sau în șifonier. Margitka face îndată trei ani, și-o să meargă să-ți cumpere țigări, și bere, și-o să-ți încalțe papucii... Dar, ia spune, ce lățime au geamurile astea?

— Un metru douăzeci.

Zvâcni odată din tot corpul și se întoarse iar pe spate.

— Asta zic și eu baftă! se bucură ea. Taman la fel de late sunt și perdelele mele. Și să te ții ce lux o să ai tu aici...

Și, lăsându-și picioarele jos din pat, își ridică șorțul și spuse.

— Așa, ca să știi, aici sunt cincizeci de coroane, să avem ceva de început, pricepi? Și, scoțând de sub elasticul chiloților albi bancnota împăturită în opt, o puse pe măsuța împroșcată de lumina verde a ochiului magic.

— Câți ani ai? o întrebă el.

— Optsprezece. Douăzeci de ani de-acum încolo ți-aș mai fi frumoasă. Dar tu câți ai?

— Douăzeci și trei.

— Da, asta-i vârsta cea mai frumoasă. Și cincisprezece ani mi te mai ții tu bărbat mișto... dar dacă m-aș duce să dansez cu altul, nu-i așa că mi-ai arde o mardeală zdravănă?

— Ți-aș arde! Și încă ce mardeală! Soră cu moartea.

— Jură.

— Jur.

— Așa, acum te cred. Iar tu ai să vezi ce-i în stare să facă o țigancă atunci când iubește. O să crape toți de ciudă. Tu ești domnul și stăpânul meu și de-acum încolo, ești totul pentru mine.

Vorbise grav, făcându-și singură semne de încuviințare. Gaston își roti privirea prin odăița lui care i se părea fadă și anostă. Și, amintindu-și de încăperea cu lustră venețiană și cu felinarul cu gaz proiectat în fereastră, nu-și mai dori nimic altceva, decât să-și adune catrafusele și să părăsească pentru totdeauna odăița asta pentru a se muta în casa aia pe cale să se năruie, dar pe al cărei coridor se văd prin plafonul căzut stelele și unde seara poți citi ziarul la lumina felinarului din stradă.

— Da, dar ce-o să zică maică-mea?

— Asta las-o pe seama mea. O să-i spun așa: Doamnă, și eu sunt om... și am un suflet... Și dacă maică-ta ți-ar spune: O țigancă ai să iei numai trecând peste cadavrul meu, ce-ai să faci tu?

— I-aș răspunde: Mămico, întinde-te să trec peste tine.

Îi întinse buzele și-i spuse:

— Acum din dragoste.

Și, cu mâinile tremurânde, Gaston începu să-i desprindă unul câte unul acele de siguranță până când cele două șorțuri căzură pe podea ca niște odăjdii preoțești.

În spatele lor, din difuzorul aparatului de radio se revărsa o melodie de jazz, trei negrese cântau cu voce tunătoare: *O, Johnny...* Trei negrese bubuitoare care parcă ar fi stat pe o scară într-o fântână bubuitoare, și din gâtlejul fiecăreia țâșnea același cântec despre aceeași nefericire a fericitei iubiri nefericite... *O, Johnny, my darling...*

3

În tufărișul din fața micului castel, prima pasăre își cânta viersul ei matinal. Pe urmă i se alăturară celelalte și, deodată, văzduhul dimineții era plin de cântecul lor

păsăresc. Gaston, agăţat de gâtul ţigăncii se opri în faţa unei vitrine cu fotografii din filme. Un afiş era dominat de Gérard Philipe, într-o cămaşă cu gulerul răsfrânt, ţinând în mână o sabie.

— O singură zi aş vrea să fiu şi eu Fanfan, o singură zi, rosti Gaston cu nostalgie în glas.

— Ca ăsta?

— Nici un ăsta, pricepi? Ăsta-i Gérard, adică Fanfan la Tulipe....

— Şi, ce-i cu asta!?! Ascultă la mine. Tu eşti ajutor de instalator, şi când oamenilor nu le curge apa la closet, pe cine cheamă? Pe tine! Dar atunci când li se strică robinetele, pe cine cheamă? Pe tine. Despre tine şi despre mine ar trebui să facă dumnealor un film. Şi-apoi, tu ai un câştig sigur şi eşti folositor oamenilor – şi-atunci, de ce să ţopăi pe acoperişuri cu sabia în mână? Când o să ajungem la cărămidărie o să-ţi arăt ceva. Unul din doi ţigani e un Fanfan, care face cărămizi. Şi din cărămizi se fac ogeacuri, case... pricepi?

— Da, dar Gérard e atât de frumos!...

— Frumos, frumos, spuse ţiganca şi, apucând de un colţ al afişului, îl rupse dintr-o smucitură; la nunta noastră o să-i invit pe verii mei, ăi de încarcă în vagoane cărbuni. Patru Fanfani deodată ai să vezi! Şi-o să vină şi bunicul meu în sacou albastru şi cu baston de bambus, rosti cu toată seriozitatea.

Pe urmă trecură prin preajma statuii lui Podlipny, care le făcea semn cu degetul câinilor vagabonzi să vină la picioarele lui.

— Eşti la fel de frumos ca tăticul meu, Demeter, care mă purta în braţe şi fuma, iar mama mergea în urma lui şi el îi dădea din când în când ţigara să tragă şi ea un fum.

Încărca la Žižkov cărbuni în vagonete și oamenii spuneau că seamănă cu un nacealnic.

Țiganca sporovăia întruna și, în timp ce pășea de-a lungul vechiului braț al Vltavei, Gaston își dădu seama pentru prima oară în viața lui cum poate o mână de femeie să-ți injecteze încredere drept în inimă. Începuse să se lumineze, pe malul apei câțiva pescari își încovoiau spinările, așa cum se încovoiau și bețele lor de pescuit. În capătul insulei Manin, câinii lupi urlau în cuști, iar arborii și tufișurile fremătau de cântul păsărilor.

— Ce mai tura-vura, pe scurt, ești ajutor de instalator și nimeni nu-i mai mare ca tine, pricepi? conchise țiganca.

— Auzi, începu Gaston să i se destăinuiască, noul meu meșter e un om al dracului. Mereu mă omoară ca să-l tutuiesc. Dar spune și tu, fată, cum să-l tutuiesc, când e cu douăzeci de ani mai mare ca mine? Și uite așa, din pricină că nu vreau să-l tutuiesc, dumnealui mă arată întregii cârciumi și strigă: Oameni buni, ați mai văzut vreodată un bou ca ăsta?

— Ei, bravo, neamule, spuse țiganca.

— Păi vezi, râse Gaston. Eu știu că meșterul meu are dreptate când îmi spune: Ascultă, bă, nerodule, dacă noi ne-am tutui în timpul lucrului, eu, căpătând încredere în tine, ți-aș vinde tot felul de ponturi, de șpiluri și chițibușuri, ca să știi cum să te descurci în cutare sau cutare situație, pricepi? Pe scurt, te-aș învăța toate secretele meseriei... Eu, însă, mă uit la el și-i spun: Nu te supăra pe mine, meștere, dar matale ai copii mari, iar în muncă nu mă pot compara cu matale... matale ești mahăr, n-ajung eu la nasul matale... Și meșterul mă arată iar întregii cârciumi și strigă: Auziți, fraților, Gaston își ține meșterul la distanță. Spuneți și voi, oameni buni, ați mai văzut vreodată un bou

ca ăsta? Uite aşa zbiară la mine şi pe urmă mă mai ia şi la trei păzeşte cu glasul lui mormăitor: M-auzi, Gaston, tu trebuie să mă întreci, pricepi? Trebuie să-mi pândeşti mâinile şi să-mi furi din ele meseria, ca să ştii s-o faci mai bine ca mine. Ascultă la mine, mă Gaston, mânzul după ce suge iapa dă în ea cu piciorul!... Şi-acum gata, începând de azi îţi tai macaroana, dacă nu vrei să mă tutuieşti, te priveşte, eu unul cobor milităria din pod, şi-o să-ţi fac mizerie, nu ca la militărie, ci ca într-un lagăr de concentrare! Şi, ca să fie clar, terminăm cu servieta comună. Aşa se răţoia meşterul la mine şi, ridicând servieta, scotea din ea crăticioara cu mâncarea mea de prânz şi o arunca pe jos cu lingură cu tot. Iar atunci când mă aplecam s-o iau, meşterul îmi dădea un şut de-mi zbura din mână.

— Vasăzică pe tine te cheamă Gaston? Gaston, Gaston! Ascultă la mine, Gaston, numele ăsta e de o mie de ori mai frumos decât Fanfan! ...Dar la urma urmei, de ce nu vrei tu să-l tutuieşti pe meşterul tău, de vreme ce eşti ajutorul lui?!? îl întrebă ţiganca în timp ce mergeau pe podul Trojei.

Se opriră, şi ea începu să mângâie metalul aspru al balustradei.

— Pune mâna – se mai simte şi-acum căldura soarelui de ieri... Şi-acum, spune-mi, dar serios, de ce nu-l tutuieşti pe meşterul tău?

Gaston se apleacă peste balustradă apoi, îmbrăţişând-o pe ţigancă, îi şopti la ureche:

— N-am curaj.

Şi arătă cu degetul în jos.

Pe malul apei zăcea, întins sub plapumă, o namilă de ţigan despuiat până la piele, întins pe spate, lăsând să i se vadă în afară întregul trup, tatuat, ca un pliant cu tot felul

de imagini. O mână o ținea sub cap și mușchiul ei era atât de umflat, încât îi ținea loc de pernă. Mustățile lui în oală aduceau cu o coadă de cal. În mâna liberă, uriașul își ținea țigara și fuma, uitându-se la bolta albăstruie a cerului pe care se stingea ultima stea. Lângă el se odihnea, cu fața în jos, un cap cu părul lățos. Iar de sub arcul podului se zărea oiștea unei căruțe cu coviltir și spatele unui cal murg care dădea cu coada încolo și-ncoace.

— Ai noștri, spuse cu trufie țiganca – au venit și ei, de departe, pe roate... să caute, pesemne, de lucru, așa cum am făcut și noi acum un an...

— Dar de ce trage calul sub pod, la adăpost, iar el se întinde în rouă? întrebă Gaston.

— Până s-or deprinde, așa cum ne-am deprins și noi. De altfel, și nouă, când e frumos, ne place mai mult să dormim afară. În baracă ne sufocăm... Dar, știi, tăticul meu Demeter era și el tatuat și duminica stăteam în pat lângă el și arătam cu degetul pe trupul lui, ca într-o carte cu poze, și tata nu mai putea de râs, fiindcă se gâdila.

— Ce frumos că mai există pe lumea asta asemenea oameni! spuse Gaston cu nostalgie.

Deodată, capul lățos de lângă mustăciosul tatuat se întoarse cu fața în sus și două mâini despletiră părul ca o salcie plângătoare – era capul unei țigănci care își întindea oasele și căsca alene. Țiganul care nu mai contenea să privească bolta îi întinse țigara aprinsă, iar țiganca, uitându-se și ea la cerul dimineții, trase un fum adânc și-i dădu înapoi țigara mustăciosului care se desfătă din nou, pufăind și suflând din el un fum albăstrui. Oamenii care așteptau tramvaiul se aplecau peste balustrada podului, dar țiganilor puțin le păsa și, continuând să-și treacă unul altuia țigara, fumau în tihnă cu ochii ațintiți spre bolta trandafirie. Ultima stea se stinsese. Apoi sosi și tramvaiul.

Săriră amândoi pe scară şi se opriră pe platforma din spate. Ţiganca era mândră şi, îndreptându-se din şale, se uita trufaşă în ochii celor ce-i vedeau pe cei doi ţigani întinşi pe malul apei. Dar oamenii treziţi prea devreme din somn începură iar să moţăie sau să privească, năuci, podeaua vagonului. Pe lângă gardurile vilelor trecea o femeie care, cu o prăjină de bambus, stingea felinarele cu gaz.

— Bunicul meu purta baston de bambus şi sacou albastru, spuse ţiganca; şi dacă se întâmpla să întâlnească pe stradă două familii care se ciorovăiau sau se scuipau între ele, bunicul avea o asemenea putere încât era destul să facă, uite aşa, din bastonul lui de bambus – ţiganca desenă în aer o linie orizontală – şi gata cearta. Iar dacă vreunul mai îndrăznea să cârtească, bunicul făcea aşa cu degetul – ţiganca mişcă din deget – şi ţiganul trebuia să se apropie de bunicul meu, care, în calitatea lui de bulibaşă al ţiganilor, îi ardea una cu bastonul drept în moalele capului... şi gata povestea.

— Numai să fie adevărat, spuse Gaston.

— Ascultă, Gaston, să ne moară toţi copiii dacă te mint! ripostă fata şi, lingându-şi degetul, îl ridică în semn de jurământ. De altfel, continuă ea, bunicul meu, în calitate de bulibaşă, arbitra şi meciurile de fotbal. O dată, la Rozdelov au jucat douăzeci de ţigani de-o parte, douăzeci de cealaltă... şi bunicul...

— Uite ce-i, fetiţo, fotbalul se joacă în unsprezece! exclamă Gaston.

Deodată însă se sperie, căci îl zări pe meşterul lui care, din mersul tramvaiului, se ridicase de pe bancă şi acum se apropia de ei împleticindu-se; când ajunse în faţa lor se uită mai întâi la el, pe urmă îndelung la ţigăncuşa care, bătând cu piciorul în duşumeaua vagonului, o ţinea morţiş pe-a ei.

— Așa e cum îți spun, douăzeci contra douăzeci, am fost de față. Da, și bunicul arbitra cu bastonul de bambus în mână, iar de gât avea agățat, cu o sfoară aurie, un fluier argintiu – și cum dădea vreunul prea tare la ciolane, bunicul fluiera și făcea cu degetul așa – țiganca făcu semn cu degetul mic – și ăl de juca brutal venea fuga în fața bunicului, iar bunicul, ca bulibașă al țiganilor, îi ardea una cu bastonul de bambus drept în moalele capului și fotbalistul se ținea cu mâinile de cap și țipa câteva clipe: ioi, ioi! și după ce-i trecea durerea, juca mai departe.

— Așa ar trebui să fie și pe stadioanele noastre. Și la locul de muncă, nu-i așa, Gaston? interveni meșterul.

— Uite ce-i, domnule, dumneata ești beat, vezi-ți de treburile dumitale și lasă-ne pe noi în pace, îl fulgeră țigăncușa cu privirea ei ageră.

— Dânsul e meșterul meu, îl prezentă Gaston.

— Dumneavoastră?! o întoarse cu istețime țiganca.

— Iar dânsa e... logodnica mea, se grăbi să adauge Gaston.

— Gaston, Gaston, făcu meșterul clătinând din cap, de azi înainte trecem iar la tașca comună... Ia-mă cum vrei, cu dumneata, cu matale, ori cu tu... pricepi... cum vrei... meșter ești tu, băiete, eu... eu nu am ajuns niciodată... să... să pun mâna pe o țigancă... și cât am visat-o! „Țigăncușă ești frumoasă, țigăncușa mea", începu el să cânte, amețit de băutură.

Meșterul stătea acum pe scara vagonului și adierea dimineții îi zbârlea firele rare de păr.

— Spune-mi, domnișoară, dumneata ai văzut vreodată un asemenea bou? întrebă el, arătându-se cu degetul, apoi, lăsându-se ușor pe spate, întinse un picior și sări din vagon.

— Meştere, pe unde ai colindat de te-ai făcut aşa, de dimineaţă? îl întrebă Gaston, aplecându-se în afara tramvaiului. N-ai vrea să te duc acasă?

Meşterul ridică mâinile de parcă ar fi vrut să spună: recunosc superioritatea tinereţii – mă predau... În vârful dealului, după ce coborâră din tramvai, Gaston se agăţă de gâtul ţigăncii şi începu să-i facă mărturisiri.

— Ştii, meşterul ăsta al meu e un om tare bun şi cumsecade, chiar dacă bea cam mult. Dar bea fiindcă nu mai are pe nimeni pe lumea asta. A fost însurat, a avut şi copii, dar când copiii s-au făcut mari, nevastă-sa i-a spus într-o bună zi că nici unul dintre copii nu-i al lui şi că ea se duce cu ei la ăla cu care i-a făcut – iar lui îi mulţumeşte că i-a crescut... Ori de câte ori îşi aminteşte de povestea asta, îşi mângâie capul aplecat deasupra halbei de bere, îşi freacă ochii, şi după ce termină de povestit, mă întreabă: Ai mai auzit vreodată aşa ceva, Gaston? La care adaugă: Eu nu. Şi asta a trebuit să mi se întâmple tocmai mie...

Străbătând un drumeag ce şerpuia printre două coline, ieşiră în afara oraşului şi porniră de-a lungul fabricii de cărămidă. La umbra unui salcâm stătea un bărbat încins la mijloc cu un brâu şi care ţinea în mână o armă cu alice.

— Cine-i acolo? întrebă el.

— Eu sunt, tătucă, eu, îi răspunse ţigăncuşa, cu vocea ei răguşită.

— Îmi vin pe-aici tot felul de golani! Mi-e frică de o nenorocire! Eu, după a treia chemare, nu mai avertizez pe nimeni şi-i împuşc plumbii drept în bot! spuse, chinuit, bătrânul paznic.

— Tătucă! strigă Gaston, îţi aduc acasă o ţigăncuşă.

Bătrânul se apropie de gard şi îşi puse puşca pe umăr.

— Unde umbli, haimana mică – de mult trebuia să dormi! exclamă el, după care se grăbi să întrebe: Și ăsta ce caută aici?

— Ăsta-i drăguțul meu, răspunse fata.

— Drăguțul tău?!? Și știe cum te cheamă?

— Asta nu știu, răspunse Gaston.

— Dar de culcat te-ai culcat cu ea, spuse bătrânul. Îmi place, se bucură paznicul. Toate au rămas ca-n anii tinereții mele, și, deschizând poarta, îl cuprinse pe Gaston pe după umeri și repetă: Asta-mi place. Numai să vă țină dragostea. Mie tot așa mi s-a întâmplat – mergeam așa pe cărarea din pădure ce duce spre Zvorinek și acolo am întâlnit o femeie, și, până să ajungem în sat, eu i-am oferit mâna și ea a zis da. Abia după aceea ne-am prezentat. Doi ani am trăit împreună, trecuți în registrul câinilor, pe urmă am făcut și nuntă... dar, ia stați... n-ați auzit nimic? înmărmuri paznicul cu un picior ridicat în aer, ca un ogar.

— Nimic, răspunse Gaston cu o voce șoptită.

— Asta-i bine, căci eu, vorba ceea, mai mult aud decât văd. Așa se face că mereu visez cum mă zvântă în bătaie tâlharii în fața casei de bani, spuse bătrânul, în timp ce înaintau toți trei prin pâcla trandafirie și iarba albastruie.

— Grea slujbă ai, tătucă, îl compătimi Gaston.

— Prea grea, oftă paznicul, dar mie îmi priește. Vasăzică dumneata ai pețit, ca să zic așa, o țigancă! Bravo! Curajos om. Dar eu îți spun că nu greșești, totul e să știi s-o ții în frâu, s-o strunești, și casa dumitale va fi raiul pe pământ. A mea tot din căruță se trăgea... era o muiere umblată prin lume, dată naibii... Ca nevastă, însă... Aici bătrânul se întrerupse, dând din mână plictisit. Dar ce-i cu tine, haimana mică!? reluă apoi. Ți-e frig, nu-i așa? Hai, tinere, vino să vezi și dumneata unde doarme Margit, logodnica dumitale.

— Vasăzică, Margit! exclamă Gaston, frumos nume!

Iar țiganca, tremurând de frig, râse răgușit.

Bătrânul paznic arătă apoi un crâng de salcâmi în floare la adăpostul cărora dormeau, în plăpumi, mai mulți țigani, unii cu mâna petrecută peste pernă, de parcă ar fi înotat voinicește peste o pajiște, alții ghemuiți, iar alții ca împușcați. Dar toți răsuflau sănătos, răpuși de un somn binefăcător. Câteva căpșoare de copii împodobeau azilul de noapte al cărămidăriei, cu zulufii și buclele lor.

— Uite, vezi, acolo sunt căsuțele lor, dar așa sunt ei, cum vine vara și nopțile-s fierbinți, se sufocă în baracă...

Jos, în vale, Praga răsărea din aburul albăstrui al dimineții, becurile electrice, aprinse încă, atârnau în jurul orașului ca niște ghirlande de lumini la un circ, pe care circarii uitaseră să le stingă. În turnul Petrinului mai străluceau luminile roșii semnalizatoare, iar pe paratrăsnetul coșului din Střešovice sclipea obișnuitul rubin – aici însă dormeau muncitorii cărămidari, peste care se presărau petalele unor salcâmi ce se treceau din floare... țiganii, foști nomazi, care veniseră nu de mult la Praga în brișteie și căruțele lor cu coviltir, cu cercei mari în urechi și cu pălării de vânător pe cap, spre a schimba vagabondajul romantic cu o muncă obișnuită.

— Eu nu pot să dorm sub copac, spuse țiganca tușind; nu știu de ce, dar când îmi cad peste moacă florile astea, mi se pare că mi se așază în cap niște fluturi de noapte, sau că se cern peste mine fulgi de zăpadă – adăugă ea țopăind de pe un picior pe altul. Ahoi, Gaston! Pe mâine seară, în fața cinematografului Svet. Te aștept lângă vitrina aceea cu Fanfan... sau știi ce, mai bine vino tu la noi... acolo sus... ahoi! strigă ea sărind peste cei ce dormeau, ca apoi să-i mai fluture din mână din dreptul unui soc în floare...

pe urmă, cele două șorțuri prinse în ace de siguranță alunecară în jos și ea se strecură sub plapumă lângă copilașul ei adormit.

— Și-acum să mergem, spuse paznicul de noapte, bătând pasul pe loc – că știi, pe aici mișună tot felul de golani care, dacă nu pot altfel, sunt în stare să ajungă la casa de bani croindu-și drum prin tavan... Da, dar pentru asta, ar trebui să fie aici un altul, nu eu care nu avertizez pe nimeni și trag cât ai zice pește... Și-așa, vasăzică, ai pețit o țigancă? întrebă el, dar Gaston se uită la un țigănuș, care tocmai ieșise de sub plapumă, îmbrăcat într-o cămășuță cu pieptar, și, cu pasu-i legănat, se apropiase de marginea crângului, de unde făcea pipi peste întreaga Pragă ce se întindea sub el, la poalele colinei.

— Atenție! exclamă bătrânul paznic, arătând spre copilandrul cu pricina – s-ar putea ca ăsta să fie viitorul președinte al țării... Cine poate ști! Și bătrânul adăugă: Vasăzică așa, ai pețit o țigancă. Dar acasă? Ce te faci dacă mămica spune: O țigancă? Doar peste cadavrul meu! Ce-i răspunzi? Hai?...

— Îi răspund: Bine, mamă, atunci întinde-te să trec peste tine, țiganca asta, dacă vrei să știi, m-a pus pe picioare, spuse Gaston și, înfigându-și o mână în șold, se uită în vale unde, peste podul alb, trecea, ca o armonică, un tramvai, în ale cărui geamuri sclipeau razele soarelui de dimineață...

ÎN GRĂDINĂ

Domnul Karel zăcea întins în grădina lui aflată la marginea pădurii de-a lungul căreia curge un pârâiaş străjuit de sălcii – în grădină câteva şiruri de tufe de coacăză neagră şi agrişe şi o stupină părăsită. Zăcea aşa, într-o rână, şi burdihanul său, mare cât un butoi, se odihnea lângă el... O mână o ţinea sub cap, în chip de pernă, iar cu cealaltă smulgea, pe îndelete, buruienile din stratul de pătrunjel. De îndată ce-mi surprinse privirea, arătă cu degetul spre gardul cu portiţă spartă şi spuse: Vezi, pe portiţa asta se duce încet-încet viaţa mea, împlinită nu numai de muncă... ci şi de bucuria unor mâncăruri alese, căci mie, de când mă ştiu, mi-a plăcut grozav să mănânc bine... şi mult! Vorbi mulţumit şi la fel de mulţumit îşi văzu mai departe de plivitul lui – după ce termină un rând, îşi luă în braţe burdihanul şi trăgându-l mai încolo, se întinse de-a lungul lui, continuând să plivească şi să sporovăiască: Doamne, şi când mă gândesc că pe mine şi azi mă mai zgândăre o foame atât de frumoasă... şi cu ce poftă uriaşă mai mănânc şi azi un baton întreg de salam turistic, salam pe care-l usuc la ventilaţia closetului, numai că salamul ăsta n-apuc niciodată să-l usuc până la capăt, fiindcă îl înfulec chiar în noaptea zilei în care l-am cumpărat ca să-l usuc, şi numai o dată am avut parte să mănânc salamul gata uscat, pe vremea protectoratului, când pusesem la

uscat un baton întreg de salam unguresc... Veneam frumos spre casă și ce văd: în pivnița locuinței noastre din Praga, portarul stătea și tăia cu bomfaierul o bucată mare de salam, prinsă în menghină... După culoare mi-am dat seama numaidecât că e vorba de salam unguresc, așa că dau buzna în pivniță și spun: îmi lasă gura apă, spune repede cât vrei pe salamul ăsta, și el îmi zice: două mii... I-am dat pe loc două mii, dar salamul era într-adevăr atât de tare, încât nu putea fi tăiat decât cu ferăstrăul, așa că i-am mai dat portarului încă două sute de coroane ca să mi-l taie felii-felii, iar eu, uitând de mine, m-am apucat să înfulec feliile, una după alta, pe măsură ce el le tăia, și așa se face că, până la urmă, am înghițit și sfoara cu care fusese legat... spuse domnul Karel și, săltându-și din nou burdihanul, îl azvârli de partea cealaltă a stratului și, rostogolindu-și după el și spinarea, își trase acolo și mâinile, după care își puse din nou sub cap mușchiul acela gros cât piciorul meu, iar cu cealaltă mână începu să plivească pe îndelete și cu interes stratul de pătrunjel, vorbind în acest timp încet și visător: Abia peste o săptămână mi-a căzut fisa! Și m-am dus repede în cămară, și după ce m-am convins, am strâns-o de gât mai întâi pe nevastă-mea, pe urmă pe servitoare și asta, printre hohote de plâns, îmi spune că în timp ce făcea curățenie a văzut în cămară atârnând un salam stricat și plin de mucegai, așa că l-a aruncat în lada de gunoi din curtea casei, și astfel eu am plătit de două ori salamul acela unguresc... noroc că azi nu mai sunt atât de flămând ca înainte, da, noroc, dar să știi, prietene că, de fapt, ce-ți spun nu-i adevărat, fiindcă eu, de fiecare dată când mă pregătesc să plec la Kersk, pun la uscat, cu o săptămână înainte, un salam, că știi, salamul uscat în răsuflătoarea closetului are un gust aparte,

curentul ce se formează aduce aerul cald de la instalaţia de încălzire centrală, iar salamul ăsta va trebui să-l usuc odată până la capăt, căci asta înseamnă pentru mine o mare forţă morală – să-l usuc până la capăt – şi-ai să vezi, prietene, că odată o să ies eu biruitor asupra mea, şi-o să usuc salamul până la capăt, şi-o să ajung cu el până aici ca să gustaţi şi voi din el şi să vă daţi seama ce delicatesă e un salam ţinut la uscat timp de paisprezece zile, aşa cum l-am mâncat eu odată în Moravia... şi-am să-l aduc cu siguranţă... dar, de îndată ce n-o să mai fiu atât de flămând şi atât de pofticios, o să cumpăr numai pentru voi un salam de treizeci şi cinci de coroane şi numai pentru voi o să-l atârn în răsuflătoarea aceea de la closet ce dă spre aerisirea instalaţiei de încălzire centrală, ştii, am acolo o uşiţă mică, aşa cum au ţăranii la afumătoare, şi acolo îl pun la uscat, numai că, de îndată ce mă întind în pat – şi, vorba ceea, bine ghiftuit, căci întorcându-mă de la lucru, un ceas întreg cumpăr, da, o sacoşă plină aduc acasă – o sută de grame din salamul ăsta şi încă o sută de grame de colo, şi o sută cincizeci de tobă ţărănească, şi două sute de tobă obişnuită, şi un pic de maioneză şi câteva borcănele cu peşte marinat, ce să-i fac, asta-i viaţa mea, cum văd bunătăţile astea în vitrină, pe loc mi se face o poftă nebună şi simt cum mă ia cu leşin, încât intru numaidecât în prăvălie, comand la iuţeală o porţie pe care o înfulec pe loc şi după ce mai cumpăr şi tot felul de brânzeturi, mă duc acasă, dar ce tot zic mă duc, alerg, da, alerg să ajung cât mai repede, şi acasă înghiţim totul, da, stăm şi ne uităm la televizor, şi eu întind mereu mâna, şi-o întind aşa până când pe masă nu mai e nimic, şi-mi spun: vasăzică am mâncat totul, şi atunci mă duc la culcare, şi aşa, cam pe la miezul nopţii, mă trezesc şi în faţa mea atârnă parcă din

plafon un salam auriu, da, salamul acela agăţat în curentul răsuflătoarei de la closet, şi salamul străluceşte şi sclipeşte ca tezaurul coroanei, şi eu îmi acopăr ochii să nu-l văd, dar salamul mă ispiteşte cu frumuseţea lui în asemenea măsură, încât îmi spun în sinea mea: bagă de seamă, îl usuci pentru prieteni – îl usuci pentru prieteni, şi repet aşa până când deodată mă dau jos din pat şi strig cu voce tare: pe naiba! şi mă duc la closet şi tai o jumătate de salam şi-o mănânc în pat, şi, când termin, nevasta îmi spune din somn: Ai grijă să nu pătezi plapuma şi dormi, şi eu adorm, dar peste un ceas îmi apare iar în faţă salamul pus la uscat în ziua aceea, şi eu nu mai rezist, şi mă dau jos din pat, şi iar mă întind, încerc să mă lupt cu mine şi mai-mai să mă înving, încă o clipă şi depăşesc pofta aceea nestăvilită de a înfuleca salamul, adică restul de salam, ca până la urmă, când cred că am biruit, şi răsuflu din adânc, s-o văd pe nevastă-mea îndreptându-se din şale şi spunându-mi: Karel, nu te mai chinui, du-te şi înfulecă salamul... iar eu aştept momentul ăsta în fiecare noapte, şi după ce înghit şi restul de salam, dorm buştean... În aceeaşi poziţie culcată, domnul Karel continua să plivească, pe îndelete şi cu grijă, stratul de pătrunjel – soarele se săltase peste coroanele pinilor şi inunda grădina cu fierbinţeala dinaintea amiezii şi cu dogoarea dimineţii de iunie... Dar să ştiţi, reluă cu duioşie domnul Karel, că mi s-a întâmplat să cumpăr şi un salam în plus, da, şi să pun la uscat două salamuri deodată, dar unul l-am înfulecat de fiecare dată noaptea, fără să mai apuc să-l pun la uscat, dar celălalt a stat agăţat de două ori câte paisprezece zile, cu siguranţă că se uscase până la capăt, şi ăsta era salamul pregătit numai pentru prieteni, ca să gustaţi şi voi şi să vă daţi seama ce înseamnă un salam turistic obişnuit, care are gustul salamului unguresc; de

altfel, de două ori am pornit cu el încoace, dar când am trecut de Pocernice şi salamul acela, uscat de mine, a continuat să-mi apară în faţa radiatorului, agăţat parcă de cer cu o sfoară aurie, m-am văzut nevoit să frânez dincolo de Pocernice şi să strig: Rahat! Iar soţia mea s-a simţit obligată să-mi spună: Karel, nu te mai chinui, nu de alta, dar mai faci un accident... iar eu am ridicat capota şi, cu cuţitul în mână, m-am aşezat în şanţul ăla împuţit de dincolo de abatorul din Pocernice, şanţul ăla plin de păr de animale şi oase sparte, şi cu o poftă nemaipomenită am dat gata salamul uscat, şi abia după aceea am condus pe cinste, fără să mi se mai împăienjenească ochii, şi astfel, toată săptămâna următoare m-am gândit din nou, cu încăpăţânare, că al doilea salam uscat o să-l aduc numai pentru voi şi am ajuns cu el mai departe, dar când credeam că am învins, m-a apucat deodată – lângă Mochov – o foame îngrozitoare şi, nefiind în stare să-mi stăpânesc pofta aceea uriaşă, m-a cuprins o slăbiciune atât de cumplită, încât am început iar să am năluciri, şi din nou am văzut atârnând din cer, de aceeaşi sfoară aurie, salamul ăla uscat, iar soţia mea, văzând că am început să conduc alandala, trecând dintr-o parte în alta a şoselei, mi-a spus: Karel, nu te mai chinui! Iar eu am oprit şi ţuşti cu salamul în şanţ, şi am înghiţit acolo salamul ăla pe care-l uscasem timp de paisprezece zile, numai pentru prieteni... dar ţine minte, data viitoare după ce ajung cu salamul uscat până la Semice, şi-acolo îl mănânc fără pâine, chiar în vatra satului, da' pe urmă, când o să încep să mă birui încet-încet şi treptat, o să vin cu salamul vostru până aici, fiindcă de la Semice până la Kersk nu-i decât o azvârlitură de băţ... dar de îndată ce sosesc – căci eu nu garantez pentru mine – aşadar, cum îl aduc, încep să claxonez chiar de la marginea

pădurii, de-acolo de pe drumul Parohiei, iar voi va trebui să lăsați totul baltă și să veniți repede încoace, căci, am spus, eu nu garantez pentru mine și dacă aș scoate din mașină salamul acela pus la uscat de paisprezece zile, aș intra în el așa, ca din senin, și, până să apucați voi să-l luați, eu l-aș înfuleca pe nerăsuflate, pentru că eu, deși nu mai sunt flămând ca altădată, mai sunt totuși pofticios – numai pofticios – și poftele astea sunt poate mai primejdioase decât foamea adevărată... spuse domnul Karel, ridicându-se în capul oaselor, apoi îngenunche, își trase burta pe genunchi, și se săltă în picioare... Din spate, domnul Karel părea zvelt, atât de drept și de mândru își purta în față burdihanul acela nemaipomenit de mare, iar trupul lui, de o sută treizeci de kilograme, pășea în pantalonașii scurți, la a căror confecționare se consumau trei metri de doc – trecea acum peste pârâu și podișca se încovoia sub greutatea lui și, deodată, se întoarse și spuse fericit: Așa, și-acum, înainte de a mă apuca să plivesc morcovii, mă duc să înfulec tot batonul de salam turistic, pregătit pentru uscat și pe care l-am cumpărat ieri la Semice, înainte de a veni aici... Îi spun: Foarte bine, domnule Karel, ce rost are să te chinui... Și, mulțumit, domnul Karel se îndepărtă străbătând verdele de sub pomii fructiferi, apoi, ocolind trunchiurile unor pomi aurii, intră în căsuța lui cu obloane verzi la ferestre... Acum, după ce-a plecat, în pantalonii lui cusuți din trei metri de doc, mi-am dat seama că domnul Karel are un păr de toată frumusețea, des și inelat, ca al negrilor – cârlionți ca de sârmă, înfipți în țeastă, ca o cască ondulată. De fapt, dacă stau și mă gândesc, în ciuda foamei și a poftelor sale nestăvilite, domnul Karel e un bărbat frumos și, deci, un stăpân al vieții.

LUCINKA ŞI PAVLINKA

Ca şi mine, cârciumarul Novak era un om sucit. Într-o zi îi întâmpina pe oaspeţi cu braţele deschise, zâmbea şi le strângea tuturor mâna, iar oaspeţii, la rândul lor, îi aduceau mici atenţii pentru soţia lui – un buchet de flori, un coşuleţ cu hribi, iarna, la tăierea porcului, cârnăciori şi supă din măruntaie, pe urmă, câte un hartan de carne afumată, şi toate astea, numai pentru că servea o bere grozavă, iar atunci când era în toane bune făcea rost de câţiva iepuri sau de o căprioară şi pregătea un ospăţ pe cinste; în general, în zilele lui de bună dispoziţie, cârciumarul nostru era un om cum puţini găseşti pe lume. Nevasta lui, când fierbea găluştele, geamurile de la bucătărie trebuiau să stea închise, ca nu cumva să se răcească găluştele, şi când i se aducea carnea pe toată săptămâna, domnul cârciumar desfăcea bucăţile şi le întindea pe o planşetă mare de bucătărie, pe urmă cerceta cu plăcere fiecare bucată în parte, şi desfătându-se cu privelişte cărnii, se şi gândea la ce mâncare s-au potrivi cutare sau cutare bucăţi de carne şi, când era într-o dispoziţie de zile mari, tăia pe loc felii din pulpa de porc şi peste puţin timp apărea în local cu şniţele făcute în unt şi stropite cu zeamă de lămâie. În zilele lui bune, servea seara plăcinte de cartofi şi momiţe de taur în chip de şniţel vienez cu sos tătărăsc... În asemenea zile se aşeza, din când în când,

pe la mesele oaspeților, își odihnea mâna prietenește pe umerii noștri și ne privea în ochi, și în acest timp se învoia cu noi în privința viitoarelor ospețe, iar frumoasa lui soție își punea seara șorțulețul și ședea și ea cu oaspeții, și toți eram fericiți că, în sfârșit, avem și noi un cârciumar cum scrie la carte. Aveau doi copii, pe Vratia, un băiețel de cinci ani, căruia îi plăcea grozav să stea în brațele clienților și să se gudure ca un pisoi hoinar, și pe Milka, o fetiță de zece ani, care, în ciuda faptului că era rotofeie, avea o singură dorință, aceea de a deveni dansatoare; și astfel, în grădină sau în local, dansa întruna cu voal sau fără voal și, când ajungeai în preajma restaurantului Hazenka, o puteai vedea de la distanță pe dansatoarea aceea durdulie care dansa numai pentru propria ei plăcere, cufundată toată într-un exercițiu de gimnastică stângace, într-un fel de balet lipsit de orice grație. Și când se apropia Crăciunul, ce să vă mai spun, restaurantul arăta ca în basme! Franta Vorliček aducea un brăduț în bucătărie, pe urmă tăia un pin pentru local, în Ajun toată lumea din cârciumă împodobea pomul, timp în care domnul Novak împărțea păhărele cu coniac și vișinată și, firește, pahare cu minunata lui bere; soția lui aducea prăjituri tradiționale și aproape fiecare dintre oaspeți se revanșa prin aceea că punea pe masă câte un pachet de dulciuri adus de acasă, și astfel nimeni nu mai avea chef să părăsească localul până la ora de închidere. Dar asta nu era tot, căci domnul Novak anunța după aceea că suntem cu toții invitații lui, și așa se face că încuia localul și zilele acelea fericite continuau cu ușile închise. După seara de Ajun, în prima zi și de Sfântul Ștefan, musafirii stăteau fiecare la locul lui printre halbele de bere, Vratia întindea șinele de „cale ferată" și pe mesele unite începea apoi să

circule hârâind trenulețul jocului de copii, pomul de Crăciun strălucea, iar Vratia și Milka se așezau pe rând în brațele oaspeților, așa fel încât să treacă pe la toți, și se alintau sub bărbiile lor, și toți eram în al nouălea cer, căci un asemenea cârciumar nu mai avuseserăm de multă vreme. Mie însă, domnul Novak mi-a fost drag, întotdeauna, numai pentru faptul că-și iubea pisicile, pisicuțele lui cenușii, Lucinka și Pavlinka, care veșnic se țineau scai după el, și făceau și ele tot ce făcea domnul Novak – când se ducea după cumpărături pe poteca din pădure, Lucinka și Pavlinka mergeau și ele, după masa de prânz, când de la două localul era închis, pisicuțele se duceau cu domnul Novak să culeagă ciuperci, când el se ducea în pivniță să dea cep butoiului cu bere, Lucinka și Pavlinka după el, când domnul Novak se ducea să se culce, pisicile țuști în patul lui, iar când domnul Novak tăia în bucătărie zarzavaturile și carnea ca să prepare mâncarea, pisicile stăteau așezate pe pervazul ferestrei și se uitau drăgăstos la domnul Novak, iar domnul Novak știa asta și, îmbrăcat în șorțul lui alb și cu cuțitul de bucătărie în mână, se apropia de fereastră și, plecându-și capul, se drăgălea cu pisicile, așa cum se drăgălea seara cu oaspeții ciocnind cu ei un păhărel, de bun venit. Iar pisicile, aidoma copiilor domnului Novak, începuseră și ele să se învârtă printre oaspeți și, întocmai ca Vratia și Milka, se așezau bucuroase în brațele lor și ședeau sub palma caldă, până când oaspetele se ridica de pe scaun sau până când ele însele se săturau de mângâierea omenească și atunci se încolăceau în spatele sobei marca Filakovo, și își făceau somnul dulce răsuflând din adânc, întinzându-și oasele și arătându-și burticile cenușii-roșiatice, și, ca și când întreaga cârciumă ar fi fost mama lor, pedalau în gol cu lăbuțele din

față, călcând aerul din care sugeau în chip de lapte dulce fumul de țigară și discuțiile ce se stingeau în liniștea localului prin care zbura un îngeraș, ca apoi să țâșnească din nou strigătele și sudălmile, și blestemele, iar uneori bolboroseli și cântece haotice. Dar Lucinka și Pavlinka știau că toate astea nu ascund nimic dușmănos, că țin de muzica obișnuită a cârciumii, în care se simțeau ca acasă. Așa se face că atunci când Lucinka și Pavlinka se învârteau în jurul scaunului și mieunau, oaspetele se ridica de la masă și le deschidea ușa, iar pisicile ieșeau în aerul curat de vară, și se așezau pe balustrada terasei, ori săreau pe un scaun roșu de grădină și de-acolo se uitau în soare sau în ploaie, și orice nou venit era întâmpinat de ele frecându-și blănița de picioarele lui sau aruncându-i o privire galeșă cu care își dezarmau oaspetele, și aproape toți oaspeții le mângâiau ori le spuneau câte un cuvânt drăgăstos; și astfel, încet-încet Lucinka și Pavlinka deveniseră inventarul viu al restaurantului Hajenka, și așa se face că intrau în local când li se năzărea, ca iar să iasă, după bunul-plac, spre a se zbengui afară, în curte, sau a se fugări prin pădurea de stejari, după pofta inimii. Dar domnul Novak avea și zile în care totul căpăta o semnificație contrarie... Deodată i se lungeau urechile și i se lăsau pe spate ca la un cal nărăvaș, și dumnealui uita să mai servească oaspeților berea și dacă totuși o aducea, avea grijă să fie însoțită de tot felul de observații; mâncare nu mai servea, și dacă totuși binevoia s-o aducă, o aducea rece, și, în asemenea zile pline de venin, nu se mai așeza, ca de obicei, pe la mesele clienților, ci, sprijinit de scaunul din fața tejghelei, se uita la ei cu o privire dușmănoasă și deodată începea să li se adreseze cu dumneavoastră, deși până atunci se tutuiseră; și, în asemenea zile, când ne adunam pe pavajul de

beton din fața ușii restaurantului, ne era dat să vedem agățate, pe dinăuntru, astfel de anunțuri: „Închis", „Zi de curățenie" și, în ciuda faptului că înainte cu o zi, când mai era în bună dispoziție, domnul Novak ne tutuise și stătuse cu noi la masă, acum ținea închis și fața lui se schimonosea într-un rânjet fioros privind la anunțul cu pricina, ca apoi să dispară în spatele perdelei. Și stăteam așa în fața localului și veneau mereu alți oaspeți, și înjuram cu toții solidar, și strigam și blestemam, întrebându-ne de ce nu ne-a spus de ieri... Sau altă zi asemănătoare... sosim și suntem bucuroși că ne vedem adunându-ne de pe toate aleile și toate drumurile, și suntem siguri că ne așteaptă o sobă încinsă, căci în local toate luminile ardeau ca un far, ca un candelabru uriaș... Când însă am încercat unul câte unul de clanța ușii, am constatat că localul era închis, și când am bătut la ușă, nimeni nu ne-a auzit; așa stând lucrurile, ne-am uitat prin ferestruica bodegii, prin care, în zilele de vară, se servea berea pentru grădină, și ce ne-a fost dat să vedem: în local mesele lipite una de alta și așternute cu niște fețe de masă sclipind de albeață; iar domnul Novak, visător, aranja lingurile și furculițele în jurul farfuriilor, unite între ele cu crenguțe de asparagus. Și când i-am strigat: „Ladia, dă-ne drumul, să ne așezăm și noi ca șoriceii în jurul sobei" – îl tutuiam, căci înainte cu o zi și el ne tutuise – domnul Novak, vrăjit parcă, s-a dat cu câțiva pași înapoi și, din dreptul ușii, s-a uitat cu voluptate la masa aceea pregătită pentru nunta de a doua zi, pe care o comandase cineva necunoscut; în local soba rânjea, arătându-și colții de cărbuni incandescenți, dar afară era răcoare și burniță. Pe urmă, domnul Novak a catadicsit să ridice gemulețul și să spună, plin de indignare: „Ce doriți? Azi servim numai

în grădină, n-aţi văzut anunţul?!?" Şi astfel, stăteam afară aşezaţi pe scaunele de grădină părăsite, beam bere, şi nu eram în stare să ne revenim din întorsătura ce survenise în starea vremii şi în dispoziţia cârciumarului nostru, care se desfăta aranjând mai departe pahar lângă pahar şi păhărel lângă păhărel, în ordinea în care urma să se bea a doua zi... Iar noi ridicam halbele goale şi strigam, dar domnul Novak continua să-şi lase capul pe spate, sau într-o parte, spre a se delecta privind din toate unghiurile masa ospăţului de nuntă, de a doua zi. Şi când, în sfârşit, se învoi să ne ia din nou în seamă, umplu paharele în silă şi cu un dispreţ nemaipomenit, iar atunci când însuşi domnul inginer Hubka îl rugă să-i mai umple un pahar de rezervă, domnul Novak se apropie de ferestruică şi, trăgând foraibărul, lăsă gemuleţul să cadă cu atâta putere, încât domnul Hubka abia mai apucă să-şi retragă mâinile, căci altfel ar fi rămas cu siguranţă fără degete. Aşa se face că am început şi eu să tremur de furie şi să jur şi eu, la fel ca toţi oaspeţii, că nu voi mai trece niciodată pragul acestei cârciumi, că mă aflu aici pentru ultima oară şi m-am apucat să născocesc ce figură să-i fac şi eu, la rândul meu, acestui cârciumar nesuferit. Şi când m-am uitat pe fereastră la localul strălucind de lumină m-au apucat toate pandaliile, deşi, cinstit vorbind, oricine trebuie să recunoască faptul că, în toanele lui bune, domnul Novak era cel mai simpatic om şi cel mai straşnic cârciumar din lume, iar acum împodobea într-adevăr masa de nuntă cu atâta gust, de-ţi lua ochii, nu alta; pe urmă le-am văzut pe Lucinka şi Pavlinka stând pe scaun şi întorcându-şi şi ele căpşorul într-acolo unde se afla domnul Novak, iar domnul Novak, poate pentru a ne demonstra că pisicile îi sunt mai dragi decât noi, cei de afară, nu se stăpânea nicidecum şi, când te uitai, se apleca

asupra pisicilor, care-i dădeau, pe rând, câte un pupic pe frunte; și iar se ducea domnul Novak după flori și ghivece cu ciclame, și iar împletea ghirlande din crenguțele de asparagus pe care le întindea pe o și mai pitorească față de masă ce acoperea toate mesele. Iar eu mă topeam, înduioșat de faptul că domnul Novak ridica pe rând iubitele lui pisicuțe, iar acestea, ca și când ar fi așteptat asta, se lipeau de pieptul lui... Și astfel, noi, oaspeții, uitând de cinstea și demnitatea noastră, ridicam în burniță halbele goale și, ciocănind în fereastră, le arătam domnului Novak, cerându-i să fie atât de bun și să se îndure de noi, și să-și aducă aminte de frumoasele zile cu ospețe de tăierea porcului, de plimbările noastre împreună în zilele libere până la Švarna Tonka și la bradul uriaș... Dar după ce se desfătă cu chipurile noastre miloage, pe care afișaserăm mina cea mai înduioșătoare și mai umilă, ca de câini flămânzi, domnul Novak învârti întrerupătorul și stinse... Căci atunci când îl copleșeau tristețea și jalea și supărarea, domnului Novak îi deveneau nesuferiți toți oaspeții, încât nu numai că nu voia să-i vadă, dar dorea să-i jignească în cel mai mare grad, și își alegea această zi tocmai atunci când nimeni dintre oaspeți nu se aștepta... Și, totuși, mie mi-era drag domnul Novak, fiindcă era o fire sucită, la fel de schimbătoare, ca mine, care într-o zi eram în stare să îmbrățișez întreaga omenire, iar în altele născoceam pentru omenire catastrofa catastrofelor. Și mai mi-era drag domnul Novak pentru că-și iubea pisicuțele, pe Lucinka și Pavlinka, iar acum după ce stinsese lumina lăsându-ne pe toți afară, în burniță, și se gândea la noi, cum născocim răzbunarea cea mai cumplită spre a-l curăța de pe această lume, îl vedeam pe domnul Novak întins pe spate în odăița lui și, trăgând cu urechea la cele ce se

întâmplă afară, îşi mângâia şi îşi iubea pisicuţele, care torceau la pieptul lui. Cum spuneam, domnul Novak era, de bună seamă, un om ciudat, ca şi mine. Aşa se face că zilele întunecate erau din ce în ce mai numeroase, iar atunci când domnul Novak se lumina la faţă şi ne zâmbea, uitam de toate necazurile pe care ni le pricinuise, bucuroşi că putem să ne întâlnim iar în cârciumă, căci orice bărbat care se respectă, din Kersk şi din împrejurimile sale împădurite, începând cu ora şase seara nu se gândeşte la nimic altceva decât la frumosul drum ce duce spre cârciumă şi la berea bună ce se serveşte acolo, la discuţii, la certurile şi la toate prostiile care îl distrag de la grijile cotidiene. Veni pe urmă şi ziua în care domnul Novak ne-a anunţat ceea ce noi ştiam mai de mult, şi, anume, că poimâine se mută, şi că, pentru această ultimă zi, ne invită pe toţi la cârciumă, urmând să ne pregătească un festin de adio, spre a ne despărţi ca prieteni. Şi iată că în seara cu pricina, după ce mâncaserăm cu toţii acasă ceva uşor şi aşteptam cu bucurie ultima cină la domnul Novak, ne trezim cu o nouă surpriză: intrăm în cârciumă, domnul Novak ne întâmpină ca pe nişte străini, soba rece, scaunele întoarse cu picioarele în sus, iar domnul Novak, împreună cu soţia, îşi adună lucrurile şi le aranjează în cutii şi lădiţe. Ultima bere ne-a servit-o fără spumă, iar eu aveam impresia că-mi duc, într-un pahar de bere, urina la un doctor vrăjitor, ca să-mi ghicească din ea bolile de care sufeream. Şi din nou acea privire melancolică, iar noi şedeam pe scaun şi, înmărmuriţi, însetaţi şi dezamăgiţi, ne uitam, cu privirea fixă, spre uşă, urmărind cum străluceşte de bucurie şi de nerăbdare chipul noului venit, care după ce intra, rămânea uluit, apoi înmărmurit şi ţeapăn, însă cu aceeaşi faţă plină de lumină

ce nu mai putea fi stinsă. În cele din urmă, fiecare lua un loc pe scaun, iar domnul Novak îi aducea tăcut o halbă cu bere fără spumă... Și când domnul Franț a ținut să menționeze că berea lui nu are guler, ne-am întors cu toții spre el, îngroziți de curajul lui... iar domnul Novak a intrat în bucătărie și, întorcându-se de acolo cu un făcăleț, s-a apucat să-i amestece berea așa cum se amestecă făina în sosul cu rântaș. După aceea a așezat făcălețul pe o scândură, și în cârciumă se auzea cum sfârâie bulbucii de spumă și tot localul era cufundat într-o liniște mută și eram cu toții atât de cotropiți de această înjosire, încât nimeni nu era în stare să se ridice și să plece, deși pentru un băutor de bere nimic nu poate fi mai jignitor decât berea stătută și răsuflată... Iar Lucinka și Pavlinka, neștiind nici ele ce surpriză li se pregătește, dădeau târcoale lăzilor și cutiilor, și ajutau la strângerea uneltelor de bucătărie – o garnitură întreagă de cuțite cu care, în zilele sale bune, domnul Novak tăia carnea și pregătea un meniu cu cel puțin șase feluri de bucate, în timp ce, în zilele sale negre, n-avea nici măcar salam sau pâine unsă cu grăsime. Și, deodată, domnul Novak s-a proțăpit cu picioarele depărtate drept în mijlocul localului, pregătindu-se să ne spună ceva cumplit, ceva ce-l înverșunase și-l înverșuna și acum împotriva noastră, ceva ce avea să ducă cu el pentru totdeauna și în alte cârciumi, căci acest ceva nu era ura față de noi, sau față de numele noastre, ci vrăjmășia sa față de oaspeți în general... A ridicat un deget și noi am holbat la el ochii cât cepele – unii, de groază, s-au ridicat în picioare, dar toate privirile noastre se îndreptau spre degetul domnului Novak, așa cum se îndreaptă spițele spre centrul roții de la bicicletă; dar domnul Novak și-a strâns degetul în palmă și a dat

plictisit din mână, făcându-ne să înţelegem că n-are nici un rost să ne adreseze un cuvânt de despărţire; de fapt, cu acest gest ne afurisea, aşa cum îi afurisește Cristos, în picturile despre Judecata de Apoi, pe cei ce s-au lepădat de credinţă trimiţându-i astfel spre osânda eternă... Şi, în clipa acea, Vratia, fiul domnului Novak, a deschis uşa şi dând buzna în local s-a lipit de noi copilăreşte şi neprefăcut, apoi în prag şi-a făcut apariţia dansând durdulia Milka, care acum purta ochelari şi dansa cu un voal în mână, ridicând doar braţele, căci pe vârfuri nu se putea înălţa – şi dansa cu atâta pasiune încât dansul ei avea darul să sporească şi mai mult încordarea ce domnea în local. Şi dansa aşa, printre mese, ca de despărţire, dansa în cinstea noastră ultimul dans, cu ochii aprinşi şi cu obrajii îmbujoraţi, şi în pas de dans ieşi afară în beznă, iar micuţul Vratia trânti uşa în urma ei cu atâta putere, încât făcu să duduie toate geamurile. Şi astfel, unul câte unul am plecat de la ospăţul de adio, luând-o spre casă pe drumul cel mai scurt, umiliţi, obidiţi şi flămânzi, ca să ciugulim acasă resturile de la cină, sau să ne ungem câte o felie de pâine cu untură, de vreme ce înaintea acestui ultim ospăţ refuzaserăm friptura de-acasă.

A doua zi, după ce încărcară ultimele lăzi şi cutii, domnul Novak scoase din odăiţa lui un coşuleţ cu şase pisoi. Lucinka şi Pavlinka aşteptau ca acest coşuleţ să fie urcat odată cu ele în autocamion, dar domnul Novak încuie localul, se aşeză lângă şofer, iar cele două pisici, Lucinka şi Pavlinka rămaseră pe bordura terasei; puişorii ieşiră din coş şi se pitulară cu stângăcie sub pântecele Lucinkăi; apoi autocamionul începu să se îndepărteze şi pisicile, rămase singure, priveau lung în urma vehiculului ce se hurduca pe drumul plin de hârtoape, încredinţate

că era vorba doar de o plecare vremelnică, că stăpânul lor se ducea undeva în concediu şi că, mai devreme sau mai târziu, avea să se întoarcă. Dar domnul Novak nu s-a mai întors... Veniră ploile; printr-o gaură deschisă în postamentul clădirii, pisicile îşi traseră puii la adăpost într-o pivnicioară boltită şi întunecată, aflată sub podeaua cârciumii; apoi Lucinka şi Pavlinka începură să stea zile în şir la marginea şoselei, cu privirea aţintită în direcţia de unde ar fi trebuit să se întoarcă stăpânul lor. Dar el nu s-a mai întors. Au venit în schimb alţi oameni care au plecat numaidecât, apoi alţii, şi când aceştia au deschis uşa localului, Lucinka şi Pavlinka au dat buzna înăuntru şi s-au lipit de sobă, dar străinii le-au gonit strigând la ele şi bătând cu piciorul în podea ca să le sperie; pisicile însă au vrut iar să se apropie, căci înainte toată lumea le iubea şi ele se deprinseseră să fie mângâiate, dar străinii au continuat să tropăie şi să le alunge, şi astfel, Lucinka şi Pavlinka se ascunseră într-un tufiş şi când îşi scoaseră de acolo căpşoarele, oamenii nu se mulţumiră cu atât şi se apucară să le gonească în pădure. Pe urmă un timp a fost linişte, Lucinka şi Pavlinka învăţară să bea apă din jgheab. Într-o zi însă, sosi un camion, întocmai ca autocamionul cu care plecase domnul Novak, şi din el coborâră doi oameni; aceştia deschiseră cârciuma, cărară în bucătărie şi în cămăruţe tot felul de lăzi şi cutii, apoi începură să aducă apă şi să frece duşumeaua şi să spele vasele, şi în acest timp suduiau şi blestemau de mama focului, căci domnul Novak avusese grijă să le lase toată vesela aşa cum o adunase de la masă, ceştile de cafea pline cu zaţ şi, în plus, o dezordine cumplită, potrivit vechiului obicei cârciumăresc de a-i oferi succesorului posibilitatea de a se bucura de noul local. Iar noi, vechii clienţi, ne-am dus acolo

chiar a doua zi, şi ne-am bucurat că acum vom avea o cârciumă cum scrie la carte. Noii veniţi erau doi fraţi, care puseseră la cale imediat tot felul de planuri, aşa fel încât pe lista de bucate să fie şapte mâncăruri pentru felul întâi, şi poate şi bere de Plzeň sau, cel puţin, de Velké Popovice. Şi din nou eram cu toţii plini de însufleţire şi mâncam tot soiul de gulaşuri şi ciorbe de burtă, iar băieţii erau ageri şi plini de viaţă, şi spuneau că vor să câştige bani de maşină şi că localul nu va fi închis nici o zi, ci, dimpotrivă, va zbârnâi de dimineaţă până noaptea, fără întrerupere, şi arătându-ne de fiecare dată cum au frecat duşumeaua, spuneau că aceasta e cartea lor de vizită... Şi toţi eram entuziasmaţi, în afară de mine, căci în clipa în care Lucinka şi Pavlinka dădeau buzna în local şi săreau în braţele oaspeţilor sau se făceau covrig lângă soba marca Filakov, cei doi restauratori le înşfăcau şi le azvârleau pe uşă afară, strigând la ele că igiena nu face casă bună cu pisicile... Aşa se face că Lucinka şi Pavlinka nu mai aveau voie să intre deloc în local şi stăteau speriate pe bordura terasei. Pe urmă, când au început ploile mari, le-au murit toţi puişorii, şi când a început să ningă, în disperarea lor, Lucinka şi Pavlinka au dat năvală ca o vijelie în cârciumă, nădăjduind, aşa cum erau obişnuite, să fie lăsate să se încălzească niţel la gura sobei, dar cei doi patroni le-au gonit cu măturoiul şi, în şuturi repetate, le-au dat pe uşă afară... De atâtea ori am vrut să le mângâi de atunci, dar sărmanele îşi pierduseră încrederea în oameni.

Şi astfel, în timp ce în cârciumă orchestrionul cânta de zor şi soba era încinsă, Lucinka şi Pavlinka fugeau de oricine trecea prin preajma lor pentru ca apoi, când uşa se închidea, să stea mute în pragul cârciumii şi să privească în sus, spre clanţa uşii, cu speranţa că o dată şi-o dată o va

deschide dragul lor stăpân, domnul Novak! Dar domnul Novak nu venea și astfel, Lucinka și Pavlinka, deși pisicuțe de doi ani, au îmbătrânit curând și aveau fruntea brăzdată de cute ca un saint-bernard bătrân, și erau uscate de foame, căci n-aveau unde să se ducă să mănânce, stând veșnic încovrigate sub podeaua cârciumii, unde se furișau prin gaura de aerisire din șosea. Vedeau cum sosesc mașinile, vedeau și oamenii care veneau să urineze în gaura aceea de aerisire aflată la nivelul chepengului – și stăteau strânse ghem și dormeau, în timp ce sus în local se tropăia și scrâșneau picioarele scaunelor mutate de oameni din loc în loc. Pisicile însă nu ieșeau din bârlogul lor, iar dacă ieșeau, atunci numai noaptea ca să mănânce resturile de mâncare reci sau înghețate de-a binelea. Și când erau geruri mari, Lucinka și Pavlinka se încovrigau lipindu-se una de alta, ca să se încălzească sub dușumea; și, totuși, în fiecare seară, când localul era plin și orchestrionul duduia amestecându-și sunetele cu cântecul încâlcit de beție, Lucinka și Pavlinka dădeau fuga pe terasă și de acolo săreau pe lădițele cu pământ și mușcate uscate și înghețate, și stăteau acolo așezate una lângă alta cu privirea ațintită spre localul luminat, spre soba încinsă marca Filakovo, și, cine știe, poate că visau sau își aduceau aminte de vremurile acelea când, ghemuite în preajma sobei, zăceau acolo mulțumite, întinse când pe spate, când pe burtă, ca să se încălzească din toate părțile. Când le vedeam așa, treceam încet, să nu le tulbur, și vedeam ochișorii lor curioși și însuflețiți, care zăreau acolo, în interiorul localului, ceva căruia i se spune speranță, ori amintirea unor vremuri frumoase, și-mi dădeam seama că numai această priveliște le ajungea ca să trăiască, în speranța că va veni odată ziua când se va întoarce domnul Novak, cel care le-a iubit și pe care l-au iubit... Și priveau

așa îndelung, până când gerul începea să-și deseneze pe geamuri florile de gheață, alte flori decât cele ale speranței – florile frumoase ale iernii; și astfel, nemaivăzând nimic prin gravurile de promoroacă înghețată, Lucinka și Pavlinka săreau în liniște de pe lădițe și, strecurându-se sub dușumea, prin gaura cu urină înghețată, se îndesau până în locul de unde țâșnea și se înălța coșul spre care ducea burlanul sobei marca Filakovo, acolo se ghemuiau în praf, una peste alta, își suflau în lăbuțe și sub gât și, oftând, adormeau cu amintirea frumoaselor timpuri despre care credeau că aveau să se întoarcă, pentru că această cârciumă aparținea stăpânului lor și, deci, și lor. Pe urmă, în fiecare zi când mă duceam la cârciumă, țineam o clipă mâna pe clanță, întrebându-mă dacă să intru sau nu... Și fiindcă sunt un om sucit, intram și mă salutam cordial cu Václav și cu Lukas, noii proprietari care, deși țineau bucătăria curată, deși aveau o listă de bucate bogată, deși aduseseră un orchestrion gigantic care-i înnebunise pe cei mai mulți dintre oaspeți, pe mine mă nemulțumeau pentru faptul că în dreptul sobei marca Filakovo se încălzeau fărașul de gunoi și fărașul de cărbuni, deși acolo ar fi trebuit să se întindă Lucinka și Pavlinka... cele două pisicuțe care acum stăteau în lădița de flori, cu o lăbuță ridicată în poziție de alarmă, de parcă ar fi pândit un șoricel, și se uitau în cârciuma încălzită, ca două bătrâne care și-au târât picioarele până la ferestrele localului, ca să privească balul pompierilor... Azi gerul s-a înăsprit și florile de gheață de pe geamurile ferestrelor s-au transformat într-o perdea de poliester, mascând lumea atât de scumpă celor două pisici – Pavlinka și Lucinka.

DOMNUL METEK

Când toamna şi iarna soarele nu se arată nici măcar ca mostră fără valoare, când dimineaţa la şapte şi jumătate mai e încă întuneric, iar după-amiaza la patru şi un sfert se lasă noaptea, peste cătunele de pădure însingurate se aşterne melancolia şi pământul jilav e pustiu, lipsit de verdeaţă şi de speranţe. Şedeam pe întuneric lângă fereastră şi priveam în beznă, neştiind ce să fac – să mă arunc sub roţile trenului, care în asemenea seri se face auzit undeva, departe, peste râu, sau să mă spânzur, aşa cum mi-a citit în cărţi ghicitoarea Mařenka la toaleta pentru femei a hotelului La Prinţul. Dar tocmai în clipa în care fitilul lămpii mele îşi lăsa obosit pleoapele, de pe şoseaua principală coti spre poarta mea o motocicletă, care se opri, şi în curte intră o siluetă întunecată de bărbat; când am aprins lumina în odăiţă şi m-am uitat în curte, l-am zărit pe domnul Metek îmbrăcat în haine de piele; era vesel şi radios, iar dintre sprâncenele lui stufoase şi favoriţii săi prelungi străluceau doi ochi ce nu-şi puteau stăpâni mândria de sine, o satisfacţie nemărginită ce contrasta flagrant cu peisajul păgubit de frunze, ce aşterneau acum, ca un covor lipicios, drumurile şi cărările, brazdele şi luminişurile, şanţurile şi toate pajiştile din pădure, şi îngrăditurile, şi pepinierele de stejar. Şi domnul Metek îmi făcea semn să vin lângă el, ca să mă

împărtășesc și eu cu nu știu ce fel de fericire, ceva fascinant aflat afară, în fața porții, și când, la lumina piezișă a felinarului, am descoperit sursa însuflețirii sale, am crezut, la început, că în ataşul motocicletei zace cu picioarele în sus un căluț de lemn, cu care se leagănă copiii. Dar nu era nici un cal, ci o oaie moartă, înghețată și jupuită, din al cărei pântece despicat răsăreau plămânii și ficatul, ca o batistă din buzunarul unui dandy *à la* Brummell. Ce-i asta? întreb. O minune, îmi răspunde fericit domnul Metek, o achiziție extraordinară – am dat pe ea un motoraș și cincizeci de coroane. Nu mai putea de bucurie. Și ce legătură am eu cu povestea asta? îl întreb. Cum ce? îmi răspunde domnul Metek, dumneata mă poți ajuta s-o tranșez, și-apoi, mi s-a spus că te pricepi să faci niște bojoci haiducești pe cinste, și-o să facem și șnițele, iar pulpa și celelalte le punem în baiț și-o să facem niște cârnați nemaipomeniți... se bucura domnul Metek, și, în ciuda faptului că era frig, iar el vânăt ca ficatul de oaie, atingerea unui țel măreț strălucea triumfător pe chipul lui; era fericit că dobândise oaia la un preț atât de avantajos. Zic: Bun, s-a făcut, domnule Metek, îmi pun cojocul și merg cu dumneata – dar, spune-mi, ai acasă o albie, sau un lighean mai mare, sau un ciubăr? Domnul Metek a clătinat însă din cap, în semn că n-avea nimic din toate astea. Zic: Atunci luăm hârdăul meu și gata povestea, bine? Domnul Metek a zâmbit, arătându-și dinții, și dinții lui sporeau prețul fericirii de care era, pur și simplu, inundat, în care se bălăcea și grohăia. Știi ce, îmi spuse după un timp de tăcere – te-aș ruga să nu-mi mai spui domnule Metek... spune-mi mai bine Mișa, vrei? Bine, bine, zic eu, dar toți aici, prin pădure, îți spun domnule Metek... și, fără să aștept răspunsul lui, am dat fuga în

bucătărie, mi-am tras repede cojocul pe mine, am luat lanterna, şi când am ieşit în răcoarea serii, domnul Metek mi-a spus: Asta-i numai o poreclă, Metek i se spune la noi lui Methodeu, aşa că, te rog, să-mi spui Mişa. Zic: Bine, s-a făcut, domnule Mişa; dar dacă nu mă înşel, dumneata n-ai mai fost pe la mine, nu-i aşa? Şi domnul Metek îmi spuse că n-a fost. Am pornit printre puieţii de pin, şi în timp ce mergeam prin spatele clădirii, felinarul atârnat în colţul cabanei proiecta umbra ascuţită a casei până în bolta cerului, sporind astfel profunzimea umbrei în care păşeam, îndreptându-ne spre pârâu, unde se afla hârdăul cu pricina. În drum luminam cu lanterna pinii seculari, din care răzbea aroma verde-turcoaz a acelor de conifer. Domnule Metek, dumneata ai acasă cimbru? îl întreb. Şi alte mirodenii – şi piper şi foi de dafin? N-am, îmi răspunse domnul Metek, uitându-se cu multă atenţie în sus la trunchiurile zvelte măsurând peste zece metri şi la încrengătura regulată a ramurilor în coroanele arborilor. Ei, da, ăsta zic şi eu lemn, mai mare dragul, recunoscu el. Ce scânduri ar mai ieşi din el – mă mir că nu-l tai, că vorba ceea, e lemn zdravăn, maturizat... Zic: Nu se poate, domnule Mişa, că, vorba ceea, fiecare dintre pinii ăştia îşi are numele lui – asta e chipeşa Tonica, asta e drăgălaşa Pepička, în onoarea surorii sale din pădurea de lângă Chobot, iar ăsta e frumoasa Johana, de fapt e cel mai frumos, uite-te şi dumneata cu ce precizie sunt distribuite rămurelele în coroană. Asta-i ca un vitraliu în catedrala Chartres, de aceea îi spune Frumoasa Noastră Fecioară – Notre-Dame, iar ăsta, îl vezi, după chip e Sfânta Agata cu ambii sânii retezaţi... Vezi, domnule Metek, toate astea le-am moştenit de la învăţătoarele de la care am cumpărat parcela asta de pădure, aşa au botezat ele toţi

pinii ăştia, cu nume femeieşti, şi ori de câte ori veneau aici se duceau mai întâi să se închine pinilor, cu plecăciuni adânci după tradiţia slavă, şi uite aşa, şi eu de la un pin la altul... frumos... În clipa aceea am ieşit pe o pajişte povârnită ce cobora uşor spre pârâiaşul amintit, care nu se vedea, dar clipocea de zor, de parcă tocmai atunci şi-ar fi spălat dinţii şi ar fi gargarisit în toate tonalităţile. Ei, drăcie, se minună deodată domnul Metek, asta ce mai e? Şi, trăgându-mi lanterna din mână, lumină o salcie înaltă, cu două trunchiuri. Asta-i o adevărată splendoare, adăugă entuziasmat, luminând cu grijă tot copacul, îmbrăcat aproape în întregime într-o scoarţă galbenă. Ştii, Mařenka mi-a prevestit... am spus eu fără să-mi rostesc gândul până la capăt. Şi, cu lanterna, cu care legăna umbrele crengilor, domnul Metek îmi făcu un semn, vrând să mă întrebe cam ce ar fi putut să-mi prevestească Mařenka... Şi, rotind din nou lanterna, ca să vadă bine în jurul lui, domnul Metek se aplecă spre pârâu şi privi îndelung apa cristalină ce rostogolea pietricelele şi firele de nisip, susurând şi bolborosind prin ierburile ascunse... Apoi, după ce se sătură de privit, rosti cu o voce gravă ce trăda chibzuinţa: Ei, da, dumitale o să-ţi vină greu să mori... Iar eu am înţeles că domnul Metek spusese în locul meu ceva nespus de frumos, şi-am mai înţeles că, atunci când omul are o iubită frumoasă, sau o pădure frumoasă, sau un şi mai frumos pârâiaş cu apă vie, n-are nici un chef să moară, tocmai din pricina şi numai din pricina acestei frumuseţi... Ce facem cu hârdăul, îl luăm? întrebă domnul Metek. Şi, opintindu-ne, am încercat să clintim hârdăul din pământul îngheţat, dar fundul de lemn era prins într-o pojghiţă de gheaţă mai groasă. Până la urmă, împingând din toate puterile, de ni s-au îndoit genunchii, am

izbutit să desprindem hârdăul cu pământ şi frunze ruginite cu tot. Am dus vasul şi l-am aşezat în ataşul motocicletei, apoi am întrebat: Ai acasă un cuţit de măcelar? Domnul Metek mi-a răspuns că nu are. Atunci am să iau cuţitele şi satârele mele, pe care le-am făcut din nişte baionete pe vremea când eram militar... În sfârşit, motocicleta porni; eu stăteam la căpătâiul oii moarte şi ţineam hârdăul care, cu muchea plină de pământ şi frunze îngheţate, se înfigea în carnea moartă, şi îl ţineam în aşa fel încât cercul de şină al hârdăului să nu atingă ficatul sau plămânii animalului. Domnul Metek conducea motocicleta – după zgomot era o Jawa cu arcuri la ambele roţi. Acum a coborât din şoseaua principală – şi, luând-o pe o alee lăturalnică, ocoli nişte băltoace izvorâte din pânzele freatice, căci ne aflam într-o groapă, în locul cel mai adânc al Cehiei, al întregului ţinut – de aceea apa se scurge aici şi se adună din belşug, şi e destul să dai o dată cu hârleţul ca să ţâşnească o apă acidă, astfel că fiecare cabană şi fiecare construcţie stă pe o apă ce urcă prin pereţi ca un fitil ce suge petrolul dintr-o lampă de gaz. Ştii, îmi spune domnul Metek, încetinind viteza şi sprijinindu-şi o mână în şold, ştii care-i copacul preferat de mine? Pinul, îi răspund. Nuu, behăi domnul Metek. Atunci jaleşul sau salcia, am încercat să ghicesc. Nuu, behăi din nou domnul Metek, grăbindu-se să adauge cu mare satisfacţie: Plopul-tremurător, pentru că înfloreşte acum, la începutul lui ianuarie, şi e cel dintâi mesager drăgălaş al primăverii... Deodată răsuci ghidonul şi, apăsând cu piciorul pe frână, sări din şa; pe urmă, trecu repede în lumina farurilor, scoase din buzunar o cheie şi după ce o sărută descuie cu ea portiţa, apoi, aplecându-se adânc, trase zăvorul şi, îndreptându-se din şale, deschise,

plin de mândrie, poarta mare. Când sări din nou pe motocicletă, spuse: Poarta asta am făcut-o singur, cu mâna mea, în numai o sută şaizeci de ore de muncă... Ce zici? Şi rostind aceste cuvinte, se întoarse spre mine, iar dinţii lui albi, dezvăluiţi de zâmbetul mulţumirii, străluceau în bezna adâncă aidoma unui ceas deşteptător cu cifre fosforescente. Zic: Plopul, plopul-tremurător... ăsta-i copacul în care s-a spânzurat Iuda, cel ce l-a vândut pe Cristos, şi s-a mai spânzurat în el un turingian, care vrând să-şi arate recunoştinţa faţă de prinţ i-a omorât servitorul... Da', ia spune, domnule Metek, dumitale îţi place carnea de oaie? Nici s-o văd, îmi răspunde domnul Metek, scuipând în scârbă. Zic: Atunci, de ce te-ai tocmit s-o cumperi? Domnul Metek sări de pe motocicletă şi, întorcând luminile, pe care le stinse, spuse cu atâta voluptate, de i se strangula vocea de emoţie: Cum să nu cumpăr un asemenea chilipir?! Dumneata nu pricepi?! Asta-i plăcerea mea, să cumpăr ieftin lucruri frumoase, fie şi cu defect... dar cum să nu le cumpăr când sunt atât de ieftine?!!... Apoi se duse şi apăsă pe butonul electric din zidul casei de care se lega în pantă un atelier, iar de acest şopron se lega, tot în pantă, hambarul de lemne, iar de acest hambar, al cărui acoperiş se termina în pământul jilav, se lega o streaşină din care răsăreau nişte ţevi prevestitoare de rele, ca ţevile unor „Katiuşe" sau ale unor tunuri ale artileriei de munte. Şi peste toate astea vuia simfonia unui crâng de pini ce nu se puteau înălţa din pricina apei subterane. Şi toată viaţa stăteau aceşti arbori înecaţi până la glezne în apa acidă ce se scurgea aici în voie din celelalte pământuri negre şi ochiuri de apă situate mai sus, precum şi din izvoarele de ape minerale ruginite... Şi tot ansamblul – care vara e învăluit de frunzişul binefăcător al

tufelor de zmeură, şi al plopilor şi mestecenilor, ei bine, tot acest ansamblu era luminat acum ca un circ în toiul nopţii, ca un carusel cu mii de becuri aprinse, ca un panoptic cu o jumătate de oră înaintea spectacolului de seară. Pe un teren viran se afla o maşină uriaşă, cântărind pe puţin douăzeci de tone, un fel de strung de mari proporţii. Şi, urmărindu-mi uimirea, domnul Metek începu: Ei, ce părere ai? Nu-i lipseşte decât balansierul şi motorul, dar – spune şi dumneata... să nu-l fi cumpărat când era atât de ieftin?... Scoase repede din buzunar un carnet de însemnări, se uită în el, apoi, ridicându-şi privirea ce-i strălucea de fericire, reluă: Dacă bag în maşina asta o sută treizeci de ore de muncă, o să pot să tai cu ea scânduri groase, şi nu numai scânduri, ci şi grinzi uriaşe! Şi bănişorii o să se întoarcă înapoi, nu o dată, ci de zece ori... Am tras hârdăul din ataş, cu regretul de a fi pornit în aventura asta cu oaia, dar, aducându-mi aminte că altfel aş fi stat acasă şi aş fi căzut pradă melancoliei opririi timpului, am spus pe un ton poruncitor: Domnule Mişa, adu-mi repede o perie de paie de orez! Şi domnul a intrat în casă de unde s-a întors triumfător aducând în faţa coşmeliei o albie mică de bachelită, în care se aflau nu zece, ci cincizeci de perii din paie de orez; am luat una şi, sub şuvoiul de apă acidă, am început să frec hârdăul; văzând însă că firele periei se fărâmiţează, am luat altă perie, şi, în clipa aceea, domnul Metek a început să jubileze: Spune şi dumneata, cum să nu le fi cumpărat!?! O perie m-a costat cincizeci de haleri... îţi dai seama ce chilipir? Zic: Foarte bine, dar până una-alta, adă matale o masă ca să avem pe ce spinteca oaia asta! Domnul Metek intră în casă şi în timpul ăsta eu am rămas în lumina unor felinare şi a unor reflectoare ce-şi aruncau razele în sus spre pinii negri şi,

schimbând a patra perie, continuam să frec de zor hârdăul... Domnul Metek ieşi cu masa şi o aşează lipită de zidul roşu, numai din cărămidă şi fără pic de tencuială pe el... În general, toată parcela de vară a domnului Metek aducea cu atelierul sinistru al unui tinichigiu amărât, sau al unui lăcătuş sărac, care, în cele din urmă, văzând prăpădul din jurul lui, s-a spânzurat. Am apucat amândoi oaia şi am aşezat-o pe masă, iar eu am adus cuţitele şi m-am apucat să curăţ, cu dezgust, frunzele lipite de carnea animalului. Domnule Mişa, fii bun şi adu un topor! i-am poruncit. Şi domnul Metek s-a dus să caute toporul şi în timpul ăsta continua să jubileze socotind orele-muncă pe care le înmulţea cu nu ştiu cât, ca apoi să-şi exprime entuziasmul printr-o dublă explozie de bucurie faţă de rezultatul total al orelor-muncă, reprezentând un ţel fericit, necunoscut mie, o culme a străduaniei din pricina căreia, cu siguranţă, nu putea dormi; iar eu mă înfioram gândindu-mă la toate surprizele pe care le cuprindeau această cocioabă, aceste ateliere şi aceste şoproane misterioase... Dintr-un şopron se auzi vocea trufaşă a domnului Metek: Hahaha, pe mine vor dumnealor să mă înveţe ce am de făcut? Pe mine, care sunt planificator de profesie?! Şi-a găsit cine să-mi dea mie sfaturi! Râdea şi, înecându-se de atâta râs, alunga cu mâna sfaturile acelea supărătoare, şi când îmi întinse toporul, spuse: Topoare am treizeci, dar spune şi dumneata, cum să nu le fi cumpărat când au costat trei coroane bucata... Şi ce dacă sunt prea călite?... Lovesc cu ele mai uşor şi gata povestea... Dar recunoaşte şi dumneata că a fost un chilipir... În acest timp eu am despicat burta animalului şi, ca pe un ceas cu pendulă, am tras afară frumoasa maşinărie cărnoasă a măruntaielor şi

le-am întins pe masă; tubul laringelui sclipea ca niște inele de calcedonie, ficatul de superba culoare violetă a pălăriei de cardinal zăcea pleoștit, iar plămânii aveau, la lumina becurilor, o culoare trandafirie atât de gingașă, ca oițele după un apus de soare ce prevestește ploaia; seul, de bună calitate și ușor înghețat, alcătuia niște norișori albi de toată frumusețea, plutind pe cerul albastru, norișori pe cerul de iarnă, nori încărcați de ninsoare și zloată, sau cu bucle, ca niște mușuroaie de cârtiță pe câmp, ca un creier omenesc plin de circumvoluțiuni și zgârieturi... Mâine facem din astea un gulaș haiducesc pe cinste... mai punem și limba... și, spunând asta, am spintecat capul, am tras afară limba și am tăiat-o și, îngrozit, încercam să alung gândul despre Jesenius, căruia i se tăiase în piață limba vie... dar gândul nu voia să mă părăsească și îmi tot stăruia în minte, travestit într-un fel de nor... Adu un lighean pentru bojocii ăștia, domnule Mișa, am declamat ca pe o formulă magică... Da, și la urmă îngroșăm gulașul cu o bucată de creier! am adăugat, bătând una câte una fiecare jumătate de creier pané, ca să scutur gândurile, ultimele gânduri, ultima imagine a bărbatului care a spintecat oaia cu cuțitul... Iar domnul Metek veni, mai-mai să se răstoarne, cu un braț întreg de vase introduse unul într-altul, le lăsă jos și vasele se legănau în cerc, și nu erau decât douăzeci... Spune și dumneata, să nu le fi cumpărat? Trei coroane bucata, când în mod normal o asemenea oală costă treizeci de coroane... Chilipir, nu-i așa? Și dumnealor ar vrea să-mi dea sfaturi mie, care sunt planificator de profesie... Am aruncat gingașele măruntaie într-o oală cu smalțul de pe fund ușor plesnit, pe urmă, domnul Metek a apucat oaia de picioare și eu am intrat cu cuțitul în oasele șoldurilor, le-am răsucit și am smuls

pulpele aşa cum se smulge uşa din ţâţâni; pe urmă am scos capacele, după care am dibuit cu cuţitul ultima vertebră cervicală şi, cu o lovitură uşoară de topor, am desprins gâtul de trupul animalului. Asta-i bucata cea mai delicioasă, am spus, scuturând ceafa însângerată, dar domnul Metek s-a schimonosit la faţă ca un drac. După aceea am desfăcut coastele şi le-am retezat, scoţând la iveală un muşchi de toată frumuseţea, pe care l-am pus pe masă alături de ceafă. Şi gata povestea, am spus, acum mai jupoi seul, că oaia asta a fost tare grasă – seul îl topeşti şi faci din el jumări sau îl întinzi afară să-l mănânce piţigoii? Piţigoii, răspunse morocănos domnul Metek, în timp ce eu îmi desfătam auzul cu sunetul frumos pe care-l scotea seul, tras numai uşor cu degetul – un sunet uscat, ca atunci când calci printr-un stejăriş rece, presărat cu zăpadă proaspătă şi uscată, printr-o pădure de stejari înzăpeziţi, atunci când tălpile bocancilor scrâşnesc sec, muşcând din zăpada acoperită cu frunze de stejar... Hai să te odihneşti niţel, îmi spuse domnul Metek, restul îl terminăm mai târziu... Şi arboră din nou acea mină zâmbitoare, trădând siguranţa de sine şi încântarea faţă de tot ceea ce nu era în stare să-l sature din plin, faţă de o mare frumuseţe, faţă de gruparea unei frumuseţi periculoase pe care voia s-o împartă cu mine... Deschise uşa, mâinile mele luceau de grăsime, iar eu înaintam cu degetele răşchirate, în timp ce domnul Metek mă conducea de la o grămadă de lucruri la alta, ca un ghid într-un castel cu stafii, şi-mi explica, şi vocea lui zuruia de un entuziasm nestăvilit, din care am tras concluzia că domnul Metek trebuie să fie un exemplu nu numai pentru sine, ci pentru întreaga omenire, căci domnul Metek nu mai întâlnise pe lumea asta un om atât de frumos şi atât de exemplar, cum

era el – planificatorul de profesie... Poftim, aici sunt treizeci de biciclete, lipsesc ghidoanele și frânele, dar cum să nu le cumperi când au costat o sută optzeci de coroane bucata... iar aici, privește, aici atârnă treizeci și șase de veste, îți dau numaidecât una s-o vezi... treizeci și șase de veste imprimate cu fluturi... sau albine... e drept, acum nu se mai poartă, dar o să se poarte... lipsesc nasturii, lipsesc și butonierele, fiindcă meșterul croitor care le-a lucrat s-a îmbătat în asemenea hal, încât a uitat de ele, dar, spune și dumneata, puteam să nu le cumpăr când una mi-a revenit la șase coroane și cincizeci de haleri... Sau aici... Ce crezi dumneata că am aici, în lăzile și dulapurile astea? Teodolite!... Trei bucăți – sunt, ce-i drept, mai vechi, dar cum să nu le fi cumpărat când unul m-a costat optzeci de coroane, și dacă te-ai duce să le cumperi de la magazin, ar trebui să plătești opt sute și chiar mai mult... Mă înțelegi, mie nu oricine îmi vinde ieftin, dar eu mă tocmesc cu fiecare, până-l fac să se învoiască! Lipsește, ce-i drept, o lentilă, dar uite, din astea am cumpărat o lădiță întreagă, da, o lădiță întreagă de lentile cu o sută douăzeci de coroane... lentile bune la orice... da, cu lentile sunt aprovizionat pentru toată viața... acum însă să mergem în hambar – depozitul meu principal, spuse domnule Metek în clipa în care i-am făcut semn cu mâna că ar fi cazul să terminăm oița aia cumpărată în condiții atât de avantajoase... Dar dumnealui nu mă luă în seamă și, deschizând ușa, apăsă pe buton și lumină magazia cu șase becuri deodată... Și aici atârnau din tavan tot felul de obiecte, ca într-o cizmărie... ghete, șoșoni, cizme cazone, și domnul Metek umbla de colo până colo, mângâind căputele cizmelor și fălindu-se de zor: Aici m-am întrecut pe mine, o gheată m-a costat cinci coroane, da, nu m-am lăsat până

nu i-am convins, am înecat obiecţiile lor în valurile voinţei mele, până când l-am făcut să cedeze pe însuşi responsabilul Veterei[1]... Dar, cum văd, ghetele astea sunt toate pe stângul... i-am spus eu. E limpede, nu-i aşa? jubilă domnul Metek, bătând din palme, trebuie să fie pe stângul, căci altfel nu le-ar putea cumpăra nimeni atât de ieftin. Dar uite şi dumneata! Şi, ca să-mi demonstreze, se descălţă şi-şi trase în picioare două cizme stângi, cizmele acelea cazone, şi începu să meargă de parcă ar fi şchiopătat, înaintând ca un automobil cu farurile prost fixate... dar dumnealui nu mai contenea să se fălească: Dacă ai şti dumneata ce călduroase sunt, parc-ai sta cu picioarele în apă caldă! Asta, fiindcă sunt căptuşite cu filţ, mă rog, ce-i drept, nu-s făcute să alergi cu ele pe câmp, dar în atelier, când stai la maşină şi lucrezi în picioare, e totuna dacă porţi pantoful stâng sau drept... nu-i aşa? Principalul e să ţină cald... Uite, ia şi matale o pereche, să ai de la mine... Şi, în timp ce sporovăia, trecu pe lângă un fel de pălării uriaşe, şi dumnealui ţinu să-mi explice pe loc: Astea-s vedre de apă! Curg ele un pic, dar când am cumpărat în condiţii avantajoase plasturi de la administraţia militară, dumnealor mi-au spus: poftim, un leucoplast şi o vadră de pânză cazonă... O vadră mi-a revenit la nouăzeci de haleri – pomană curată... şi mă conduse mai departe în faţa a patru gramofoane cu pâlnie şi începu din nou să jubileze: N-au ele arcuri, dar, spune şi dumneata, puteam să nu le cumpăr, de vreme ce-am dat pe un gramofon doar şaizeci de coroane?!? Fac eu rost de arcuri şi, cu câteva ore-muncă... realizez ce? Miare, domnule, miare! Un gramofon l-am şi reparat. Şi, în aceeaşi clipă, domnul

[1] Depozit de obiecte vechi (n. tr.).

Metek lăsă acul pe o placă veche care începu să cânte o piesă simfonică pentru vioară şi orchestră, atât de frumoasă şi atât de obsedantă încât am rămas uluit, urmărind cu ochii mişcarea arcuşului în mâna violonistului, care mă vrăjise şi pe mine, şi cu atât mai mult pe domnul Metek, care lăcrima nu de propria lui înduioşare, ci de faptul că mă înduioşasem şi eu, până la lacrimi. Când placa a încetat să mai cânte, am întrebat: Cum se cheamă bucata asta, domnule Mişa? Nu e cumva un *intermezzo* caracteristic? *Moara din pădurea neagră* sau *Feriga argintie*? Domnul Metek răsuci însă din cap fericit şi, luând în mână placa pe care îi picurase o lacrimă, mi-o întinse mie ca s-o stropesc şi eu, cu lacrimile mele... Şi după ce am clipit, eliberându-mi ochii de lacrimi, am citit pe eticheta discului: *The Fascination*... şi am repetat cu voce tare, *The Fascination*?!?... Iar domnul Metek mi-a confirmat – *The Fascination*... drept care l-am întrebat: De ce s-a oprit discul la jumătate?:... În clipa aceea, domnul Metek s-a luminat la faţă şi a început: Ştii, placa asta e cu defect, un rebut, dar puteam să nu cumpăr treizeci deodată, pe două coroane bucata, când alte treizeci, tot cu defect, le cumpărasem înainte? Astea cântă cealaltă jumătate, până la capăt... şi ce bucurie! Toate sunt *The Fascination*, aşa că eu sunt aprovizionat pe toată viaţa cu *The Fascination*, pentru că alt cântec nu mai vreau să aud, nici să cunosc, ăsta e cântecul meu, povestea vieţii mele... *The Fascination*... Deasupra sicriului meu, înainte de a fi coborât în mormânt se va cânta, ce? *The Fascination*, am spus fără să clipesc... Când am ieşit afară să dăm sare la carnea de oaie, ca să facem din ea cârnaţi, fireşte, adăugând cinci kilograme de spată de porc şi două kilograme de mânzat pentru tocătură, m-am aplecat deasupra hârdăului, trăznit

de toate câte văzusem, apoi m-am îndreptat din şale şi am spus: Cum văd, domnule Mişa, dumitale o să-ţi vină greu să mori!...

Pe urmă, toată primăvara şi tot începutul verii am ocolit aleea aceea, dar, odată, mi s-a făcut dor de domnul Metek, aşa că m-am abătut pe acolo, dar am fost învăluit de strunele dulci ale viorii care îşi strecurau sunetele prin şoapta foşnitoare a frunzelor, cuprinzând, ca o binefacere, toate şoproanele şi toate hambarele de lemne, şi toate dependinţele din jur; şi precum ciutura fântânii e trasă din adâncul puţului cu lanţul sau cu troliul, tot aşa mergeam şi eu atras de melodia aceea, ce nu era nici *Moara din pădurea neagră,* nici *intermezzo*-ul caracteristic *Feriga de argint*, ci cunoscuta *The Fascination*, care se scurgea prin desişul frunzelor, aşa cum se scurge apa prin halăul pescarilor... În poartă m-am oprit şi din nou am rămas uluit de domnul Metek, care stătea în faţa unui instrument instalat pe un fel de trepied, ale cărui picioare erau depărtate în acelaşi unghi cu ale domnului Metek care stătea cu un ochi lipit de lentilă, cu care urmărea de zor un ţăruş vopsit în dungi albe şi roşii. Acum, cu faţa numai zâmbet, a făcut câţiva paşi şi a mutat ţăruşul ceva mai încolo, şi din nou s-a întors la teodolitul lui şi privea prin el cu voluptate, prin instrumentul cumpărat în condiţii atât de avantajoase, odată cu lădiţa de lentile, lentile cu care domnul Metek era asigurat până la sfârşitul vieţii, sau până la începutul morţii...

Din pâlnia gramofonului începu iar să se reverse *The Fascination*... şi de pe parcela învecinată am auzit tânguitul unui om chinuit de soartă. Domnul Metek înţelese însă greşit tânguitul vecinului, care de bună seamă, asculta *The Fascination* pentru a mia oară, şi apropiindu-se de

gardul viu strigă: Știi dumneata ce-i asta? *The Fascination*, cântată de însuși Helmuth Zacharias! Când l-am văzut întorcându-se m-am prefăcut la iuțeală că-mi leg un șiret, ca să nu mă observe, dar dumnealui mi-a venit în întâmpinare cu un aer binevoitor și odată cu el s-a repezit spre mine și un cățel... Pe urmă, domnul Metek mi-a pus în mână țărușul acela cu dungi albe și roșii, și eu a trebuit să mă duc cu el de colo până colo, căci domnul Metek își băgase în cap să-și niveleze toată parcela de pădure. Și în acest timp îmi povesti cu însuflețire că tocmai descoperise un pistol de abator pentru douăzeci și patru de porci și un heleșteu fără sfârșit, ca un *perpetuum mobile,* ce permitea oricărei familii să crească pe parcela ei păstrăvi în apa ce nu mai contenește să curgă de jur împrejur... Și în timp ce povestea toate astea, domnul Metek îmi mai și cânta, își dregea glasul și cânta... ca, în cele din urmă, să-mi spună: Știi, am făcut un împrumut suplimentar și mi-am cumpărat un magnetofon, iar seara, ca să nu zac aiurea, fără nici un rost, cânt ce-mi trece prin cap, m-auzi, tot ce spun, cânt, da, cânt și în fiecare zi compun câte un cântec, spune și dumneata, nu-i așa că-i minunat?... Și cânta și umbla prin pădure și apuca din când în când câte o crenguță pe care o freca între degete... Vezi, aici sunt plantate în total o sută de tufe de cuișoare comestibile... peste cinci ani cuișoarele astea o să-mi aducă un venit de cinci mii de coroane pe an... Iar astea-s de coacăză neagră, care peste cinci ani îmi vor aduce și ele cinci mii... Bine, îi zic eu, dar din câte știu, peste cuișoare nu-i voie să pice apa de sus, iar dumneata ai toate tufele sub coroanele pinilor... Și domnul Metek îmi răspunse cântând: Pe mine vrei să mă înveți? Pe mine, care sunt planificator de profesie? Totul va fi tratat aici cu raze ultraviolete, care

îmi vor înlocui soarele, soarele... Bine, îi zic, dar atunci de ce vrei să nivelezi totul cu teodolitul ăla?... În clipa aceea domnul Metek puse discul cu *The Fascination*, partea a doua, cântată de însuşi Helmuth Zacharias, şi parcă ar fi înfipt din nou acul în creierul cuiva aflat în spatele gardului viu, căci de îndată ce gramofonul prinse să cânte, cineva din desiş începu să geamă şi să se tânguie, ca şi când acul gramofonului i-ar fi gravat în cap o dâră adâncă... Domnul Metek mă cuprinse pe după umeri şi, în timp ce mă privea, din ochii lui ţâşnea pulberea de aur a entuziasmului... arătându-mi suprafaţa trasată cu teodolitul. Se apucă să cânte: Aici va fi un ring de dans... lampioane... muzică în surdină... iar seara... Helmuth Zacharias! Domnule Mişa, îl întreb eu, dumitale îţi place să dansezi?... Şi, răsucind din cap, în semn că nu, domnul Metek îmi răspunse. N-am dansat în viaţa mea, dar eu construiesc acest ring de dans ca să-mi demonstrez mie însumi că mai ştiu să fac ceva frumos şi... Pe lângă toate astea mai fac şi o altă treabă, uite vezi, prin tubul ăsta arunci o minge încolo şi-ncoace, şi dresez un câine vagabond să alerge şi el prin tub încolo şi-ncoace; şi-l dresez mereu, căci de vreme ce mă dresez mereu pe mine, nu văd de ce n-aş dresa şi un câine vagabond? Bineînţeles, acest Zacharias îmi sfâşie inima... spuse deodată, apoi deveni un pic mai grav şi apropiindu-se de teodolit, se uită prin el... Vedeam că aparatului îi lipsesc lentilele, dar domnul Metek strânse nişte şurubele ca şi când lentilele ar fi fost la locul lor, iar eu, solicitat de el, mergeam aiurea de colo până colo prin pădure, cu ţăruşul acela frumos vopsit în dungi albe şi roşii, şi-l înfigeam fără nici un rost acolo unde domnul Metek îmi indica, făcându-mi de fiecare dată un semn cu mâna... Şi de fiecare dată trebuia să

mă mut cu ţăruşul ba la dreapta, ba la stânga, ba mai încolo, ba mai încoace, ca, în cele din urmă, mulţumit, domnul Metek să-şi noteze într-un carnet observaţiile, pe care le scria cu o nemaipomenită mândrie, şi în acest timp faţa îi strălucea, ca atunci când se iveşte soarele din nişte nori cuprinşi de mirare... În picioare avea două cizme stângi, cizmele acelea cazone, din care-mi dăruise şi mie două astă iarnă, dar eu nu le-am putut purta, nu fiindcă n-aş fi vrut, că de străduit m-am străduit, ci fiindcă, eu, când merg, obişnuiesc să mă uit în jos, şi astfel, cizma stângă îmi trăgea piciorul drept tot spre stânga, încât până la urmă am început să merg anapoda, şi să mă clatin, punându-mi singur piedică la tot pasul. În schimb, domnul Metek umbla în ele superb, şi mai purta pe el şi vesta aceea aurie, imprimată cu fluturi şi albine, fără butoniere şi fără nasturi, încins la mijloc cu o sfoară tot aurie, ce aducea cu şnurul de care se trage în biserică înainte de începerea sfintei slujbe. Ţineam în continuare ţăruşul cu dungi roşii şi albe – prăjina de trasat terenul şi, deodată, mi-am dat seama că, de fapt, domnul Metek – Mişa – era un bărbat curajos, care, spre a nu fi nevoit să mediteze asupra propriei sale absurdităţi şi a vieţii, în general, proceda întocmai ca frunzele de vară care, în mărinimia lor, îi acopereau, pe parcela de pădure, căsuţele şi şoproanele şi tot haosul din jur. Şi astfel, domnul Metek ascundea cu fiecare cumpărătură avantajoasă propria sa privelişte, confruntarea vizuală cu sine, de care, până la urmă, orice om se teme, dar de care nu poate fugi. Probabil că aşa trebuie să fie...

DOMNUL IONTEK

Şedeam, într-o adâncă contemplare, lângă fereastra deschisă şi n-aveam nici un motiv, absolut nici unul, să fac ceva, sau să mă gândesc la ceva; şedeam doar şi priveam pe fereastră într-o totală uimire, şi paralizat de inexistenţă. Când, deodată, dinspre şoseaua principală se abătură doi cai negri trăgând în urma lor un camion, iar pe capră stătea proţăpit un bărbat, purtând pe cap o pălărie uriaşă de pâslă... Ţinea hăţurile cu un gest teatral şi, când le slăbi, caii scăpară din frâu şi porniră glonţ pe drumul de pădure, iar eu am înlemnit văzând că perechea de cai negri nu gonea la întâmplare, ci venea direct spre mine, şi, într-adevăr, aşa era; căci, trecând pe poarta deschisă, intrară cu oiştea în fereastra mea, atât de sălbatic, încât am fost silit să mă dau înapoi... Noroc că o smucitură din hăţuri avu darul să strunească armăsarii, făcându-i să se oprească, dar capetele lor şi oiştea se aflau acum în camera mea. Căruţaşul sări de pe capră, mângâie caii pe spate, iar aceştia interpretară gestul lui drept un îndemn şi se apucară numaidecât să înfulece muşcata – apoi, în pragul uşii, se ivi domnul Iontek, pe care-l cunoşteam din vedere de la cârciumă, unde intrase odată cu unul dintre juganii săi şi-i dăduse să bea o halbă de bere, ca apoi să plece aşa cum veniseră. Pălăria lui albă, de *cowboy*, o vedeam clătinându-se prin sat la ceasul înserării şi o

mai vedeam pe câmpurile de zarzavaturi unde domnul Iontek se ducea să înşurubeze ţevile lungi pentru irigarea plantaţiilor de legume, întotdeauna ars de soare, vara îmbrăcat numai în combinezon de maşinist, în timp ce pălăria lui albă plutea ca o bărcuţă prin câmpul de conopidă, de gulii şi varză timpurie. Îl întreb: Cărui fapt pot mulţumi pentru această vizită?... Domnul Iontek se aşează şi, după ce îşi scoase pălăria albă, lăsând să-i cadă pletele pe fruntea bronzată, începu să-mi spună că găsise într-un depozit o lespede frumoasă, pe care mi-a adus-o în dar. Mie îmi sunt dragi scriitorii, spuse el, pentru că atunci când am de scris o scrisoare, n-o scriu niciodată până la capăt; pe mine scrisul mă aduce în asemenea hal încât mă apucă toate pandaliile şi dau pe gât păhărelele de lichior de mentă unul după altul, până când mototolesc scrisoarea şi-o arunc... I-am oferit un pahar şi am aşezat sticla plină în faţa lui, iar domnul Iontek se apucă să bea, nu aşa cum se bea alcoolul, ci aşa cum se bea, de sete, apa minerală... Şi spuse: Ştiţi, eu, când port pălăria asta de pâslă, simt în mine o asemenea fierbinţeală, încât beau, fără oprelişte, bere, lichior de mentă, tot ce curge, pentru că transpir, şi transpiraţia îmi face sete... Zic: Asta-i o treabă grozavă, domnule Iontek, serveşte-te, şi spune-mi, te rog, ce să fac cu lespedea asta?... După ce mângâie nările cailor, care între timp înşfăcaseră două şepci de-ale mele pe care le înfulecară cu aceeaşi poftă cu care stăpânul lor consuma rachiul, domnul Iontek îmi spuse: Ce să faceţi cu lespedea? Păi, o asemenea lespede pentru un scriitor e ceva ca o treaptă ce duce în altă parte, iar eu, atunci când citesc cronica neagră, am impresia că mortul acela sunteţi dumneavoastră, aşa că lespedea asta o s-o aveţi aici ca un semn... ca un semn prevestitor de rele... Se ridică, îşi îndesă

pălăria în cap şi, când să iasă, se împletici în asemenea hal, încât mai-mai să scoată uşa din ţâţâni. Apoi, îşi făcu apariţia pe camion şi, cu un drug în chip de pârghie, răsturnă, din câteva mişcări violente, lespedea pe pământ. Era o lespede dintr-o biserică, aşa lespede nu mai văzusem de mult, şi nu le văzusem decât în biserici sau catedrale. Domnul Iontek sări din camion şi, din nou, cu pârghia argintie, rostogoli lespedea în iarba verde de sub mesteceni; în clipa aceea m-am întors şi m-am privit în oglindă, să văd dacă nu descopăr la mine ceva în legătură cu cronica neagră a domnului Iontek şi iată, am găsit acolo un semn – o umbră întunecată ce mi se răsfrângea în ochi... Domnul Iontek intră din nou în casă, era lac de sudoare, şi, ca să nu zăbovească prea mult, înşfăcă sticla şi, trăgând direct din ea, înghiţi cu poftă şi sete alcoolul acela tare, făcând să-i zvâcnească omuşorul, în sus şi în jos... Pe urmă se uită la mine şi, după ce-mi mângâie podul palmei, îmi spuse: Dacă vi s-ar întâmpla ceva, unde aţi vrea să fiţi înmormântat, la noi, la Semice, sau la Hradiště? I-am răspuns că încă nu mă gândesc la moarte, că mai am până atunci, iar domnul Iontek m-a luat cu binişorul: Da, ştiu, până la moartea naturală, dar în cronica aceea neagră eu citesc numai despre morţi nenaturale şi mi-am zis că dacă vi s-ar întâmpla ceva, la noi, în cimitirul din Semice aţi duce-o mai bine, nu de alta, dar eu socot că un scriitor trebuie să ştie ce va fi cu el, odată când nu va mai fi... Adevărat, aşa e, am încuviinţat eu şi, ridicându-mă de pe scaun, cu gândul să aduc o roată de pâine, m-am frecat de mine în oglindă, şi cu acest prilej am putut vedea că mă făcusem galben la faţă şi-mi albise părul. Pe urmă am tăiat pâinea felii-felii şi am împărţit-o pe rând celor doi cai, care între timp îmi înfulecaseră trei

cărți și ziarele de pe măsuța de lângă fereastră. Deodată domnul Iontek spuse cu o voce jinduitoare: Ce bine mi-ar cădea nițică bere, iar eu am ieșit și am adus o sacoșă plină cu sticle de bere, de bere răcită în pivniță, și domnul Iontek apucă la repezeală o sticlă și apăsând-o cu putere pe cantul mesei, smulse căpăcelul și, după ce trase o dușcă zdravănă din berea înspumată, îmi spuse: Știți ce, lăsați să fiți îngropat la noi, la Semice – căci, vorba ceea, cimitirul nostru e în spatele pădurii, așa că acele și mirosul de pin o să ajungă până la mormântul dumneavoastră, ca să nu mai vorbesc de faptul că în pădurea aia avem și un teren de fotbal – și asta-i principalul, pentru că dumneavoastră vă place fotbalul!... Îmi place, am încuviințat cu voce scăzută... Păi, vedeți, știam eu că cimitirul nostru e altfel decât în altă parte, se entuziasmă domnul Iontek – la mormântul dumneavoastră o să se audă foarte bine fluierul arbitrului și loviturile mingii, și strigătele jucătorilor, și aplauzele și înjurăturile spectatorilor... Și uitându-se în ochii mei, fără pic de viclenie, domnul Iontek își petrecu prin păr degetele sale aspre făcând să-i pârâie pletele lungi țesălate de pieptănul acela viu... Zic: Frumos din partea dumitale că mi-ai adus lespedea asta, dar cu înmormântarea, totuși, să mai așteptăm, ce zici? Își îndesă pălăria pe cap și i se făcu din nou sete; și apăsă iar cu putere sticla pe cantul mesei, făcând să-i zboare căpăcelul, și după ce goli sticla până la fund, spuse: Nu, fiindcă, știți, eu, în afara meseriei mele, mai țin și discursuri la înmormântări, și mie mi-ar face mare plăcere, dacă ați muri sau dacă ați avea un accident mortal, sau, știu eu, v-ar omorî cineva, să țin eu această cuvântare... dar, spuneți-mi, dumneavoastră ați fost vreodată la morgă? Între timp caii mâncaseră pâinea, așa că le-am dat câte o batistă pe care au început

s-o rumege pe îndelete... Zic: La morgă n-am fost niciodată... Foarte bine. În cazul ăsta, când o să avem un meci de fotbal ne întâlnim acolo, fiindcă știți, arbitrul meciului se îmbracă la morgă, căci acolo mai are destul timp să-și facă autopsia cugetului, și-apoi, de-acolo terenul e aproape, sare gardul și gata... Și ce să vă mai spun... dacă s-ar întâmpla ceva, că, știți, la noi pe teren sunt mereu încăierări, și dăm cu sete în arbitru până-l zvântăm în bătaie, mai ales atunci când nu fluieră un unsprezece metri care n-a fost; ce să-i faci, microbiștii noștri sunt atât de sensibili încât, în înflăcărarea lor, îl gonesc pe arbitru peste câmp, pentru simplul fapt că n-a fluierat, sau a fluierat greșit un aut sau un corner... Odată însă l-am tăbăcit rău de tot pe un arbitru, care, din greșeală, nu fluierase un henț care nu fusese. L-am pus deci pe goană, iar dumnealui a fugit în spatele terenului, unde s-a cățărat într-un pin ce se apleca deasupra cimitirului; atunci, noi am început să zbierăm la el să se dea jos, iar dumnealui a strigat: Mi-e frică, voi vreți să mă bateți; și uite așa, am țipat la el timp de trei minute, să coboare, iar dumnealui a ținut-o morțiș pe-a lui, că nu coboară; așa stând lucrurile am dat fuga acasă după joagăr și ne-am apucat să tăiem pinul acela de a cărui coroană se ținea arbitrul cu putere, ca o ciocănitoare... Numai că arbitrul nostru s-a prăbușit în cimitir, și până să ocolim noi zidul cimitirului a șters-o pe câmp, și-acolo, printre șirurile de conopidă, a fost snopit în bătaie, așa, nițel, ca să fie... Ce părere aveți, frumoasă poveste, nu-i așa? Ce ziceți? Dacă odată vi s-ar întâmpla ceva, nu-i așa că ați fi bucuros să fiți îngropat în cimitirul nostru? Zăpăcit de-a binelea, am luat coșulețul cu ciorapi și, apropiindu-mă de fereastră, le-am oferit cailor, iar aceștia, ca și când n-ar fi mâncat de două zile, au înfulecat

ciorapii cu o poftă nemaipomenită; în sufletul meu a început să licărească speranța că, în sfârșit, domnul Iontek se va gândi să plece acasă și, de-aceea, i-am spus: Bine, în cazul în care cronica neagră va fi să fie destinul meu, doresc să fiu înmormântat în cimitirul din spatele stadionului... În clipa aceea, m-am întors cu scaun cu tot și, privindu-mă în oglindă, am izbucnit cu o voce tremurătoare: Da' bine, totuși, eu nu arăt încă a om vrednic de moarte!... Domnul Iontek a început o nouă sticlă și, după ce trase o dușcă sănătoasă, spuse: Cronica neagră se hrănește numai cu oameni cărora nici prin gând nu le trece să moară, ba, mai mult, nici nu arată că trag să moară, și, deodată, bum! și s-a zis cu el... O țiglă căzută de pe acoperiș, un ax plesnit la automobil, o explozie, un omor, și gata povestea... Dar să vă mai spun ceva... dumneavoastră aveți norocul iadului că v-am adus lespedea asta, că, știți, în cazul în care cronica neagră s-ar păta cu numele dumneavoastră, noi, pompierii, v-am îngropa cu pompă, ca și când ați fi fost pompier! Asta înseamnă că dricul ar porni cu dumneavoastră întâi de la cârciuma nouă, și de acolo ar trece pe lângă depozitul postului de pompieri – mașina cisternă, de culoare roșie, va sta cu botul pe jumătate în afară, pe mașină vor sta doi pompieri în echipament complet, iar în fața Comitetului național, acolo unde se oprește cortegiul mortuar, vor sta, în genunchi, în dreptul pompei de incendiu, alți doi pompieri care vă vor da onorul cu topoarele în mână... pe urmă cortegiul se mai oprește în fața cârciumii vechi, acolo unde obișnuim să mergem amândoi, iar acolo, din lucarnă, va fâlfâi un steag negru, și în dreptul pompei de rezervă vor îngenunchea de asemenea doi pompieri, după care noi, pompierii, vă ducem direct la cimitirul din spatele terenului de fotbal,

iar acolo eu o să ţin discursul – dea Domnul să fiu treaz – şi, în uniforma de paradă, îmi iau rămas-bun de la dumneavoastră... Între timp caii mâncaseră şi ultimul ciorap, un ciorap găurit, ca toţi ceilalţi ciorapi pe care-i pregătisem să-i dau la ţesut... Mănâncă şi piuneze? întreb eu. Şi domnul Iontek îmi răspunde: Prosoapele sunt slăbiciunea lor, astea le plac cel mai mult; anul trecut eram pe pajişte şi, cât m-am dus să cumpăr bere, au mâncat toată rufăria, cu funie şi cârlige cu tot; odată însă am organizat în sala Sokolilor o întrecere de coborâre a scărilor cu bicicleta şi eu am câştigat, numai că, la a doua cursă eliminatorie, am căzut în cap şi m-am lovit de duşumea atât de rău, încât au trebuit să-mi bandajeze rănile cu vreo treizeci de suluri de hârtie igienică; a doua zi urma să ţin un discurs, şi-aveam în cap un discurs pe cinste; noroc că mă puteam ţine pe picioare, aşa că am tăiat frumos hârtia igienică, în aşa fel ca să pot vedea fila pe care scrisesem discursul, că ştiţi, eu trebuie întotdeauna să-mi scriu discursurile, dar discursul l-am ţinut, în ciuda vântului care sufla şi făcea să foşnească hârtia igienică lipită şi uscată pe rănile acelea dureroase... spuse domnul Iontek şi, uitându-se la mine, începu deodată să plângă atât de jalnic, încât lacrimile i se prelingeau şiroaie pe obraji; îşi şterse apoi ochii şi, când se uită din nou la mine, se porni iar pe un plâns sfâşietor şi lacrimile lui parcă ar fi căzut în fântâna pălăriei lui de pâslă albă, de unde nişte pompe ascunse le-ar fi împins înapoi în sacii lacrimali, ca să înlocuiască lacrimile care, cu câteva clipe în urmă, picaseră din belşug. M-am speriat şi, aplecându-mă, m-am uitat îndelung în oglindă, ochi în ochi, după care am scos un suspin adânc şi picioarele din faţă ale scaunului s-au izbit zgomotos de podea... Dumnezeule, îl întreb, de ce plângi? Ce părere de rău te

apasă de plângi în halul ăsta?... Clătină din cap şi pletele i se înfoiară. Spuse: Da, plâng, plâng de mila dumneavoastră, de aceea v-am adus în dar lespedea aceea... Şi, ridicându-se în picioare, îşi îndesă pe cap pălăria albă, din pâslă Stetson, apoi o trase uşor pe frunte şi, dintr-o suflare, goli sticla de rachiu – în clipa aceea soarele ieşi din nori, un soare violent a cărui strălucire făcea să sclipească lănţişoarele şi broderiile cu fir de aur ale harnaşamentului; iar razele soarelui îşi treceau colţurile prin ochii cailor, împroşcând în toate părţile cioburi verzi-albăstrui, şi caii stăteau drepţi şi eu vedeam în faţa mea un atelaj de înmormântare, şi fiecărui armăsar îi ţâşnea din cap micuţul gheizer negru al panaşului de doliu... Domnul Iontek porni, împleticindu-se, şi pălăria lui albă ieşi în bătaia soarelui; pe urmă, domnul Iontek îşi sprijini braţele pe pervazul ferestrei şi stătu aşa un timp, între caii lui şi oişte, pe care o mângâia cu palmele sale negre, şi-mi râdea cu ochii săi înlăcrimaţi şi, deodată, eu m-am speriat, căci abia acum am băgat de seamă că domnul Iontek n-avea dinţi, doar ici-colo câte o rămăşiţă neagră de oase şi oscioare, ar fi fost de-ajuns un strănut ca toate resturile danturii să-i zboare în odaie ca nişte petale uscate de flori de iasomie, care, în adierea uşoară a vântului, cădeau din boschete, presărându-se pe jos, ca fulgii unei ninsori de vară... În sfârşit, domnul Iontek sări pe capră, desfăşură hăţurile de pe frâna de mână, şi, proţăpindu-se cu picioarele depărtate, smuci din hăţuri şi caii, cu nişte priviri sălbatice, se săltară pe picioarele din spate, bătând cu potcoavele nisipul aleii, şi lanţurile zornăiră lovindu-se de oişte, şi caii începură să dea înapoi, strecurându-se pe poartă, strâns de tot, aşa cum alunecă pistonul prin cilindru, pe urmă camionul se întoarse şi domnul Iontek slăbi hăţurile,

dând frâu liber cailor, care porniră glonţ, zburând pe şoseaua principală, ca apoi să pătrundă în pădure... Şi eu mă uitam şi vedeam pălăria de pâslă albă plutind printre crengi şi crenguţe, pălăria albă care se îndepărta... Pe urmă ochii mei priviră îndelung lespedea mare de piatră, treapta aceea ce ducea odinioară în lăcaşul sfânt al unei bazilici, treaptă călcată şi răscălcată în asemenea măsură, încât am rămas cufundat într-o adâncă meditaţie pe scaunul meu de lângă fereastră, privind lespedea fără răgaz, şi vedeam cum se dezlipesc de pe ea şi se ridică mereu ghetuţe şi pantofiori, şi picioare de oameni păşind în sus şi, jos, glezne şi pulpe şi coapse omeneşti, retezate de muchiile lespedei cu care pătrunseseră în grădina mea câteva secole trecute...

Din ziua aceea am început să evit pălăria albă de pâslă, cât puteam. Şi, totuşi, n-am putut împiedica o întâlnire remarcabilă, când, aşa, ca din senin, în preajma mea s-a înălţat pălăria albă şi, tot ca din senin, l-am văzut pe domnul Iontek. Mergea în zig-zag pe şosea... Din direcţie opusă venea o bicicletă, un zdrahon de femeie apăsa pe pedale să le rupă, nu alta, o femeie care, dacă ar fi avut chef, ar fi săltat ghidonul cu mâinile sale puternice şi ar fi plutit în aer; şi, în faţa ei, domnul Iontek sărind când la stânga, când la dreapta, ca până la urmă vânjoasa biciclistă să-i zdrobească burta cu braţul frânei, şi să meargă mai departe ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic, în timp ce domnul Iontek zăcea pe şosea, cu pălăria lui albă lângă el; pe urmă domnul Iontek se ridică în capul oaselor şi, scuturându-şi cu gingăşie pălăria, şi-o îndesă în cap şi spuse: Nu s-a întâmplat nimic, dar, ştiţi, eu tocmai mă gândeam la dumneavoastră şi la înmormântarea dumneavoastră, că, ştiţi, eu trebuie să mă gândesc la această

înmormântare, pentru că zilnic citesc cu interes cronica neagră, care e plină de întâmplări despre dumneavoastră, numai că, deocamdată, cu alte nume... Şi m-am dus acasă înspăimântat şi, uitându-mă în oglindă, am încercat să ghicesc din portretul meu de unde ştie domnul Iontek că sunt atât de copt pentru cronica neagră? Altă dată, domnul Iontek a venit la mine să mă invite şi m-a şi luat cu el la oficierea tăierii porcului... Porcului îi legase o sfoară groasă de maxilarul inferior şi când animalul începea să facă urât, domnul Iontek trăgea de sfoară şi porcul guiţa şi se tânguia de durere, dar domnul Iontek râdea şi-mi spunea mereu: Îl auziţi? Şi lui îi e frică... Pe urmă... omorul şi mirosul dezgustătoarelor măruntaie... şi supele, şi gulaşurile tradiţionale, şi alcoolul, iar în toiul festivităţii domnul Iontek era atât de beat încât căzu în albia cu slănină tăiată pentru topit şi, întrucât în cădere doborî burlanul cu sobă cu tot, soţia lui se răţoi la amândoi şi ne croi cu coada de la mătură, mai întâi pe domnul Iontek, pe urmă şi pe mine, dar eu n-am avut acea forţă să părăsesc pălăria albă care avea darul să mă înspăimânte şi să mă atragă deopotrivă. Ori de câte ori intram în cârciumă zăream în colţul din spatele sobei uriaşe, pălăria albă, învăluită în fumul gros de ţigară – domnul Iontek era atât de bronzat, încât se contopea cu semiîntunericul localului şi, când se ridica în picioare, se ridicau şi pălăria albă şi ziarul alb, din care domnul Iontek îmi citea cu glas tare cronica neagră, pe care el o citise înainte de cel puţin zece ori... Odată, pe când mă întorceam seara târziu de la cârciumă, unde nu-l văzusem pe domnul Iontek, şi pedalam liniştit de-a lungul cimitirului, îndreptându-mă spre casă, mă uit peste zid şi mă cuprinde o spaimă cumplită: deasupra gardului se înălţa o pălărie albă, lunecând parcă pe zidul năpădit de

urechelniţă – pălăria albă a domnului Iontek, umbrită, când şi când, de crucile negre. Sar de pe bicicletă şi ce mi-e dat să aud? Glasul domnului Iontek, glasul său ceremonios: ...Îndoliată adunare, ce tristeţe ne cuprinde atunci când suntem siliţi să redăm pământului ceea ce din pământ s-a zămislit! Până şi zilele le-am cântărit în palmă!... Nu, mai bine ar fi să zic aşa: Zădărnicie peste zădărnicie, şi totul nu-i decât zădărnicie – îngropăm aici un om care s-a înscris cu literă de aur în literatura cehă, dar nu plângeţi, e un om care ne-a luat-o înainte şi, dacă nu-i botezat, plânsul nostru e zadarnic... În clipa aceea pe mine m-a copleşit o jale neţărmurită; şi-am început să tremur şi mă treceau nişte fiori ce se sfârşeau în vârful unghiilor de la mâini – şi mergeam în direcţia în care înainta de-a lungul zidului pălăria albă, în timp ce glasul domnului Iontek continua să declame repetând deasupra mormântului meu deschis acelaşi discurs funebru, în timp ce eu păşeam, încă viu, pe lângă zidul cimitirului. În felul ăsta am ajuns în dreptul porţii străvezii care, datorită curentului, se deschidea acum pe jumătate, arătându-şi vârfurile suliţelor şi fierăria forjată. În faţa mea stătea domnul Iontek cu pălăria lui albă strălucind în beznă, şi, în plus, la picioarele domnului Iontek se zbenguia căţeluşul lui care avea o ureche înfăşată cu o cârpă albă, în timp ce domnul Iontek era legat la nas tot cu o cârpă albă, iar zdrenţele de americă albă aveau darul să sporească tristeţea apăsătoare a cimitirului în care luminile slabe ale felinarelor de pe morminte aruncau o strălucire palidă peste panglicile uscate şi lucioase ale coroanelor veştejite... Ce bine-mi pare că vă văd, exclamă domnul Iontek, nici nu ştiţi cât mă bucur că sunteţi aici... că, ştiţi, eu tocmai mă antrenam pentru un discurs funebru pe

care, în ciuda faptului că mi-e nasul spart, aș putea să-l țin chiar mâine, nu vreți să-l auziți? Zic: Ai ghicit, domnule Iontek, nu vreau, căci l-am auzit peste zid, acum câteva clipe... Dar, ce-ai pățit la nas, pentru numele lui Dumnezeu? Dădu din mână plictisit, apoi se așeză pe o piatră mortuară, cățelușul îi sări în brațe și domnul Iontek începu să-l mângâie, și astfel america albă cu care era înfășat capul cățelului se contopi cu pânza de pe nasul domnului Iontek. Ne jucam, spuse în cele din urmă domnul Iontek, da, ne jucam, și când mă așteptam mai puțin, Mufik m-a mușcat de nas și țuști sub pat... Ce-mi rămânea de făcut? Am dat buzna după el sub pat și, ca să mă răzbun, l-am mușcat și eu de ureche, și-acum suntem betegi amândoi, nu-i așa, Mufik?! Își mai răsfăță un timp cățelul, apoi se ridică în picioare, însuflețit de cele ce avea să-mi spună: Știți, de câteva zile nu mai pot dormi, așa că, neavând ce face, mă duc la cimitir, ca să fiu mai aproape de toate și să le gândesc pe toate, cum s-ar zice, la fața locului... și știți ce m-am gândit? Că pentru înmormântarea dumneavoastră ar fi mai bine să convoc pentru manevre generale toate cele șaptezeci de corpuri de pompieri ale regiunii noastre. Socot că pentru înmormântarea dumneavoastră e prea puțin un singur corp de pompieri, dumneavoastră le meritați pe toate șaptezeci... Aici, pe ogoarele cooperativelor, avem atâtea țevi și atâtea coturi pentru distribuirea apei la udatul legumelor timpurii, încât le-am putea înșuruba pe toate unele de altele pentru manevrele alea, da, am face o coloană lungă, care s-ar întinde de la cârciuma nouă, de unde ar porni sicriul dumneavoastră, și ar trece prin tot satul, până la cimitir... și dacă cele șaptezeci de corpuri de pompieri ar încadra cisternele și pompele lor în formația scărilor încrucișate,

atunci cortegiul mortuar s-ar putea mişca numai şi numai în paradisul jeturilor încrucişate ale pompelor de incendiu, jeturi ce ar izbucni de pe scările ridicate ale cisternelor ...pe fiecare scară ar sta câte un pompier cu muştiucul furtunului ţâşnitor în mână, iar jos, ar sta alţi şase pompieri care v-ar da onorul cu topoarele la umăr... dar culmea ceremoniei ar fi abia la cimitir şi... vedeţi, momentul ăsta încă nu l-am gândit, ca să zic aşa, până la capăt, dar dumneavoastră sunteţi un om cu imaginaţie... ce-aţi zice... dacă la înmormântarea dumneavoastră ar sta, în final, câte o pompă de incendiu în fiecare colţ al mormântului? Ce ziceţi... ar merge? Noi să ţinem sicriul deasupra groapei, iar pe dedesubt sicriul să fie susţinut de jeturile pompelor de incendiu şi să vă ridice în sus, atât cât pot să împingă pompele, ce ziceţi? V-ar ţine oare jetul, aşa ca pe o minge de ping-pong, cum am văzut eu în parcul castelului din Lysa, unde mingea se înalţă şi un timp e ţinută de jetul de apă perpendicular al fântânii ţâşnitoare, ce ziceţi? Ar ţine oare în sus sicriul dumneavoastră, să zicem, zece jeturi pompiereşti? Pe urmă, la un semnal dat de comandantul tuturor comandanţilor de pompieri, da, la un semnal anume, sicriul ar începe să coboare încet, în funcţie de scăderea debitului de apă din pompe, ce ziceţi, n-ar fi frumos să binecuvântăm în felul ăsta, cu sicriul dumneavoastră, manevrele regionale ale celor şaptezeci de corpuri de pompieri?... În acest timp domnul Iontek stătea în picioare şi, cu gesturi sugestive, îmi arăta cum îşi imaginează el întreaga poveste, iar eu vedeam totul în întunericul şi în semiîntunericul cimitirului, da, vedeam totul cu claritate, şi deodată am înţeles că, de fapt, domnul Iontek ar trebui să scrie, nu eu, că el e scriitorul, deosebirea dintre noi fiind doar aceea că domnul Iontek nu

scrie, în schimb le vede pe toate cât se poate de bine, şi am mai înţeles, abia aici, la cimitir, că aşa cum judecă domnul Iontek lucrurile, ar trebuie să le judec şi eu, da, eu aşa ar trebui să le judec, şi mi-am zis că din clipa aceea voi începe să judec totul prin prisma cronicii negre, întocmai cum făceau călugării... ah da, lespedea aceea pe care mi-a adus-o domnul Iontek, da, cu siguranţă că nu e alta decât o lespede de la mânăstirea din Sadsko, distrusă şi dispărută, căci fiecare mânăstire a ordinului Augustin obişnuia să ia din mânăstirea matcă o lespede, iar asta trebuie să fie acea treaptă pe care umblau călugării cărora le plăcea să scrie, şi scriau şi aureau frumoasele codice, sub impresia cronicii negre, *memento mori*... Domnule Iontek, dă-mi mâna să ţi-o strâng, îi spun pe un ton vesel şi plin de bucurie... dumneata mi-ai deschis ochii, ochii lăuntrici, pălăria dumitale albă m-a învăţat să văd, da, eu abia acum încep să văd ceea ce n-am văzut, dar ceea ce dumneata ai văzut... Iar domnul Iontek stătea cu capul învăluit într-o lumină strălucitoare, mă mira faptul că nu observasem asta până atunci – căci pălăria lui nu era o pălărie din acelea cum poartă un *cowboy*, ci un nimb în formă de pălărie.

Când peste câteva zile am pornit spre casa lui, ca să-i mulţumesc pentru grija ce mi-o poartă, sătenii mi-au spus că domnul Iontek murise cu o zi înainte: da, a murit aşa, din senin, în trei ceasuri a fost gata... Şi unde-i pălăria lui? îi întreb, pălăria aceea de pâslă albă cu care obişnuia să şi doarmă, unde-i?... Îmi spuseră că domnul Iontek o pierduse – nu că ar fi pierdut-o, dar, în timp ce încărca un vagon cu conopidă, şi-a atârnat pălăria, pentru câteva clipe, în cârligul ultimului vagon şi cum era ultimul vagon şi trenul s-a pus în mişcare, pălăria a plecat atârnată de cârligul ultimului vagon şi când s-a întors domnul

Iontek la caii lui, trenul nu mai era şi nici pălăria lui nu mai era. Aşa se face că, fără pălărie, domnul Iontek a pierdut din puteri şi, când a ajuns acasă, s-a întins în pat şi în trei ceasuri a murit ca din senin. Unde o fi dus, oare, acel ultim vagon, nimbul domnului Iontek?

OSPĂȚUL

În bătaia soarelui de toamnă tăiem porumbul furajer – de trei zile ne tot învârtim în jurul lui cu tractorul și lanul de porumb se micșorează, transformându-se încet-încet într-o insuliță tot mai mică, și nu rămâne decât să mai ieșim și mâine ca porumbul să fie gata însilozat – când, deodată, îl auzim pe tractoristul Janeček spunând: Mă, băieți, în porumbiște se vântură un porc sălbatic, dați fuga până acasă și aduceți-mi pușca de vânătoare! Am zbughit-o peste câmp și când m-am întors din sat, lac de sudoare și cu pușca Lancaster în brațe, l-am întrebat: Mai e acolo? Este, mi-a răspuns Janeček, grăbindu-se să adauge: Și-acum, băieți, luați-o frumos în jurul porumbiștei și mânați godacul încoace, spre mine! Am început să foșnim prin porumb, și ce crezi că vedem: dumnealui nu era godac, ci un ditamai vier de o sută cincizeci de kilograme, care ieșise să se lăfăie nițel la soare; l-am văzut pe Janeček cum ridică pușca, țeava a urmărit un timp ținta aceea mobilă, pe urmă a răsunat o detunătură și sălbăticiunea s-a lăsat la pământ. Am pornit iute într-acolo, dar peste câteva clipe mistrețul s-a ridicat și, în ciuda faptului că țâșnea din el culoarea, sălbăticiunea alerga și, șchiopătând, a luat-o peste câmpul de sfeclă, îndreptându-se spre șoseaua națională. După el! a strigat Janeček. Și noi am început să gonim, împleticindu-ne prin lanul de sfeclă, iar Janeček – care

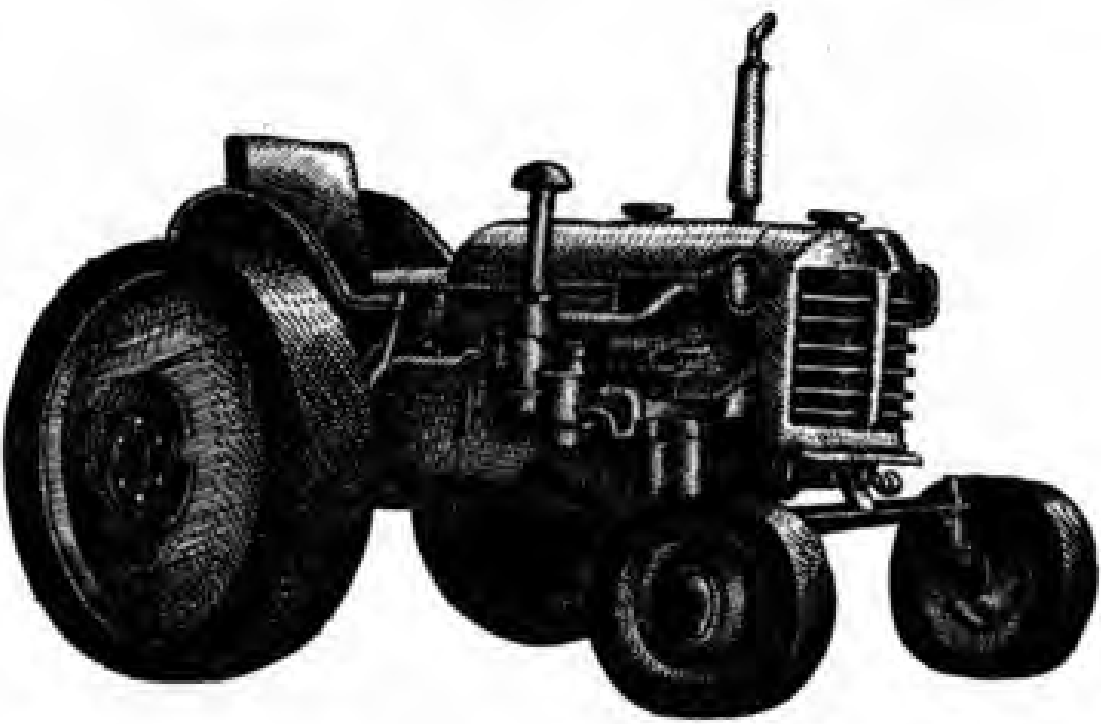
şchiopăta încă de anul trecut, de pe urma unui glonte rătăcit în piciorul lui în timpul unei vânători, înainta şi el, sprijinindu-se în puşcă, şi, cu ochii cât cepele, venea şontâc-şontâc în urma noastră, şi noi după mistreţ, căci pe meleagurile noastre nu există bucurie vânătorească mai mare decât aceea de a împuşca şi a pune mâna pe un mistreţ de asemenea proporţii. În plus, ne mai aduceam aminte de anii trecuţi ce ospăţ pe cinste se face dintr-un asemenea animal, căci nici o carne nu e mai gustoasă decât carnea de mistreţ sau de muflon. Şi alergam aşa şi iar ne întorceam şi-l ajutam pe Janeček care şchiopăta, şi toţi eram obsedaţi de gloria noastră şi de invidia celorlalţi, dar mai cu seamă de acel ospăţ fără seamăn, căci dintr-un asemenea mistreţ sunt straşnice atât măruntaiele – preparate vânăteşte – cât şi pulpele din faţă, cu varză călită şi găluşte, aşa cum se face friptura de porc obişnuită. Gata, a început să încetinească! ne-am bucurat noi, dar bucuria noastră a fost cam pripită, căci mistreţul fugise în şanţ să se odihnească, iar în clipa în care l-am ajuns, a ţâşnit cu o iuţeală nemaipomenită pe şoseaua naţională, silindu-l pe Janeček să dea jos de pe umăr arma de vânătoare, ca să nu împuşte din greşeală o femeie bătrână ce se pripăşise pe acolo cu bicicleta, ca să nu mai vorbim de faptul că, în goana lui, mistreţul intrase într-o maşină în mers care începuse să se lase încet în şanţ, dar mistreţul, deşi zdruncinat, s-a pus repede pe picioare şi a sărit pe capota bătrânei Škoda-Rapid; iar noi i-am văzut pe călători ridicând mâinile, apoi prăbuşindu-se, căci mistreţul – vă daţi seama, o sută cincizeci de kile, le-a spart acoperişul mâncat de rugina anilor, dar până la urmă sălbăticiunea şi-a scos copitele din tinichea şi, sărind de pe maşină, a rupt-o la fugă peste arătura din

preajma șoselei naționale, îndreptându-se spre terenul satului învecinat... Janeček, ostenit, nu mai putea să fugă, iar bătrâna se speriase în asemenea hal de porcul sălbatic, încât se ținea de ghidon, și, fiindcă nu era în stare să țipe, suna de zor din clopoțel; atunci mi-a venit o idee și am strigat: Mătușă, în numele asociației vânătorilor, dă-ne nouă această bicicletă! Și-am coborât-o din șa și i-am dat bicicleta lui Janeček, dar eu nu știam că Janeček nu știe să meargă pe bicicletă, așa că l-am așezat în șa și l-am împins fiecare dintr-o parte pe șoseaua națională, ținându-ne mereu după porcul mistreț, după ospățul acela pe cinste, ce se îndepărta. Norocul nostru că mistrețul gonea de-a lungul șoselei, în felul acesta cel puțin, cu Janeček pe bicicletă, am redus distanța dintre noi și mistreț la aproape o sută de metri; pe urmă însă, mistrețul a cotit-o pornind direct spre satul vecin, îngrozit desigur de atâtea autoturisme și autocamioane câte circulau pe șosea. În felul ăsta ne-a surâs norocul, căci am luat-o pe șoseaua comunală, și iar l-am împins pe Janeček, care ne încuraja povestindu-ne încă o dată ce bunătăți se pot pregăti dintr-un asemenea porc, ba, până la urmă, ne-a spus ceea ce nu știam, și, anume, că din bucățelele de carne, din așa-zisele resturi de carne, se face un salam vânătoresc, mult mai bun decât salamul unguresc. Și, deodată, ne uităm și nu ne vine să credem ochilor; mistrețul, sălbăticit în asemenea măsură de groaza ce-l cuprinsese, a luat-o direct pe șosea, în direcția satului, așa că am sporit viteza, de curgea sudoarea pe noi, în soarele acela de toamnă, și goneam, goneam mereu pe urmele porcului sălbatic care își ieșise din minți văzându-i pe săteni țâșnindu-i în cale și, în jurul lui, numai garduri și iar garduri; când, deodată, ce să vedem: negăsind nimic

mai bun de făcut, mistreţul a intrat pe poarta şcolii primare şi, de-acolo, ţuşti pe uşă, drept în clădirea şcolii. Vă daţi seama ce eveniment şi ce zarvă, căci era înainte de amiază şi copiii erau la şcoală... Janeček a sărit din şa, iar noi am azvârlit bicicleta cât colo şi, nervoşi la culme, aproape mai mult decât porcul sălbatic, am dat buzna în şcoală şi, după urmele de sânge, am luat-o la fugă pe coridor, aici uşa era deschisă şi Janeček a pătruns mai departe cu arma cu piedica trasă, iar noi stăteam în spatele lui şi ne uitam, şi nu ne venea să ne credem ochilor, căci ceea ce vedeam nu mai putea să vadă nimeni, în afara copiilor care, de groază, rămăseseră în băncile lor, într-o aplecare încremenită, ca în povestea *Trandafirul sălbatic*, când totul s-a oprit în loc printr-o singură mişcare a baghetei magice. Pe podium zăcea mistreţul înecat în sânge – răcnea şi horcăia, iar profesoara stătea şi ea înlemnită cu linia îndreptată spre tablă, pe care atârna o planşă înfăţişând imaginea unui porc domestic, şi profesoara continua să stea aşa cum o surprinsese intrarea vijelioasă a porcului sălbatic, cu vârful liniei pe inima porcului domestic şi Janeček a ochit, căci mistreţul, văzând puşca şi pe cel ce-l urmărea, a făcut un ultim efort să se ridice spre a ataca, dar când a deschis botul Janeček a tras şi s-a dat repede într-o parte, şi astfel mistreţul a trecut cu colţii săi sclipitori pe lângă pulpa şi coapsa vânătorului, pătându-i totuşi cu sânge şi înnegrindu-i cu ţepi şi noroi nădragii de bumbac... pe urmă, mistreţul se prăbuşi horcăind şi, întinzându-şi picioarele tremurânde, continuă să horcăie încet-încet, aşa cum se termină o simfonie transmisă la radio... Curgea apa de pe noi în timp ce-l felicitam pe fericitul vânător din care ţâşnea, de asemenea, sudoarea şi stăteam aşa de parcă am fi venit din ploaie sau de la

duș, și vraja ieși deodată din copii și începură iar să se miște, întorcându-se însă în direcția ușii, iar profesoara, după ce își reveni, îi mulțumi vânătorului Janeček, apoi îi spuse: Vă rog frumos, dacă tot sunteți aici, luați linia și arătați-ne din ce părți se compune un asemenea porc sălbatic sau mistreț, cum i se mai spune, și povestiți-ne, în general, ceva din viața acestui porc... Și Janeček luă linia și, vorba ceea, era în elementul lui, căci atunci când erau examinați noii adepți în ale vânătoriei, Janeček era cel ce-i asculta și le punea întrebări, iar acum, deși glasul îi tremura de emoție, expunea totuși și arăta unde-i râtul răposatului și unde-i spatele, și unde-s colții... după care făcu o expunere despre viața de familie a porcilor sălbatici, arătând cât de mult se iubesc, ținând în cele din urmă să adauge că viața porcului sălbatic e oglindită în zicala populară: Aici nu și-ar găsi godacii nici o scroafă sălbatică... ceea ce vrea să însemne că, la unii în casă, în curte sau în atelier, e o asemenea dezordine și o asemenea harababură, încât scroafa sălbatică, în calitate de mamă care-și găsește întotdeauna puii, într-un asemenea haos n-ar fi în stare nici ea să mai dea de ei... Și, făcând aceste observații, Janeček restitui linia, și doamna profesoară îi mulțumi pentru bunăvoință, iar noi ne uităm pe fereastră și ce ne e dat să vedem: în fața școlii stătea, în plin soare, tractorul nostru – în sat la noi se și aflase de întâmplarea cu porcul sălbatic și în clasă dădură buzna vecinii noștri cu lanțuri și funii în mână, mai întâi îl felicitară pe pușcaș, și fără să mai stea pe gânduri, strecurară la iuțeală sub mistreț două scânduri și le strânseră în funii, după care ridicară năsălia și scoaseră mistrețul din clasă; în soarele de toamnă am simțit, în mâinile noastre calde, că mistrețul cântărea pe puțin o sută optzeci de kile, și

ne-am mai dat seama că avea un cap atât de frumos, încât, la expoziția de la Budapesta, le-ar fi adus vânătorilor noștri, dacă nu premiul întâi, al doilea fără doar și poate... Și, deodată, din clădirea comitetului național se apropiară grăbiți doi vânători, i-am recunoscut pe președinte și secretar, și dumnealor traseră de funii și de scânduri și mistrețul se prăbuși la pământ. Hei! Ce se întâmplă aici! strigă președintele. Cine a împușcat acest mistreț? Și Janeček făcu un pas înainte și răspunse cu mândrie: Eu! Iar președintele vânătorilor locali spuse, râzând disprețuitor: Bine, în cazul ăsta ție îți revine dreptul vânătoresc – adică bojocii și trofeele – dar cui îi revine restul ce rămâne din acest mistreț? Și noi știam bine cui, dar câtă trudă ne costase această poveste, și cât ne bucuraserăm de ospățul vânătoresc... știam prea bine că un animal sălbatic rănit, dacă trece în alt ocol și acolo se stinge, e al vânătorilor din acel ocol, așa că țeapănul aparținea acum vânătorilor din această comună, în a cărei școală Janeček nu numai că doborâse cu atâta curaj porcul sălbatic, dar salvase copiii și profesoara de la o posibilă rănire... toate astea le-am spus, dar președintele vânătoarei populare a râs din nou, admițând că acesta-i adevărul adevărat, dar că dreptul și regulamentul vânătoresc spun că mistrețul e al lor și că vor face din el un ospăț pe cinste, iar nouă, care trecuserăm prin toate suferințele, nouă o să ne rămână numai bojocii și trofeele. Și a început să fiarbă sângele în noi, și ochii ni se tulburaseră de atâta furie și nedreptate, căci oricine trebuie să recunoască omenește, nu după lege, ci după înțelegerea omului, că acest mistreț nu poate să aparțină nimănui altcuiva decât nouă și numai nouă. Așa se face că ne-am aplecat și ridicând porcul de jos l-am aruncat cu forța în remorcă, tractorul începuse să duduie,

şi ne ziceam că o întindem repede, că aşa cum romanii răpiseră frumoasele Sabine, vom răpi şi noi mistreţul cât mai e vreme, cât mai sunt aici din sat doar doi vânători, căci dacă mai vin şi alţii ne înşfacă porcul, ba ne mai şi încăierăm, căci flăcăii din satele noastre oriunde se întâlneau se luau întotdeauna la harţă şi se băteau, şi fiecare meci de fotbal era o adevărată nenorocire, ce-şi avea un epilog la judecătorie şi la Cronica neagră – ca să nu mai vorbim de femei, care, în timp ce săpau pe câmp sfecla de zahăr şi se întâmpla să se apropie unele de altele pe răzorul dintre ogoarele cooperatiste, se loveau uneori cu săpăliga... de aceea voiam s-o ştergem la iuţeală, tractorul se şi pusese în mişcare şi noi închiseserăm aproape cârligele de la oblonul remorcii, când, deodată, din drogheria satului ţâşni un alt vânător şi împreună cu preşedintele traseră oblonul în jos şi mistreţul se prăvăli iar pe teritoriul satului şi noi ne-am făcut roşii ca para focului de ruşine şi mai cu seamă din pricină că preşedintele râdea de noi, fiindcă legea era de partea lui, şi, totuşi, oricine ar fi trebuit să recunoască cinstit că adevărata dreptate era a noastră, noi eram triumfătorii, noi am alergat preţ de patru kilometri, noi ne-am pus în joc vieţile pe catedra şcolii primare... Aşa se face că ne-am luat la harţă, acum preşedintele nu mai râdea, şi când ne-am înşfăcat de mijloc, vrând să ne doborâm unii pe alţii la pământ, ferestrele şcolii primare începură să se deschidă cu putere, se deschiseră toate pe rând şi de pe pervazurile lor se aplecară în afară copiii şi doamna profesoară care strigă la noi: Mă mir că nu vă e ruşine! Să vă bateţi în halul ăsta pentru un porc sălbatic! Frumoasă educaţie le daţi voi copiilor! Nimic de zis! Cum vreţi voi să le explic copiilor ce-i pacea, după cele întâmplate în clasă cu arma de foc! Fiţi

oameni înțelepți! Luați mistrețul și duceți-l pe un teren neutru, la hanul Hajenka din Kersk, și spuneți-le să vă pregătească din el un ospăț!... Se făcu liniște, ne țineam încă de mijloc și ne pândeam cu ochii plini de mânie și de vrăjmășia adunată în timp, gâfâiam și fornăiam, dar copiii de la ferestre – de la ferestrele acelea din care atârnau parcă niște plăpumi cu dungi roșii, întruchipate de mușcatele ce străluceau în bătaia soarelui de toamnă – fețele acelea frumos îmbujorate ne priveau țintă, încât până la urmă i-am aruncat cu toții o privire de reproș președintelui asociației locale de vânători, care se ținea de mijloc cu Janeček. Schimbul de priviri dură câteva clipe și doamna profesoară simți că e cazul să ne încurajeze... Ei, gata! Ajungeți la o înțelegere! Oare nu sunt destule necazuri pe lumea asta?... Și președintele întinse mâna, Janeček o ridică și el pe a lui, și cele două mâini străluciră în lumina soarelui de toamnă... și mâinile bătură palma și se scuturară, la rândul nostru ne-am strâns și noi mâinile, eu cu droghistul, vecinii cu vecinii și, cu forțe unite, am aruncat mistrețul în remorcă, am tras zăvoarele oblonului și am sărit și noi în remorcă...

Pe când ospățul? strigă președintele vânătorilor locali... Și Janeček îi răspunse că sâmbăta asta nu, abia sâmbăta viitoare! Să aibă carnea timp să se frăgezească, să fie moale! Iar cheltuielile legate de ospăț le împărțim pe din două, așa ca să fie o petrecere adevărată!... Iar de la fereastră se auzi glasul doamnei profesoare... Vedeți, copii, ați fost de față la un eveniment neobișnuit, vânătorul acesta e un erou, iar voi, copii, ați fost martori la felul în care trebuie soluționate toate conflictele... Și copiii ne fluturau din mâini și noi le răspundeam cu aceleași fluturări, tractorul se puse în mișcare și Janeček stătea în picioare

cu puşca sprijinită de capul mistreţului, o gheată o ţinea pe burta animalului, iar el, cu pieptul umflat de mândrie, făcea plecăciuni şi mulţumea copiilor de la ferestre, şi doamnei profesoare, pentru că-l făcuse erou...

În pădurea din Kersk ne-am apucat şi am tăiat crengi de brad, şi-am mai retezat şi crengi ruginii şi aurii de stejar, rămurele frumos colorate, şi-am cărat în restaurantul hanului Hajenka o remorcă întreagă de frunze, ca pe o ultimă capcană; şi-am împodobit localul cu cetină, pe două mese lungi, frumos aşternute, am aşezat în dreptul farfuriilor crenguţele de brad, în spatele oglinzilor am înfipt frunzele de stejar colorate de toamnă, şi toţi aşteptam cu nerăbdare şi emoţie să vedem cum o să iasă ospăţul cu porcul sălbatic. În cele din urmă, se căzuse la învoială, făcându-se pe placul ambelor părţi: o pulpă şi o jumătate din spate fu pregătită haiduceşte cu sos de măceşe, aşa cum am dorit noi, iar cealaltă pulpă, cu restul de spate, fu friptă aşa cum se pregăteşte acasă carnea de porc obişnuită, cu varză şi găluşte, potrivit dorinţei vânătorilor vecini. În ceea ce priveşte restul mistreţului ne-am înţeles să se mai cumpere şase kilograme de piept de porc şi să se facă pentru fiecare participant la ospăţ câte un salam vânătoresc afumat... Şi astfel în seara aceea sărbătorească, ne-am prezentat cu toţii la restaurantul Hajenka în uniformă de paradă, fără arme de foc şi fără cuţite de vânătoare – am socotit noi că aşa e mai bine. Nici n-am intrat bine pe uşă şi domnul Kučera din Vykana a intonat la acordeon acordul triumfal, acompaniat de toba mare, toba mică şi talgere. Domnul Kučera cânta grozav din gură, la acordeon cântă însă foarte bine cu mâna dreaptă şi, de aceea, băşii îi înlocuia toboşarul... Şi chiar

în pragul ușii am căpătat fiecare câte un baton mare de salam vânătoresc din carnea mistrețului amestecată cu piept de porc și cum fiecare salam era legat cu o sfoară frumoasă, ne-am agățat fiecare salamul în cuierul din spatele nostru și-apoi ne-am așezat la masa de ospăț. Ședeam însă în așa fel, încât fiecare comună era așezată la masa ei, și astfel ne distram fiecare în legea lui și numai cu ai lui, de vreme ce la o altă masă toți stăteau într-o penibilă încruntare, întrebându-ne parcă de ce să râdă, atâta timp cât nu există nici un motiv de râs? Pe urmă președintele celor două asociații vânătorești dădu semnalul și doamna Novaková, împreună cu domnul Novak, începură să ne aducă nouă mistrețul cu găluște *à la* Palfy și cu sos de măceșe, iar vecinilor noștri clasica friptură cu varză și găluște; și ne-am apucat să mâncăm, și în timpul acesta plescăiam și degustam cu poftă fiecare dumicat, oferind cu furculița spre masa vecină specialitatea noastră, dar de fiecare dată masa opusă făcea grimase și se schimonosea, ba, până la urmă, am început să ne facem semne unii altora că ni s-ar face greață de ceea ce se mănâncă la cealaltă masă și ne-am vărsa mațele, în schimb, la mâncarea proprie ne uitam fiecare cu ochi de îndrăgostit și, fericiți de faptul că mistrețul fusese pregătit pe gustul nostru, eram în al nouălea cer... Iar domnul Kučera cânta la acordeon și toboșarul înlocuia bașii și beam bere, și vin roșu, și singurul lucru asupra căruia vecinii păreau a fi de acord era acela că nu preparaserăm porcul sălbatic cu smântână, nu de alta, dar după sosul de smântână nu se mai poate bea atât de bine. Cu noi venise și artistul nostru popular, domnul Jaruška, care adusese cu el o figurină mare de femeie – trebuie spus că pe tot ce punea dumnealui mâna, se prefăcea în câteva clipe în niște

figuri caraghioase, să te prăpădeşti de râs nu alta de păpuşile lui – atât de isteţ şi de îndemânatic era domnul Jaruška, artistul nostru popular... Figurina asta de femeie o făcuse anume pentru sindrofia noastră, şi astfel, de îndată ce se termină primul fel, domnul Jaruška profită de pauză şi începu să danseze cu ea un vals şi un tango, în funcţie de ce cânta domnul Kučera la acordeon, acompaniindu-se cu glasul său fierbinte şi plin de sentiment, şi domnul Jaruška dansa şi făcea cu figurina asemenea figuri, încât ne tăvăleam de râs, ba, până la urmă, veniră şi soţii Novak din bucătărie şi râseră şi ei cu lacrimi, mai-mai să se înece de atâta râs, atât de reuşite erau figurile de dans ale meşterului Jaruška. Dar artistul popular fusese adus de noi, aşa că vânătorii din ocolul vecin, deşi se uitau, nu schiţau un zâmbet, şi nimic din grotescul acela demn de un Chaplin sau de un Frigo nu era pe înţelesul lor, ca să-i facă să se amuze şi ei niţel. Mai curând făceau semne că e de-a dreptul revoltător să râzi de asemenea măscări. Că toată povestea e o aiureală, că dansul acela cu femeia artificială nu e de natură să te înveselească, ci, dimpotrivă, e o ruşine şi că, de fapt, noi l-am adus aici pe domnul Jaruška numai ca să ne batem joc de ei, că dansul artistului popular nu-i decât o parodie menită să-l jignească pe preşedintele lor şi pe ceilalţi membri ai asociaţiei vânătorilor, că fiecare din ei e acea figurină cu care domnul Jaruška dansează cum vrea şi îşi face mendrele cum poftеşte... Dar culmea artei domnului Jaruška urmă abia după ce muzica amuţi... preşedintele nostru prefăcându-se că nu are vin în sticlă, întinse paharul gol... şi în clipa aceea meşterul Jaruška se răsuci pe călcâie, ridică uşor mâna frumoasei figurine şi... din sânul dezgolit al marionetei începu să curgă gâlgâind o şuviţă de vin direct

în pahar, și paharul se umplu cu atâta precizie, încât nici o picătură nu se irosi în zadar. Și să te ții ce strigăte, și ce urale și toți întindeam paharele goale, iar domnul Jaruška venea la fiecare să le umple paharul ochi din sânul frumoasei sale... și tot așa se întoarse spre vecinii noștri, unul dintre ei întinse paharul gol, dar de îndată ce vinul prinse să curgă, vecinul își retrase paharul cu dezgust... și vinul se scurse direct pe pantalonii verzi ai președintelui asociației vânătorești, și acesta începu să tropăie furios ca să scuture de pe pantaloni picăturile roșii, iar prietenii lui indignați săriră de pe scaune și-l îmbrânciră cât colo pe domnul Jaruška, și meșterul popular se prăbuși la pământ cu figurină cu tot... și veni rândul nostru să socotim gestul lor o jignire, și răcneam învinețiți de furie pentru această înjosire, iar eu nu m-am putut stăpâni și am luat din cuier batonul meu de salam vânătoresc și l-am ridicat în sus, și ceilalți membri ai asociației noastre mi-au urmat exemplul, dar vânătorii vecini nu s-au lăsat nici ei mai prejos și au apucat și ei salamurile lor, mari cât bastoanele polițienești, și stăteam așa față în față, meșterul Jaruška încerca mereu să se ridice și tot cădea cu figurină cu tot, căci ghetele ei erau legate de pantalonii lui... și, deodată, zburară într-o parte șiragurile de mărgele și din bucătărie veniră soții Novak aducând platourile cu gulaș haiducesc preparat din măruntaiele mistrețului, și domnul Kučera se trezi și începu să intoneze acordul triumfal, și numaidecât se porni să cânte din gură, și cântă cu nespusă și adâncă simțire... „Din munți se aude cum trâmbițăă cerbii"... La auzul acestei melodii, pe fiecare vânător îl podidește plânsul, și deodată am început și eu să cânt cu sentiment și i-am văzut și pe vecinii noștri cântând cu batoanele de salam în mână, și pentru prima

oară ne-am înțeles cu toții și am cântat laolaltă, cu multă simțire... cum trâmbiță cerbul în munți... și după ce-am isprăvit de cântat, am rămas cu toții înduioșați și priveam melancolici în fața noastră, și în clipa aceea nu ne mai aflam în restaurantul hanului Hajenka, ci undeva pe înălțimile munților unde, într-un luminiș, trâmbițau cerbii și fiecărui cerb îi ieșea din gură fuiori de aburi, căci cerbii trâmbiță la munte în aceste zile târzii de octombrie, când vremea e rece și bântuie gerurile ușoare. Cântecul avu darul să ne înduioșeze atât de mult, încât un timp am amuțit cu toții, după care am agățat din nou batoanele de salam în cuierele din spatele nostru și, lăsându-ne, greu, fiecare pe scaunul lui, ne-am pornit să sorbim cu sete, trăgând mereu cu coada ochiului spre munții înalți, spre cerbii ce nu mai conteneau să trâmbițe... Iar meșterul Jaruška, înainte de a se așeza – de data asta fără figurină, căci între timp o agățase în cuier alături de salamul lui – puse pe masă, în fața președintelui vânătorilor populari din ocolul vecin, un fluier colorat, cu niște incrustații de toată frumusețea, și nimeni nu băgă de seamă acest lucru, atât de impresionați eram cu toții de interpretarea pătrunsă de sentiment a domnului Kučera din Vykana... Iar eu îmi dădeam seama că melodia asta avea darul să ne apropie, deodată ne priveam unii pe alții de parcă n-am fi fost numai vecini, ci prieteni adevărați pe care-i leagă vânătoarea populară, că, de fapt, între noi nu există și n-ar trebui să existe niciodată vreun litigiu, căci vânătorii din toată lumea sunt frați, pe vânătorii din toată lumea îi unesc animalele pe care le au în grija lor; și, în calitate de adevărați vânători, e de datoria lor să se îngrijească, potrivit regulamentului și cinstei vânătorești, de ocoalele lor, în așa fel, încât animalele să fie bine

hrănite și ocrotite și împușcate la timp, pentru ca pe mesele oamenilor să ajungă la vremea potrivită destui iepuri și fazani și căprioare și mufloni și porci mistreți... și așa mai departe... De aceea am ridicat paharul și l-am îndreptat spre masa vecină, și în fața mea s-a înălțat mai întâi un păhărel, pe urmă un pahar de bere, ai noștri li se alăturară și în cele din urmă s-au înălțat toate paharele și sticlele, iar noi ne-am ridicat în picioare și am ciocnit de la distanță, după ce, mai înainte, am strigat cu toții la unison: ...Trăiască Vânătoarea! Apoi ne-am așezat și am început să mâncăm gulașul vânătoresc pregătit din mărunțaiele mistrețului și în timpul ăsta dădeam din cap satisfăcuți, pe urmă ne-am uitat unii la alții și am văzut că mâncarea e pe gustul tuturor, că toți dădeam din cap în semn de încuviințare pentru felul nespus de gustos pe care-l alesesem... Deodată, președintele asociației vecine se uită în fața lui și zări frumosul fluier atât de superb, încât și de la distanță îmi venea să-l înșfac, dacă nu pentru altceva, măcar să-l țin un pic în mână, un fluieraș micuț, frumos cioplit, așa cum făceam noi la anii copilăriei... Președintele îl luă în mână, și întrucât în fiecare dintre noi, nu numai în vânători, mai sălășluiește copilăria, președintele nu se putu stăpâni și, ducând fluierul la gură, începu să sufle în el, și sufla de zor intonând melodia: „Măi ciobănei, pui de ștrengărei"... Iar eu am înlemnit de groază... în urmă cu câteva clipe m-aș fi amuzat pe chestia asta, acum însă, după apropierea noastră, vedeam că ceea ce se petrecea sub ochi era orice, numai apropiere nu, căci pe măsură ce președintele cânta despre ciobănașii lui, din fluier se înălțau fire dense de funingine ce-i pângăreau mâinile și obrajii; se înnegrise de-a binelea de atâta funingine, dar fiindcă sufla în fluier cu atâta sentiment,

președintele ținea ochii închiși și nu vedea nimic... Vânătorii lui păliră de mânie și, mestecând ca pe o gumă de mestecat bucățile de bojoc un pic mai tari, se întoarseră cu spatele și apucă fiecare salamul lui; și se ridicară și ai noștri, și înșfăcară și ei la iuțeală, din cârligele cuierelor, batoanele lor, și le ținеau în mână și le agitau, ca să verifice dacă le strângeau în palmă, așa cum se cuvine... Numai președintele vecinilor continua să-și cânte din fluier dulcea sa melodie... Văzând cum stau lucrurile, domnul Kučera din Vykana începu numaidecât să intoneze la acordeon cântecul nostru îndrăgit... *O sole mio...* până când președintele ocolului vecin încetă să mai fluiere și, cu fluierul mânjit de funingine în mână, se uită la degetele lui negre, apoi azvârli fluierul care zbură pe masa noastră... Președintele se apropie agale de oglinda împodobită cu cetină și, sprijinindu-se de ramă, se privi câteva clipe și, după ce-și petrecu degetele peste frunte, întinzând și mai mult funinginea, izbucni într-un răcnet sălbatic... Vasăzică așa, dumnealor nu se astâmpără! și dădu și el fuga după salamul lui... Am ocolit repede mesele și, încet, încet, ne apropiam unii de alții în poziție de luptă... Iar soții Novak – cârciumarii – se uitau din bucătărie prin perdeaua de mărgele, și râdeau după pofta inimii, când, deodată, o mână desfăcu șiragurile și în sală pătrunse comandantul poliției noastre cu pieptul împodobit de decorații, cu chica pomădată... Zâmbitor, ca întotdeauna, își desfăcu larg brațele și exclamă: Aici sunt, fraților, m-ați invitat, iată-mă! Am venit!... Dar unde-i friptura aceea haiducească cu sos de măceșe, și unde-i friptura de mistreț cu varză și găluște *à la* Palfy? Și noi am început să ne ofilim, și să ne uităm cu toții la salamul din mână de parcă l-am fi văzut pentru întâia oară,

dușmănia și mânia din ochi prinseră să se risipească, și-l priveam pe strălucitorul nostru comandant care venise, ca întotdeauna, la timp, făcându-și apariția ca la comandă. L-am înconjurat cu prietenie, căci comandantul era și el vânător, ce-i drept din alt ocol – din Hradiště – dar, oricum, vânător ca noi... iar el se așeză la masă și, deodată, ochii îi căzură pe fața de masă și, ca un puști, nu-și mai desprinse privirea de pe fluierul confecționat de domnul Jaruška, artistul nostru popular; și, pe neașteptate, îl duse la gură, închise ochii și începu să sufle în el cu sentiment, întocmai ca președintele vânătorilor vecini cu câteva clipe în urmă... și din nou începură să țâșnească prin găurile fluierului firicele negre, și un nor fin de funingine se întinse pe fața și pe mâinile comandantului... Iar domnul Kučera din Vykana își frângea mâinile, apoi cu talpa dădu semnalul și în clipa următoare prinse să răsune acordeonul, și domnul Kučera cânta din gură cum putea mai bine și, drept să spun, niciodată nu-l auzisem cântând cu atâta pasiune și cu atâta sentiment... „Trâmbiță cerbii, trâmbiță, pădurea răsună"... și comandantul poliției încetă să mai sufle în fluier și, întocmai ca președintele, se uită mai întâi la degetele sale, apoi, întocmai ca președintele, se ridică în picioare... era o tăcere adâncă de se auzea și duduitul trenurilor prin pădurile de la Ostra... dudu-dam, dudu-dam... Și comandantul se privi în oglindă și își petrecu și el degetele peste frunte și întinse funinginea... pe urmă însă, se întoarse și strigă plin de veselie... Bună... Și se grăbi să adauge: Frumos *entré,* excelent, eu singur mi l-am fluierat, așa-mi trebuie, bravo, meștere Jaruška! Și-acum, să vină mâncarea că mi-e o foame de lup, oameni buni! Dar ce treabă-i asta? Cum v-ați așezat? Vânători sunteți voi? Apropiați mesele! Schimbați

locurile între voi, și uniți-vă!... Și astfel am lipit mesele una de alta, și ne-am plasat vânător din Velenka lângă vânător din Přerov... iar comandantul poliției ceru să ni se umple paharele și am ciocnit cu toții și muzica domnului Kučera cânta, și fiindcă domnul Kučera avea mai bună mâna dreaptă decât stânga, bașii erau înlocuiți cu străș-nicie de toboșar, și cântam cu toții în cor, și când petre-cerea era în toi, iar comandantul poliției strălucea mai grozav decât toate decorațiile și distincțiile lui, vecinii noștri porunciră să li se încălzească friptura de mistreț cu sos de măcește *à la* Palfy, iar noi, ca să ne revanșăm, ne-am apucat să mâncăm clasica friptură de porc sălbatic cu varză și găluște... În ziua următoare, când află de ospăț, profesoara din Přerov, cea în fața căreia eroul Janeček doborâse mistrețul rănit, a spus: ...Ce păcat că nu m-am putut duce acolo cu elevii mei... aș fi avut prilejul să explic, la modul cel mai sugestiv, cum trebuie soluționate toate conflictele pe lumea asta.

LĂMPILE

Mi-s dragi acele câteva minute din preajma orei şapte seara, când, cu cârpa şi cu gazeta *Národní politika* mototolită, curăţ ţilindrele de sticlă ale lămpilor – cu chibritul râcâi şi dau jos negreala de pe mucurile arse, înfig la loc pălărioarele de alamă şi, fix la şapte, se produce acea clipă minunată în care încetează să mai lucreze maşinile fabricii de bere, iar dinamul, acel dinam ce împinge curentul electric pretutindeni acolo unde ard becurile, începe să-şi reducă turaţiile şi astfel curentul slăbeşte, slăbeşte şi lumina becurilor, lumina albă se transformă încet într-o lumină trandafirie, iar lumina trandafirie într-o lumină cenuşie strecurată prin zăbranic şi organdi, până când firele Wolfram îşi arată pe tavan nişte degete roşii rahitice, o cheie sol de culoare roşiatică. Aprind apoi mucul, pun la loc ţilindrul, trag în sus limbuţa galbenă de foc şi aşez la locul lui abajurul mat, împodobit cu trandafiri din porţelan în relief. Mi-s dragi acele câteva minute din preajma orei şapte seara – îmi place în aceste câteva minune să mă uit în sus, când lumina se scurge din bec ca sângele dintr-o găină tăiată, mă uit cu plăcere la acea palidă iscălitură a curentului electric şi înlemnesc de groază gândindu-mă la clipa în care fabrica de bere va fi conectată la reţeaua electrică orăşenească şi toate lămpile din fabrică, toate lămpile eoliene din

grajduri, lămpile cu oglinjoare rotunde, toate lămpile burduhănoase şi cu mucuri rotunde, într-o bună zi nu se vor mai aprinde, nimeni nu va mai avea nevoie de lumina lor, fiindcă întreaga ceremonie va fi înlocuită de un comutator asemenea robinetului de apă care a înlocuit pompele frumoaselor cişmele. Mi-s dragi lămpile mele arzătoare, la lumina cărora aduc la masă farfuriile şi tacâmurile, se deschid ziarele sau cărţile, mi-s dragi mâinile luminate de lampă, mâini odihnindu-se uşor pe faţa de masă, mâini omeneşti, retezate, în al căror manuscris de cute se poate citi caracterul omului căruia îi aparţin acele mâini, mi-s dragi lămpile cu gaz portabile, cu care seara ies să-mi întâmpin oaspeţii, luminându-le drumul şi faţa, mi-s dragi lămpile mari în a căror lumină croşetez perdelele şi visez adânc, lămpile care, atunci când le sting cu o suflare violentă, răspândesc un miros înecăcios ce inundă, cu reproş, odaia întunecată. Şi-mi păstrez astfel puterea ca, atunci când în fabrica de bere va fi introdus curentul din reţea, să aprind măcar o seară pe săptămână lămpile şi să ascult sfârâitul melodios al luminii galbene ce aruncă umbre adânci, îndemnând la mers prudent şi la visare.

Francin aprindea în biroul lui cele două lămpi burduhănoase, cu mucuri rotunde, două lămpi sporovăind mereu ca două portărese, lămpi aflate la marginile unei mese uriaşe, lămpi dogorind ca două sobiţe, lămpi delectându-se cu petrolul lampant pe care-l sorb cu nesaţ. Abajururile verzi ale acestor lămpi bucălate tăiau, ca o linie dreaptă trasă parcă de cineva cu rigla, spaţiul de lumină şi de umbră în aşa fel, încât ori de câte ori mă uitam prin fereastră în birou, Francin era tăiat în două – un Francin stropit cu vitriol şi unul înghiţit de semiîntuneric. Micuţele maşinării de alamă, în care, cu ajutorul

unui şurub orizontal, mucul era tras în sus sau în jos, aceste coşuleţe de alamă aveau un tiraj puternic, iar lămpile lui Francin aveau nevoie de atâta oxigen, încât absorbeau aerul din jurul lor şi atunci când Francin lăsa ţigara în apropierea lămpilor, urdinişul de alamă sugea fuioarele de fum albastru şi astfel, de îndată ce ajungea în cercul magic al lămpilor burduhănoase, fumul de ţigară era înghiţit fără milă şi, datorită curentului din ţilindrul de sticlă, era devorat de flacăra ce ardea deasupra pălărioarei de alamă răspândind o lumină verzuie ca lumina unei buturugi putregăite, lumină ca o licărire amăgitoare, ca focul Sfântului Ilie, ca Sfântul Duh, care a coborât pe pământ în chip de flăcăruie violetă, înălţându-se uşor deasupra luminii galbene, grase, a mucului rotund. La lumina acestor lămpi Francin trecea, în registrele deschise, situaţia producţiei de bere, încasările şi cheltuielile, alcătuia dările de seamă săptămânale şi lunare, pentru ca la sfârşitul fiecărui an să poată întocmi bilanţul calendaristic anual... iar filele acestor registre luceau în bătaia luminii ca nişte sutiene scrobite. Când Francin întorcea o filă, cele două lămpi burduhănoase se scandalizau ameninţând la orice mişcare cu stingerea, şi gesticulau de parcă ar fi fost două păsări mari tulburate din somnul lor adânc şi pendulau supărate cu gâturile lor prelungi, împrăştiind pe plafon acele jocuri de umbre ale unor animale antediluviene, ce răsuflau uşurate... iar eu vedeam întotdeauna pe plafon, în acele penumbre, urechi de elefant făcându-şi vânt, schelete de torace, umflându-se şi dezumflându-se, doi fluturi de noapte uriaşi, înfipţi în ţeapa de lumină ce ţâşnea din ţilindrul de sticlă şi proiectându-se direct în plafon, unde, deasupra fiecărei lămpi, sclipea orbitor câte o oglinjoară rotundă, şi un bănuţ de

argint lumina cu violență, bănuț ce se mișca neîncetat, aproape imperceptibil, dar se mișca totuși, exprimând dispoziția sau indispoziția fiecărei lămpi în parte. Și cum întorcea o filă, Francin scria din nou în capul paginii numele și prenumele cârciumarilor. Pentru treaba asta, Francin lua de fiecare dată penița Redis numărul trei și întocmai ca în vechile liturghiere și în solemnele înscrisuri oficiale desena la începutul fiecărei slove o inițială aparte, înflorită cu tot felul de zorzonele și linii îngroșate, iar eu, când mă așezam în birou și mă uitam din adăpostul clarobscurului la mâinile lui Francin, pe care lămpile burduhănoase i le mânjeau cu clorură de var, aveam mereu impresia că Francin se inspiră în desenarea inițialelor privind îndelung la părul meu din care scăpăra lumina – și vedeam prin oglindă că, acolo, unde mă aflam seara, pieptănătura și calitatea părului meu făceau să apară întotdeauna o lampă în plus... Și cu penița Redis Francin scria inițialele fiecărui cuvânt, după care lua alte penițe mai fine și în funcție de inspirație le muia pe rând în cerneală verde și albastră și roșie și începea să deseneze în jurul inițialelor ghirlande din părul meu umflat, și, așa cum trandafirii agățători înconjoară chioșcul în grădină, tot așa Francin împodobea prima literă a numelor și prenumelor cârciumarilor cu o rugină groasă și cu rămurele sugerate de coama mea stufoasă.

Când apoi, obosit, se întorcea din birou, se posta în umbra canatului ușii, și manșetele lui albe arătau cât de istovit era după o zi de trudă – manșetele aproape că-i atingeau genunchii, căci într-o zi întreagă, Francin își împovăra spinarea cu atâtea griji și vitregii încât de fiecare dată era mai scund cu zece centimetri, poate chiar cu mai mult. Iar eu știam că grija cea mai mare sunt eu, că din

clipa în care m-a văzut pentru întâia oară, da, știam că din clipa aceea mă poartă în spate într-un rucsac nevăzut și totuși concret, ce se îngreuna tot mai mult, de la o zi la alta. Pe urmă stăteam amândoi în fiecare seară sub lampa glisantă aprinsă, abajurul verde era atât de mare încât ne adăpostea pe amândoi, era o lampă cât o umbrelă sub care stăteam în ploaia torențială a luminii sfârâitoare a lămpii cu petrol – cu o mână îl cuprindeam pe Francin după umeri, cu cealaltă îi mângâiam ceafa, el ținea ochii închiși și răsufla din adânc și, după ce se liniștea, mă cuprindea de mijloc și lăsam impresia că ne pregătim să începem un dans de societate, dar în povestea asta era ceva mai mult, povestea asta era ca o baie purificatoare, în care Francin îmi șoptea la ureche povestindu-mi toate câte se întâmplaseră în ziua aceea, iar eu continuam să-l mângâi, și fiecare mișcare a mâinii mele îi netezea cutele de pe față, apoi el îmi mângâia părul răvășit, iar eu trăgeam de fiecare dată mai jos lustra de porțelan în jurul căreia atârnau, unul lângă altul, niște tubulețe de sticlă colorată, unite între ele cu șiraguri de mărgele, și clinchetul lor ca de clopoței răsuna lângă urechile noastre ca zorzoanele și zorzonelele de pe șoldurile dansatoarelor turce, iar eu aveam uneori impresia că această lampă-comandant e o pălărie uriașă de sticlă îndesată pe noi până peste urechi, o pălărie împodobită de o ploaie torențială cu țurțuri retezați... Și eu alungam ultima cută de pe fața lui Francin undeva sub mustață sau după ureche, iar el deschidea ochii, se îndrepta din șale, manșetele i se ridicau iar la nivelul șoldurilor, și el se uita la mine cu un aer neîncrezător, și după ce zâmbeam și clătinam din cap aprobator, zâmbea și el, apoi își lăsa privirea în jos și se așeza la masă, și, după ce prindea curaj, se uita la mine și eu mă uitam la

el, şi îmi dădeam seama ce putere am asupra lui, vedeam cum ochii mei îi vrăjesc pe ai lui ca ochii pitonului tigrat când hipnotizează o cinteză speriată.

În seara asta, din curtea întunecată se auzi pe neaşteptate un nechezat de cal, apoi alt nechezat, după care răsună un tropot de copite, urmat de un zornăit de lanţuri şi cataramе... Francin se făcu drept ca o lumânare şi trase cu urechea... eu am apucat lampa şi, ieşind pe coridor, am deschis repede uşa – afară în beznă se auzea glasul căruţaşului fabricii de bere: „Hola, Ede, hola Kare, hola ştenem!", dar caii nici gând să se astâmpere... dinspre grajduri dădură buzna juganii belgieni cu felinarul în piept, aşa cum se întorseseră osteniţi de la drum, deshămaţi de la căruţă, cu hamurile şi cu şleaurile agăţate de podoabele hamurilor, şi cu tot hamaşamentul pe ei, după o zi întreagă de distribuire a berii, timp în care toată lumea îşi închipuie că armăsarii ăştia jugăniţi nu se mai gândesc la nimic altceva decât la un braţ de fân şi la o găleată de borhot ori la un săculeţ de ovăz – ei bine, de patru ori pe an aceşti doi jugani, aşa, ca din senin, îşi aduceau aminte de anii tinereţii lor armăsăreşti, de tinereţea lor genială, încărcată de glande, ce-i drept nedezvoltate, totuşi glande, şi, răsculându-se, puneau la cale o mică răzmeriţă... În timpul înserărilor întunecoase, când se întorceau de la grajd, îşi făceau un semn şi, deodată, o luau razna – aşa spun oamenii, că aceşti doi foşti armăsari o luau razna şi dădea strechea în ei, dar ei n-o luau razna, ci, pur şi simplu, nu uitau că până şi animalele mai pot, şi asta până în ultima clipă, să pornească pe calea libertăţii... Acum goneau zburând pe lângă locuinţele dijmaşilor, pe trotuarul de beton; de sub copitele lor scăpărau scântei, iar felinarul de la pieptul juganului din dreapta se zbătea

sălbatic, luminând șleaurile zburătoare și hățurile rupte; m-am aplecat și, în clipa aceea, prin lumina gingașă a lămpii cu petrol a trecut, ca fulgerul, perechea de cai belgieni – Ede și Kare, jugani grași și voluminoși care, împreună, cântăreau două mii cinci sute de kilograme... În urma lor alerga cu biciul în mână, nefericitul căruțaș, înspăimântat la gândul că vreunul dintre cai și-ar fi putut rupe picioarele și, în cazul acesta, administrația fabricii i-ar fi reținut din salariu nu știu câți ani... iar pierderea ambilor cai ar fi însemnat pentru el să plătească până la sfârșitul vieții...

„Hola Ende, hola Kare! Hola ištenem!" striga de zor căruțașul, dar caii alergau acum împotriva curentului din dreptul slădăriei, copitele lor prinseră să se potolească pe drumul noroios de-a lungul coșurilor și din preajma șoproanelor, juganii își încetiniră și ei un timp goana lor năprasnică, pentru ca apoi, în dreptul grajdurilor, pe pavajul din capete de pisică, să-și ia din nou avânt pe trotuarul de beton luminat de puțurile colțuroase ce țâșneau din coridoarele luminate de lămpile cu petrol, pe trotuarul acela, din care fiecare cataramă târâtă pe jos, fiecare lănțișor, fiecare potcoavă scăpăra scântei; așadar, cei doi belgieni își luară avânt și fuga lor nu mai era fugă, ci o cădere împiedicată, pe nări li se rostogolea aburul răsuflării, ochii lor holbați erau plini de groază, în cotul din dreptul birourilor, pe trotuarul de beton, alunecară amândoi ca într-o scenă grotescă, dar merseră mai departe pe potcoavele din spate, din care țâșneau scântei, și căruțașul încremeni de spaimă. În clipa aceea Francin alergă spre ușă, dar eu stăteam sprijinită în canatul ei și mă rugam să nu li se întâmple nimic celor doi cai, știind prea bine că povestea lor e și povestea mea, și, iată, Ede și

Kare galopau din nou solidar, unul lângă altul, şi galopau împotriva curentului din slădărie, potcoavele lor amuţiră în noroiul moale pe drumul din preajma şoproanelor, şi din nou cei doi îşi făcură semn, şi pentru a treia oară îşi luară avânt; căruţaşul sări într-o parte, şi când unul dintre cai întinse frâul, felinarul de la pieptul nărăvaşilor zbură în aer şi, înscriind un arc de cerc, se făcu zob, izbindu-se de zidul spălătoriei; pocnetul acela avu darul să le insufle belgienilor noi forţe, nechezară mai întâi unul câte unul, apoi amândoi odată şi porniră glonţ, pe trotuarul de beton... Mă uitam la Francin, ca şi când eu m-aş fi prefăcut într-o pereche de cai belgieni, era în firea mea rebelă să mă apuce o dată pe lună strechea, căci sufeream şi eu de dorinţa trimestrială de libertate, eu care nu eram jugănită, ci dimpotrivă, sănătoasă, uneori chiar prea sănătoasă... Iar Francin se uita la mine şi îşi dădea seama că perechea de cai belgieni înnebuneşte, coamele lor luminoase, puternice şi fâlfâitoare, şi cozile trase prin aer în urma trupurilor cafenii, eram eu, adică nu eu, ci firea mea, coama mea de aur zburând speriată prin bezna nopţii, părul meu fluturând nestăvilit... Şi Francin mă împinse într-o parte şi acum stătea proţăpit în tunelul de lumină ce se revărsa de pe coridor, şi cu mâinile întinse, păşi în întâmpinarea celor doi cai strigând: „Idudududu! Hola!" – şi armăsarii belgieni jugăniţi frânară brusc şi de sub potcoavele lor ţâşni o ploaie de scântei – Francin sări într-o parte şi, apucând de frâul calului din dreapta, îl zgâlţâi cu putere şi-l vârî la iuţeală în botul înspumat al animalului, şi mişcarea cailor se încetini, cataramele şi şleaurile şi fâşiile hamurilor căzură pe jos... şi căruţaşul veni grăbit şi apucă de frâul calului din stânga...

— Domnule administrator... bolborosi căruţaşul...

— Îi ștergi cu paie și-i plimbi prin curte... îi curmă vorba Francin, grăbindu-se să adauge: patruzeci de mii e prețul acestei perechi, pricepi, domnule Martin?...

Și dacă n-aș fi sărit într-o parte în timp ce intra pe ușa casei ca un hulan, la regimentul cărora slujise pe vremea Austro-Ungariei, m-ar fi doborât, m-ar fi dat de-a dura și m-ar fi călcat în picioare... Din beznă se auziră apoi lovituri de bici și nechezatul de durere al cailor belgieni, sudălmi și lovituri de bici întors, urmate de săriturile cailor în beznă și de pocnetele biciului lung ce se înfășoară în jurul picioarelor, șfichiuind pielea bietelor animale.

PĂRUL ŞI BICICLETA

Boda Červinka îşi dădea întotdeauna tot interesul cu părul meu. Zicea: părul ăsta e o rămăşiţă a vechilor vremuri de aur, asemenea păr n-am avut niciodată sub pieptănul meu... Când Boda îmi despletea cosiţele parcă ar fi aprins în frizerie două făclii – în oglinzi şi în vaze şi carafe pâlpâia focul părului meu şi de fiecare dată trebuia să recunosc că Boda are dreptate. Niciodată nu mi-am văzut părul atât de frumos ca atunci când, în prăvălia lui, Boda mi-l spăla cu ceai de muşeţel pe care eu însămi îl fierbeam şi-l aduceam în bidonul de lapte. Cât era umed, părul meu nu promitea nimic din ceea ce avea să se întâmple cu el în timp ce se usca; abia începea să se usuce şi în şuviţele lui parcă prindeau viaţă mii de albine aurii, mii de licurici, şi trosneau mii de cristale mici, de chihlimbar. Şi când Boda îmi trecea pentru prima oară pieptănul prin coamă, se auzea cum pârâie, iar părul se umfla şi creştea, creştea mereu, silindu-l pe Boda să se lase în genunchi, de parcă ar fi ţesălat cozile stufoase a doi cai aflaţi unul lângă altul. Şi frizeria lui se lumina, iar bicicliştii de pe stradă săreau din şa şi îşi lipeau fruntea de vitrina prăvăliei, spre a se convinge şi a se lămuri ce anume le captiva ochii. Şi Boda era cufundat în norul părului meu şi, ca să nu fie tulburat, închidea de fiecare dată prăvălia, şi, când te uitai, îşi apropia nasul de mine şi

mă mirosea, și când isprăvea cu pieptănatul scotea un oftat dulce, și abia după aceea lega părul după gustul lui, în care aveam încredere, o dată cu o fundă violetă, altă dată verde, altă dată roșie sau albastră, ca și când părul meu ar fi fost o parte componentă a sărbătorilor religioase. Pe urmă deschidea prăvălia, îmi aducea bicicleta, atârna de cadru bidonul și, foarte curtenitor, mă ajuta să mă urc în șa. În clipa aceea în fața dughenei se și strângeau o droaie de oameni, și cu toții căscau gura la părul acela mirosind a mușețel. Când apăsam pe pedală, domnul Boda alerga o bucată de drum în urma mea ținându-mi părul, ca nu cumva să se încurce în lanț sau în spițele roții din spate. Și când prindeam destulă viteză domnul Boda arunca în sus capătul pletelor mele, așa cum se saltă în aer o stea sau un zmeu spre cer, după care, istovit, se înapoia în prăvălia lui. Și eu îmi continuam drumul pe bicicletă și părul în urma mea flutura și-l auzeam cum foșnește și sfârâie, ca atunci când cade ploaia pe un acoperiș de tablă, ca atunci când se prăjesc șnițele vieneze – așa fâlfâia în spatele meu torța aceea de păr; ca atunci când băieții aleargă cu măturoaiele smolite aprinse în ajunul nopților de sânziene sau dau foc vrăjitoarelor – așa flutura în urma mea fumul gros al pletelor mele. Și oamenii se opreau, și eu nu mă minunam defel de faptul că nu erau în stare să-și desprindă privirea de pe părul acela fâlfâitor care venea în întâmpinarea lor ca o reclamă. Iar pe mine mă ungea la inimă că sunt văzută – bidonul golit de ceaiul de mușețel se bălăbănea și, izbindu-se de ghidon, scotea un dangăt strident și curentul de aer îmi pieptăna părul pe spate. Străbăteam piața orașului și toate privirile se adunau în coama mea fâlfâitoare, ca spițele în roata bicicletei, pe ale cărei pedale apăsa Eul meu în plină mișcare.

Francin m-a văzut fluturând aşa de două ori şi de fiecare dată părul meu fâlfâitor a avut darul să-i taie răsuflarea, în asemenea hal, încât nici nu m-a luat în seamă; şi, nefiind în stare să ţipe la mine, a rămas înmărmurit de apariţia mea neaşteptată şi, lipindu-se de zid, a stat aşa un timp să-şi tragă sufletul spre a putea să reacţioneze în cazul că i-aş fi adresat un cuvânt; aveam impresia că se prăbuşeşte, şi numai dragostea lui pentru mine îl ţinea la zid ca pe copilul orfan al pictorului Aleš din cărţile de citire. Şi eu apăsam pe pedale, genunchii mi se loveau pe rând de bidon, cicliştii care veneau din direcţia opusă se opreau, unii întorceau bicicleta şi goneau după mine, mă întreceau, ca apoi să se întoarcă şi să-mi vină în întâmpinare, şi îmi salutau bluziţa, şi bidonul şi părul meu fâlfâitor şi pe mine toată, iar eu le oferam, binevoitoare şi plină de înţelegere, acest spectacol şi nu regretam decât faptul că nu dispuneam de capacitatea de a-mi ieşi şi eu o dată în cale, să mă bucur şi eu de un lucru de care eram atât de mândră, de un lucru de care nu trebuia să-mi fie ruşine.

Am mai străbătut o dată întreaga piaţă, apoi am luat-o pe strada principală, şi-acolo, în faţa Grandului, staţiona un Orion şi în faţa Orionului stătea Francin şi ţinea în mână o bujie, stătea acolo cu motocicleta lui şi sunt sigură că mă văzuse, dar se prefăcea că nu mă vede; Orionul lui îl supăra mereu din pricina carburatorului şi din multe alte pricini şi aşa se face că Francin transporta cu el, în ataş, nu numai tot soiul de scule mici – chei franceze şi şurubelniţe –, ci şi un mic strung cu pedală... Lângă Francin stăteau doi membri de vază ai consiliului de administraţie al fabricii de bere cu responsabilitate limitată... Înainte de a-mi lăsa piciorul pe caldarâm, am întins mâna în spatele meu şi, adunându-mi părul, l-am aşezat în poale.

— Bună, Francin, îi spun.

Francin tocmai sufla în bujie și, când mă auzi, bujia îi zbură dintre degete. Pe fața lui se vedeau două dâre negre.

— Sărut mâinile, mă salutară în cor cei doi membri ai consiliului de administrație.

— Bună ziua, domnilor, frumoasă zi, nu-i așa? am spus, și deodată Francin roși până la rădăcina părului.

— Unde ți-a căzut bujia? întreb eu aplecându-mă.

În clipa aceea Francin se lăsă în genunchi și începu să caute bujia sub ataș – am întins batista pe caldarâm, și am îngenuncheat, părul mi-a alunecat în jos... Domnul de Giorgi, meșterul coșar îl prinse, și, adunându-l cu multă grijă, îl petrecu peste brațul său, așa cum face paracliserul cu odăjdiile preotului... Francin stătea tot în genunchi cu privirea ațintită spre umbra albastră a atașului, și eu îmi dădeam seama că prezența mea avusese darul să-l zăpăcească și el căuta pe jos numai spre a se dezmetici... Aceeași poveste s-a întâmplat la nunta noastră, în timp ce-mi punea inelul în deget mâna a început să-i tremure în asemenea hal încât verigheta de cununie i-a scăpat dintre degete și s-a dus de-a dura, rostogolindu-se nu se știe unde, în așa fel, încât mai întâi Francin, pe urmă și nașii și toți nuntașii, ba chiar și preotul, la început aplecați, apoi în patru labe, s-au târât prin biserică în căutarea inelului, până când unul dintre ministranți a descoperit sub amvon verigheta de cununie, inelul micuț și rotund care se rostogolise în direcția opusă celei în care îl căutau toți nuntașii târându-se în patru labe. Iar eu, stând dreaptă, mă prăpădeam de râs...

— Uitați-vă, acolo, la gura canalului, se vede ceva, spuse un băiețel, mânuindu-și mai departe cercul spre strada principală.

Și, într-adevăr, lângă gura canalului zăcea bujia cu pricina, Francin o apucă între degete și când vru s-o

înşurubeze la locul ei, mâinile începură să-i tremure, încât bujia scârţâi în ghiventuri. În clipa aceea se deschise uşa restaurantului Grand şi în stradă apăru, cu o halbă de bere în mână, domnul Bernadek, meşterul fierar, care la o singură „reuniune" bea un butoiaş de Plzeň.

— Distinsă coniţă, dacă nu vă jignesc, fiţi bună şi beţi de la mine!

— În sănătatea dumneavoastră, meştere! i-am răspuns eu şi, cufundându-mi năsucul în spumă, am ridicat mâna ca pentru jurământ; apoi încet, pe îndelete şi cu poftă, am început să sorb băutura dulce-amăruie, şi după ce am golit paharul până la fund, mi-am şters buzele cu degetul arătător şi am spus:

— Să ştiţi că şi berea din fabrica noastră e bună.

Domnul Bernadek îmi făcu o plecăciune:

— Da, distinsă coniţă, aveţi dreptate, dar berea de Plzeň e mai aproape de culoarea părului dumneavoastră... bâigui meşterul fierar, grăbindu-se să adauge: îngăduiţi-mi deci ca întru cinstea dumneavoastră, să mă duc să beau mai departe părul de aur al distinsei coniţe...

Şi, făcând o nouă plecăciune, se retrase – o namilă de om, de o sută douăzeci de kilograme, ai cărui pantaloni făceau în spate nişte falduri uriaşe, ca faldurile elefantului.

— Francin, vii acasă la prânz? îl întreb.

Strângea şurubul în capul motorului, prefăcându-se că e concentrat la maximum. Le-am făcut o plecăciune domnilor din consiliul de administraţie, mi-am aruncat pe spate şuviţele mele de bere Plzeň, apoi am apăsat pe pedală, şi luându-mi viteză, am ieşit pe pod, de unde, peste balustradă, peisajul se deschidea în faţa mea ca o umbrelă. Apa râului îşi împrăştia mirosul jilav, iar pe fundal se înălţa fabrica de bere orăşenească cu slădăria ei – fabrica de bere orăşenească, societate anonimă cu răspundere limitată...

EXTENSORUL

Pe capacul ce acoperea cutia extensorului era scris: Şi dumneavoastră veţi avea un trup la fel de frumos, muşchi puternici şi o forţă înspăimântătoare.

Iar Francin se antrena în fiecare dimineaţă şi, în ciuda faptului că muşchii lui erau la fel de superbi ca ai gladiatorului de pe capacului extensorului, el se vedea tot prăpădit, ca un iepure jupuit.

Am pus pe plită oala cu cartofi şi, luând în mână cutia pe al cărei capac se afla fotografia unui superb luptător, am citit cu voce tare:

— Şi dumneavoastră veţi fi puternic ca un tigru, care cu o lovitură de labă ucide animalele mult mai mari decât el.

Deodată, Francin îşi aţinti privirea afară spre trotuar şi extensorul i se fleşcăi între degete... Apoi, lăsându-se pe canapea de parcă i-ar fi retezat cineva picioarele, spuse:

— Pepin...

— Bravo, în sfârşit o să-ţi văd şi eu fratele şi o să-l aud pe cumnăţelul meu!

M-am sprijinit de pervazul ferestrei şi m-am uitat afară: pe trotuar stătea un bărbat; avea o pălărioară ovală pe cap, pantalonii de călărie vârâţi în nişte ciorapi tirolezi de culoare verde; strâmba din nas şi în spinare ţinea un rucsac cazon.

— Nene Jožin – am strigat, de data asta din prag – hai, vino.

— Da' mătăluță cine ești? întrebă unchiul Pepin.

— Păi, eu îs cumnata matale, nene Pepin, fii binevenit!

— Ia te uită, ce baftă pe mine să am o cumnățică atât de isteață, dar Francin... unde e? întrebă unchiul și, strecurându-se prin bucătărie, dădu buzna în odaie.

— A, aișî erai, da' și-i cu tini, băiete, zași? Poftim, dumnealui zași și eu am vinit la ei în vizită – da' nu rămân mai mult di paișpe zâli – vorbea unchiul și – în dialectul hanak – vocea lui tuna și brăzda aerul ca un drapel, ca o comandă militară, și Francin, electrizat de fiecare cuvânt al unchiului, tresălta și trăgea pătura peste el, tot mai sus...

— Sănătate bună de la tătî lumea, atâta doar că Bohalena o dat ortu' popii, un pierde-vară i-o vârât pulbere în lemne și când baba o pus lemni pi foc, s-o făcut explozia și explozia o pocnit-o pe babă drept în față și baba s-o cutremurat și... gata o fost...

— Bohalena? am izbucnit eu plesnind din palme – asta era sora voastră, nu-i așa?

— Da' di undi, soră!?! Nașă, da, nașă, și baba asta cât era ziulica di mare se ghiftuia cu meri șî plășintă și di trezăși di ani numai asta zâșea: Copchii, curând eu mă duc, nimic nu-mi vini sî fac, dicât sî dorm... da și eu îs cam bolnăvior... spuse unchiul și, desfăcând sforile cu care era legată tolba, răsturnă pe dușumea tot felul de scule cizmărești...

Auzind uruitul sculelor, Francin își acoperi fața cu palmele și începu să se tânguie de parcă unchiul i-ar fi răsturnat uneltele cizmărești direct pe creier.

— Nene Jožin, am intervenit eu, întinzându-i tava, ia de-aici o plăcintă.

Şi după ce mâncă două plăcinte, unchiul Pepin spuse:

— Îs cam bolnăvior.

— Nu se poate, i-am răspuns eu şi, lăsându-mă în genunchi, am bătut din palme, uimită de calapoadele şi ciocănelele şi cuţitele şi bricegele cizmăreşti ce zăceau pe podea.

— Atenţie, strigă unchiul speriat, să nu mi le mânjeşti cu părul matali – da, ştii, Francin, părintele Zbořil şi-o rupt chişiorul în aşa hal, drept în şold, c-o să zacă beteag până la moarti. Ştii, uncheşul Zavicak dregea acoperişu di pi turla bisericii şi o alunecat pe o scândură şi unchieşu' o zburat în jos, dar s-o prins di acu' şeasornicului şi s-o ţinut aşa cu mâinile de acul aşela, da' până la urmă acu' o slăbit, de la unsprâzăşi şi un sfert o coborât la unsprâzeşi şi jumătate, şi unchieşu' o scăpat acu' din mâini şi s-o dus la vali, numai că acolo, la poalili bisericii sunt nişti tei şi unchieşu' o căzut în coroana unuia din ei, iar părintele Zbořil, privind la tăti astea şi-o împreunat mâinili şi l-o văzut pi unchieşu' Zavicak căzând din craçă în cracă, pe urmă unchieşu' o căzut pi spati şi părintile Zbořil s-o dus iuti să-l felişite, dar i-o scăpat din vederi o treaptă şi s-o dus de-a buşilea şi şi-o rupt chişiorul şi aşă sî faşi că bătrânul Zavicak o trebuit să-l cari pi părintele Zbořil la căruţă, ca să fie dus numaidicât la spital la Prostějov.

Am apucat un calapod de damă şi am început să mângâi lemnul neted.

— Frumoase lucruri, nu-i aşa? m-am adresat lui Francin, care se văicărea de parcă i-aş fi arătat un şobolan sau o broască râioasă.

— Şi încă ci frumoasî, interveni unchiul Pepin, şi scoţându-şi ochelarii fără rame, şi-i puse pe nas; ochelarii însă n-aveau sticle şi Francin, văzând pe nasul fratelui său

ochelarii fără sticle, chițcăi și guiță, mai-mai să plângă și, întorcându-se cu fața spre perete, începu să se zbată și să se zvârcolească, făcând arcurile canapelei să geamă și să suspine întocmai ca el.

— Da' ce face unchieșul din Jezery? am întrebat eu.

Unchiul Pepin dădu din mână cu un aer disprețuitor și, înșfăcându-l pe Francin de umeri, îl răsuci cu fața spre el, și plin de însuflețire începu să-i povestească în gura mare, renunțând la dulcegăria dialectului hanak:

— Unchieșul Metud din Jezery a devenit și el cam ciudat... Odată a citit în ziar: Vă plictisiți? Cumpărați un ursuleț spălător. Și cum n-avea copii, unchieșul Metud a răspuns la anunțu' acela și într-o săptămână s-a trezit cu ursulețul spălător adus într-o lădiță, grozăvie mare! Ursulețul, copil cum era, se împrietenise cu toată lumea, numai că tot ce vedea, s-apuca să spele și așa se face că i-a spălat unchieșului Metud deșteptătorul și alte trei ceasuri de buzunar, și le-a spălat așa de bine, că nimeni nu mai e în stare să le dreagă. Pe urmă, într-o zi, a spălat toate mirodeniile din casă. Iar altă dată, în timp ce unchieșul demonta bicicleta, ursulețul spălător se ducea cu fiecare piesă la pârâu și-o spăla, iar vecinii veneau și-l întrebau pe unchieș: Nene Metud, n-ai nevoie de-o drăcie ca asta? Am găsit-o în pârâu! Și după ce i-au adus vreo câteva piese, unchieșul Metud s-a dus să vadă ce se-ntâmplă, și astfel și-a dat seama că ursulețul îi cărase aproape toată bicicleta la pârâu.... Da' buni-s plășintili astea... Așă... Și șe să vă mai zâc – ursulețul așela îș făcea nevoile numai în dulap, așa că tătî casa puțea să-ți mute nasul nu alta și până la urmă au trebuit să încuie totul în fața ursulețului, ba, mai mult, să vorbească în șoaptă de frica lui... Că tare buni-s plășintile astea, și păcat că-s bolnăvior... Și,

cum zâşeam, ursuleţul aşela trăgea cu ochiul să vadă unde pune uncheşul cheia şi pe urmă deschidea şi lua de-acolo tot ce ascunseseră de teama lui. Da' partea cea mai rea era că seara usuleţul sta la pândă şi de îndată ce uncheşul Metud îi dădea tuşichii un pupic, ursuleţul se năpustea asupra ei şi voia şi el s-o pupe, şi aşa se face că uncheşul Metud trebuia să meargă să se drăgălească cu tuşica Rozara în pădure, ca atunci când era flăcău, şi tot se mai întorceau amândoi şi se uitau înapoi să vadă dacă nu cumva ursuleţul se află în spatele lor. Şi-aşa se face că nu se plictiseau, până când odată au plecat amândoi pe două zile şi ursuleţul s-a plictisit aşa de tare în zilele acelea de Rusalii, încât a desfăcut soba de teracotă din odaia mare şi a porcăit în asemenea hal mobila şi plăpumile şi rufăria, încât unchieşul Metud n-a mai putut răbda şi, aşezându-se la masă, a scris un anunţ pentru Moravska Orlice: Vă plictisiţi? Cumpăraţi-vă un ursuleţ spălător! Şi de-atunci uncheşul s-o lecuit de plictiseală.

Şi în timp ce vorbise, unchiul Pepin înfulecase plăcintă după plăcintă. Acum bâjbâia cu mâna prin tavă, toată tava a pipăit-o, dar negăsind nimic, dădu din mână plictisit şi spuse:

— Sunt cam bolnăvior.

— Ca Bohalena, i-am replicat eu.

— Ce tot amesteci borcanele, cumnăţico? izbucni revoltat unchiul Pepin... Bohalena era o babă care se ghiftuia toată ziua cu mere... avea şi năluciri.

— Din pricina merelor? i-am curmat vorba.

— Pe dracu'! Avea năluciri, aşa cum au femeile... din pricina bisericii... vedenii – se înecă unchiul Pepin. Odată, într-o noapte, a văzut zburând deasupra oraşelului nostru un cal mare şi calului ăstuia îi ardea coama

şi coada şi... Şi-atunci Bohalena a spus: O să fie război, şi război a fost... auzi, Francin, anul trecut, tot oraşul nostru a fost în picioare! Babele cădeau în genunchi şi până şi eu am văzut deasupra pieţii şi a bisericii cum zbura prin aer pruncul Isus! Pe urmă însă lucrurile s-au lămurit: ţâncul Lolan păştea oile, şi cum în timpul acela aeroplanele făceau exerciţii şi aveau legate în coada lor un fel de saci în care se trăgea cu armele automate, domnii aviatori au uitat de odgon şi odgonul acela, târându-se pe pământ, s-a încurcat de piciorul lui Lolan – un copilaş de toată frumuseţea, cu părul alb – şi cum aeroplanul mergea în sus, odgonul urca şi el, şi odată cu odgonul zbura în văzduh şi micuţul Lolan, ăl cu părul bălai, numai că babele credeau că zboară Isus, şi când odgonul acela s-a încurcat de teii din preajma bisericii şi micuţul Isus a început să cadă din cracă în cracă, întocmai ca unchiul Zavicak, şi Lolan a căzut pe pământ şi a spus: unde sunt oiţele mele? Toate babele au căzut în genunchi ca să le dea binecuvântarea.

Aşa povestea unchiul Pepin cu vocea lui sonoră ce făcea să duduie odaia.

Francin începu să se îmbrace; acum şi-a tras pe el redingota, cu mâna şi-a aranjat cravata aidoma unei foi de varză – iar eu, îndreptându-i gulerul de cauciuc cu colţurile întoarse, mi-am înălţat privirea şi, uitându-mă ţintă în ochii lui, i-am pupat un vârf de deget...

— Pentru paisprezece zile? îmi spuse în şoaptă. Ai să vezi că nu se mai mişcă de aici paisprezece ani, sau poate toată viaţa!

Văzându-l atât de nefericit, i-am imprimat pe buze obişnuitul meu sărut şi el s-a ruşinat şi – uitându-se la mine cu un aer de reproş, vrând să spună că o femeie

așezată nu se comportă astfel în public, chiar dacă din acel public nu se afla acolo decât unchiul Pepin – Francin se desprinse din îmbrățișarea mea și, răsucindu-se, se duse în birou pe ușa din spate; am auzit prin perete zborul violent al ușii de sticlă batante – ah, acest Francin, cu acea „femeie așezată" pe care și-o luase, îmi trasa și îmi fixa mereu noțiunea de femeie așezată, desenându-mi femeia exemplară, care nu eram și nici nu puteam fi vreodată, căci mie îmi plăcea grozav să mănânc cireșe, dar atunci când le mâncam în felul meu, cu o poftă lacomă, de-a dreptul sălbatică, Francin roșea până în rădăcina părului, și eu nu eram în stare să înțeleg pricina indignării lui, până când îmi dădeam în sfârșit seama că cireașa din gura mea era motivul nemulțumirii lui, pentru că o femeie așezată nu mănâncă cireșele în felul ăsta. Toamna, când dezghiocam pănușele de pe știuleții de porumb, se uita la mâinile mele și la ochii mei aprinși și din nou îmi spunea că o femeie cuviincioasă și așezată nu dezghioacă astfel știuleții de porumb, și chiar dacă dezghioacă, nu face treaba asta cu fața numai zâmbet și cu ochii înflăcărați, nu de alta, dar dacă ar fi acolo un bărbat străin, ar putea să vadă, în această dezghiocare, un semn favorabil pentru dorința lui amoroasă.

Unchiul Pepin își întinse pe o măsuță specială comorile lui cizmărești, apoi îmi trase un pantof din picior și, după ce numi toate accesoriile, își puse pe nas ochelarii fără rame și fără lentile și rosti cu voce solemnă:

— Așa. Și fiindcă sunteți o coniță nespus de inteligentă, o să vă repar toți pantofiorii stricați, pentru că eu am făcut încălțăminte pentru furnizorul curții ce se bucura nu numai de favorul curții imperiale austriace, ci de favorul întregii lumi unde se distribuia încălțămintea sa.

— Cu bicicleta, l-am întrerupt eu.

— Pe naiba! răcni unchiul Pepin. Se poate? Unde s-a mai pomenit așa ceva... Îți închipui poate că un furnizor al curții e un jugănar oarecare sau un colector de piele? Ăsta are vapoare și trenuri, pe ăsta, dacă l-ar fi întâlnit împăratul cu bicicleta...

— Cum așa? Împăratul mergea și el cu bicicleta? l-am întrerupt din nou pocnind din palme în semn de mirare...

— Ce tot țopăi pe aici ca un pui de coțofană? strigă unchiul iritat. Am spus: dacă pe un asemenea furnizor al curții l-ar fi întâlnit împăratul pe bicicletă, i-ar fi luat pe loc...

— Bicicleta, m-am repezit eu.

— Pe dracu'! Titlul și plăcuța cu vultur, asta i-ar fi luat, pricepi?!? se înecă și horcăi de furie unchiul Pepin.

Când se uită însă la măsuța lui de cizmărie, zâmbi fericit, și, scoțând un borcănel, îl deschise, îl mirosi, și după ce mi-l întinse să-l miros și eu, spuse, dând din mână mulțumit:

— Poți să te bucuri și să te feliciți, scumpă cumnată... ăsta e, cum ar veni, smoala pantofarului, adică papul cizmăresc, pricepi? Și rostind aceste cuvinte, așeză borcanul deschis pe un scaun.

În clipa aceea, din sala de ședințe se auziră prin perete zgomote de scaune trase, discuții în surdină, târșâit de tălpi – pe urmă scaunele amuțiră și Francin deschise ședința și, cu o voce scăzută, prezentă darea de seamă cu privire la situația administrativă a fabricii de bere pe ultima lună.

— Spune-mi, te rog, nene Jožin, m-am încumetat eu, un furnizor al curții imperiale trimitea încălțămintea și la moșii, nu-i așa?...

— Pe naiba! urlă unchiul Pepin – şi mai astâmpără-te odată cu ţopăitul ăsta! Că nu eşti un copilandru. Adică matale îţi închipui că un furnizor al curţii imperiale are treabă cu vacile şi cu grânele? Un asemenea furnizor e un om al dracului de nervos... Bătrânul Kafka era atât de nervos încât, văzând că fetiţa lui îşi sparge mereu capul de colţurile mobilei, a pus el însuşi, ditamai furnizorul curţii imperiale, mâna pe un coş pe care l-a îndesat cu paie de umplutură, şi ridicându-l pe umeri, s-a dus cu el în casă şi a învelit cu umplutura aceea toate colţurile de mobilă... şi fiindcă bătrânul era atât de nervos, a deschis uşa cu atâta putere încât a pocnit-o pe fetiţă drept în frunte, de-a căzut sărmana ameţită la podea, iar Latal l-a sfătuit să-i astupe şi fetiţei gaura din frunte cu un smoc de umplutură.

— Latal, ăsta era vărul lui Francin, nu-i aşa, nene Jožin? am întrebat eu.

— Rahat, izbucni supărat unchiul Pepin, Latal era profesorul! Anul trecut s-a prăbuşit de la etajul întâi, în timp ce explica ce-i aia timp ritmic... şi zicea că asta e ca atunci când trenul merge – merge – merge – merge – merge... şi în timpul ăsta Latal brăzda aerul cu amândouă mâinile şi, întocmai ca trenul, s-a dus spre fereastra deschisă şi de-acolo buf! afară, şi toată clasa s-a îmbulzit la fereastră spunându-şi că, de bună seamă, domnul profesor şi-a frânt amândouă picioarele în stratul de lalele, dar dumnealui, Latal, nu mai era acolo; ocolise curtea şcolii şi pornise pe scări în sus şi o luase iar cu trenul merge – merge – merge – merge... şi astfel a ajuns înapoi în clasă, în spatele elevilor aplecaţi pe fereastră...

Deodată, din sala de şedinţe se auzi, prin perete, vocea domnului doctor Gruntorad, preşedintele consiliului de administraţie:

— Domnule administrator, cine rage acolo ca o fiară?

— E fratele meu, mă rog frumos, spuse, cu sfială, Francin. A venit să ne facă o vizită.

— Bine, domnule administrator, atunci duceţi-vă şi spuneţi-i fratelui dumneavoastră să se potolească! Şi mai spuneţi-i că fabrica este a noastră!...

— Latal ăsta o ţinea de soţie pe Mercina, verişoara matale, nu-i aşa, nene Jožin? am întrebat cu delicateţe.

— Da' de unde! răcni unchiul Pepin. Pe Mercina a luat-o unchiul Vanura, bucătarul ăla de umblă cu Balcanţugul; ăsta locuia aici, în Cehia, undeva pe lângă Mnichovo Hradiště... şi cum Balcanţugul trecea pe acolo o dată pe săptămână, la zece şi jumătate dimineaţa Mercina dezlega câinele, acesta se ducea la gară, unchiul Vanura se apleca pe fereastra Balcanţugului şi dădea drumul unui pachet mare cu oase, pe care câinele acela îl luă şi-l ducea acasă... Anul ăsta însă, când Vanura a azvârlit oasele, pachetul l-a doborât pe şeful gării şi Vanura a trebuit să-i plătească pagube pentru curăţatul uniformei, încheie unchiul Pepin.

Şi iar apucă pantoful meu şi îşi puse pe nas ochelarii fără rame şi fără lentile, şi continuă să strige, plin de bucurie:

— Dar astea-s prostii, cumnăţico, cu ce te alegi ascultându-le? Mai bine îţi explic încă o dată ce şi cum, şi cum se umblă cu toate astea, pe urmă ţi le dau mătăluţă în mână să încerci de una singură! Vasăzică asta e *parizer şnitul,* iar asta, la pantof, se numeşte cambrură sau glenc sau boltă, cum i se mai spune. Asta însă e talpa sau pingeaua: iar ăsta e tocul sau abzaţul... Şi ţine minte ce-ţi spun, cumnată: cine vrea şă fie pantofar, adică cizmar, trebuia să aibă certificat de ucenicie, iar un certificat din

ăsta e ca şi o diplomă de bacalaureat sau de doctorat. Furnizorul curţii imperiale Weinlich...

— Ulrich? am întrebat eu, ducându-mi palma la ureche.

— Weinlich! răcni unchiul – *wein* de la vin, pricepi?... Şi cum spuneam, un dobitoc a ciocănit odată nişte ghete şi s-a dus cu ele la furnizorul curţii Weinlich, şi furnizorul i-a spus: Păi bine, omule, dumneata nu vezi că ai făcut praf din ghetele astea? Ce să mă fac eu cu ele? Şi dobitocul îi răspunde: Păi, vindeţi-le şi dumneavoastră ovreilor. Iar Weinlich, care era evreu, s-a răţoit la el: Da' ce-ţi închipui dumneata, că evreii sunt porci?!

— Nene Pepinek, am rostit eu cu voce scăzută.

— Rahat! tună unchiul, ridicându-se ameninţător deasupra mea – eu, peste tot, am avut parte numai de laude, şi-apoi, unde s-a mai pomenit ca un stăpân atât de fain să se bată pe burtă cu mine! Aşa că... nici un Pepinek, pricepi? Cum văd, cumnăţico, matale eşti proastă de dai în gropi!

Şi, deodată, unchiul se izbi cu pumnul în frunte, atât de tare, încât ochelarii îi zburară sub bufet – dar privelişte a pantofului meu avu darul să-l răcorească şi, aşezându-se la loc, unchiul începu să mă înveţe mai departe, arătându-mi cu degetul şi răcnind nevoie mare:

— Iar asta de-aici este, cum am mai spus, abzaţul sau tocul, iar în capul acestui toc sau abzaţ e flecul sau fleacul, iar printre specialiştii în profesiunea cizmărească i se mai spune şi keder!

Am luat în mână o lingură lungă de fier, care la capăt era aspră ca o limbă de bou, şi am întrebat:

— Nene Jožin, ăsta-i *abnemerul,* nu-i aşa?

— Ce?! a răcnit unchiul ca o fiară rănită – *abnemer* e ăsta, *abnemer* sau cuţit de curăţat, dar ce ţii matale în mânuţe e raşpel sau răzătoare... sau răzuitor!...

În clipa aceea uşa zbură într-o parte şi în cadrul ei se ivi Francin; îşi apăsă cravata cu palma şi, desfăcându-şi braţele, se lăsă în genunchi, apoi, aplecându-se pe rând în faţa unchiului Pepin şi a mea, spuse cu voce domoală:

— Mă, hulanilor, de ce zbieraţi aici ca nişte apucaţi? Ce-i cu tine, Jožin, de răcneşti atât de tare?

Şi rostind aceste cuvinte, îşi lăsă palma pe borcanul cu pap, fără capac.

— Nu eu... bâigui unchiul Pepin.

— Atunci cine? Poate... eu? întrebă Francin, arătându-şi pieptul cu amândouă mâinile.

— Cineva... de-aici... din mine, bolborosi unchiul Pepin, tricotând cu degetele, descumpănit.

— Potoliţi-vă, alături e şedinţa consiliului de administraţie a fabricii: însuşi preşedintele m-a trimis aici cu acest mesaj, spuse Francin, şi ridicând o mână, se retrase pe coridor.

Şi din nou se auzi vocea lui înceată, prezentând mai departe darea de seamă în care explica procedeul prin care luna viitoare se vor recupera bilanţurile pasive ale lunilor precedente.

Am adus un borcan cu untură şi am început să-i ung unchiului Pepin felie după felie şi de fiecare dată când voia să vorbească, îi dădeam altă felie... În sala de şedinţe însă, vocea lui Francin se întrerupse; se auzi un târşâit de tălpi, pe urmă izbucniră nişte strigăte, picioarele scaunelor Thonet hârâiră de parcă toţi membri consiliului de administraţie s-ar fi ridicat simultan; credeam că şedinţa se sfârşise, dar vocea domnului doctor Gruntorad, preşedintele consiliului de administraţiei a fabricii, anunţă:

— Întrerup şedinţa pentru zece minute!

Şi în clipa următoare, uşa ce uneşte biroul de coridor zbură parcă lovită cu piciorul şi în odaie dădu buzna Francin, apăsându-şi mâna pe cravată şi strigând:

— Cine mi-a pus pe scaun lipiciul ăsta? Îngrozitor! Foaia de hârtie mi s-a lipit de mâini atât de tare, încât n-am mai putut s-o întorc! Domnul de Giorgi a sărit să mă ajute şi s-a încleiat în asemenea hal încât n-a mai putut să-şi desprindă propriile mâini de pe pânza verde a mesei! Iar domnul preşedinte şi-a încleiat ochelarii atât de cumplit, încât i-au rămas lipiţi de nas! Dar lucrul cel mai grav e că eu mi-am lipit degetele de cravată! Uitaţi-vă!

Şi Francin îşi împinse mâna înainte şi gumele ce ţineau cravata se încordară.

— Aduc un pic de apă călduţă, am spus eu.

Dar Francin zvâcni brusc din mână şi gumele se încordară la maximum şi astfel mâna şi cravata se desprinseră şi gumele îl plesniră pe Francin peste gât şi el se văicări încet, ca un copil:

— Au!

Unchiul Pepin luă capacul borcanului şi, întinzându-l sub ochii lui Francin, spuse cu trufie:

— Ăsta-i un produs al centrului mondial al încălţămintei, firma Salamander din Viena, pricepi?!

Şi, în acest timp, unchiul îşi ţinea cu mâna ochelarii fără rame şi fără sticle, ca să nu-i cadă de pe nas.

CURENȚI TĂMĂDUITORI

O dată pe lună Francin se ducea la Praga cu motocicleta, dar de fiecare dată i se rupea câte ceva, încât avea bătaie de cap cu reparatul. Se întorcea însă înveselit, frumos, și eu trebuia să ascult toate câte avusese de făcut ca dintr-un Orion țeapăn să scoată iar o motocicletă care ajungea însă întotdeauna acasă. Ajungea, înseamnă că motocicleta se întorcea la fabrică, ceea ce presupune că, uneori, a fost și împinsă. Niciodată însă nu blestema, împingea întreaga hardughie zece, cincisprezece, uneori numai cinci kilometri, și când se întâmpla s-o împingă de la Zverinek, un sat aflat la numai trei kilometri distanță de fabrică, Francin se bucura și se lăuda că treaba merge, în sfârșit, mai bine. Astăzi Francin s-a întors tras de un car cu boi. După ce i-a plătit țăranului, a dat buzna în bucătărie și, ca întotdeauna, eu l-am îmbrățișat și din nou ne-am postat sub lampa glisantă, și cine s-ar fi uitat pe fereastră s-ar fi rușinat. Ori de câte ori se întorcea Francin de la Praga, la noi se petrecea acest ritual: Francin închidea ochii și eu îi umblam prin buzunarul de la piept, Francin răsucea din cap, cotrobăiam prin buzunarul stâng, Francin răsucea din cap, după care îi deschideam haina și-mi furișam mâna în buzunarul de la vestă și Francin răsucea iar din cap, în sfârșit, îi scotoceam buzunarele de la pantaloni și Francin dădea din cap în semn că

da, şi ţinea ochii închişi, şi era fericit, iar eu scoteam de fiecare dată din ascunzişurile hainelor sale un mic pachețel, şi din acest pachețel pe care-l desfăceam încet, pe-ndelete, simulând uimirea şi bucuria, despachetam o dată un inel, altă dată o broşă, iar o dată am scos chiar un ceas de mână. Ritualul acesta nu era însă primul, înainte vreme, când Francin se întorcea de la Praga, unde pleca o dată pe lună la Centrala Berarilor, după ce intra în casă aştepta de fiecare dată să se întunece şi atunci îmi poruncea să închid ochii şi eu îi închideam şi, cum trecea pragul bucătăriei, mă apuca de mână şi mă ducea în odaie unde mă aşeza în faţa oglinzii şi mă ruga să-i promit că n-o să mă uit şi, după ce-i promiteam, îmi punea pe cap o pălărie frumoasă şi-mi spunea: acum, şi eu mă uitam în oglindă şi, luând pălăria în mână, mi-o potriveam după gustul meu, după care mă întorceam şi Francin mă întreba: Cine ţi-a cumpărat pălărioara, Maryšo? Şi eu îi răspundeam: Francin, şi-i sărutam mâna, iar el mă mângâia. Altă dată îmi aducea ceva ce-mi punea pe gât, pe mine mă lua cu frig şi deschideam ochii – în oglindă sclipea un colier de gablonz şi Francin mă întreba: Cine ţi-a cumpărat asta? Şi eu îi sărutam mâna şi spuneam: Francin. Iar el mă întreba: Şi cine-i Francin? Şi eu îi răspundeam Bărbăţelul meu...

Şi, astfel, în fiecare lună căpătam câte un dar, Francin avea la el toate măsurile mele, le învăţase pe dinafară, şi de fiecare dată mă întreba, pe ocolite, cam ce-aş vrea să-mi aducă... Dar eu nu-i spuneam niciodată direct, preferam să-i povestesc despre ceva şi lui Francin îi cădea fisa; pe urmă – după ce-mi adusese prima oară ineluţul – s-a postat de fiecare dată sub lampa verde, glisantă, şi mai întâi m-a învăţat să-l scotocesc prin toate buzunarele şi toate

buzunărelele şi eu ghiceam întotdeauna cam unde ar putea fi cadoul, dar de fiecare dată îl dibuiam abia la urmă, ca să-i fac lui Francin o bucurie.

Astăzi, după ce se înapoie acasă, tras de carul cu boi, mă rugă să închid ochii. Apoi aduse ceva în odaie şi, după ce stinse lumina, mă apucă de braţ şi mă conduse acolo cu ochii închişi; mă aşeză pe un scăunel în faţa oglinzii, apoi se duse şi trase perdelele, după care am auzit un ţăcănit de capac; am crezut că-mi cumpărase o valijoară specială pentru pălării, pe urmă însă am auzit un zgomot de ştecher introdus în priză, şi mi-am zis că-mi cumpărase un robot, o plită cu patent sau vreo lampă de cuarţ, ca până la urmă să aud un zbârnâit fremătător din ce în ce mai puternic. Francin îşi lăsă mâna uşor pe umărul meu şi spuse: Gata. Poţi să te uiţi. Şi eu am deschis ochii şi ceea ce vedeam acum în faţa mea era, într-adevăr, minunat: Francin stătea aici ca un scamator, ţinând între degete un tubuleţ în care tresărea o strălucire albastră-deschisă, un fel de violet mai intens, care-i lumina mâinile şi chipul şi hainele, un foc violent înăbuşit într-un tubuleţ de sticlă pe care Francin îl apropia de mâna mea, şi mâinile mele deveneau deodată magnetice, simţeam pur şi simplu cum, din lumina aceea, ţâşneşte o pilitură violetă, un fel de scântei micuţe, imateriale, ce pătrundeau în mine înmiresmându-mă, şi eu miroseam a furtună de vară, şi aerul din odaie mirosea şi el aşa cum miroase aerul după o lovitură de trăsnet; şi Francin ridică obiectul acela vrăjit şi-l apropie de obrajii lui şi eu vedeam din nou profilul său frumos de parcă în faţa mea ar fi stat Guunar Tolnes într-o ţinută solemnă; pe urmă Francin plimbă tubuleţul acela deasupra unei valijoare deschise în care într-o catifea roşie cu care era îmbrăcat şi capacul trusei, erau înfipte,

în evantai, o sumedenie de periuțe, de clopoței, și de tubulețe, toate din sticlă și astupate ca niște butelii, zeci de instrumente de sticlă de toate formele și de toate dimensiunile; Francin trase de tubuleț și scoțând din trusă alte obiecte la fel de frumoase, le înfipse unul câte unul într-un mâner de bachelită și de fiecare dată văsulețul acela de sticlă se aprindea și se umplea de lumina violetă zbârnâitoare ce trecea în corpul omului, în funcție de nevoile fiecăruia. Francin schimba și încerca pe rând toți electrozii și în timpul acesta vorbea încet:

— Auzi, Maryšo, acum unchiul Pepin poate să urle în voie, în fabrică pot să mă necăjească după pofta inimii, căci vezi... aici... aici sunt acele scântei tămăduitoare ce se transformă în sănătate, scântei de înaltă frecvență ce fac să renască în tine bucuria vieții și curajul de a trăi... Auzi, Maryšo, asta-i pentru tine, pentru nervii tăi, pentru sănătatea ta... vezi, ăsta-i catodul care vindecă urechile, ăstălalt îți masează inima, închipuiește-ți, o emanație fosforescentă care îți înnobilează inima! Iar ăsta de aici e pentru isterie și epilepsie, ozonul acesta violet scoate din tine dorința de a face în societate lucruri și gesturi la care un om cuviincios și așezat poate doar să se gândească sau să le facă acasă – pe urmă mai sunt aici electrozi pentru urcioare și pentru petele hepatice, pentru masarea mușchilor rupți, împotriva migrenei – uite, numărul cincisprezece e pentru masaj împotriva congestionării creierului și a halucinațiilor... Așa vorbea Francin și în fața mea se perindau mereu alte forme pline de neon, și mie mi se părea că acești electrozi se asemănau mai curând cu niște pistile mari, sau cu niște bețigașe, sau cu florile de orhidee decât cu niște instrumente de tratament; ascultam și pentru prima oară eram atât de surprinsă, încât nu mă

simţeam în stare să spun ceva, chiar dacă electrozii împotriva halucinaţiilor şi scânteile de înaltă frecvenţă împotriva isteriei şi a epilepsiei ascundeau în ei o aluzie discretă la mine, n-aveam nici un motiv să mă împotrivesc, în asemenea măsură avusese darul să mă înmărmurească minunăţia aceea violetă. Francin înfipse în mânerul de bachelită un electrod în formă de receptor telefonic şi mi-l apropie de frunte, şi eu mă priveam în oglindă – minunea minunilor! Arătam ca o rusalcă frumoasă, ca domnişoarele din tablourile în stil secesion – violetă cu zulufii arşi de Luceafărul de seară! Ah! Cutiuţe fără aer, încărcate de strălucirea aurorei boreale!...

Şi Francin se aplecă din nou deasupra valijoarei şi scoţând de-acolo un pieptăn cu neon, îl înfipse în mâner, şi pieptănul acela începu să strălucească întocmai ca reclama unui magazin de galanterie din Viena sau Paris; şi Francin se aplecă deasupra mea şi îmi introduse pieptănul sfârâitor în părul meu stufos, şi eu mă priveam în oglindă şi-mi dădeam seama că în clipa aceea nu-mi mai puteam dori nimic altceva decât să-mi pieptăn părul cu acest aparat fermecător. Şi, ca şi cum ar fi ştiut acest lucru, Francin începu să plimbe pieptănul strălucitor prin coama mea rebelă ce ajungea până la podea, şi apoi se îndreptă din şale şi iar trecu prin ea cu pieptănul încărcat cu scântei electrice de înaltă frecvenţă, şi, deodată, am început să mă înfior şi să tremur toată şi a trebuit să mă cuprind singură cu braţele, să mă încolăcesc; Francin răsufla încet şi nu se putea stăpâni să nu-şi cufunde de fiecare dată faţa în părul meu, căruia furtuna rece, violentă, îi făcea atât de bine, încât atunci când pieptănul se întorcea din plimbarea sa în sus şi în jos – capetele firelor se ridicau şi se umflau în urma neobositului pieptăn

violet ce brăzda ca o corăbioară valurile înspumate din cascada părului meu – pieptănul acela de sticlă, găunos, încărcat cu măduvă violetă!

— Maryška, îmi șopti Francin și așezându-se în spatele meu se apucă din nou să plimbe, pe îndelete, pieptănul prin părul meu încărcat de electricitate – Mary, reluă el, treaba asta o s-o facem în fiecare zi, pricepi? Am adus acest aparat ca să inund cu albastru tot procesul vieții, să-ți liniștesc ție nervii, în timp ce pentru mine electrozii vor fi mai curând de culoare roșie, ca să-mi accelereze circulația sângelui și să-mi învioreze organismul... Așa vorbea Francin în surdină, în timp ce din chițimia din spatele bucătăriei se auzeau lovituri de ciocan și răsuna tot mai puternic glasul supărat al unchiului Pepin care venise la noi pentru paisprezece zile, și trecuse o lună de când se afla la noi, iar Francin, în timp ce-l mângâiam sub lampa glisantă și cu mâna îndoită alungam teama din el, mi-a spus că se îngrozește numai la gândul că Pepin va rămâne la noi douăzeci de ani sau, poate, toată viața. Și unchiul Pepin ne repara ghetele și pantofii în chițimia în care și dormea, dar ceea ce dregea el nu erau încălțări, ci ceva viu cu care unchiul se lupta ca în luptele greco-romane și-l punea cu umerii la podea, și înjura zile în șir, și mie mi-era dat să aud sudălmi pe care nu le mai auzisem în viața mea, și, în plus, unchiul apuca la fiecare jumătate de oră gheata pe care o repara, și după ce-o înjura în lege dădea cu ea de pământ și o azvârlea cât colo, apoi se așeza pe scăunelul lui și făcea pe supăratul și, când se calma, se răsucea încet, se uita la gheată și, cerându-i iertare, o ridica, o mângâia și iar bătea în tălpi cuiele de lemn și strângea ațele, și fiindcă avea degetele cam neîndemânatice, țipa întotdeauna atât de tare, încât,

speriată, veneam fuga, crezând că și-a înfipt sula în piept, dar nu se întâmplase nimic, atâta doar că sfoara nu putea fi trasă prin talpă și gheata amenința – ceea ce și făcea – să sară ca un arc de patefon încordat la maximum – și astfel, gheata zvâcnea din mână ca săpunul și zbura pe dulap sau în plafon, de parcă ar fi avut în ea un motoraș, și când țâșnea din mâna unchiului, acesta sărea după ea așa cum sare portarul după minge, făcând o robinsonadă spectaculoasă...

Acum unchiul Pepin strigă:

— Ei, drăcia dracului!

Francin așeză în trusă pieptănul cu neon, trase învelitoarea de catifea peste instrumentele din ea, apoi, uitându-se în direcția de unde veneau strigătele unchiului, spuse:

— Cum văd, curenții ăștia fulguranți m-au fortificat de la prima ședință.

Și, rostind aceste cuvinte, Francin apucă trusa și o săltă pe dulap. Eu m-am apropiat de fereastră și am tras tare de para șnurului – perdeaua a țâșnit în sus ca o săgeată și, în zborul ei, para de porțelan mi-a ciocănit ușor măselele... Peste livadă vedeam zidurile bejulii ale slădăriei... unul dintre berari pășea agale cu o lampă burduhănoasă în mână, urcând treptele spre etajul întâi... apoi dispăru, ca peste puțin timp lampa să apară cu un etaj mai sus, și din nou să dispară ca apoi să reapară, și tot așa, mereu, cu fiecare treaptă lampa urca tot mai sus, de parcă ar fi umblat singură prin fabrica de bere cufundată în întunericul înserării, da, o lampă singuratică pășind pe scară în sus; la un moment dat însă dispăru pentru mai multă vreme, ca din nou să se ivească și să înainteze de la o ferăstruică la alta a punții acoperite ce unește slădăria de

sala de fierbere. Dar cine oare umbla pe acolo creanga, cine purta pe acolo lampa aceea, numai așa pentru a lăsa impresia că străbate singură prin slădărie și toată fabrica de bere? Iar eu stăteam la fereastră și pândeam ca un vânător în așteptarea cerbului, care trebuie să-mi apară în luminiș... Și presimțirea mea avu darul să mă înfioare și m-am cutremurat toată... Acum lampa își făcu apariția tocmai la mansardă, unde nimeni nu se duce la această oră, acolo unde se află un bazin întins cât un patinoar de hochei, vas în care se răcește toată șarja de bere proaspătă... mustul de bere, cum i se mai zice... Acum înaintează acolo o lampă, o lampă care parcă ar ști de mine că o urmăresc, o lampă purtată acolo numai de hatârul meu; cele zece geamuri mari de câte zece metri lungime ale mansardei sunt acoperite cu obloane ale căror jaluzele sunt ușor întredeschise, așa cum se văd la obloanele caselor din Italia și Spania, iar lampa aceea nu conteneşte să meargă, să înainteze mereu retezată de sutele de jaluzele – mișcare tăiată în dungi a unei lămpi aprinse care acum s-a oprit și eu am văzut fereastra deschizându-se cu jaluzele cu tot și cineva cu lampa în mână a ieșit pe acoperișul gheţăriei în care se află un munte de gheață înalt cât patru etaje, o mie două sute de căruțe de râu înghețat, un plafon de gheață pe care, căruță după căruță, îl urcă și-l depune în gheţărie un lift cu cupe, gheţărie ferită împotriva căldurii de un strat de nisip și piatră de râu, gros de o jumătate de metru, pe care, din primăvară și până toamna târziu, cresc sute de mii de urechelnițe printre pernuțele de mușchi înverzit... Și acum, stă acolo o lampă burduhănoasă, pe care a adus-o unul dintre lucrătorii fabricii, un berar oarecare... Am deschis ușa și, de sus, am auzit o voce plăcută, bărbătească, de parcă lampa aceea aprinsă ar fi

cântat: „Unde-i dragostea noastră, s-a dus, puţin a fost, fetiţa mea dragă, puţină, şi acum s-a dus, nimic n-a mai rămas din ea... în adâncul apei s-a dus..."

Şi din chiţimie se auzi deodată glasul lui Francin:

— Pentru numele lui Dumnezeu, Jojka, astâmpără-te odată!

Iar eu am ieşit tiptil din odaie, azi nici nu m-am mai uitat cum se stinge lumina electrică, încet ca dragostea ce s-a risipit în adâncul apei... Francin a şi aprins lămpile... Am ieşit pe coridor şi l-am zărit acolo aşezat pe un scăunel; ţinea mâinile apăsate pe piept, încercând să-l convingă pe unchiul Pepin să se lase păgubaş de meseria lui şi, vorba ceea, dacă tot se află la noi, să citească, să se ducă la biserică, la cinematograf, unde vrea el, numai în casă să fie linişte şi ordine... Văzându-mă, Francin vru să se ridice, dar nu izbuti; mai încercă o dată, dar era una cu scăunelul... Mi-am dus palma la gură, atât eram de speriată, căci mi-am dat seama că Francin se aşezase pe borcanul cu pap cizmăresc; unchiul Pepin stătea spăsit, atât de mult ar fi dorit să-i dreagă fratelui toate încălţările, atât de mult se pregătise pentru această treabă, căci dintre toţi şi dintre toate pe această lume cel mai drag îi era fratele... Francin vru să se ridice cu forţa, dar nu se putu desprinde şi, aplecându-se, se prăbuşi şi acum zăcea pe podea cu scaun cu tot; m-am lăsat în genunchi şi mi-am dat toată osteneala să-l dezlipesc pe Francin, dar papul, sau smoala cizmărească, îl lipise pe Francin atât de tare încât arăta acum ca statuia răsturnată a unui Crist aşezat pe scaun; unchiul Pepin îl trăgea pe Francin de umeri – m-am întins şi eu în spatele lui Francin încercând să trag de scaun în direcţia opusă – adică să ţin contra – dar se părea că povestea avea să se sfârşească prin frângerea în două a

propriului meu soț și al fratelui unchiului Pepin, înainte de a reuși să-l scoatem din penibila situație; m-am ridicat în picioare și am văzut că părul meu trăgea ceva după el; l-am apucat la iuțeală și, adunându-l în poale, mi-am dat seama că se lipise de celălalt borcan cu pap sau smoală cizmărească... Speriată am pus repede mâna pe foarfece și am tăiat capetele firelor de care atârna borcanul... Acum borcanul zăcea pe jos ca o bulă siciliană, prinsă în sforile părului meu. Văzând ce se întâmplase cu părul meu, Francin se cabră ca un armăsar nărăvaș și un scrâșnet frumos de stofă deșirată se auzi răsunând în toată chițimia... Iar Francin se dădu de-a dura și acum stătea din nou frumos pe picioarele lui, și, cu ochii plini de o uimire sănătoasă și scăpărătoare, aduna calapoadele și borcanele și cutiile cu cuie de lemn. Credeam că privelișteа asta avea să-i sfâșie inima unchiului Pepin, dar acesta, plin de însuflețire, îi întindea bunului său frate tot ce putea să ia foc, iar Francin, cu inima din ce în ce mai ușurată, arunca totul în sobă. Și papul cizmăresc prinse să ardă cu atâta putere încât făcea să salte cerculețele plitei, iar flacăra trasă de burlane se ducea pe coș – o flacără mare de aproape doi metri, lungă cât părul meu...

COȘUL FABRICII DE BERE

Unchiului Pepin îi plăcea cel mai mult să se aşeze pe un scaun în spatele acareturilor, adăpostit dintr-o parte de livadă, iar din cealaltă de coşul fabricii, în preajma căruia erau rânduite stivele de furnir de stejar, furnir din care se făceau în atelierele de dogărie butoaiele de un sfert, de jumătate, de un hectolitru şi de doi, dublele cum li se mai spune, pe urmă butoaiele mari de cincizeci şi o sută de hectolitri, instalate în beciuri şi zăcătoare, butoaie în care se maturiza berea obişnuită sau berea tare, depusă aici şarje întregi. Nemaiputând să facă pe cizmarul, unchiul Pepin găsi aici o bâtă şi umbla cu ea de-a lungul acareturilor, făcând exerciţii de marşuri militare şi de luptă corp la corp cu baioneta. Şi ca să nu răcnească prea tare, Francin mă rugă să fiu cu ochii pe el.

— Ce bine c-ai venit, cumnato, mă întâmpină Pepin, cum văd, Francin al nostru e cu nervii la pământ, asta se cheamă *nevroză;* după prescrierile domnului Batista, ar trebui să-şi spele membrul cu apă călduţă sau să iasă şi să facă mişcare la aer curat... Aşa... Şi fiindcă tot ai venit, noi doi o să facem acum şcoală sau *şulbildunk*, că ştii, eu am avut la toate numai zece, da, şi menţiune cu laudă, nu ca un tâmpit de hanak, un prostovan care în timpul trecerii în revistă a ieşit din front şi i-a spus domnului colonel von Wucherer: Uite ce, moşule, ţine matale tunurile

și ghiulelele astea, că eu m-oi duce acasă, și cătană nu mă fac... Și colonelul a răcnit la gradat: Cum se cheamă ciumatul ăsta?

— Pepinek... am spus eu.

— Rahat! izbucni unchiul furios – eu eram dat drept exemplu tuturor, ș-apoi de unde să mă cunoască pe mine colonelul Wucherer? Ce, un colonel poate să țină minte mii de oameni? Odată dumnealui se ducea să petreacă la niște domnișoare și doi soldați, proști ca noaptea, s-au apucat să oprească o trăsură, să meargă și ei, și deodată și-au dat seama că în trăsură stătea tolănit colonelul von Wucherer – soldații l-au salutat milităreşte și dumnealui, von Wucherer, le-a spus cu o voce blajină: Ei, ostași, încotro? Și ei: În permisie, să trăiți. Iar dumnealui, colonelul von Wucherer, zice: Foarte bine. Cine pleacă în permisie trebuie să aibă *urlaubșain* – bilet de voie – ia să-l vedem. Ostașii au început să se scotocească prin buzunare și dumnealui, von Wucherer, îl întrebă pe unul dintre ei: Cum te numești? Și ostașul îi răspunde: Šimsa! Pe urmă von Wucherer l-a întrebat pe celălalt ostaș: Dar dumneata cum te numești? Și acesta i-a răspuns: Rjimsa! Și, deodată, ostașul care spusese că-l cheamă Simsa a rupt-o la fugă peste câmp, așa că von Wucherer a ordonat: Rjimsa, adu-l *sofort* pe *Šimsa*! Numai că Rjimsa a fugit împreună cu Šimsa! Și colonelul von Wucherer a întors trăsura și a mânat armăsarul înapoi la cazarmă unde a întrebat la ce *țuk* e Šimsa și la ce *țuk* e Rjimsa? Dar în registrele regimentului nu exista nici Rjimsa, nici Šimsa, așa că, dumnealui, colonelul von Wucherer, care zicea că are ținere de minte ca un aparat de fotografiat, a dat ordin să se adune toată trupa în curtea cazărmii, după care a început să treacă de la un soldat la altul și, apucându-i pe rând

de bărbie, s-a uitat de aproape în ochii fiecăruia, de parcă ar fi vrut să-i dea un pupic, şi uite aşa a procedat timp de două zile, fără însă să-l recunoască pe cel ce-şi spusese Šimsa, nici pe cel ce-şi spusese Rjimsa... Ş-atunci, cum vrei matale ca un asemenea colonel să-şi poată aduce aminte de Pepinek?!!...

— Psst, l-am întrerupt eu, făcându-i semn să nu ţipe... după-amiaza se întruneşte consiliul de administraţie...

— Ai dreptate, spuse unchiul în surdină, dar acuşica... eu o să te învăţ pe matale din câte piese se compune *Kverul*[1].

Şi, apucând bâta cu care făcea exerciţii, începu s-o întoarcă încet, cu băgare de seamă şi cu un aer de cunoscător, de parcă ar fi ţinut în mână o adevărată puşcă militară, şi, după ce, murmurând, îmi arătă una câte una toate piesele componente, încheie:

— Vasăzică asta e *kolbenşusul* sau piedica, iar asta e aşa-numita *myndunk* sau gura...

— Elbei, am intervenit eu.

— Rahat! Ce tot îndrugi aici, cumnato, ca un pui de coţofană? Gura Elbei e un oraş, pricepi? Iar asta e *myndunk* sau gura ţevii... Să-i fi spus matale o asemenea nerozie reangajatului Brcula, îţi cârpea una de te scuturai toată ca un iepure speriat!

Şi, deodată, peste livadă se auziră zgomote stârnite de închisul furios al ferestrelor şi din biroul contabilităţii dădu buzna afară Francin în cămaşă albă; l-am văzut alergând prin iarba înaltă, încovoindu-se la tot pasul spre a se feri de crengile pomilor... Frumoasă era priveliştea bărbatului care fugea de parcă ar fi sărit peste obstacole,

[1] Arma (lb. germ.) (n. tr.).

întinzând un picior în aşa fel încât să cadă uşor pe iarbă, în timp ce al doilea picior se vedea deasupra ierbii în poziţie aproape orizontală... Şi repeta mereu această superbă mişcare trecând alternativ cu picioarele peste vârfurile firelor de iarbă... Când a ajuns lângă noi, am observat că strângea în mână un condei cu peniţă Redis numărul trei.

— Ce isprăvi mai faceţi voi aici, huliganilor?

— Ne jucăm de-a armata, am răspuns eu.

— Jucaţi-vă de-a ce vreţi, dar în linişte – din cauza voastră domnişoara contabilă a vărsat o sticlă întreagă de cerneală! strigă Francin cu voce supărată.

— Şi, atunci, unde să ne jucăm? am întrebat.

— Unde vreţi, din partea mea puteţi să vă urcaţi şi pe coş, numai să nu vă audă nimeni... tot jurnalul l-a pătat cu cerneală! exclamă Francin.

Era îmbrăcat în cămaşă albă, cu mânecile suflecate şi prinse cu elastic deasupra coatelor; ne întoarse spatele, dar n-o mai rupse la fugă, ci îşi croia drum încet prin iarba înaltă; m-am uitat în urma lui şi el s-a răsucit în loc, iar eu i-am trimis un sărut suflat din palmă şi sărutul meu zbură după el ca un puf.

— Pe coş?! se minună Pepin.

— Pe coş, i-am răspuns.

Francin dispăru în dosul copacilor, iar acum cămaşa lui albă se strecură în birou.

— Aşadar: Direcţion coş! dădu comanda unchiul Pepin, urcând pe primul inel; apoi se răzgândi, sări jos şi spuse: După dumneata.

Şi visul meu din prima zi trăită în fabrica de bere, acela de a găsi în mine forţa de a mă căţăra pe coşul fabricii, era pe cale să devină realitate; coşul se ridica în faţa mea; mi-am dat capul pe spate şi m-am prins de primul inel;

perspectiva gonea în sus în cercuri ce se micşorau din ce în ce mai mult, coşul acesta înalt de şaizeci de metri se asemăna, în această înfăţişare scurtată, cu o uriaşă ţeavă de tun ridicată în sus; ceea ce mă ispitea pe mine era maioul verde fluturător, pe care cineva îl legase de paratrăsnet; atunci când jos bătea doar o adiere uşoară, acest maiou verde se fâlfâia de zor, şi eu îl auzeam la fereastra deschisă emiţând sunete de tinichea uruitoare... M-am prins deci de primul inel, apoi, eliberându-mi o mână, mi-am deznodat funda verde ce-mi strângea părul şi am început să-mi mut repede mâinile de pe un inel pe altul... picioarele, ca nişte biele îmbinate, prinseră acelaşi ritm... pe la mijlocul coşului am simţit primul asalt al curentului de aer, părul mi se umflă, mai-mai să mi-o ia înainte, şi, deodată, m-am trezit învăluită de părul meu răvăşit, ale cărui fire se ţeseau în jurul meu ca o muzică; de câteva ori coama mea s-a lăsat pe inele şi atunci a trebuit să fiu cu băgare de seamă, să încetinesc mişcarea picioarelor, nu de alta, dar călcam pe propriul meu păr; ah, dacă ar fi aici Boda, mi-ar ţine pletele şi s-ar preface în înger păzitor care, din zbor, ar avea grijă ca firele mele să nu se agaţe de sârme şi de lanţuri – urcuşul meu pe coş aducea într-un fel cu mersul pe bicicletă; am stat un timp şi am aşteptat, vântul parcă şi-ar fi pus în gând să se desfete cu părul meu, mi-l ridica şi mi-l răsucea în fel şi chip, iar eu aveam senzaţia că atârn de părul făcut nod la câteva inele deasupra mea; pe urmă, vântul se potoli, părul se desfăcu şi, încet-încet, ca nişte ace de aur slăbite în orologiul unei biserici, firele mele începură să cadă, de parcă în clipa aceea în capul meu s-ar fi deschis şi s-ar fi închis la loc, încet de tot, coada unui păun de aur. Iar eu am profitat de acest moment şi am început iar să-mi mut repede mâinile pe inele, mişcarea

picioarelor am acordat-o cu mișcarea mâinilor, până când am ajuns și mi-am sprijinit toată palma pe bordura coșului – m-am odihnit apoi câteva clipe, ca o înotătoare de performanță la capătul unei curse, după care, m-am scos ca din apă cu amândouă mâinile, mi-am petrecut un picior peste bordura coșului și, agățându-mă cu brațele de paratrăsnet, mi-am tras ușor, ca dintr-o sticlă de sirop, al doilea picior, și apoi mi-am strâns părul la spate, și, după ce m-am așezat, toată coama mi s-a revărsat în poală. Și, deodată, se stârni din nou vântul și coama îmi alunecă din poală și, întocmai ca în urmă cu un an, în prima zi de primăvară, firele mele de aur fâlfâiau ca algele într-un pârâu puțin adânc și iute; mă țineam cu o mână de paratrăsnet și aveam impresia că sunt Diana, zeița vânătorii cu lancea în mână – obrajii îmi ardeau de însuflețire și aveam sentimentul că dac-ar fi să nu mai fac în acest orășel nimic altceva decât isprava aceasta, de a mă fi cocoțat pe acest coș, și tot aș putea trăi din asta mulți ani, poate chiar toată viața. Și m-am aplecat în față și, acolo în adânc, l-am văzut pe unchiul Pepin cât e de mic, micuț de tot, ca un îngeraș având doar cap și aripi; m-am minunat, căci până în clipa aceea avusesem impresia că unchiul Pepin are părul des și cârlionțat, dar acum vedeam urcând spre mine o țeastă pleșuvă cu o cunună rară de păr în jurul ei; capul ăsta s-a oprit în clipa asta chiar la marginea bordurii și, scoțând de sub el și a doua palmă, se agață de bordură, și chipul lui se uita la mine radiind de fericire. Se săltă apoi și el în moțul coșului, ținând o mână în șold, iar pe cealaltă streașină la ochi.

— Sacramento, spuse Pepin, plin de admirație, aici ar fi un *beobachtungstele* pe cinste... sau punct de observație, cum ar veni.

— Sau belvedere, m-am grăbit să adaug.

— Rahat! Belvedere e pentru civili, pe când punctul de observaţie sau *beobachtungstele* e pentru oştire, da, pentru oştirea care se află în stare de război şi urmăreşte mişcările inamicului! Şi ţine minte, cumnato – că, aşa frumoasă şi deşteaptă cum eşti, să te fi auzit vorbind în felul ăsta căpitanul Tonser ţi-ar fi plesnit una cu sabia şi te-ar fi înjurat de toate neamurile... Dumnezeii mă-tii...

— Pepinku, i-am spus, bălăcindu-mi picioarele în fântâna văzduhului.

— Da' în definitiv, de ce să mă fi înjurat tocmai pe mine de toate neamurile? Pe mine mă iubea, da, mă iubea, şi-mi dădea să-i duc şi sabia! se înecă tuşind unchiul Pepin. Şi, aplecându-se asupra mea, chipul lui căpătă o mină ameninţătoare, ca un gargui fioros de pe acoperişul unei catedrale.

— Hai s-o lăsăm baltă! i-am spus dând din mână cu un aer liniştitor. Uite şi matale, nene Jožine, ce frumuseţe avem în jurul nostru!

Şi am început să privesc peisajul molcom străjuit de dealuri şi păduri, şi m-am uitat la orăşelul nostru şi mi-am dat seama că în el se poate pătrunde numai trecând peste apă, că de fapt oraşul nostru e o insulă – că mai sus de el curgea un râu ce se desprindea în două braţe, înconjurând oraşul, astfel că în preajma zidurilor curgeau două pâraie care, părăsind oraşul, se reuneau formând din nou un râu, că, de fapt, strada de acces ce duce afară din oraş, are două poduri – sau două punţi – în timp ce peste râu se întindea un pod alb de piatră pe care stăteau nişte oameni sprijiniţi de balustradă şi se uitau în sus spre coşul fabricii de bere, la mine şi la unchiul Pepin, la părul meu care, în bătaia soarelui, sclipea şi strălucea, zbătându-se şi izbind zgomotos

văzduhul, ca stindardul înaltului pontif, în timp ce jos nu se simţea nici o adiere. Dincolo de râu se înălţa biserica, la înălţimea feţei mele se afla cadranul auriu al orologiului, iar în jurul bisericii se desfăşurau, în cercuri concentrice, străzile şi străduţele, căsuţele şi clădirile mai înalte, şi de la fiecare fereastră ieşeau în afară, ca o limbă multicoloră, florile de petunii şi garoafe, şi pelargonii roşii, şi tot oraşelul era tivit cu o danteluţă de ziduri, iar de sus părea ca un obiect de artă lucrat din calcedonie.

Deodată, pe podul alb de piatră pătrunse ca o vijelie cisterna pompierilor, căştile pompierilor împroşcau scântei, gornistul ţinea la gură trompeta aurie şi trâmbiţa: Arde! Şi toţi pompierii erau îmbrăcaţi în uniformă de pânză nealbită, cisterna roşie duduia pe pod ca un orchestrion, pompierii se ţineau de scoabe şi stăteau pioşi pe zgomotosul altar pompieresc, ce se strecura grăbit printre clădirile şi grădinile oraşului.

— Spune-mi, nene Jožine, e adevărat că pe front dumneata păşteai caprele? l-am întrebat ca din senin.

— Cine ţi-a mai spus şi năzbâtia asta? răcni ca ieşit din minţi unchiul Pepin şi, aşezându-se cu nădejde pe bordura coşului, se întinse pe spate cu braţele împreunate sub cap.

— Tutungiul Melichar, i-am răspuns cu promptitudine.

— Asta-i bună! urlă unchiul. Unde s-a mai pomenit ca un tutungiu, şi pe deasupra şi invalid, să meargă la război?

— Spun oamenii că Melichar ar fi fost în timpul războiului căpitan şi că ieri Melichar ar fi spus: Nu dă Domnul să vină mâine un război şi acest Pepin să-mi cadă la exerciţ sub ordinele mele – aşa i-am spus eu unchiului ţinându-mă cu mâinile de paratrăsnet şi uitându-mă în

jos spre fabrica de bere; şi din nou m-am mirat că fabrica e în afara oraşului, că e înconjurată de jur-împrejur de un zid, întocmai ca orăşelul de pe cealaltă parte a apei, numai că zidul fabricii era străjuit de arţari şi frasini înalţi, alcătuind şi ei un pătrat, astfel că fabrica aducea cu o mânăstire sau cu o fortăreaţă sau cu o închisoare, că fiecare latură a zidului avea creasta tivită nu numai cu sârmă ghimpată, că pe toate erau înşirate nişte cărămizi în care se aflau înfipte în beton nişte cioburi groase de sticlă verde, care, de sus, sclipeau ca ametistele sau ca smaragdele.

— Şi chiar dacă ar fi fost aşa... cum putea el să mă vadă păscând caprele alea? spuse iritat unchiul Pepin şi, continuând să stea întins pe spate şi să privească cerul, agita în voie laba piciorului petrecut peste genunchiul îndoit al celuilalt picior...

— Cu ocheanul, i-am răspuns.

— Asta-i bună! Adică dumneata îţi închipui că împăratul împrumută ocheanul unui tutungiu oarecare?!? se indignă la culme unchiul Pepin.

— În calitate de căpitan, Melichar avea două ocheane, i-am spus eu, şi în clipa aceea mi-am dat seama că între timp pe pod se adunase o mulţime de oameni, ca rândunelele înainte de a-şi lua zborul, şi tot de acolo cineva mă urmărea pe mine cu ocheanul. Am zâmbit în întâmpinarea ocheanului şi, tocmai atunci, din adânc se stârni o pală de vânt şi părul meu începu să se desfacă vâlvoi întocmai ca un evantai din pene de struţ, şi am văzut cum în jurul ochilor mei se închid în sus şuviţele părului meu, şi în jurul întregii mele făpturi aşezate în capul oaselor se formase o aură asemănătoare cu a Sfintei Fecioare Maria cea de şapte ori îndurerată, de pe stâlpul ciumei din piaţa oraşului nostru...

— Și dacă ar fi război, ce s-ar întâmpla, mă rog, dacă aș ajunge pe mâinile lui Melichar? Ce s-ar întâmpla, mă rog? mă iscodi unchiul Pepin, și mie mi se păru că se lupta din greu cu oboseala ce punea stăpânire pe el.

— Zicea că dacă ar mai veni un război, ar face așa cu degetul mic, acolo pe câmpul de instrucție... da, uite, așa ar face, și ar striga: *Pepin zu mir!* Și tu ai zbura spre el cu limba scoasă și i-ai da onorul și te-ai lăsa în fața lui într-un singur genunchi – așa i-am spus și când m-am întors spre el, unchiul dormea dus, întins pe bordura coșului care se balansa; abia acum am observat acest lucru, în timp ce priveam statuia culcată a unchiului Pepin... Amândoi ne legănam vizibil, de parcă am fi stat așezați pe o pendulă agățată de cer. Dinspre cruce veneau în goană pompierii, și de sus părea că în caii lor ar fi dat strechea, picioarele din spate li se încurcau în gâtare, iar picioarele din față țâșneau direct din capetele lor, așa cum scot melcii coarnele din cochilie – și toată hardughia aceea pompierească strălucea ca o jucărie de copii ce amenința din clipă în clipă să se destrame și piesele vehiculului să zboare și să se risipească în toate părțile așa cum s-a întâmplat, pe strada Tâmplarilor, cu carul acela militar în care au explodat grenadele; la postul de comandă stătea domnul de Giorgi, șeful pompierilor locali, membru al direcției fabricii de bere, pe al cărei coș mă aflam cocoțată, meșter coșar care devenise comandant de pompieri numai pentru că își transformase locuința într-un adevărat muzeu pompieresc – tot ce ardea vreodată pe undeva, totul era fotografiat cu minuție de domnul de Giorgi, și dumnealui mai avea grijă întotdeauna să-și procure și fotografii înfățișând lucrurile înaintea incendiului, astfel că pe toți pereții locuinței sale atârna de fiecare dată o pereche de

fotografii; vaca înainte şi după incendiu, câinele înainte şi după incendiu, o persoană adultă de sex masculin înainte şi după incendiu, hambarul înainte şi după incendiu, toate obiectele, toate animalele, toate persoanele care fuseseră mistuite de foc sau arseseră parţial, pe toate domnul de Giorgi le fotografia, şi sunt încredinţată că acum venea la fabrică numai pentru a mă fotografia pe mine, pe soţia administratorului, în cazul în care m-aş prăbuşi, şi, firește, m-ar fotografia înainte şi după prăbuşire... Acum orchestrionul acela pompieresc intră în curba ce dădea spre poarta fabricii, roţile scârţâiră strident şi cisterna dispăru în spatele birourilor; o clipă am crezut că pompierii s-au răsturnat cu cai cu tot, dar iată-i apărând din nou glorioşi şi trâmbiţând de zor, ca în clipa următoare cisterna să se oprească în imediata apropiere a coşului... Îmi închipuiam că peste câteva clipe aveau să înceapă să stropească şi să împingă jetul până la înălţimea coşului, iar domnul de Giorgi avea să-mi ceară să păşesc pe culmea acelei fântâni ţâşnitoare, ca apoi să închidă robinetul pe îndelete şi eu să cobor încet, pe măsură ce avea să coboare coloana de apă; dar pompierii săriră iute de pe cisternă, îşi dădură onorul cu topoarele şi deodată începură să despăturească şi să întindă o foaie de cort uriaşă; şase pompieri ţineau încordată foaia aceea de cort şi, aplecându-se pe spate, se uitau în sus, spre mine, dar de bună seamă oscilaţia coşului era atât de mare, încât pompierii alergau cu pânza întinsă de colo până colo, desigur în funcţie de locul posibil al căderii mele.

Şi membrii consiliului de administraţie se adunau în grabă venind cu brişteIe; altădată mergeau la trap, azi însă brişteIe lor zburau ca vântul pe şosele, gonind din oraş şi din sate, caii se năpusteau într-un galop sălbatic şi brişteIe

nu se mai opreau ca altădată în faţa birourilor, ci se abăteau în curtea fabricii, acolo unde stăteau dogarii şi fermentorii şi slădarii, şi toţi se uitau în sus, de parcă ar fi aşteptat întoarcerea lui Isus din ceruri, sau înălţarea Sfântului Duh. Dinspre cruce venea acum însuşi preşedintele consiliului de administraţie a fabricii, domnul doctor Gruntorad, feudal şi admirator al vechii monarhii austriece – ca de obicei stătea pe capră şi, cu mâinile înmănuşate în piele de căprioară, ţinea cu nădejde hăţurile trăsurii; cu o inimitabilă eleganţă îşi purta pălăria trasă pe ochi şi muşca din ţeava de chihlimbar, fumându-şi obişnuita ţigară; acum mâna armăsarul negru spre curtea fabricii de bere, în timp ce vizitiul lui, cu un zâmbet de vinovăţie pe faţă, se lăfăia ca un stăpân pe perna de pluş din spatele trăsurii...

Iar jos, domnul de Giorgi dădea în zadar comenzi pompierilor, cerându-le să se caţere pe coş; în cele din urmă se decise să urce în el însuşi. Şi uniforma lui albă începu să urce, şi urca, şi din când în când se oprea, ca din nou să urce inel după inel, până când corpul lui îşi făcu apariţia la picioarele mele.

— Nene Jožine, am strigat, scuturându-l pe unchiul Pepin cu piciorul.

Şi unchiul se ridică în capul oaselor şi îşi frecă ochii, apoi, speriat, se prinse cu braţele de paratrăsnet. Domnul de Giorgi se săltă şi el pe bordura coşului şi, scoţându-şi coiful, începu să-şi şteargă, cu batista, sudoarea de pe frunte.

— În numele legii... daţi-vă jos, coniţă, bâigui el. Şi... şi cumnatul dumneavoastră... la fel...

— Domnule de Giorgi, n-aveţi ameţeli? l-am întrebat eu.

— În numele legii, daţi-vă jos! repetă ordinul domnul de Giorgi.

— Domnul de Giorgi o ia înainte?

— Nu, răspunse el cu promptitudine şi, uitându-se în măruntaiele coşului, se grăbi să adauge: din motive de antrenament voi coborî prin interiorul coşului.

Mă ţineam de paratrăsnet – mi-am lăsat un picior pe inelul de sub mine şi m-am răsucit un pic; în clipa aceea pletele mele se înflăcărară, căci din nou curentul din adâncuri îmi umfla părul care se deschise pentru ultima oară, de parcă ar fi presimţit că pentru ultima oară avea să fâlfâie deasupra coşului fabrici de bere pălălaia coamei mele aurii, şi din nou i-am binecuvântat cu pletele mele, ca o uriaşă monstranţă de aur, pe toţi acei ce mă priveau în clipa aceea, şi până şi domnul de Giorgi se arătă profund impresionat de ceea ce vedea.

— Suntem martorii unui eveniment extraordinar, distinsă coniţă, păcat că doamnele nu pot sluji la pompieri, spuse el înduioşat, şi, ducând la gură trompeta, o trompetă micuţă de tot, amintind mai curând de cleştele conductorului de tren, suflă în ea, dar trâmbiţatul lui fu atât de jalnic, de parcă ar fi behăit o capră legată de brişca ce o trage la abator; pe urmă domnul de Giorgi îmi sărută mâna şi eu am început să cobor alergând repede în jos ca s-o iau înaintea părului ce ameninţa să-mi ajungă sub tălpi, iar eu să mă încurc în el şi în felul ăsta să mă prăbuşesc în adânc. Deodată, am zărit în jurul meu vârfurile copacilor, ca apoi să mi se pară că aş coborî din creangă în creangă şi, în sfârşit, am simţit sub talpă pământul tare...

— Splendid, ţinu să spună, cu entuziasm, domnul doctor Gruntorad – dar cinstit vorbind, aţi merita douăzeci şi cinci...

— La fundul gol, i-am rostit eu gândul până la capăt.

— Ce-aţi făcut acolo, pentru numele lui Dumnezeu? întrebă domnul doctor.

— Precum aţi spus, a fost splendid, şi fiindcă a fost splendid, a fost şi periculos, şi fiindcă a fost periculos a fost tocmai ce-mi place mie... i-am răspuns eu, în timp ce Francin stătea palid, pleoştit, cu capul lăsat în piept, îmbrăcat în redingotă, cu manşete albe şi guler de cauciuc, şi cu cravata în forma foii de varză.

Mecanicii deschiseră uşa mare a coşului şi funinginea începu să cadă, şi să se presare; peştera aceea neagră şi strălucitoare era de mărimea unui chioşc.

Unchiul Pepin sări de pe ultimul inel şi spuse:

— O nouă victorie glorioasă a soldatului austriac, nu-i aşa?

În clipa aceea însă toţi se uitau în cabina neagră de la poalele coşului.

— La ce regiment ai slujit dumneata? Şi cine a fost *inhaberul* regimentului? îl întrebă domnul doctor Gruntorad.

— Freiherr von Wucherer, răspunse sec unchiul Pepin, salutând milităreşte.

— *Ruht*[1], comandă domnul doctor şi, întorcându-se spre Francin, strigă: Domnule administrator, la ce se pricepe fratele dumitale?

— A învăţat meseria de cizmar şi trei ani a muncit într-o fabrică de bere, răspunse Francin.

— Foarte bine, domnule administrator, în cazul ăsta fratele dumitale să fie angajat şi cazat în odaia mare a slădăriei. Cel mai bun remediu pentru răcnetele lui e munca, spuse domnul doctor Gruntorad...

În peşteră îşi făcu deodată apariţia un pantalon de culoare albă, în imediata apropiere a plafonului acestui chioşc năpădit de funingine; pipăia, căutând de bună

[1] Pe loc repaus (lb. germ.) (n. tr.).

seamă o scoabă, dar pesemne nu era acolo nici o scoabă; aşa se face că pantalonul pedala în gol, de parcă domnul comandant de Giorgi ar fi mers pe bicicletă. Locţiitorul comandantului de pompieri dădu un ordin scurt şi pompierii sosiră repede cu pânza de cort pe care o întinseră la iuţeală, după care locţiitorul strigă în sus spre stratul de funingine:

— Domnule comandant, daţi-vă drumul! Aici suntem! Cu pânza de salvare!

Şi domnul de Giorgi îşi dădu drumul; din coş se rostogoli mai întâi un nor negru de praf şi funingine, care se prăvăli afară, în faţa coşului, formând la iuţeală nişte muşuroaie micuţe de pulbere fină, unduită, apoi se auzi o tuse înăbuşită şi, de data asta, din coş ţâşniră pompierii, negri din cap până în picioare, scoţând ceva în pânza de salvare, de parcă ar fi prins un somn sau o ştiucă mare; aşezară pe jos foaia de cort şi din praful întunecat se înălţă, negru ca tăciunele stins, domnul de Giorgi; zâmbea şi pe faţa lui înnegrită plesneau cutele albe ale râsului. Deodată, domnul de Giorgi scoase trompeta, o duse la gură şi, după ce scoase din ea un trâmbiţat răguşit, declară solemn:

— Cu aceasta considerăm acţiunea de salvare încheiată!

Şi, rostind aceste cuvinte, ieşi din grămada de negreală şi, întinzând mâinile în dreapta şi-n stânga, îi silea pe cei din jur să-l felicite; şi continuă să umble aşa, de colo până colo, în culmea fericirii, băţos şi plin de el, şi în clipa aceea mi-am dat seama că din această coborâre prin interiorul coşului domnul de Giorgi va trăi, nu câţiva ani, ci tot restul vieţii sale.

SCURTAREA FUSTEI

Moda asta a început la hotelul Na Knižeci (La Prinţul). Soldaţii aduseseră nişte aparate, directorii şcolilor adunaseră elevii de la orele şase dimineaţa şi acestora li se alăturară curând toate corporaţiile; şi pe măsură ce timpul înainta, în holul mare al hotelului pătrundeau coloane mari de curioşi, iar soldaţii îi puneau la ureche fiecărui cetăţean un fel de receptor, ca de telefon, şi în acest receptor se auzeau nişte hârâituri, urmate de acordurile unei fanfare ce cânta mereu *Koline, Koline,* dar muzica nu era deloc frumoasă, parcă ar fi fost reprodusă de pe o placă de patefon uzată, numai că această muzică era cântată la Praga şi, prin aer, fără fir, se înfăşura ca o aţă în urechea receptorului, tocmai aici, în orăşelul nostru. Şi toţi cei care o auzeau, ieşeau pe uşa din spate a hotelului şi erau uluiţi de această audiţie, pentru că se producea fără sârma care să aducă până aici sunetele capelei lui Kmoch din Kolin, şi fiecare trecea pe lângă coloanele de cetăţeni, coloane ce se întindeau din piaţa oraşului până în strada principală, terminându-se jos de tot, în dreptul brutăriei domnului Svoboda; şi cei ce n-apucaseră încă să audă radioul, văzând cu ce expresie fericită şi plină de admiraţie ieşeau din hotel cei care avuseseră ocazia să se bucure de această invenţie revoluţionară, aşteptau acum tot mai nerăbdători să pătrundă cât mai repede în holul hotelului La Prinţul.

Domnul Knižek, proprietarul magazinului de galanterie, căruia îi plăcea grozav să țină discursuri, îi porunci ucenicei sale să aducă afară scara dublă și, urcându-se pe ea, începu să le explice cetățenilor:

— Oameni buni, ceea ce veți auzi peste câteva clipe este o invenție nemaipomenită pentru care partidul nostru, partidul meseriașilor, va lupta ca în fiecare gospodărie, în fiecare căsnicie, în fiecare familie să ajungă, într-un an sau doi, acest aparat, la un preț cât mai ieftin cu putință, pentru ca fiecare dintre voi să poată asculta la el acasă nu numai muzică, dar și știri de tot felul. Nu vreau să anticipez, dar această invenție ne va face să auzim știrile nu numai din Praga, ci, poate, și din Brno, iar muzică poate chiar de la Plzeň, și, dacă ar fi să fiu lipsit de modestie, știri și muzică tocmai de la Viena! – strigă domnul Knižek din moțul scării.

În clipa aceea trecu prin dreptul scării – cu căruțul și cu ajutorul său – domnul Zalaba care distribuia prin oraș cărbuni și lemne și, de îndată ce-l auzi vorbind pe domnul Knižek, porunci ajutorului să țină în cumpănă căruțul și domnul Zalaba se urcă în goană în căruț și, arătând spre domnul Knižek, începu să tune și să fulgere:

— Îl vedeți, mic-burghezul!?! Nu se gândește decât la decimalul din dugheana lui! Cetățeni! Invenția asta e în stare să instaureze înțelegerea nu numai între orașe, ci și între popoare, noi salutăm radioul ca pe un bine venit în sprijinul întregii omeniri! Înțelegerea între oameni aparține tuturor continentelor, tuturor raselor, tuturor popoarelor, strigă domnul Zalaba agitând în sus pumnul strâns; în acest timp, ajutorul lui stătea înfipt pe oiștea căruțului, dar zărind pe trotuar un chiștoc de țigară aprins, nu se putu stăpâni și se repezi să-l înșface; în clipa

aceea căruțul reveni la poziția inițială, domnul Zalaba se descumpăni și căzu pe caldarâm, mai-mai să mă doboare și pe mine.

De îndată ce-am auzit în receptor acea minune care scurta distanța dintre fanfara din Praga și urechea mea din holul hotelului La Prințul, am urcat pe bicicletă și am gonit spre casă; ajunsă acasă mi-am scos repede fusta, am întins-o pe masă și, luând foarfecele, am tăiat stofa în locul în care fusta cădea mai jos de genunchi; din materialul rămas, și rămăsese destul de mult, mi-am zis să-i cer croitoresei mele să-mi facă un mic bolero – pe urmă am pus repede mâna pe ac și am însăilat fusta la iuțeală și, apropiindu-mă de oglindă, am văzut marea minune! Cu zece ani mă întinerise acea scurtare a lungimii! M-am întors, și pe loc mi-am dat seama că jartierele trebuie ridicate mult mai sus, și am văzut cât se poate de limpede că picioarele mele abia acum erau frumoase, că acele umbre din tendoanele de sub genunchi, acele amprente cafenii ale degetului divin vor fi în stare să stârnească entuziasm, dar și marea indignare a cetățenilor, îndeosebi a lui Francin, care când mă va vedea astfel, va roși până la rădăcina părului și-mi va spune că o femeie așezată nu poartă o asemenea fustă... Și am dat buzna în curte și, urcând în șa, am pornit de la fabrică spre Cruce – o adiere plăcută de vânt îmi mângâia genunchii, se prelingea în sus spre jartiere, iar eu pedalam mult mai în voie în fusta scurtată, și nu mă stânjenea decât faptul că eram nevoită să conduc cu o singură mână, cu cealaltă fiind silită să-mi trag mereu în jos fusta care, odată cu mișcarea genunchilor, se sumeca... deodată, pe șoseaua dinspre Horatva apăru domnul Kropaček pe Indiana lui... și, ca întotdeauna, domnul Kropaček stătea în ataș și conducea motocicleta cu un singur picior sprijinit pe ghidon,

iar cu o mână stăpânea acceleraţia de la capătul ghidonului... Îmi plăcea întotdeauna să-l văd cum pornea motorul în curtea fabricii, şi de îndată ce ieşea pe poartă se şi lăsa din şa în ataş, scotea un picior ca din cadă şi aşa, într-o deplină relaxare, îşi continua drumul spre casă... Acum, ajungând în curbă şi uitându-se la genunchii mei despuiaţi, domnul Kropaček n-o mai coti pe şoseaua principală, ci coborî direct în pepiniera de cireşi, iar eu, văzând în asta un semn bun, am gonit nebuneşte peste pod şi n-am încetinit decât în faţa hotelului La Prinţul... Înaintam agale de-a lungul coloanei celor ce aşteptau să vadă şi să audă minunea despre care domnul director Kupka declara textual: Nu ştiu de ce, dar aparatul acesta nu va aduce oamenilor fericirea... şi toţi oamenii încetau parcă să se mai bucure de ceea ce îi aştepta în holul hotelului La Prinţul şi se concentrau asupra genunchilor mei despuiaţi, asupra fustei mele scurtate – nimeni nu se mai uita spre intrarea hotelului şi toţi erau cu ochii pe mine... Iar domnul director Kupka mă arătă cu vârful umbrelei şi-i spuse sfinţiei sale, domnul decan al bisericii:

— Poftim, primele rezultate au şi apărut.

Dar domnul decan îmi făcu o plecăciune şi spuse ceremonios:

— Genunchiul plin al femeii e al doilea nume al Sfântului Duh.

Iar eu m-am oprit în faţa catedralei şi, înainte de a-mi lăsa pantoful pe caldarâm, mi-am strâns părul ca să nu mi se încurce între spiţe... Apoi am sprijinit bicicleta de zid şi, în timp ce păşeam pe trotuar, aveam senzaţia că umblu în costum de baie.

În cofetărie i-am cerut domnului Navratil să-mi pună la pachet patru rulouri cu cremă, apoi am mai mâncat

unul pe loc şi, aplecându-mă în faţă, aşa încât firmituri din foi să nu-mi cadă sub bluză, am muşcat din rulou cu o poftă sălbatică şi în acea clipă mi-a răsunat din nou în urechi vocea dojenitoare a lui Francin spunând că o femeie aşezată nu mănâncă ruloul cu cremă în felul ăsta, iar domnul Navratil zâmbea cu prudenţă, căci n-avea dinţi, în timp ce eu, de-al dracului, stăteam în dreptul vitrinei din prăvălia întunecată, aşa ca să-mi vadă toate femeile noua siluetă; şi domnul Navratil îmi întinse pachetelul legat cu o sforicică albastră, apoi am plătit şi domnul Navratil îmi deschise uşa să ies şi, până să pornesc, mă ajută să-mi ţin părul şi un timp aleargă alături de mine, până când părul fu luat de curentul de aer; pedalam din răsputeri, cu o mână conduceam, iar cu cealaltă mână ţineam într-un deget pachetelul dulce, şi părul în urma mea sălta mereu, aşa cum saltă frumoasele bile de alamă ale regulatorului locomobilei cu aburi, atunci când îşi sporeşte turaţia. Aparent mă uitam tot timpul spre mijlocul drumului, dar de ambele părţi ale şoselei zăream tot felul de ochi aruncând priviri pline de ură spre genunchii mei despuiaţi, care se înălţau alternativ ca articulaţiile arborilor cu came...

Şi cum am ajuns în curtea fabricii, am privit direct spre coteţe de unde mi-a ieşit în întâmpinare Mucek; căţeluşul blând şi cumsecade dădea de zor din coadă şi când m-am aplecat spre el, a început să-mi lingă mâna şi să închidă ochii; iar eu am intrat în magazie şi am luat o secure, după care am desfăcut pachetul şi i-am oferit lui Mucek un rulou cu cremă... La început s-a arătat neîncrezător, dar, după ce i-am zâmbit, s-a apucat să mănânce ruloul şi eu socoteam în sinea mea cu cât ar trebui să-i scurtez coada, şi în timpul ăsta am aşezat în spatele lui Bucek un butuc mic şi, apucându-i coada, i-am întins-o

pe butuc, dar Mucek s-a întors, și eu l-am mângâiat și i-am mai oferit un rulou, și Mucek, cu boticul năclăit de cremă, mi-a lins mâna cu coada securii cu tot și s-a apucat să înfulece al doilea rulou; iar eu i-am aranjat frumos coada pe butuc și, cu o lovitură, am retezat partea mai lungă și Mucek a icnit și s-a înecat rămânând cu jumătate de rulou în gură; dar durerea era, pesemne, atât de mare, încât Mucek a început să schelălăie, să urle și să se învârtească în jurul lui și, cu boticul plin de spumă dulce, se apuca de ciotul codiței din care sângele curgea gârlă; și Mucek își închipuia că isprava asta i-o făcuse altcineva, căci o dată îmi lingea mâna mie și o dată restul acela de codiță, în timp ce eu îl mângâiam și-i spuneam cuvinte de încurajare:

— Mucică, dragule, durerea asta n-o să țină mult, câteva clipe, pe urmă însă, tu o să fii cel mai frumos cățel, așa-i moda, privește!

Și, îndreptându-mi trupul, i-am arătat fusta mea scurtată, dar Mucek începu să se tânguie înfiorător și eu mi-am dat seama că tăiasem din codița aceea prea puțin, că ar fi cazul s-o mai retez un pic, dar Mucek se împotrivi, și nici nu voia să audă de o nouă scurtare: și eu îi țineam codița pe butuc și îi făgăduiam toate rulourile cu cremă, c-o să-i mai cumpăr și altele, dar Mucek se desprinse din mâna mea și, apucând în botic bucata de coadă retezată, fugi cu ea spre birouri și, în momentul în care ieșiră de acolo căruțașii, dădu buzna în biroul contabilității.

Peste câteva clipe, țâșni afară Francin ținând într-o mână condeiul cu penița Redis numărul trei, iar în cealaltă bucata de coadă, în timp ce Mucek stătea pe ultima treaptă a scării și lătra în direcția magaziei și a cotețelor,

de unde veneam eu împingând bicicleta de ghidon – și când am ajuns în fața birourilor, în curtea fabricii intră domnul doctor Gruntorad. Armăsarul domnului președinte avea coada scurtată și coama tunsă, iar dumnealui sări sprinten de pe capră și, aruncând hățurile vizitiului, se uită la fusta mea și declară cu o voce solemnă:

— Toate se vor scurta de-acum înainte și, deocamdată, acest fenomen nu poate fi stăvilit. Așa că, domnule administrator, vom scurta și noi perioada de muncă; începând de luna viitoare sâmbăta se reduce la jumătate, urmând deci să se lucreze până la orele douăsprezece. Distanțele dintre cârciumari le vom scurta prin aceea că ne vom duce noi la ei. Orionul dumitale îl vindem și cumpărăm un automobil care va scurta timpul, lărgind în felul acesta spațiul pentru un consum mai mare de bere. Ivan! strigă domnul doctor Gruntorad către vizitiu – adu-mi, te rog, trusa, să-i pun cățelușului câțiva plasturi, și să-i oprim sângerarea.

În acea după-amiază Francin plecă la Praga cu Orionul. Am profitat de ocazie și după terminarea programului de muncă, m-am dus în odaia mare a slădăriei să-l văd pe unchiul Pepin. Sub un bec aprins, unchiul Pepin stătea cu mâna întinsă deasupra unui slădar uriaș, care se ghemuia în genunchi și, așa ghemuit, era tot atât de înalt ca unchiul Pepin; dar unchiul arbora o mină amenințătoare și răcnea la el înfiorător:

— Ce mă fac dacă nu mă pot stăpâni să-ți pun o cheie ca la Ostrava!

Și uriașul slădar își împreună mâinile și-i spuse cu voce rugătoare:

— Domnule Josef, fie-ți milă, nu-mi lăsa nevasta văduvă și copiii orfani!

Slădarii înşiraţi în cerc în jurul lor râdeau pe înfundate, iar cei ce nu mai erau în stare să se stăpânească, fugeau pe coridor, şi acolo, cu fruntea lipită de zid, izbeau cu pumnii în tencuială şi se înecau de râs. Şi, după ce se potoleau, dădeau buzna înapoi în odaie.

Unchiul Pepin stătea sub bec cu picioare răscrăcărate şi striga:

— Ei, acu' e acu'!

Şi, năpustindu-se asupra uriaşului slădar, care i se supuse, îi aplică o cheie Nelson, şi numaidecât încercă să-l răstoarne pe spate şi să-l pună cu umerii la pământ; dar slădarul se încordă şi, dându-l pe unchi peste cap, îl culcă la podea, dar unchiul Pepin îl apucă repede de gât şi slădarul se lăsă întors încet-încet, gata-gata să fie adus cu omoplaţii la podea, dar în ultima clipă colosul se săltă în genunchi şi unchiul îi aplică un dublu Nelson, drept care slădarul se îndreptă din şale şi, înşfăcându-l pe unchi de mijloc, începu să umble cu el prin odaie, purtându-l în braţe ca pe un copil; cu toate acestea unchiul Pepin striga întruna, plin de însufleţire:

— Şi totuşi o să ies învingător ca Fristenšky!...

Pe urmă, uriaşul slădar se lăsă din nou în genunchi şi, cu unchiul în braţe, făcu o tumbă, iar eu abia atunci am băgat de seamă că cei doi luptători purtau izmene albe, lungi până mai jos de glezne, unde erau legate cu nişte şireturi subţiri. Şi, făcând această tumbă, colosul îl culcă pe unchiul Pepin la podea şi acum şedea pe capul lui, dar unchiul nu contenea să strige:

— Cedează, omule, nu mai ai nici o scăpare, nu vezi ce bine te ţin!?!

Uriaşul slădar se îndreptă din şale şi înhăţându-l pe unchiul Pepin de glezne şi de gât, îl învârti de câteva

ori, după care se prăbuşi cu el la pământ; dar unchiul Pepin răcni:

— Ei, ce zici cum te-am buşit?!! Ca Fristenšky pe negrul acela!!!

Pe urmă colosul slăbi, unchiul Pepin îl apucă de umeri, slădarul cedă şi începu să râdă cu lacrimi, iar unchiul îl răsuci uşor şi, întorcându-i omoplaţii în jos, îl lipi cu umerii de podea. Drept care, şeful slădar se lăsă în genunchi şi spuse:

— Bravo, domnul Josef, iar ai ieşit învingător!

Şi luptătorii se ridicară în picioare şi unchiul făcea plecăciuni în dreapta şi-n stânga şi zâmbea salutând mulţimile imaginare pe care le vedea în jurul lui.

— Mâine revanşa, anunţă şeful slădar, acoperindu-şi faţa cu o pâlnie de tinichea.

— Nene Jožine, i-am spus eu, vrei să vii un pic la noi? Şi ia cu dumneata şi un ferăstrău.

Unchiul Pepin răsuflă uşurat şi clătină din cap, apoi trase repede pătura de pe patul lui de scândură – toată rufăria şi toată îmbrăcămintea era acum în picioarele lui – după aceea dădu peste cap o pernă unsuroasă sub care avea tot felul de cuţite şi mosorele cu aţă şi o mulţime de alte mărunţişuri ciudate şi nefolositoare, şi aici găsi unchiul cheiţa cu care deschise un dulăpior şi scoase din el un săculeţ de hârtie pe care era scris: „Alois Sisler, blănar şi pălărier", şi din săculeţul acela trase afară o şapcă albă de marinar de toată frumuseţea, cu fireturi aurii şi cu emblema *Viribus Unitis* brodată tot din fir de aur:

— Şapca asta mi-a cusut-o mie Sisler, altuia nu i-ar fi cusut-o, numai mie!...

Şi, rostind aceste cuvinte, îşi îndesă şapca în cap, şi sta aşa în izmene, cu patul răvăşit în spatele lui, cu rufăria

împrăştiată pe jos, cu hainele în picioare şi cu lădiţa de lucruri ciudate şi nefolositoare în moţul patului.

— Nea Jožin, i-am spus eu, văd că ai un pat frumos, ce-ar fi să-ţi fac nişte aşternuturi pentru el?

— Dacă vrei, îmi răspunse unchiul şi începu repede să se îmbrace.

Iar slădarii stăteau, unii în picioare, alţii pe scaune, cu ochii aţintiţi în duşumea, nefiind în stare să-mi spună nici unul vreun cuvânt, ba, mai mult, aveam impresia că prezenţa mea îi stânjeneşte şi le părea rău că venisem în toiul distracţiei lor cu unchiul Pepin, căci socoteau această distracţie numai a lor şi eu n-aveam nici o treabă cu ea, că între mine şi ei e o deosebire ca între odaia asta în care dorm opt de-a valma şi cele trei camere ale mele, cu bucătărie, în care locuim eu şi Francin, administratorul fabricii de bere, care, cine ştie, va ajunge poate director, în timp ce ei aveau să rămână mereu slădari şi berari, până la pensie sau până la moarte.

Unchiul Pepin închise dulăpiorul şi faţa lui radia de fericire – era fericit de chipiul acela pe care-l poartă numai căpitanii de marină sau secunzii acestora.

— Bună seara, domnilor, le-am spus slădarilor şi am ieşit din odaie...

Până să ne strecurăm prin vijelia stârnită în cotul slădăriei, becurile din colţurile fabricii şi ale grajdurilor începură să slăbească, de parcă vântul acela ar fi suflat din ele curentul electric... Chipiul unchiului strălucea ca abajurul mat al lămpii de petrol, iar unchiul meu era nevoit să-l ţină zdravăn, cu amândouă mâinile, ca să nu i-l smulgă vijelia. În cele din urmă mi se păru că unchiul Pepin începe să se înalţe ca, odată, prosopul meu flauşat... şi eram sigură că n-ar fi renunţat la chipiul lui pentru nimic

în lume, şi ar fi preferat să zboare cu el, în zigzag, sus de tot, spre coşurile fabricii şi spre giruetele eoliene...

Şi după ce am aprins lămpile şi unchiul Pepin a venit cu ferăstrăul împrumutat de la meşterul tâmplar, am răsturnat scaunele şi, împreună, ne-am apucat să le scurtăm picioarele, nu cu mult, doar cu zece centimetri, pe care-i măsuram cu metrul de croitorie. Când am aşezat masa într-o rână, unchiul Pepin îmi spuse:

— Ascultă, cumnată, ce rost are să umbli mereu pe aici cu centimetrul ăsta? Facem altfel, scurtăm un picior, şi pe urmă, cu bucata tăiată, trecem de la un picior la altul, îl alăturăm şi, în loc să măsurăm, tăiem...

— Dumneata, unchiule, eşti atât de deştept, încât ar trebui să intri la poliţie, i-am spus râzând.

— Ia mai dă-o încolo de poliţie! începu să ţopăie furios unchiul Pepin: Unchiul Adolf a fost la ei taman o lună şi din prima zi l-au băgat într-o echipă de urmărire a unui pierde-vară; aşa că s-au dus şi au încercuit clădirea şi când au intrat în bucătărie au dat acolo peste o babă, şi şeful echipei de detectivi a întrebat-o: Unde-i bătrânul? Şi ea i-a răspuns că-i plecat să adune vreascuri; atunci şeful a izbit cu piciorul în uşa ce dădea în odaie şi pe fereastra deschisă l-a văzut pe pierde-vară gonind pe povârniş şi pe loc a ordonat: Înainte! Şi Adolf s-a aruncat primul pe fereastră şi s-a trezit înecat până la gât într-o grămadă de bălegar, dar a reuşit să iasă cu bine şi, cu revolverul în mână, a rupt-o la fugă în pădure după ceilalţi, şi acolo l-au încercuit pe pierde-vară, dar ăsta avea şi el revolver şi poliţiştii l-au luat cu vorba bună, cerându-i să azvârle revolverul, dar derbedeul la rândul lui le spunea că dacă mai fac un singur pas el se împuşcă sub ochii lor, şi astfel, comandantul l-a luat din nou cu binişorul şi preţ de un ceas a încercat să-l convingă

spunându-i că o să aibă parte de circumstanțe atenuante, că el personal îl asigură că nu va lua mai mult de o jumătate de an și, până la urmă, derbedeul a aruncat revolverul și comandantul, glorios, i-a pus cătușele și l-au dus la autobuz, iar Adolf a vrut și el să se urce în mașina poliției, dar colegii i-au spus că așa, plin de bălegar, nu se poate, și bietul om s-a dus pe jos până la marginea Ostravei, unde oamenii l-au alungat din tramvai; a trebuit să meargă până acasă apostolește, iar acasă, gazda n-a vrut să-i spele hainele, așa că le-a dus la curățătorie, unde i-au dat un bilețel și, după paisprezece zile, când s-a dus să le scoată, erau acolo mulți oameni și multe domnișoare cunoscute și când i-a venit rândul lui Adolf, șefa magazinului a luat bilețelul și când s-a întors, era roșie toată ca para focului și s-a răstit la el spunându-i: Dacă te-ai scăpat pe dumneata, spală-ți singur! Și Adolf s-a întors acasă cu rușinea după el...

Și unchiul povestea și eu râdeam și, la indicațiile unchiului, retezam împreună picioarele de la scaune, scurtându-le cu câte zece centimetri.

...da, Adolf ăsta era un mare ghinionist, odată trecea prin dreptul unei cârciumi, și doi dentiști, beți criță, l-au invitat înăuntru să bea cu ei, și după ce-au băut și Adolf era fericit că oamenii începeau iar să-l iubească, unul dintre dentiști, beat cum era, s-a apucat să-i scoată celuilalt dentist toți dinții din față, și cum Adolf era și el criță, dentistul cu dinții scoși i-a scos și lui toate măselele din fundul gurii, și mare noroc a avut Adolf că în ziua aceea nu se îmbătaseră în cârciumă jugănarii...

— Asta trebuie să doară al dracului, nu-i așa? am spus eu, așezând bucata tăiată lângă ultimul picior al mesei, după care ne-am văzut mai departe de treaba noastră, veseli și binedispuși.

Şi în acest timp unchiul Pepin continua să povestească:

— Pe urmă, Adolf a fost luat la cătănie şi a ajuns tocmai la Turčansky Svaty Martin, şi acolo, aflându-se că era de meserie mecanic-maşinist, i s-a dat în primire un compresor cu aburi, şi un majur care citea gazeta militară a citit acolo o circulară în care se spunea că la Cheb trebuie tăvălucit drumul din faţa căzărmii... Aşa se face că majurul i-a dat lui Adolf un ordin de serviciu şi bani de drum şi unchiul Adolf a pornit după hartă spre Cheb, asta se întâmpla primăvara şi Adolf a mers toată vara doar prin Slovacia şi abia la începutul toamnei a trecut graniţa cu Moravia, şi mergea din ce în ce mai încet, pentru că duminica se repezea şi el acasă, ca omul, şi după ce a mers toată toamna prin Moravia, într-o bună zi s-a întors în taină la cazarma din Turčansky Svaty Martin să întrebe ce să facă mai departe, dar acolo i s-a spus că majurul cu pricina se spânzurase pentru că în piaţa oraşului fusese găsit un tun şi nimeni nu ştia cine-l dusese acolo, aşa că l-au băgat în magazie şi astfel s-au trezit cu un tun în plus... Aşa se face că Adolf a bătut cu compresorul lui toată Cehoslovacia de la un cap la altul, în primăvara următoare a ajuns la Plzeň şi, cum nu mai avea cărbuni, a trebuit să încălzească maşina cu lemne pe care le cerşea, dar a mai ars el şi multe garduri de-ale oamenilor, mai ales atunci când pădurea era departe dar, la drept vorbind, întârzierea mare s-a datorat faptului că unchiul Adolf mergea cu compresorul doar o singură zi pe săptămână, pentru că trei zile le pierdea pe drum ca să ajungă duminica acasă şi trei zile ca să se întoarcă înapoi la compresorul lui... În sfârşit, în toiul verii a răzbit unchiul Adolf până la Cheb, şi acolo, la garnizoană, l-au arestat cu compresor cu tot, şi după ce lucrurile s-au lămurit l-au dat ca pază

militară la castelul Košumberk şi cum de-acolo n-avea unde să se ducă duminica, de plictiseală s-a îndrăgostit de fata ghidului, pe care apoi a şi luat-o de nevastă şi a continuat să stea acolo de pază cu *kverul* în mână, până când, după trei ani, i-a dat prin minte că pesemne au uitat de el, aşa că şi-a scos uniforma şi *kverul* şi le-a pus bine, într-un colţ, şi de-atunci face întruna pe ghidul castelului...

Şi deodată unchiul se îndreptă din şale şi ultima bucăţică de picior căzu.

Am luat lampa şi am aşezat-o pe bufet ca să văd cum o să arate masa scurtată cu zece centimetri. Dar când am ridicat-o într-o rână, am rămas înmărmurită şi ochii mei au început pur şi simplu să trosnească. M-am dus în bucătărie, m-am oprit în prag şi câteva clipe am stat acolo şi am privit peste coroanele pepinierei de cireşi, şi, spre coşul fabricii, după care m-am întors în odaie.

Unchiul Pepin croşeta cu degetele.

— Ce putem face, nene Jožine? Nu-i nimic de făcut, asta-i situaţia – dar, stai, am găsit! Şi pe un ton poruncitor i-am spus: Adu din bibliotecă operele alese ale lui Beneš Třebizsky, pricepi?

Şi am pus masa pe picioare, masa din care tăiasem împreună, ce-i drept, în semiîntuneric, de patru ori câte zece centimetri, numai că bucata retezată la început am pus-o mereu la acelaşi picior, şi astfel am scurtat unul şi acelaşi picior cu patruzeci de centimetri...

Unchiul Pepin a adus operele alese şi eu le-am aşezat sub piciorul lipsă, dar tot era puţin, aşa că, până la urmă, l-am nivelat cu Parnasia lui Šmilovsky.

De departe se auziră deodată pocnete şi hârâituri – Francin ieşise cu Orionul lui din păduricea de lângă Zverinek, şi tărăboiul creştea mereu, de parcă Francin

ar fi împins înaintea lui toate piesele zornăitoare ale Orionului. Am dat fuga în faţa biroului, am deschis poarta şi Francin a intrat în curtea fabricii... În ataş se clătina strungul acela mic, cu pedală, pe care, la drumuri mai lungi, Francin îl lua întotdeauna cu el... Acum motocicleta a cotit-o spre uşa noastră, s-a oprit chiar în dreptul ei; şi, după ce-şi ridică ochelarii pe frunte, şi îşi scoase casca de piele, Francin îmi făcu semn cu mâna să mă duc repede în casă, şi în acea clipă am ştiut precis că-mi adusese un dar. Am dat buzna în bucătărie, în timp ce Francin mergea de-a-ndoaselea cu mâinile la spate; trecu prin coridorul birourilor şi de-acolo direct în odaie, unde trebălui un timp, după care intră în bucătărie frecându-şi mâinile şi zâmbind fericit... Apoi îl mângâie pe unchiul Pepin, iar eu, potrivit obiceiului, am început să-l scotocesc prin toate buzunarele de la haină şi de la pantaloni şi Francin râdea şi era de o drăgălăşenie care mă făcu să mă înfior şi să mă întreb ce se ascunde în spatele acestei poveşti? Pe urmă am spus:

— Cum văd, de data asta nu-i vorba nici de ineluţ, nici de cerceluşi, nici de cesuleţ, nici de broşuţă, ci de ceva mai mare, nu-i aşa?

Şi Francin se dezbrăcă şi, în timp ce se spăla pe mâini, dădu din cap aprobator, şi după ce-şi şterse mâinile eu am arătat cu capul în direcţia odăii şi am întrebat:

— Acolo?

Şi Francin dădu din cap în semn că da... şi dinadins se îmbrăcă mai încet, şi se prefăcu că trebuie să-şi mai cureţe şi ghetele, până când, intrigată, am ameninţat că dau buzna în odaie, spunând că nu mă mai pot stăpâni... Atunci se învrednici să ridice un deget şi rugându-mă să închid ochii, mă conduse în odaie, unde mă lăsă un timp

să stau aşa cu ochii închişi... Pe urmă am auzit o muzică, şi un tenor începu să cânte cu o voce frumoasă: *O, Hawai, tu albă floare...* Am deschis ochii şi, întorcându-mă, l-am surprins pe Francin cu lampa aprinsă în mână, luminând un patefon portabil... După câteva clipe aşeză lampa pe masă şi, făcându-mi o plecăciune, mă invită la dans; cu o mână mă ţinea de mijloc, cu cealaltă îmi strângea palma în palma lui, şi aştepta momentul să intre cu pas mare în: *... Cine o dată te-a văzut, la tine se întoarce. O, Hawai, tu floare albă...* Mă minunam de Francin, căci era un slab dansator, dar intrase în pasul de tango atât de bine, încât m-am lipit de el, şi, strecurându-mi cu destulă îndrăzneală piciorul între picioarele lui, ne-am contopit unul în altul; apoi m-am desprins un pic din îmbrăţişarea lui ca să-l pot privi mai bine, pe urmă mi-am lăsat capul pe umărul lui; deodată surveni în dans o piruetă şi Francin se încurcă şi ieşi din ritm, un timp bâjbâi şi când încercă să continue dansul, făcând paşii înapoi, păşi ce-i drept corect, dar în afara ritmului, şi deodată deveni nesigur; dar, după un timp pândi din nou primii paşi, şi din nou intră în ritm, alunecând frumos pe covor; de data asta însă evită pirueta şi renunţă şi la figuri, preferând să danseze cu paşi mari – de parcă picioarele i s-ar fi înfundat într-un asfalt fierbinte – şi dansa dintr-un capăt într-altul al odăii unde se întorcea cu stângăcie, ca apoi să reintre în ritmul normal; dar până la urmă tot nu rezistă şi încercă o nouă piruetă, apoi se desprinse, şi dansă pe lângă mine, urmărindu-şi paşii pe covor; iar eu vedeam că paşii erau corecţi, dar îmi dădeam seama că lui Francin îi lipsea esenţialul; şi, anume, ritmul. În final, făcu chiar o tentativă de aşa-numită fandare şi mie îmi fulgeră prin minte că, de bună seamă, frecventează la Praga un curs de dans

la vreo școală particulară, căci fandarea o execută atât de bine încât, încovoindu-mă, părul meu atinse covorul; și când mă trase din nou la pieptul lui, mișcarea fu din nou corectă, atâta doar că firul pașilor săi se înfășura în afara muzicii... Și frumoasa voce de tenor încetă să mai cânte și melodia se stinse încet... Francin încetă să mai zâmbească și se prăbuși în fotoliu, conștient de faptul că tangoul nu-i reușise, iar această cunoaștere avu darul să-i taie răsuflarea, căci, la ultima petrecere de lăsata secului dansasem cu tânărul fierbător Klečka, care cânta frumos la violoncel și avea patru clase de liceu, și știa să danseze atât de bine – iar eu mă potriveam cu el de minune – încât toți dansatorii s-au oprit din dans și ne-au înconjurat, iar noi am dansat ca doi artiști, ca două biele cuplate într-o totală contopire, în timp ce Francin ședea singur în spatele unui stâlp și privea în jos, spre podea.

— Cu domnișoara Vlasta de la Havrdu – interveni unchiul Pepin – tot așa dansam, dar un pic mai altfel, mai repede; Vlasta îmi umplea un pahar cu Martel și pe urmă mă întreba: Ce să pun să vă cânte, domnule Josef? Și eu îi spuneam: Puneți-mi una din aia bâțâită! Și Vlasta mă întreba: Care bâțâită? Și eu îi spuneam: Aia de-i zice *Gobelinul,* de compozitorul Bundy – Pot să te invit, cumnato? Iar tu, Francin, vezi de-l fă să meargă repede de tot și uite și tu cum se dansează un dans ca lumea!

Unchiul Pepin mă luă de mâini și muzica începu să cânte repede, în ritm de jazz – după cum mutase Frâncin dispozitivul de viteză, și cânta așa cum aleargă femeile într-un film rulat cu acceleratorul. Deodată unchiul începu să-mi facă plecăciuni, și eu la fel; apoi mă atinse cu fruntea – și eu pe el – și, pe neașteptate, unchiul se răsuci în ritmul muzicii și, ținându-ne mereu de mâini,

ne-am învârtit, lipindu-ne unul de spatele celuilalt; acum unchiul ridică un picior şi-l suci mişcând din gleznă şi în timp ce învârtea pantoful îşi desfăcu braţele, bătu din palme şi începu să-şi învârtă mâinile atât de repede de parcă ar fi depănat la iuţeală un ghem de lână – pe urmă îşi lăsă mâinile în şolduri şi începu să-şi arunce picioarele încolo şi-ncoace, încât m-am văzut silită să fac la fel, dar în direcţie opusă, ca să nu mă lovească peste glezne; după care se întoarse, şi, cuprinzându-mă de mijloc, mă aruncă până în plafon, de-am atins tencuiala cu părul, şi, în ritmul muzicii, începu să mă poarte pe sus încolo şi încoace, cu nasul cufundat în buricul meu; pe urmă mă coborî şi iar mă învârti, în aşa fel încât să ne atingem cu spatele şi mă săltă în spinarea lui ca pe un sac şi braţele noastre se încârligară, şi am început să ne legănăm unul pe celălalt de parcă ne-am fi dres şalele rupte; pe urmă unchiul îmi dădu drumul, mă ocoli în pas alergător şi se apucă să execute împotriva mea tot felul de atacuri, aşa cum face valetul de cupă cu prăjina, şi eu îl imitam, şi dansul era precis şi imprevizibil, dar mereu în acelaşi ritm, de parcă mişcarea ar fi împlinit muzica mult mai exact decât oricare alt dans; la un moment dat unchiul sări în sus şi, desfăcându-şi picioarele, căzu cu ele întinse pe covor, executând un şpagat de toată frumuseţea; iar mie mi-era teamă că dacă-l urmez mă prefac pe loc în ţăndări, aşa că am preferat să mă înclin doar în dreapta şi-n stânga, în timp ce unchiul îşi arunca privirea o dată spre vârful pantofului stâng, o dată spre al celui drept – apoi, pe neaşteptate, de parcă l-ar fi sorbit cineva din plafon, ţâşni în sus şi îşi strânse picioarele; în aceeaşi clipă mă prinse şi mă săltă la iuţeală pe umerii lui şi după ce mă învârti cu picioarele în sus, mă coborî cu aceeaşi

repeziciune pe pământ şi în acest zbor am înscris cu tocul o urmă pe plafon.

Francin se uită la mine şi zâmbi, apoi se duse în bucătărie, de unde se întoarse ţinând într-o mână o cană cu cafea cu lapte, iar în cealaltă o felie de pâine uscată din care muşca de zor, şi ne privea pe noi, dar acum melodia tangoului accelerat începea să se stingă, şi vocea tenorului termina de cântat... *Cine o dată te-a văzut, la tine se întoarce, O, Hawai, floarea mea albă...*

Şi în timp ce mă conducea, unchiul Pepin îmi sărúta mâna şi, ţinându-mă de braţ, făcea plecăciuni adânci în toate părţile, închinându-se în faţa unei uriaşe săli imaginare şi trimiţând bezele spre toate colţurile odăii... Şi când am trecut prin dreptul mesei, am călcat pe o bucată de picior tăiat şi mi-am luxat glezna.

— Frăţioare, spuse Pepin, cum văd, tu eşti o armonie care lâncezeşte.

Iar eu am căzut ţipând de durere şi n-am mai fost în stare să mă ridic...

În noaptea aceea Mucek îşi ieşi din minţi. Intendentul trebuise de cu seară să-l pună în lanţ şi să-l ducă sub şopron, unde Mucek nu fu în stare să înţeleagă legătura dintre ruloul cu cremă şi durerea din coadă; şi nemaivrând să devină un frumos după ultimul răcnet al modei, începu să urle înfiorător făcând spume la gură – era spuma turbării amestecată cu spuma ruloului de cremă... la miezul nopţii, Francin îşi încărcă browningul şi ieşi în curte. Peste puţin timp am auzit nişte focuri de armă, unul după altul... Şchiopătând din greu, am ajuns la fereastră şi la lumina lanternei l-am văzut pe Mucek cum trăgea de lanţ, cum stătea pe picioarele din spate şi făcea frumos, spunând că acum e de acord cu scurtarea

codiței, că e împăcat cu toate, numai să nu mai tragă în el bunul lui stăpân, dar Francin continua să tragă și Mucek nu cădea, dimpotrivă, era mai înduioșător ca oricând, stătea mereu pe picioarele din spate și dădea din lăbuțele din față, iar eu am socotit în clipa aceea toată povestea un păcat de moarte săvârșit de mine împotriva lui Mucek și m-am dus șchiopătând pe canapea și am izbucnit într-un hohot de plâns nestăvilit, astupându-mi urechile ca să nu aud împușcăturile ce aveau în mine ecoul unor mustrări de cuget... Și focurile de armă amuțiră – de bună seamă Mucek murise, dar sunt sigură că până în ultima clipă dăduse din coada lui inexistentă, închipuindu-și probabil că altcineva îl împușcă, pentru că firea lui de animal nu era în stare să priceapă că durerea aceea aș fi putut să i-o pricinuiesc eu și stăpânul lui iubit, Francin, care, după ce se înapoie în casă cu browningul în mână, se trânti în pat, îmbrăcat cum era, și mie mi se păru că plânge și el înăbușit...

GHIPSUL STRĂLUCITOR

Acum Francin mă avea aşa cum îşi dorea să mă aibă, o soţie ascultătoare şi aşezată, care stătea cuminte acasă, o soţie despre care ştia tot timpul unde e, unde va fi mâine şi unde şi-ar fi dorit s-o aibă întotdeauna, o soţie nu prea bolnavă, dar ca şi cum ar fi bolnavă, o soţie care să ajungă şchiopătând până la sobă, la scaun, la masă, dar, mai cu seamă, o soţie care să-i fie o povară, căci Francin vedea culmea convieţuirii conjugale în faptul că-i eram recunoscătoare că-mi pregătea în fiecare dimineaţă micul dejun, că la amiază se ducea cu bicicleta să aducă masa de prânz de la restaurant şi toate astea, mai cu seamă, spre a-mi arăta cât de mult mă iubeşte, cu câtă bucurie se poate îngriji de mine, şi că aşa cum se îngrijeşte el de mine, cam aşa ar trebui să mă îngrijesc şi eu de el, ăsta era visul lui Francin, ca în fiecare an să fac câte o anghină, o gripă, şi, din când în când, chiar o pneumonie. Întotdeauna în asemenea împrejurări nu mai putea de bucurie, căci nimeni n-ar fi fost în stare vreodată să se îngrijească de un om aşa cum se îngrijea Francin de mine... Pentru el era cerul pe pământ, şi o adevărată religie, să mă poată împacheta în cearşafuri muiate în apă rece, să alerge cu cearşaful în jurul meu înfăşurându-l pe mine, de parcă m-ar fi îmbălsămat de vie, ca apoi să mă ia în braţe şi să mă întindă în pat, aşa cum fac fetiţele cu păpuşile lor. Şi, din ceas în ceas, venea fuga din birou

să-mi ia temperatura, din două în două ceasuri îmi schimba compresele și sunt sigură că se ruga, nu că și-ar fi dorit acest lucru, dar dacă destinul n-ar fi vrut altfel, să nu mă mai dau niciodată jos din pat și să rămân bebelușul lui care avea nevoie de el, așa cum și el avea nevoie de mine.

Și când eram în convalescență și începeam să merg, când începeam iar să râd din toată inima, și femeia aceea neastâmpărată începea din nou să biruiască în mine, Francin se închidea iar în el și iar visa că sunt înțepenită și el mă plimbă într-un cărucior cu rotile, seara îmi citește ziarul „Národni Politika", sau un roman oarecare, pentru ca în felul acesta să echilibreze complexul lui provocat de sănătatea mea sălbatică, de firea mea robustă care iubea întâmplarea și evenimentul imprevizibil, și întâlnirile neobișnuit de ciudate, în timp ce Francin îndrăgea ordinea și disciplina, repetarea arătându-i drumul cel bun și tot ce se putea prevedea și rezolva – asta era viața lui, universul lui în care credea și fără de care n-ar fi fost în stare să trăiască...

Acum mă avea în pat cu glezna într-un ambalaj de ghips strălucitor, pentru multă vreme imobilă și dacă, totuși, mobilă, cel mult în cârje, iar mai târziu sprijinită în baston – acum când Josephine Baker dansează charleston...

Se pare că povestea cu glezna mea picase la țanc, căci, atunci când zburdam, Francin nu fusese capabil să încropească nici un slogan, scrisese atâtea file cu penița Redis numărul trei, dar toată reclama lui pentru sporirea consumului de bere sfârșise în flăcările mașinii de gătit. Acum însă, când piciorul meu înfășurat în alb se odihnea în perne, Francin bătea în lung și-n lat bucătăria și odaia, bea cafea călduță cu lapte, mușca din pâinea neunsă și pe neașteptate se oprea în loc cu cana în mână de parcă ar fi fost cuprins de visare, ba, în anumite momente, era atins parcă de o revelație divină și atunci i se încrucișau ochii și

lăsa din mână cana și pâinea și, așezându-se la masă scria, caligrafic, cu peniţa Redis numărul trei, numele cârciumii și inscripţia respectivă și după ce termina de scris lua o pioneză și prindea fila cu pricina în perete, în așa fel încât s-o văd, și să și înţeleg că dacă aș fi sănătoasă și m-aș purta ca și cum aș fi bolnavă, el ar fi numit foarte curând directorul fabricii de bere, societate cu răspundere limitată – atât de mare era elanul lui de muncă și de viaţă, pricinuit de mișcarea mea ţeapănă...

Într-o săptămână Francin băuse, pentru inspiraţia lui, cu siguranţă, o jumătate de hectolitru de cafea cu lapte și pe tot peretele din faţa mea agăţase sloganuri scrise, caligrafic, cu peniţa Redis numărul trei.

> Mai multă bere, mai puţină suferinţă și durere.
> Sănătatea șubrezită, cu bere trebuie întărită.
> Berea bună și spumoasă face viaţa mai voioasă.
> Cine bere nu bea, supărat era, după ce-a băut, bucuria pe faţă i s-a așternut.
> Fără bere aș muri de viu.
> Mai multă bere, mai multă putere.
> Sănătate și putere, găsiţi numai în bere.
> Cine vesel vrea să fie, doar de bere să se ţie.
> Pragul cârciumii-a trecut și pe loc a renăscut.
> Bere bună a băut și pe loc s-a refăcut.
> Cel ce-n cârciumă nu calcă, nu mănâncă și nu bea, sănătatea și-o încalcă.
> Pretutindeni – acasă sau la drum – berea e un sfetnic bun.
> Bere bună ai consumat, sănătatea ţi-ai asigurat.

Și fericit de inspiraţia lui, își umplea de fiecare dată câte o cană cu cafea cu lapte și punea să cânte patefonul: *Departe peste mări, în insula Hawai vrăjită...* și cu pași

târâți încerca să danseze tangoul său preferat... Și era plin de atâta optimism și se bucura atât de mult de un eveniment ce urma să se producă în viitorul apropiat, încât seara se încuia în cealaltă odaie, de unde se auzea neîncetat: *O tu, Hawai, floare albă...* și când te uitai ieșea cu manualul dansului modern în mână și zâmbea, și după ce-și descărca bucuria se întorcea în odaia cu pricina – gaura cheii strălucea în clarobscurul coridorului, întocmai ca piciorul meu îmbrăcat în ghips, și eu eram sigură că în clipele acelea Francin desena cu cretă pe podea pașii aceia mărunți, și nu numai pașii inițiali, ci și pașii înapoi, acele întoarceri și piruete – un traseu întreg desenat cu conturul tălpilor sale în care Francin înainta, cu răbdare, în ritmul melodiei din Hawai. Și se bucura atât de mult de reușita lui, încât, până și ziua, când îl surprindeam, uneori, uitându-mă pe fereastră în timp ce se ducea grăbit să rezolve ceva în sala de fierbere, Francin își încetinea deodată mersul și înainta în pas de tango, și întorcându-se și mergând de-a-ndoaselea, cu mâinile ușor ridicate, dansa mai departe dansul acela modern: și eu îl vedeam cum își urmărește din priviri picioarele și-mi dădeam seama că e ușor descumpănit, că dacă ar fi fost cu putință și-ar fi desenat pașii cu cretă pe asfalt... Dar povestea n-avea darul să-l dezarmeze, dimpotrivă, seara încerca să descopere cu și mai multă îndârjire, pe covorul desenat cu cretă, o fisură ce ar putea să apară în ritmul patefonului ce cânta pentru a suta oară aceeași melodie: *Hawai... Hawai...*

În fiecare seară Francin demonta bateria de la motocicleta marca Orion, o aducea în casă și o conecta la curenții de înaltă frecvență – trusa, așternută cu catifea roșie, sclipea mat cu aparatele de sticlă, iar Francin îmi punea pe gleznă scânteile fulgurante, și fulgerele pătrundeau în

bandajul de ghips; pe urmă scotea de pe mine îmbrăcămintea, încet, piesă cu piesă, fără să-mi dau seama că mă despuia aproape toată, căci curenţii fulguranţi îmi făceau bine iar micuţul cilindru de masaj, cu scântei mărunte, îmi fortifica muşchii picioarelor şi-mi întărea nervii şi şira spinării... Şi în acest timp, Francin îmi şoptea: Ştii, Mary, ăsta-i cel mai bun procedeu de a-ţi spori frumuseţea, de a o conserva cu ajutorul curenţilor fulguranţi...

Aşteptam în fiecare seară cu bucurie masajele violete care miroseau a fulger, a trăsnet şi a scurtcircuit – peste pepiniera de cireşi se auzea iar o voce frumoasă de bărbat, domnul Jirout, în hăinuţele sale de atlas se proiectase singur din tunul lui, îl vedeam prin zid, zburând deasupra fabricii de bere, cu braţele întinse înainte şi uşor depărtate; zâmbeşte... „dragostea noastră puţină a fost, fetiţa mea dragă"... acum domnul Jirout începe să se încline spre pământ, şi-a desfăşurat braţele şi aruncă spectatorilor de jos flori şi bezele – şi Francin îmi vârî în mână electrodul metalic şi, învârtind butonul negru, puse aparatul în funcţiune; ca un hipnotizator îşi plimbă acum palma deasupra trupului meu şi, unde îşi mişcă el mâna, din palmă îi ţâşnesc şi-i trosnesc scântei făcând să cadă o ploaie de bobiţe violete, şi mii de toporaşi şi floricele de nu-mă-uita pătrund în mine din aparatul ţinut în mână de Francin, şi mirosul de ozon şi fulger ce izbea clădirea se înălţa pe deasupra mea, numai glezna îmbrăcată în ghips sclipea mereu cu reflexe albăstrui... „nimic n-a mai rămas din ea... în adâncul apei s-a risipit"... Domnul Jirout a căzut în trambulina de plasă şi acum se saltă în sus şi-n jos şi face plecăciuni, îmbrăcat în hăinuţele lui de atlas albăstrui... Iar eu simţeam că trupul meu emitea şi el un miros pătrunzător de electricitate, şi respiram uşurată,

din ce în ce mai uşurată, şi din tot corpul meu răsărea o aură – mă uitam în oglindă şi mă vedeam cum stau întinsă, trosnetul şi sfârâitul violet erau singura mea lenjerie, niciodată n-aveam senzaţia că sunt goală, mereu eram acoperită de o manta de floricele albăstrii, gulerul de cauciuc al lui Francin şi manşetele sale albe străluceau la fel ca piciorul meu în ghips, şi Francin respira şi el uşurat, întins pe spate, cu coatele îndoite peste ochi – pe mine mă lua cu leşin în timpul acestui ritual de înaltă frecvenţă, dar niciodată nu vorbeam despre asta cu Francin, ne pregăteam amândoi într-o tăcere desăvârşită, de parcă ne-am fi străduit să săvârşim un lucru interzis şi, după ce Francin răsucea înapoi butonul negru, fiecare ne uitam în altă parte, atât era de frumos... Dacă, pe neaşteptate, cineva ar fi dat buzna în odaie cu lampa aprinsă, Francin ar fi leşinat, fără doar şi poate, de aceea prefera de fiecare dată să încuie uşa, să tragă jaluzelele şi perdeaua şi, pentru mai multă siguranţă, ieşea în curte să se uite de acolo spre fereastră, să constate dacă nu cumva ne poate surprinde cineva de afară şi să vadă cum cu degetele tremurânde îmi descheie bluziţa, îmi trage cu grijă fusta peste glezna îmbrăcată în ghips şi, lăsându-se în genunchi în faţa mea, atinge cosmosul cu masajul cosmetic.

TĂIEREA PĂRULUI

M-am uitat la ceas, era vremea când Boda Červinka, frizerul, își încheia, de obicei, micul său tur, de bună seamă a terminat cumpărătura avantajoasă de zarzavaturi și de bucuria acestui chilipir s-a mai oprit un pic în piață, la Svoboda, unde a tras două sute de grame de vermut și a mâncat cincizeci de grame de salam unguresc, pe urmă a intrat la Grand unde, fără îndoială, s-a delectat cu o porție mică de gulaș și cu trei halbe de bere Plzeň, și, ca să-și încheie micul tur, a mai făcut un popas la drogheria Mikolašky, și aici, zăbovind la o discuție prietenească, a sorbit trei cupe de coniac; dar nu-i exclus ca Boda să fi fost atât de bucuros de agonisirea celor două coroane la cumpărătura de zarzavaturi, încât să fi continuat cu așa-numitul tur mare, cu alte cuvinte să mai fi făcut un mic popas La Prinţul, la o cafeluță neagră cu rom Jamaica original, ca apoi, să se mai oprească la bodega specială a firmei Louis Wantoch ca să bea la botul-calului un păhărel de vișinată, spre a pune astfel punctul liniștit cumpărăturii avantajoase de conopidă și zarzavat de supă.

După ce Francin se duse în biroul său, cătrănit și neîmpăcat cu sine, am ieșit șontâc-șontâc pe coridor, am scos bicicleta și am pornit-o spre oraș – apăsam ușor pedala cu piciorul meu alb și încă îndurerat, pe urmă însă, cu fiecare apăsare, glezna parcă s-ar fi fortificat... Am sprijinit bicicleta de zidul prăvăliei și când m-am uitat înăuntru, l-am

zărit pe Boda moțăind într-un scaun turnant... Am intrat în frizerie și m-am așezat pe un scaun alăturat. Boda își încheiase de bună seamă un tur mare la firma Griotte, căci răzbate din el mirosul miezului de vișină.

— Boda, zic eu.

— Ce... ce? A, conița? sări de pe scaun, atât de speriat, încât apucă la iuțeală foarfeca și începu să păcăne cu ea.

Zic:

— Boda, aș vrea să-mi tai părul.

Boda se sperie și mai tare.

— Cum ați spus? bolborosi el încurcat.

Zic:

— Așa cum ai auzit, Boda, vreau să-mi tunzi părul, așa cum și-l tunde Josephine Baker.

Boda îmi cântări părul în palmă și, cu ochii cât cepele, întrebă uluit:

— Această rămășiță a imperiului austriac? Așa ceva nu voi face niciodată!

Și, rostind aceste cuvinte, Boda lăsă foarfeca din mână cu dispreț și se așeză pe scaun cu brațele încrucișate. În acest timp se uita pe fereastră și făcea nazuri.

Zic:

— Domnule Boda, domnul doctor Gruntorad i-a tuns armăsarului coama și i-a scurtat coada; și mi-a recomandat și mie această tunsoare modernă din pricina mătreții.

Dar Boda o ținea morțiș pe a lui!

— Să tai părul ăsta ar fi ca și cum aș scuipa anafura după sfânta împărtășanie!

Zic:

— Boda, dacă vrei îți semnez o declarație.

— Doar așa, spuse Boda, grăbindu-se să aducă uneltele de scris; și eu am scris pe o bucată de hârtie, așa, ca

înaintea unei operații grele, că, de bunăvoie și în deplină cunoștință, am acceptat să mi se taie părul de către domnul Boda Červinka.

Și după ce făcu vânt cu mâna, uscând astfel declarația, Boda împături cu grijă hârtia și o vârî în portmoneul său, după care desfăcu o manta, mi-o strânse cu șnurul sub bărbie, apoi îmi împinse capul înainte, și apucând foarfeca, stătu un timp pe gânduri – era momentul aidoma aceluia în care, sub cupola circului, un artist executa un număr periculos în răpăitul prelungit al tobei mici... și, din două mișcări fulgerătoare, Boda îmi reteză pletele. Am simțit deodată o asemenea ușurare, încât capul mi se lăsă în piept și un curent ușor de aer începu să-mi mângâie ceafa goală.

Boda așeză șuvoaiele de păr pe scaunul turnant și, apucând mașina, începu să-mi tundă cârceii și perciunii, după care foarfeca lui prinse din nou să păcăne: și în acest timp Boda făcea mereu câte un pas înapoi, uitându-se la capul meu ca un sculptor în plină activitate creatoare – apoi, cu aceeași concentrare, își vedea mai departe de opera lui...

Când am vrut să ridic capul spre a mă privi pe furiș în oglindă, Boda îmi împinsese bărbia între clavicule și continuă să lucreze, iar eu am văzut cum în clipa aceea începeau să-l treacă nădușelile, fața îi lucea de transpirație și răzbea din ea mirosul de rom Jamaica, de vișinată și de coniac, învăluit de un norișor cu iz nu prea plăcut de bere; pe urmă începu să-și săpunească pămătuful urmărindu-mă în acest timp cu atenție și, ori de câte ori încercam să mă uit în oglindă, îmi apăsa capul în jos, dar eu am apucat să surprind pe chipul lui un zâmbet de bucurie ce trăda entuziasmul reușitei, pe urmă îmi săpuni ceafa și, cu briciul, îmi rase puful, după care îmi umezi părul și, tot cu briciul, începu să-l fileze...

Deodată am simțit pe limbă un gust amar și inima începu să-mi bată cu putere, să-mi spargă pieptul, nu alta... acum, când era prea târziu, căci părul nu mai putea fi prins la loc... Îl vedeam pe Francin cum stătea seara la biroul lui și scria în registre, cu penița Redis numărul trei, inițialele cârciumarilor și în jurul fiecărei inițiale desena cârceii învolburați ai părului meu vibrând în formă de liră... Îl vedeam pe Boda Červinka cum îi retează lui Francin mâinile de pe părul meu, cum îi taie pieptănul cu fulgerări violente, căci de-acum încolo Francin n-o să-mi mai pieptene și n-o să-mi mai dezmierde niciodată părul în camera întunecată, părul de care se îndrăgostise încă pe timpul imperiului austriac și pentru care mă luase de soție... Am deschis ochii și, lipindu-mi bărbia de piept, am stat așa un timp și am înghițit în sec... Boda mă atinse de două ori, dar eu nu mai aveam puterea să-mi ridic capul și să mă uit în oglindă... Boda mă prinse cu delicatețe de bărbie și mi-o trase în sus, apoi se dădu câțiva pași înapoi și, plin de tact, se întoarse cu spatele... În oglindă, pe scaunul turnant stătea înfășurat până la gât, într-un cearșaf alb, un tânăr chipeș, dar cu o expresie atât de impertinentă, încât, fără să vreau, am întins mâna împotriva mea...Boda îmi dezlegă mantaua, iar eu m-am ridicat în picioare, m-am sprijinit cu mâinile de placa de marmură a măsuței și, privindu-mă de aproape în oglindă, am rămas înmărmurită, căci Boda tăiase din mine sufletul – dar pieptănătura Josephinei Baker eram eu, era portretul meu, și aici, în orășelul nostru, noua mea frizură avea să bată, fără doar și poate, în ochii fiecăruia...

De mult scuturase Boda mantaua de firele de păr mărunțite, iar acum, în mărinimia lui, mă lăsa să mă răfuiesc, să mă împac cu mine însămi, să mă obișnuiesc cu

noua mea înfățișare. M-am așezat înapoi pe scaun, fără să-mi dezlipesc o clipă ochii de la mine. Boda îmi pusese la spate o oglindă rotundă. Prin oglinda din față îmi vedeam, în cealaltă ovală, gâtul băiețesc care mă întinerea întorcându-mă la anii de domnișoară, fără însă a înceta să rămân femeia în stare să se lase ispitită de propria sa ceafă, tunsă în formă de inimă... În general, noua mea tunsoare aducea cu o caschetă, cu o șepcuță de păr cum purtase Mefisto în spectacolul cu Faust jucat la teatrul nostru de Societatea Martin... cu o perucă ce putea fi scoasă cu ușurință, așa cum îmi scosese nu de mult domnul doctor Gruntorad bandajul de ghips de pe gleznă – căci așa se lipea de capul meu această tunsoare, cum se lipise și bandajul de ghips de glezna mea sucită...

Am sărit în picioare, dar obișnuită ca părul meu bogat să mă tragă înapoi, era cât pe ce să cad în nas și cu fruntea să-i sparg lui Boda oglinda mare. Am plătit și i-am spus lui Boda că are la mine o întreagă ladă de bere zăcută, și Boda zâmbea și își freca mâinile de bucurie, căci și pe el îl înviorase performanța sa frizerească...

— Spune-mi, te rog, tunsoarea asta ai descoperit-o dumneata singur? l-am întrebat.

Drept răspuns Boda începu să răsfoiască revistele obștei frizerești și să-mi arate o serie întreagă de pieptănături moderne, începând cu bretonul Lyei de Puti și sfârșind cu bubikopful Josephinei Baker...

Am ieșit din prăvălie și deodată am simțit în jurul capului meu o adevărată vijelie, deși afară nu bătea nici o adiere. M-am urcat pe bicicletă... în clipa aceea Boda dădu buzna în stradă, aducându-mi într-un săculeț de hârtie părul tăiat... l-am luat în mână, l-am cântărit... Cântăreau cozile acelea pe puțin două kilograme, și eu

aveam impresia că am cumpărat doi țipari a câte un kilogram bucata.

Zic:

— Boda, fii te rog atât de bun și pune-mi-l în portbagaj.

Și Boda trase de arcul portbagajului și așeză acolo șuvoaiele de păr, și, după ce lăsă arcul să cadă la loc, m-am apucat cu mâinile de cap... Pe urmă am pornit pe strada principală, uitându-mă la trecători, l-am văzut pe domnul de Giorgi, meșterul coșar, dar el nu m-a recunoscut, m-am dus pe la gară, m-am uitat la plecările trenurilor, dar nimeni nu m-a băgat în seamă, cu toții mă luau drept altcineva, în ciuda faptului că bicicleta și corpul meu erau aceleași ca înaintea tăierii părului; am început din nou să pedalez și m-am întors pe strada principală; în fața patiseriei domnului Svoboda stătea trăsura domnului doctor Gruntorad, abia după-amiază ajunsese domnul doctor la obișnuita-i cană burduhănoasă de cafea cu lapte și la coșulețul cu chifle, care-l așteptau zilnic în cursul dimineții până se întorcea din pelerinajul său sătesc, de la lăuze și de la colicele hepatice – acum domnul doctor a ieșit în stradă, vizitiul sări somnoros de pe capră unde moțăise cu hățurile în mână, domnul doctor Gruntorad mă privi câteva clipe în timp ce eu făceam plecăciuni și-i zâmbeam, dar nu stătu decât câteva clipe în cumpănă, apoi, clătinând energic din cap, se urcă pe capră și dădu bice armăsarului, în timp ce vizitiul se lăfăia în voie în perna de catifea din spatele trăsurii...

Pedalam prin piață, în jurul stâlpului ciumii, și toți se uitau la mine de parcă m-aș fi aflat pentru prima oară în acel orășel... Pe promenadă, în fața firmei Katz, magazin de textile și articole de galanterie, dormea dus un buldog,

şi în preajma lui era un grup de femei îmbrăcate în negru, cu fuste până la pământ, preşedinta Asociaţiei pentru înfrumuseţarea oraşului făcea acolo pe ghidul, după mine, fără doar şi poate, unui compozitor care purta o pălărie neagră cu boruri late, aşa cum poartă social-democraţii. Odată, cu ani în urmă, am păşit şi eu alături de această Asociaţie de înfrumuseţare, o adunătură de femei ce stârneau cu fustele lor praful de pe caldarâm – în biserica Sfântul Ilie ne-am oprit în dreptul uşii laterale închise şi am stat şi am privit duşumeaua pe care nu mai era nimic în afara amintirii că, în urmă cu o sută de ani, se întindea în acel loc o crustă mare de sânge închegat, urmare a masacrului săvârşit de suedezi şi saxoni, care-i uciseseră acolo pe toţi orăşenii ascunşi în biserică de frica lor; pe urmă am stat în faţa unicei porţi cu adevărat frumoase şi valoroase din punct de vedere istoric, dar noi nu ne-am uitat la ea, ci am privit cu atenţie la arcurile podului de piatră sub care, din anul 1913, dresorul circului Kludsky îşi scăldase elefanţii care mai mormăie şi acum în apa Elbei şi, cu trompele lor ca nişte furtunuri, se stropesc pe spate, aşa cum se vede într-o fotografie din muzeul orăşenesc, căci preşedinta Asociaţiei pentru înfrumuseţarea oraşului, doamna Krasenská (Frumuşeanu), datorită fanteziei sale învietoare, mai vede în orăşelul nostru doar ceea ce nu mai e de văzut...

Acum membrele Asociaţiei de înfrumuseţare a oraşului au trecut cu distinsul oaspete peste drum, sub arcada din faţa hanului U Havrdu, şi, adânc mişcate, se uitau la cimentul caldarâmului în locul unde, cândva, se odihnise Frederic cel Mare. Şi spre a-i arăta lucrul cel mai de preţ al orăşelului nostru, doamna Krasenská îl luă pe compozitor de braţ şi-l conduse spre centrul pieţii, unde

pe o bancă şedeau liniştiţi doi pensionari cu bărbiile sprijinite în bastoane, şi doamna preşedintă începu să descrie cu lux de amănunte fântâna de stil renascentist care se înălţase acolo până în anul '84 când a fost demolată, şi cine şi-ar fi închipuit, aşa cum îşi închipuiau cei doi pensionari, că membrele Asociaţiei de înfrumuseţare a oraşului se uită la ei, s-ar fi înşelat amarnic. Da' de unde! Preşedinta arăta, ce-i drept, cu mâna spre cei doi pensionari şi îşi plimba degetul pe dinaintea feţei lor, dar ea nu vedea decât ceea ce descria, acele superbe ornamentaţii, ghirlandele de gresie şi doi îngeraşi în semirelief, care împodobiseră odinioară fântâna, şi care, în consecinţă, mai erau şi acuma o podoabă importantă a orăşelului nostru. Ah, sărmana doamnă Krasenská, femeia căreia îi plăcea atât ceea ce nu mai este – ce mult am îndrăgit-o eu atunci când am aflat romanul vieţii ei; în urmă cu treizeci de ani se îndrăgostise de domnul Šic, tenor la Teatrul Naţional şi, de fiecare dată, după spectacol, stătea şi aştepta la intrarea actorilor, şi când tenorul ieşea şi arunca un rest de ţigară, dumneaei se apleca, lua chiştocul şi-l înţepa cu un ac de gămălie, ca apoi să-l aşeze ca pe o relicvă preţioasă într-o cutiuţă de argint, şi cum dumneaei era de meserie croitoreasă, trebuia să coasă o zi întreagă ca să scoată bani de orhidee, şi cosea toată săptămâna ca să-şi poată cumpăra un bilet în loja de unde arunca de fiecare dată la picioarele domnului Šic orhideea cumpărată cu truda unei zile de muncă, şi după ce aruncase această superbă floare pentru a douăzecea oară, l-a aşteptat pe adorabilul ei la intrarea artiştilor şi, adresându-i-se politicos, i-a spus că îl iubeşte. Iar domnul Šic i-a răspuns că el nu o iubeşte, pentru simplul motiv că nu-i place nasul ei lunguieţ. Şi doamna Krasenská a cusut

un an întreg şi, cu banii adunaţi, s-a dus la Brno să se opereze – i-au tăiat nasul şi din propriul ei braţ i-au scos o bucată de muşchi pe care doctorii i l-au cusut pe cartilajul nazal, muşchi din care, cu timpul, s-a plămădit un năsuc grecesc de toată frumuseţea... Şi aşa se face că doamna Krasenská s-a postat din nou la intrarea artiştilor Teatrului Naţional şi cum era frumoasă, avu curajul să lege o conversaţie cu celebrul tenor Sic, iar acesta a invitat-o la o plimbare nocturnă şi pe drum i-a mărturisit că de aproape un an e în căutarea unei fete frumoase cu nasul lung fermecător, năsuc de care se îndrăgostise la nebunie şi fără de care nu mai putea trăi. Şi doamna Krasenská i-a mărturisit, la rândul ei, că ea era acea fată cu nasul lung, pe care şi-l tăiase din pricina celebrului tenor, şi-l înlocuise cu nasul la care tenorul tocmai se uita. Iar domnul Sic a ridicat mâinile în sus şi a izbucnit: Ce-ai făcut cu nasul dumitale frumos!?! Cum ai putut face una ca asta!?! Şi a rupt-o la fugă...

Iar acum, doamna Krasenská se uită la mine îndelung, în dreptul fântânii în stil renascentin şi, ridicându-şi mâinile în sus, izbucni:

— Ce-ai făcut cu părul dumitale frumos!! Cum ai putut face una ca asta!!

Şi mă arăta distinsului oaspete şi eu am înţeles pe loc că, din clipa aceea, părul meu ţinea de patrimoniul monumentelor istorice ale oraşului nostru. Şi-am început să pedalez cu nădejde, iar cele trei membre ale Asociaţiei pentru înfrumuseţarea oraşului împrumutară la iuţeală din faţa hotelului La Prinţul trei biciclete şi zburară glonţ pe urmele mele apăsând vârtos pe pedale, şi după ce mă întrecură, jucându-se, mă arătară cu degetul şi strigară în gura mare: Şi-a tăiat părul!!!

Şi câţiva ciclişti care mă recunoscuseră porniră indignaţi după mine, mă întrecură şi ei şi începură să scuipe în faţă, iar eu goneam acum pe un culoar de ciclişti în mers care mă biciuiau cu privirile lor furioase... Dar mie povestea asta avu darul să-mi sporească puterile şi, încrucişându-mi braţele la piept, înaintam printre ei fără să mă ţin de ghidon, până în faţa clădirii birourilor, pe al cărei frontispiciu se afla inscripţia: „Unde-i bună berea, acolo-i şi puterea." Acum a ţâşnit afară Francin şi în urma lui dădură buzna cele trei membre ale Asociaţiei de înfrumuseţare care arătau cu mâinile spre mine:

— Unde-i părul tău frumos? întrebă Francin, ţinând între degetele-i tremurânde peniţa Redis numărul trei.

— Aici, i-am răspuns eu şi, sprijinind bicicleta de perete, am tras din portbagaj cele două cozi grele.

Francin îşi pusese condeiul la ureche şi după ce cântări în palmă părul meu mort, îl aşeză pe bancă. Pe urmă desfăcu pompa de pe cadrul bicicletei mele.

— Camerele sunt destul de umflate, i-am spus, grăbindu-mă să apăs pe ambele cauciucuri, cu un aer de cunoscător.

Dar Francin, fără să mai scoată o vorbă, deşurubă racordul...

— Şi pompa e în perfectă ordine, m-am grăbit să-i spun, de data asta plină de nedumerire.

Deodată Francin se repezi la mine şi, trăgându-mă cu burta pe genunchiul lui, îmi ridică fusta şi începu să mă croiască peste fund – iar eu am rămas înlemnită, întrebându-mă dacă-mi pusesem rufăria curată şi dacă mă spălasem înainte de a pleca în oraş... şi, mai cu seamă; dacă eram destul de acoperită... Şi Francin continua să mă croiască de zor, în timp ce bicicliştii dădeau din cap mulţumiţi,

iar cele trei membre ale Asociației pentru înfrumusețarea orașului se uitau la mine de parcă acest spectacol ar fi fost comandat de ele, spre deplina lor satisfacție.

În sfârșit, Francin mă săltă în picioare și eu mi-am tras repede fusta în jos – în clipa aceea Francin era atât de frumos și nările îi fremătau întocmai ca atunci când îmblânzise caii nărăvași.

— Așa, fetițo, spuse el, acum începem o viață nouă.

Și, aplecându-se, ridică de jos condeiul cu peniță Redis numărul trei, după care înșurubă la loc racordul și înfipse pompa în clemele de pe cadrul bicicletei mele:

Am luat pompa și, arătând-o bicicliștilor, le-am spus:

— Vedeți, pompa asta am cumpărat-o de la firma Runkas din strada Boleslavska.

PASĂREA GALBENĂ

În preajma gardului de zid ce împrejmuia fabrica de bere, crengile frasinilor alternau cu coroanele stufoase ale arţarilor, într-un colţ al zidului străjuia silueta zveltă a unui plop. În inima arealului se afla o grădină cu pomi fructiferi, iar în spatele fabricii, până la râu, se întindea livada de vişini şi cireşi, şase sute de pomi adăpostiţi ca nişte ostaşi; în spatele dogăriei, treizeci de cireşi cu cel mai semeţ dintre ei proţăpit în mijlocul lor, iar în faţa administraţiei se înălţa un pâlc de brazi. Pe fiecare copac se afla un cuib şi pe fiecare se înşirau şi ciripeau de zor păsărele şi astfel, în zilele frumoase, toată fabrica era împodobită cu păsări ca un pom de Crăciun frumos ornamentat. Şi când venea primăvara, soseau din depărtări sute de veronici şi rândunele, şi când venea toamna soseau sute de botgroşi tocmai din Norvegia şi sute de piţigoi neobişnuiţi dinspre lacurile mazuriene. Iar în zile de vară, când peste peisaj începea să se lase înserarea, cerul era mâzgălit de lăstuni zburdalnici, şuierători, şi când aceştia se duceau la culcare, amurgul adânc era brăzdat de zborul tăcut al bufniţelor, al cucuvelelor şi al liliecilor. Bufniţele zburau încet şi pe vârfuri, aripile liliecilor nu făceau mai mult zgomot decât suflarea liniştită a omului. De teama acestora mama închidea ferestrele, căci odată, un liliac s-a furişat în şifonier şi când a început mama să se îmbrace, a tras pe ea o bluză cu

liliac cu tot, care, trezindu-se din somn pe trupul mamei, a vrut să-şi ia zborul, iar mama s-a speriat şi a început să danseze un dans ciudat, să ţipe, dar, până la urmă, spaima i-a luat piuitul şi sărăcuţa, neştiind cine o scărpina şi se tot ridica sub bluziţa ei, i-a tras în disperare un pumn zdravăn în locul cu pricina şi a ucis liliacul, strivindu-l sub bluziţă şi, după ce l-a atins cu mâna, a căzut grămadă, iar noi, tata şi cu mine, am încetat să mai râdem, crezând că mama repetă o piesă nouă, străduindu-se să ne-o înfăţişeze înainte de a fi prezentată la teatru. Dar piţigoii şi presurile şi vrăbiile şi cintezele şi măcăleandrii – tot păsăretul acesta cobora din zbor şi îşi făcea somnul pe ramurile brazilor din faţa administraţiei. Când luam lanterna şi îndreptam lumina într-acolo, toate crengile erau încărcate cu păsărele trezite din somn, şi stăteau neclintite doar să întind mâna şi să le culeg. Tot pâlcul acela de brazi era un magazin mare de păsări, aducând cu paginile colorate ale unui manual de ornitologie. Aşa stăteau înşirate păsărelele acelea lipsite de apărare, pe crengile brazilor care se legănau uşor sub greutatea aripilor şi a penajului păsăresc. Pe urmă, când se întuneca de-a binelea, începea să se facă auzit vuietul jalnic al cucuvelelor. De undeva, de pe cer, din toate colţurile acoperişului şi de pe toate cornişele fabricii de bere, se auzea, coborând ca o chemare, şuieratul lor subţire; uneori, aceste păsări de noapte îşi dădeau semnale, chemându-se la un loc de întâlnire pe coşurile fabricii de bere sau în puţurile de aerisire, şi toţi locatarii fabricii, auzind din toate părţile acest vaiet şi această chemare tânguitoare, ne întristam nespus şi ne gândeam la ultimele treburi pământeşti ale omului, căci asemenea gemete şi suspine au darul să răsucească în inima omului cuţitul jalei. În nopţile de vară, domnul Vaňatko, paznicul

de noapte al fabricii de bere, își întindea mantaua militară pe iarba de sub teiul din dreptul basculei și se lungea pe spate; la picioarele lui zăcea credinciosul cățel Trik și, dumnealui, paznicul de noapte, stătea cu palmele împreunate sub ceafă și se uita la bolta înstelată, stătea așa și privea, și stelele îi cădeau în ochi, căci arborele mare și stufos al cerului era încărcat de stele și domnul Vaňatko stătea și își desfăta ochii cu sclipirea strălucitoare a stelelor. Îi erau dragi bufnițele care zburau printre copaci și zburau atât de jos deasupra lui și atât de tăcut, încât aceste bufnițe se vedeau, dar nu se făceau auzite niciodată. Eu însă le auzeam, dar acest auzit era întocmai ca acela când mai eram ministrant și umblam cu lămpașul aprins împreună cu preotul paroh ca să dăm muribunzilor ultima miruire, maslu cum i se mai spune; și, odată, când am ajuns cu lămpașul aprins prea târziu, părintele paroh a deschis fereastra și muribundul s-a încovoiat și și-a dat duhul, și sufletul lui a zburat pe fereastră scoțând în clipa aceea un sunet aidoma sunetului bufniței în zbor. Iar atunci când pe zidurile și acoperișurile fabricii de bere își dădeau semnale și se adunau cucuvaiele și începeau să scheaune ca niște căței ieșiți din minți, ei da, în asemenea nopți, paznicul de noapte alerga de fiecare dată spre slădărie, apoi spre sala de fierbere și spre ghețărie și striga în sus către cucuvaie, le certa, le înjura și le amenința cu bâta, de parcă ar fi fost niște ștrengari cocoțați în pomi la furat de cireșe. Dar paznicului de noapte îi plăcea să se supere, îi plăcea să strige, îi plăcea să demonstreze zgomotos că se află la datorie, că e treaz și că stă de veghe. Așa se face că în asemenea nopți stăteam acasă și ascultam cu toții înspăimântătorul cântec de înmormântare al micuțelor cucuvele și la ceea ce nu voiam să ne gândim avea grijă să ne atragă atenția paznicul

de noapte care, cu strigătele lui, sublinia ideea cu creionul roşu, mai întâi rugându-le şi, în cele din urmă, cerându-le pe un ton categoric tuturor cucuvelelor să-şi ia tălpăşiţa şi să înceteze odată cu invocarea morţii, cu această chemare a nenorocirii asupra fabricii de bere şi a locatarilor ei. Şi abia după miezul nopţii începea să se bucure paznicul de noapte, umblând şi trezindu-ne pe toţi, ciocănind pe la ferestrele noastre şi anunţându-ne, cu conştiinţa misiunii îndeplinite, că micile cucuvele au înţeles de vorbă bună, că deasupra fabricii de bere domneşte liniştea şi pacea, iar el se duce înapoi să se întindă pe spate la poalele teiului şi va păzi cu urechea casieria fabricii şi cu ochii va privi la stele. Pe urmă, după ce adormeam, se auzea la fereastră o bătaie uşoară. Aşa se întâmpla uneori când o adiere de vânt legăna uşor crengile merilor care ciocăneau cu gingăşie în geamurile odăilor noastre. Odată, tata stătea aşezat pe marginea patului, asculta şi vedea cum cineva bătea la fereastră cu o încheietură de deget uscat. Pe urmă, ne-am trezit cu toţii speriaţi; în cadrul ferestrei îşi făcuse apariţia o înfăţişare diavolească, un chip luminat atât de înspăimântător încât, de groază, mama şi-a astupat gura cu un colţ al plapumei. Dar arătarea nu era altcineva decât domnul Vaňatko, paznicul de noapte, care mişca de zor lanterna, împrăştiind încolo şi încoace lumina chipului său, dându-ne a înţelege că trebuie să ne spună ceva foarte important. Tata a deschis fereastra şi paznicul de noapte ne-a arătat cu mâna spre nişte siluete de care la început ne-am speriat mai rău decât de chipul lui care ni se înfăţişase cu câteva clipe în urmă în cadrul ferestrei. Erau doar nişte picioare albe ce păşeau încet sau nişte cămăşi albe fluturătoare. Şi toate siluetele acestea se îndreptau spre fereastra noastră şi abia după un timp ne-am dat seama că

erau slădarii noştri în izmene albe şi meşterii mecanici în cămăşi albe şi toţi erau ciufuliţi şi buimaci de nesomn, dar toţi, până la unul, ne arătau acelaşi lucru, făcându-ne semn cu mâna să ne trezim şi noi şi să mergem cu ei, întrucât nu voiau să fie singurii cărora paznicul de noapte le curmase somnul dulce al miezului de noapte. Şi cum era o noapte caldă, am ieşit şi noi numai în papuci şi cămăşi de noapte. Şi paznicul de noapte ne conducea spre grajduri şi, în timp ce înainta, se întorcea şi ne făcea semn cu mâna şi ne spunea că ne aşteaptă ceva măreţ, că nu e vorba de un bou ca acela care anul trecut căzuse noaptea în groapa cu zeamă de bălegar, nici de hoţii puşi în lanţuri, aşa cum se întâmplase acum doi ani când prinsese şi legase doi îndrăgostiţi şi-i adusese tatei la fereastră după miezul nopţii; dar eu nu-l mai văzusem niciodată pe paznicul de noapte într-o dispoziţie atât de solemnă şi de atâta mister ca acum. Şi dinspre grajduri păşeam tăcuţi spre dogărie şi, deodată, domnul Vaňatko s-a întors şi lanterna aprinsă atârna pe pieptul lui agăţată de centura diagonală, şi paznicul de noapte ne făcea semn cu ambele mâini să fim tăcuţi, dirijându-ne ca pe o orchestră de coarde, certându-ne să mergem cât mai încet, aproape plutind. Şi însuşi domnul Vaňatko, paznicul de noapte, dădea la o parte frunzele late ale brusturilor şi, cufundat până la brâu în bălăriile umede, înainta printre tufişuri, luminând cu lanterna întunericul verde de sub bălării; slădarii în izmene albe şovăiau, dar mâinile paznicului de noapte îi ispiteau din nou să meargă mai departe şi mâinile lui erau atât de jucăuşe şi atât de îmbietoare de parcă ar fi fost mâinile fermecate ale ielelor sau ale zânei pădurilor. Şi tot mergând aşa prin pădurica de brusturi, am ajuns în spatele dogăriei. N-aş fi mers pe acolo niciodată. De când mă ştiu, mi-a fost teamă cel mai

mult de frunzele brusturilor care amenințau să-mi taie gâtul; niciodată n-am pătruns în urzicile și în locurile acelea mocirloase, cu brusturi înalți; acum însă, eram atât de ispitită de mâinile paznicului de noapte, încât nici nu mi-am dat seama că o frunză tăioasă de brusture îmi rănise fruntea. În fine, domnul Vaňatko a stins lanterna și ne-a condus în mijlocul livezii sub pomul cel mai înalt, încărcat cu cireșe pietroase ce ne orbeau cu sclipirea lor galbenă-trandafirie. Și mâinile paznicului de noapte arătau că am ajuns la destinație, că, în sfârșit, marșul nostru s-a încheiat. Stăteam acum cu toții sub pomul cu coroana stufoasă, ne uitam unii la alții, albul ochilor noștri lucea ca petalele cireșelor în floare, iar domnul Vaňatko, aprinzând lanterna, îndreptă conul de lumină spre crengile înalte ale pomului. Și, uitându-ne în sus, ne-am desfăcut cu toții brațele de uimire. Sus de tot, pe una dintre crengi, stătea cocoțată o pasăre mare, galbenă. Dormea. Era de mărimea unei rățuște aurii mai micuțe, ceva mai mare decât un grangur. Stătea pe creangă și dormea. Și noi priveam în sus, și tuturor ni se părea că pasărea aceea lumina ca un felinar aprins, că țâșnea din ea o lumină aurie. M-am întors și m-am uitat în ochii slădarilor – stăteau mereu cu degetele palmelor răschirate, cu brațele desfăcute, și pe fețele lor se răsfrângea licărul galben al penajului păsării adormite. Îi vedeam parcă mai frumoși pe acești slădari, datorită priveliștii păsării adormite, și citeam pe fețele lor că pasărea galbenă a meritat să fie treziți din somn de paznicul de noapte, că se socoteau onorați de ceea ce vedeau. Ca și cum pasărea aceea galbenă ar fi venit de undeva de pe meleaguri îndepărtate, ca și cum ar fi scăpat dintr-o grădină zoologică... Ca și mine, domnul Vaňatko nu se uita la pasărea galbenă, ci se bucura de efectul pe care-l

avea asupra acestor oameni pasărea aceea misterioasă. Până atunci fusese oarecum speriat, nefiind sigur dacă locatarilor fabricii de bere le va surâde ideea că fuseseră treziți, până la unul, în toiul nopții. Acum însă, vedea, ca și mine, același lucru – că pasărea galbenă, cocoțată în vârful celui mai frumos cireș din livada fabricii de bere, ei da, pasărea aceea galbenă îi ungea pe toți la inimă cu frumusețea ei neobișnuită.

— Asta-i pasărea din poveste, șopti meșterul slădar, mângâindu-și cu palma cămașa albă.

Așa arăta împăratul Franz Iosif, atunci când pășea evlavios în uniforma-i albă cu guler înalt în fruntea cortegiului de Joia verde, spuse unchiul Pepin. Și, în clipa aceea, pasărea galbenă a deschis ochii și s-a uitat în jos în ochii oamenilor. Și ochii ei aduceau cu niște pietre prețioase fixate într-o montură de chihlimbar. Se uita în ochii oamenilor și știa că ochii oamenilor se uitau în ochii ei. Și când s-a săturat privindu-i, când credeam că o să leșin, pasărea galbenă a scos un oftat, un oftat adânc, și în clipa aceea a închis ochii și a adormit din nou, cu căpșorul lăsat pe pieptu-i auriu.

— Bine ați făcut că ne-ați trezit, spuse tata, ceva atât de frumos n-am mai văzut niciodată...

Și toți, cu brațele în sus și pe vârfuri, am luat-o înapoi de unde am venit. În dreptul grajdurilor, domnul Vaňatko ne-a spus:

— Știți cine era pasărea aceea galbenă? Vă spun eu. Era spiritul domnului Vašiček, măcelarul de la abatorul comunal. Armagedon... În felul ăsta, ne-a transmis salutul său și semnalul că ultima bătălie a izbucnit. Hehehe...

Și izmenele albe ale slădarilor se depărtau, îndreptându-se de-a lungul șoproanelor spre odaia mare a

slădăriei, iar cele două cămăşi albe, a meşterului dogar şi a meşterului mecanic, înaintau prin bezna nopţii spre locuinţele de serviciu. Paznicul de noapte îşi ştergea stropii de sudoare ce luceau pe el de parcă în acea clipă ar fi ieşit din apă, iar eu tremuram de frig şi tata mi-a întins o mână şi m-a condus în siguranţă acasă. Dar eu nu eram în stare să aţipesc, spiritul măcelarului de la abator nu mă lăsa să dorm. Înainte de revărsatul zorilor m-am dat jos din pat, m-am îmbrăcat în linişte, în linişte am deschis uşa şi în linişte am pornit încet spre atelierul dogăriei. O ultimă stea mai strălucea pe cer. Când m-am uitat în sus, spre creasta cireşului, pasărea galbenă nu se mai afla acolo. Zburase, pesemne, cu acea ultimă stea, care acum se stingea pe bolta cerească. De atunci pasărea galbenă nu s-a mai arătat niciodată în incinta fabricii de bere, după cum niciodată nu s-a mai arătat în orăşelul nostru domnul Vašiček, măcelarul de la abatorul comunal.

NĂȘICUL

Năşicul Zeleny locuia pe malul râului. Casa lui arăta ca un canton, având chiar pe frontispiciu o pereche de coarne. În curte era un hambar mare în spatele căruia se întindea grădina de flori şi zarzavaturi, despărţită cu un gard de drumul ce trecea de-a lungul râului. Năşicul era însă o fire ciudată. Blajin, blând şi binevoitor, dar, ca din senin, îl apuca o criză de furie şi această furie avea întotdeauna un sfârşit nedorit. Mi-a devenit naş abia după ce tatăl meu îl convinsese de trei ori să vină pentru un ceas să-i ţină contra la strânsul piuliţei. Şi de fiecare dată domnul Zeleny s-a întors acasă abia duminica la amiază, şi atunci îl apuca o asemenea criză din pricina acestei cazne, încât înşfăca la iuţeală unul din topoarele sale şi făcea zob un dulăpior. Pe urmă se liniştea şi se simţea iar în apele lui. Dar, întrucât lucrase cu tata de trei ori, făcuse ţăndări trei dulăpioare. Aşa se face că atunci când trebuia să mă prezint la sfânta taină a confirmării, Domnul Zeleny s-a oferit să-mi dăruiască un ceasornic şi să-mi fie naş. Dar numai cu condiţia ca tatăl meu să nu mai vină niciodată să stea de vorbă cu el şi să nu-l mai vadă niciodată, sâmbăta, pentru un ceas, ca să-i ţină contra la strânsul piuliţei.

Aşa a devenit el naşul meu şi doamna Nany năşica mea. Dar eu nu ştiam că singurul motiv pentru care naşul meu nu-l îndrăgea pe tata era faptul că tata se pricepea să

facă toată reparaţia generală a motocicletei marca Orion cu o singură cheie franceză şi cu un singur ciocan, tot aşa cum se pricepea naşul să cioplească cu o singură bărdiţă, din bucăţi de lemne mai mari şi mai mici, chiar şi un ceasornic cu pendulă svartvald.

Năşica Nanynka mi-era dragă fiindcă arăta aşa cum îmi închipuiam eu că trebuia să arate mama mea. Când mă întorceam de la şcoală, mergeam întotdeauna pe drumul ce trecea de-a lungul râului şi de fiecare dată mă opream în dreptul gardului şi mă uitam în curte spre hambar ori spre grădină. Când era vreme frumoasă, naşul şedea pe un scaun în faţa hambarului şi pe capră avea întotdeauna un butuc prins în trei scoabe şi între degete ţinea nişte bucăţele de lemn pe care le cioplea cu bărdiţa. Şi, odată, cum stăteam în dreptul gardului şi mă uitam la sclipirile fulgerătoare ale bărdiţei, a lovit pe neaşteptate alături şi, întorcându-se, s-a uitat la mine cu o privire dojenitoare, şi asta numai fiindcă mă uitam la el. Şi eu stăteam ţinându-mă de ostreţele gardului, şi năşicul, cu bărdiţa în mână, nu şi-a luat ochii de pe mine până nu m-am îndepărtat. Pe urmă, ceva mai încolo, mă uitam printre ostreţe la năşica Nanynka. Când era vreme frumoasă, săpa de zor şi întorcea pământul, şi când venea primăvara şi vara, nu mai contenea cu prăşitul straturilor de legume şi cu plivitul straturilor de flori. Uneori nici n-o vedeam, o auzeam doar şi o ghiceam după culoarea şorţului ei din pânză aspră, nealbită, învăluită toată de tufele de coacăze negre, prăşind şi plivind în jurul lor cu o săpăligă micuţă, şi când făcea un pas înapoi ca să-şi îndrepte spinarea îi vedeam mâinile la fel de mari ca ale căruţaşilor de la fabrica de bere, cu degetele mereu răşchirate şi cu palmele atât de

umflate, de parcă în locul lor ar fi avut două plăcinte mari, bine crescute. Năşicului Zeleny îi plăcea să fumeze, dar, de fapt, nu fuma ci, mai tot timpul, îşi aprindea o ţigară de foi. Ori de câte ori mă opream în dreptul gardului îl vedeam cum se scotoceşte prin buzunare căutând chibriturile, şi după ce-şi aprindea o ţigară Virginia îşi vedea mai departe de munca lui. Niciodată n-am fost în stare să ghicesc ce anume cioplea năşicul cu bărdiţa lui. De uşa deschisă a hambarului atârnau, între două piroane, vreo zece securi, bărdiţe şi topoare de diferite mărimi. Uneori năşicul o ţinea în mână pe cea mai mare, iar între degete strângea o bucăţică de lemn pe care-o cioplea, dar eu nu eram în stare niciodată să ghicesc ce voia să întruchipeze cioplitura lui şi nici la ce trebuia să i se potrivească. Altă dată ţinea în mână o bucată de scândură mai groasă, dar pe aceasta o cioplea şi o ciugulea cu securea cea mai mică. Iar eu credeam de fiecare dată că făcea ceasornice *svartvald* care, atunci când bat orele, ţâşneşte din ele cucul... Odată, naşul îşi scotocea toate buzunarele căutându-şi chibriturile ca să-şi aprindă o altă virginie. Negăsindu-le, a strigat spre grădină:

— Nanyiuko, m-auzi? Adu-mi chibriturile.

Dar năşica nu-l auzea, căci se afla tocmai în fundul grădinii şi strecura pământul prin sită.

— Nanyno, m-auzi? Unde dracu' eşti? Adu-mi chibriturile! Năşica a lăsat lopata şi a rupt-o la fugă – şorţul i se agăţa de crenguţele tufelor de coacăze, dar ea alerga şi când a ajuns în casă năşicul începuse să urle.

— Nanka, târfă slută!?! Unde-s chibriturile!?!

Năşica Nany, cu mâinile mânjite, se strecura printre perdele cu cutia de chibrituri în palmă, şi, nevrând să

murdărească perdelele, își croia drumul cu coatele. Acum însă, nășicul răcnea:

— Târfă hâdă, te îngrop în pământ ca pe un țăruș!

Și, ridicându-se în picioare, răcnea arătând spre ceruri cu pumnii strânși, și limba i se umfla de furie. Iar nășica venea fuguța cu chibriturile, dar văzând cum stau lucrurile, a dat buzna în hambar și a ieșit de acolo cu un scrin, un fel de dulăpior și, așezându-l în fața nășicului, i-a întins o secure și nășicul a răsturnat dulăpiorul dintr-o lovitură de pumn și-i zbură latura din spate, după care, lovindu-l dintr-o parte, îl făcu una cu pământul de s-a auzit cum scârțâia din toate încheieturile; iar acum izbea în el de zor cu toporișca și nu s-a lăsat până nu i-a dat gata toate laturile, dar și asta era prea puțin pentru nășicul meu, și nu s-a lăsat până nu a făcut dulăpiorul surcele-surcele, și după ce nășicul s-a trântit cu picioarele răscrăcărate în jilțul său bătrân, ca să-și tragă sufletul și să se odihnească, nășica a adunat în poalele șorțului rămășițele dulăpiorului și le-a dus în magazia de lemne, să le aibă pentru foc. În fiecare lună nășica trăgea după ea un căruț gol cu care se ducea la hala de vechituri ca să cumpere ieftin un dulăpior de ocazie, cel mai ieftin cu putință, și-l aducea acasă, și-l punea bine în hambarul căsuței de pe malul lacului. Iar nășicul se rușina întotdeauna când nășica îl aducea și nășica trebuia să-l acopere, tot așa cum trebuia să acopere gâsca atunci când o scotea din curte ca s-o taie, căci nășicului îi plăcea carnea de gâscă, dar nu-i plăcea să vadă gâsca tăiată. Eu îi pricinuiam întotdeauna nășicului nenoroace. Ori de câte ori mă uitam în grădina sau în curtea lui, eram martorul unei întâmplări pentru care nășicului îi era, mai târziu, rușine. Pesemne de aceea nu voia el să lege prietenie cu nimeni și tot de aceea a

devenit naşul meu, fiindcă tata i-a făgăduit că nu va mai sta de vorbă cu el niciodată. Într-o zi, după vacanţa mare, când am reînceput şcoala, mă întorceam acasă înainte de amiază, era cald şi când am vrut să mă scald în apa râului şi mi-am agăţat hăinuţa de uluca gardului, am zărit-o pe năşica mea spălând nişte perdele mari cât ferestrele unui hotel de lux. Acum aşeza în grădină nişte leaturi mari cu cuie în vârf şi pe aceste cuie întindea perdelele. Vedeam perdelele acelea frumos croşetate, alcătuite din douăsprezece luni, şi pe fiecare lună erau cusuţi nişte îngeraşi decupaţi care iarna patinau şi vara prindeau fluturaşi, iar toamna tescuiau boabele de struguri, şi pe fiecare lună mai erau croşetate nişte imagini, închipuind peisaje cu animale şi fluturi şi păsări de tot felul. Privirea mi-era captivată de ceea ce vedeam şi astfel am uitat să mai merg să mă scald – perdele atât de frumoase nu mai văzusem până atunci şi nu mă mai săturam uitându-mă la năşica mea, şi-i vedeam braţele groase, arse de soare, şi-o vedeam pe ea toată, în perdelele acelea minunate, şi-mi dădeam seama că nici ea nu se mai satură să le privească – perdelele ei pe care le făcuse cu mâna ei, şi la care se uita, cu siguranţă, în fiecare zi când stăteau atârnate la uşi şi la ferești. Şi-aveam un chef nebun să mă apropii de năşica, dar ştiam că nu mi-e îngăduit, nu de alta, dar năşicul ar fi făcut iarăşi zob un dulăpior, fiindcă-l călcam pe nervi cu prezenţa mea, întocmai ca tatăl meu cu strânsul piuliţei. Pe urmă, năşica a dispărut şi, pe neaşteptate, şi-a făcut apariţia năşicul cu securea în mână şi s-a dus să caute ceva în fundul grădinii; iar eu am văzut la capătul grădinii o stivă de butucei şi scândurele din lemn roşu, cu siguranţă de prun sau păr. Năşicul a tras din stivă câteva scândurele, dar nici una nu i se potrivea. Abia ultimul

butucel i-a convenit şi pe asta l-a înşfăcat şi a pornit cu el repede prin grădină, aproape alergând; era foarte concentrat şi îşi spunea ceva în şoaptă, iar ţigara Virginia din gura lui era stinsă de-a binelea. Când a început să alerge de-adevăratelea, pantalonii i s-au agăţat de cuiele ţăruşilor pe care năşica întinsese perdelele imaculate. Năşicul şi-a rupt pantalonii, dar numai un pic, şi a strigat încet:

— Nanynka, unde eşti?

Şi a tras cu urechea, dar în curte şi în hambar domnea o linişte desăvârşită, căci năşica stătea în genunchi în bărcuţa ei şi înmuia rufe. Mă uitam când în grădină, când spre bărcuţă, şi nu ştiam ce să fac.

— Nany, târfă slută, unde eşti? a izbucnit năşicul, izbind cu piciorul în jurul lui. Apoi s-a auzit o pârâitură şi năşicul şi-a rupt nădragii în toată regula. Am alergat pe scăriţe în jos, spre bărcuţă, şi am strigat în gura mare:

— Năşico Nany, vino repede acasă!

Şi năşica, udă leoarcă, s-a ridicat, s-a ridicat ca friptă în picioare şi a sărit peste băncuţa luntrei, după care, aplecată înainte, a rupt-o la fugă, luând trei trepte deodată; a ajuns cât ai zice peşte în grădină, dar era prea târziu, căci năşicul împrăştiase perdelele şi, scoţându-şi pantalonii, călca pe ei şi răcnea:

— Te bag în pământ ca pe un ţăruş!

Văzând cum stau lucrurile, năşica n-a mai zăbovit, a dat fuga direct în hambar şi a scos de acolo dulăpiorul, dar între timp năşicul apucase nădragii şi-i rupsese în două, pe urmă, în izmene şi maiou cu mâneci lungi, a început să alerge şi, în timp ce alerga, a frământat din doi craci ai pantalonilor un cocoloş, şi intrând în spălătorie, a deschis portiţa sobei şi a îndesat nădragii în cărbunii aprinşi.

— Aşa, târfă slută – şi află că în sobiţă sunt şi gologanii!

Năşica a scos la iuţeală pantalonii din foc şi i-a stropit cu apă, după care a scuturat repede mărunţişul din buzunarele fumegânde şi în cele din urmă a reuşit să scoată şi portofelul cu bani din buzunarul de la spate. Abia după aceea a aşezat dulăpiorul în faţa năşicului şi năşicul a izbit în el cu mâna goală şi dulăpiorul a crăpat şi s-a prăbuşit la pământ cu năşic cu tot, dar năşicul s-a pus imediat pe picioare şi a început să rupă din dulăpior bucăţi-bucăţi şi să azvârle scândurelele în dreapta şi-n stânga. În cele din urmă năşica i-a întins securea şi, aşa cum făcea întotdeauna, năşicul spărgea scândurile, plăcile şi uşile dulăpiorului, făcând din ele butucei, dinţi de greblă şi surcele de aprins focul. Şi cu cât mai mult se apropia de desăvârşirea distrugerii dulăpiorului, cu atât mai limpede vedeam cum năşicului îi trecea mânia, cum faţa lui se destindea şi sângele se retrăgea înapoi acolo de unde dăduse năvală în capul lui. Şi eu stăteam şi mă ţineam de ostreţele gardului şi mă uitam ce se mai petrece în curtea năşicului meu. Iar năşica a tras în spatele lui bătrânul jilţ şi bărbatul ei, mergând de-a îndărătelea, s-a trântit la fix în el, căci cunoştea de-acum toată mişcarea, şi n-a greşit ţinta nici măcar cu un centimetru, iar acum dădea din mâini şi din picioare şi se uita la cer, în timp ce năşica Nany căra braţe întregi de lemne în hambar.

Noi, slavii, suntem îngrozitor de sensibili.

Îmi doream ca tatăl meu să fie la fel de sensibil, să spargă şi el dulăpioare şi să ne înjure de fiecare dată făcându-ne curve slute.

În preajma Crăciunului a început să se cearnă o zăpadă umedă. Când mă întorceam de la şcoală aplecat înainte – atât de tare sufla vântul dinspre podul de cale ferată – nu m-am putut stăpâni să nu mă opresc, totuşi, în

dreptul gardului. Năşica împrăştia în grădina de zarzavaturi bălegar de grajd, îl lua din grămadă cu grebla şi-l scutura peste straturi şi, pe măsură ce înainta, se vedea în spatele ei urma bălegarului galben-maroniu, iar în faţa ei zăpada albă proaspăt căzută. Năşicul stătea la buturuga lui şi cu securea cea mai mare cioplea nişte dinţişori de rotiţe. M-am întors la ostreţele de unde distanţa dintre mine şi năşicul era mai mică şi m-am înălţat pe vârfuri, ba, mai mult, m-am şi săltat un pic peste ostreţe ca să-l văd cum meştereşte dintr-un lemn de tei o rotiţă mică. Şi iată, n-am fost în stare să mă stăpânesc şi am strigat:

— Năşicule, pun rămăşag pe ce vreţi că din asta o să iasă un *svartvald*.

N-ar fi trebuit s-o fac, căci năşicul era atât de concentrat, încât s-a speriat şi abia acum mi-am dat seama că, într-adevăr, dumnealui nu se putea împrieteni cu nimeni altul decât cu el însuşi, fiindcă în clipa când s-a cutremurat şi-a retezat un deget. Şi degetul cu pricina a căzut pe jos, şi pisicuţa care stătea cocoţată pe capra de tăiat lemne a sărit cât ai zice peşte şi, înşfăcând degetul, a dispărut cu el în hambar. Iar năşicul s-a uitat mai întâi la ciotul degetului, pe urmă s-a uitat la mine şi în ochii lui se citea o furie cumplită şi, înainte de a o putea preveni, a început să râdă înfiorător.

Am strigat:

— Năşico, adu repede dulăpiorul!

Dar năşicul, râzând triumfător, şi-a pus toată mâna pe butuc şi eu ştiam că nu făcea asta pentru el, ci de dragul faimei sale cunoscute în tot orăşelul şi, dintr-o lovitură, şi-a retezat năşicul Zeleny mâna stângă până la încheietura braţului şi a mai avut încă puterea să apuce mâna aceea retezată, fără deget, şi, cu o singură zvâcnitură, s-o

azvârle cât colo, făcând-o să zboare în aerul rece în care zăpada cădea pieziș, și a zburat mâna aceea deasupra mea și eu mi-am plecat capul, căci zbura atât de încet, de parcă ar fi scris ceva pe cerul lui decembrie, pe urmă am întors capul și m-am uitat după ea până când s-a auzit un pleosc și mâna s-a cufundat în apa tulbure-cenușie a râului peste care zăpada cădea pieziș.

Nășica a dat fuga și a adus dulăpiorul, dar nășicul i-a arătat victorios ciotul din care curgea gârlă sângele înspumat. Nășica i-a oferit securea, dar nășicul nu mai avea nevoie de ea. Iar eu mă țineam mereu de ostrețele gardului, și-mi lipeam capul de el cu ochii închiși, și mă țineam cu încrâncenare ca să nu zbor de-a-ndoaselea așa cum zburase mâna nășicului în apa cenușie a râului, peste care cădea pieziș zăpada albă a lui decembrie.

Pe urmă nășicul a zăcut multă vreme în spital, și mie mi-a fost teamă să mai umblu de-a lungul râului, să mă țin de ostrețele gardului și să mă uit ce mai face nășicul meu și nășica Nany. Așa a venit primăvara și războiul se apropia de sfârșit. Nemții se retrăgeau și tăticul meu stătea nopți în șir aplecat asupra aparatului de radio și asculta știrile. Apoi într-o zi, s-a răspândit în fabrica de bere vestea că dinspre Boleslav soseau rușii. Tata a coborât în ghețărie și eu a trebuit să merg cu el târându-mă pe burtă ca să-l ajut să găsească două sticle de whisky pe care le ascunsese, îngropându-le în zgură. Uitase locul unde le îngropase la începutul războiului, uitase să facă semn în grindă, drept care a trebuit să ne croim drum prin toată ghețăria târându-ne de-a bușilea peste mormanul de gheață, morman care, la începutul iernii, cuprindea o mie două sute de căruțe cu gheață. Înaintam pe brânci, căci acoperișul ghețăriei era jos de tot. Și atunci când tata

şi-a pierdut speranţa şi a înfipt furios cazmaua în zgură, am descoperit în locul cu pricina o sticlă de whisky făcută zob şi zgura absorbind ultimele picături ale preţiosului distilat. Lângă cioburi se află cealaltă sticlă, absolut intactă. Pe asta tăticul a luat-o şi a doua zi m-am dus în întâmpinarea armatei sovietice. Şi când au apărut în bătaia soarelui primele tancuri prăfuite şi încărcate cu flori de câmp, oamenii din oraşelul nostru au sărit pe tancuri şi le-au împodobit cu alte flori, flori albastre de liliac, care tocmai înflorise înainte de vreme. Tăticul se uita la mine şi zâmbea şi, deşurubând capătul sticlei de whisky, a luat-o la fugă şi făcând o plecăciune în faţa tancului, a întins mâna cât putea, înălţându-se pe vârfuri, iar ostaşul sovietic, la rândul lui, a trebuit să se aplece mai-mai să cadă de pe tanc, dar până la urmă a izbutit totuşi să apuce sticla, s-o ridice şi s-o ducă la gură... şi a tras o duşcă şi tata zâmbea fericit, dar, deodată, ostaşul a pălit, a înşfăcat sticla colţuroasă cu whisky original, pe care tata o ţinuse ascunsă tot războiul cu gândul că prima sticlă avea s-o capete cel care va intra cu primul tanc în orăşelul nostru, şi ostaşul s-a schimonosit la faţă şi a scuipat o gură plină din această băutură atât de preţioasă şi, încordându-şi braţul, a azvârlit sticla cu toată puterea izbind-o de peretele unei case şi sticla s-a făcut zob, iar ostaşul s-a aplecat în jos, şi cu mâna, cu cotul, cu ochii şi cu tot trupul l-a ameninţat pe tata care, îngrozit, a bătut în retragere până s-a lipit de peretele pe care se prelingea de sus bunătatea de whisky. Tata s-a întors, a şters cu degetul lichidul curgător, l-a lins şi a constatat că era într-adevăr un whisky original.

Dar, între timp, tancul trecuse mai departe, ostaşul trăgea acum dintr-o sticlă cu rom obişnuit, pe care i-l dăruiseră dogarii de la fabrica de bere; a tras o duşcă

zdravănă, a dat din cap aprobator şi a mai tras încă una, după care le-a întins-o cetăţenilor care se căţăraseră pe tanc şi stăteau acolo înaintând cu el şi cinstind victoria, şi au mers aşa până în piaţa centrală a oraşului. Iar a doua zi ne-a venit de la năşica Nany vestea că năşicul s-a prăpădit. Când armata roşie s-a apropiat de râu, năşicul le-a deschis numaidecât grădina şi i-a poftit pe toţi în curte, iar celor ce voiau să doarmă le-a oferit patul. Şi în timp ce ostaşii dormeau, năşicul a rupt din grădină crenguţe mari de liliac alb şi albastru, iar năşica dădea în curte o mână de ajutor măcelarului ca să jupoaie pielea de pe vaca proaspăt tăiată. Năşicul a vrut să pună în vază crenguţele de liliac şi să le aşeze pe masă, întru cinstirea ostaşilor sovietici care dormeau acum în casa lui – şi se bucura năşicul de bucuria lor când aveau să se trezească. Aşa se face că a vrut să scoată vaza, dar vaza se afla în bucătărie, şi cum nu de mult se frânsese un picior de la bufetul cu vase, năşica pusese în locul lui vaza cu pricina.

Aşa se face că mai întâi năşicul a strigat.

— Nanynko, porumbiţa mea, unde eşti?

Dar năşica ţinea acum hârdăul în care măcelarul trăgea ficatul vacii.

— Nanyno, târfă hâdă, unde eşti?

A ţipat năşicul, dar năşica ţinea hârdăul, căci acum măcelarul arunca în el rinichii.

— Ei bine, o să vezi tu ce-ţi fac, scârnăvie!

Aşa a răcnit năşicul şi, lăsând pe masă crenguţele de liliac, a început să zgâlţâie vaza cu o mână. Văzând că nu merge treaba, s-a ajutat opintindu-şi gheata, sub bufet, şi în clipa aceea vaza s-a desprins şi bufetul cu geamuri de sticlă a zburat peste năşicul şi l-a presărat cu farfurioare şi farfurii, cu ceşti şi căni şi cu toate vasele de porţelan. Dar

năşicul le-a scuturat de pe el la iuţeală şi, când s-a pus din nou pe picioare, le-a făcut zob pe cele rămase intacte, călcându-le în picioare şi abia după aceea a luat vaza aceea mare şi a îndesat în ea crenguţele de liliac albe şi albastre şi a aşezat vaza pe măsuţa din odaia în care dormeau ostaşii – dormeau, dar pe piept ţineau cu îndârjire puştile lor automate. Pe urmă năşicul s-a prăbuşit în bucătărie, năşica a venit repede cu hârdăul, dar a văzut cu ochii ei că năşicul zăcea acum într-o rână, mergând parcă pe bicicletă, apăsând cu un picior pe o pedală, iar cu celălalt călcând pământul mereu în acelaşi loc. Şi când a venit doctorul, a spus ceea ce putea să-şi dea seama oricine, că năşicul meu murise.

În seara aceea, pe malul râului avea loc o serbare de zile mari. Soldaţii ruşi cântau la armonică, dansau şi nimeni nu era în stare să se măsoare cu ei, căci vorba aceea, făceau parte din ansamblul artistic al armatei. A apărut însă unchiul Pepin care, cu şapca de marinar albă pe cap, se ducea să se întâlnească în piaţă cu frumoasele oraşului nostru; şi văzând că pe malul apei se dansează, s-a apropiat să-şi desfete ochii. Şi în timp ce ostaşii dansau de zor, unchiul Pepin şi-a adunat braţele, îndoindu-le din coate, şi a început să joace căzăceasca, sărind cu un metru mai sus decât ei. Ostaşii i-au răspuns mărind viteza şi, văzând că şi de data asta unchiul Pepin se ţinea deopotrivă cu ei, ba, mai mult, a făcut în final un salt neaşteptat şi înainte de a cădea pe nisip s-a lovit singur cu piciorul în frunte, ostaşii au venit mintenaş cu o sticlă de vodcă şi i-au ospătat pe spectatori cu pahare mari, golite de muştar, şi l-au pomenit şi pe unchiul Pepin, care i-a rugat să mai umple unul, căci în ziua aceea muncise din greu pârjolind butoaie de sulf. Şi au ciocnit mereu cu toţii în cinstirea victoriei.

Peste o jumătate de oră, a apărut fanfara militară sovietică, capelmaistrul a rupt de pe malul râului o nuia de salcie, a bărbierit-o cu briceagul de buzunar, după care s-a proptit în faţa pupitrului şi fanfara a început să cânte nişte valsuri molcome. Se lăsa încet înserarea şi serbarea victoriei pe malul râului din orăşelul nostru era în toi. Câţiva cetăţeni băuseră în asemenea măsură, încât se ţineau cu încrâncenare de ostreţele gardului năşicului meu, dar asaltul vodcii era atât de puternic încât le venea tuturor să cadă pe spate. Aşa se face că smulgeau ostreţele gardului şi, gonind de-a-ndoaselea, cădeau pe rând, unul câte unul, în râpa râului primăvăratic. Un cetăţean beat criţă a ajuns la timp în căsuţa lui, acolo însă i s-a făcut rău şi se ţinea vârtos de chiuvetă, dar vodca s-a dovedit mai tare decât el, drept care i-a venit să cadă pe spate, şi, smulgând din perete chiuveta albă de porţelan, a străbătut de-a-ndărătelea tinda, de unde, tot de-a îndărătelea, a zburat în grădină şi tot aşa, de-a îndărătelea, a ajuns în mijlocul serbării, ţinând în braţe chiuveta albă de porţelan şi alerga mereu, tot aşa, de-a îndărătelea spre râu – chiuveta albă ce se retrăgea în bătaia amurgului a fost salvată în cele din urmă de pescarul Hulik, care o înşfăcase din braţele cetăţeanului, iar acesta, alergând mereu de-a îndărătelea, a căzut în apa râului primăvăratic, iar capelmaistrul fanfarei militare a fost atât de drăguţ, încât în clipa aceea a comandat orchestrei să intoneze acorduri triumfale. Iar ostaşii stăteau la taclale cu unchiul Pepin, care-i saluta cu mâna la cozorocul chipiului său de marinar, chipiu pe care i-l cususe domnul Sisler, şepcarul, după modelul celebrului chipiu marinăresc purtat de actorul de cinema Hans Albers.

Pe Papaşa îl luăm cu noi la Moscova, spuneau ostaşii, care nu mai conteneau să ciocnească cu unchiul Pepin

paharele de muştar pline cu vodcă. Şi unchiul Pepin i-a rugat să-i mai umple unul şi le-a răspuns:

— N-am timp, mâine mă întâlnesc cu o frumoasă la Cytibar. Doar dacă am zbura la Moscova cu aeroplanul!

Şi soldaţii l-au înţeles şi l-au îmbrăţişat pe unchiul Pepin, iar cetăţenii oraşelului nostru erau în culmea fericirii că unchiul Pepin era singurul în stare să se măsoare cu ostaşii sovietici.

Apoi, deodată, a apărut năşica Nany, îmbrăcată într-o rochie neagră. Dar zâmbea, saluta clătinând din cap, primea mulţumire, de undeva din depărtare, căci năşichii mele nimeni nu-i dădea bineţe, dar ea dădea mereu din cap răspunzând la bineţea pe care nici unul dintre cei de faţă nu i-o dădea. De bună seamă, această bineţe venea de undeva de nicăieri.

Iar dirijorul, sprijinit uşor de pupitrul său, dirija cu nuiaua de salcie fanfara militară care cânta molcom, la fel ca muzicanţii din valea Şumavei.

Cuprins

Botez 1947 5
Vremurile bune de altădată 14
O după-amiază anostă 20
Cursul seral 36
Moartea domnului Baltisberger 50
Cireşele din Praga 73
Fanfaronul 98
Domnul notar 156
Vreţi să vedeţi Praga de aur? 181
Înmormântarea 190
Dama cu camelii 197
Ochi de diamant 203
Romanţă 216
În grădină 240
Lucinka şi Pavlinka 247
Domnul Metek 261
Domnul Iontek 278
Ospăţul 293
Lămpile 311
Părul şi bicicleta 320
Extensorul 325
Curenţi tămăduitori 339
Coşul fabricii de bere 350
Scurtarea fustei 365
Ghipsul strălucitor 385
Tăierea părului 392
Pasărea galbenă 403
Năşicul 411

Stilul excentric, ironia și umorul lui Hrabal, dublate de un simț al tragicului și al atentei observații psihologice fac din povestirile lui adevărate lumi în miniatură, în care viața reală este prezentă în fiecare rând. Teribila iscusință a redării dialogului firesc, a creării unor personaje memorabile și a unor situații insolite se regăsește în fiecare dintre povestirile cuprinse în acest volum. „O după-amiază anostă", „Fanfaronul", „Vreți să vedeți Praga de aur?", pentru a enumera doar câteva, vă vor cuceri prin hazul nebun, însoțit, ca în toate scrierile lui Hrabal, de grotesc.

„Povestirile magice ale lui Hrabal sunt comice – sunt, de fapt, dorințe întrupate... Sălășluiesc într-un teritoriu utopic, pe tărâmul hohotelor de râs și al lacrimilor."

James Wood, *London Review of Books*

„Sunt un clovn, un animator, un povestitor, un profesor particular și în același timp un informator, un corespondent toxic (...). Sunt un bărbat care îmbătrânește, dar care poartă în sine tinerețea, expresiile mele faciale și cuvintele dau naștere gramaticii mele nestatornice și argoului meu intern; într-o jumătate de oră, o farfurie cu o friptură fierbinte și o halbă de bere îmi pot arăta transsubstanțierea materiei în voie bună, metamorfoză ieftină, întâiul miracol al lumii..."

Bohumil Hrabal

Din seria de autor Bohumil Hrabal:

Trenuri cu prioritate

L-am servit pe regele Angliei

O singurătate prea zgomotoasă

Lecții de dans pentru vârstnici și avansați

Bambini di Praga

www.editura-art.ro

ISBN 978-606-710-347-2

9 786067 103472

EDITURA ART